

PRAKTICKÁ DOGMATIKA

Jozef Tóth

PRAKTICKÁ DOGMATIKA

Jozef Tóth

OBSAH:

I. ÚVOD

A. *FUNKCIA DOGMATIKY*

B. *DELENIE DOGMATIKY*

II. TEOLÓGIA

A. *PREDMET TEOLÓGIE*

B. *EXISTENCIA BOHA*

1. **Úvod**

2. **Výhovorky, argumenty ateistov**

3. **Argumenty veriacich**

a. Logické argumenty

1) ONTOLOGICKÝ ARGUMENT

2) EPISTEMOLOGICKÝ ARGUMENT

3) KOZMOLOGICKÝ ARGUMENT

4) TELEOLOGICKÝ ARGUMENT

5) PSYCHOLOGICKÝ ARGUMENT

6) BIBLIOLOGICKÝ ARGUMENT

a) Dôveryhodnosť Biblie

b) Božstvo Pána Ježiša Krista

b. Osobný - pragmatický – argument

4. **Význam argumentov**

C. **POZNANIE BOHA**

1. **Pojem Boha a Jeho podstata**

a. Pojem Boha

b. Božie mená

c. Podstata Boha

d. Božie vlastnosti

1) POVAHOVÉ VLASTNOSTI

2) ETICKÉ, MORÁLNE VLASTNOSTI

3) METAFYZICKÉ VLASTNOSTI

e. Trojjedinosť Boha

1) SVEDECTVO PÍSMO O TROJJEDINOSTI BOHA

2) ZNÁZORNENIE TROJJEDINOSTI

III. BIBLIOLÓGIA

- A. *PREDMET BIBLIOLÓGIE*
- B. *VŠEOBECNE O BIBLII*
 - 1. *O Starom Zákone*
 - 2. *O Novom Zákone*
- C. *DÔVERYHODNOSŤ BIBLIE*
- D. *AUTORITA, INŠPIRÁCIA A KANONIZÁCIA BIBLIE*
- E. *POUŽÍVANIE BIBLIE*

IV. KOZMOLÓGIA

- A. *PREDMET KOZMOLÓGIE*
- B. *STVORENIE SVETA*
 - 1. *Čas stvorenia*
 - 2. *Námietky proti biblickému stvoreniu*
- C. *BOŽIA PROZRETEĽNOSŤ*
 - 1. *Prejavy Božej prozreteľnosti*
 - 2. *Prostriedky Božej prozreteľnosti*
 - 3. *Cieľ Božej prozreteľnosti*
 - 4. *Formy Božej prozreteľnosti*
 - 5. *Nesprávne názory na Božiu prozreteľnosť*
 - 6. *Božie spravovanie a slobodná vôľa človeka*
 - 7. *Boží postoj k hriechu*
 - 8. *Božia prozreteľnosť a divy*

V. ANGELOLÓGIA A DÉMONOLÓGIA

- A. *PREDMET ANGELOLÓGIE A DÉMONOLÓGIE*
- B. *REALITA DUCHOVNÉHO SVETA*
- C. *ANJELI*
 - 1. *Charakter anjelov*
 - 2. *Úloha a pôsobnosť anjelov*
 - 3. *Hierarchia anjelov*
 - 4. *Anjel Hospodinov*
 - 5. *Náš postoj a vzťah k anjelom*

D. SATAN A DÉMONI

1. Pôvod a pád satana

- a. Pôvodné postavenie satana*
- b. Príčina pádu satana*
- c. Následky Luciferovej vzbury*

2. Mená a charakter Satana

3. Činnosť Satana

4. Padlí anjeli a démoni

VI. KRISTOLÓGIA

A. PREDMET KRISTOLÓGIE

B. KRISTUS - VEČNE EXISTUJÚCE A ÚČINKUJÚCE SLOVO BOŽIE (LOGOS)

C. SVEDECTVO STARÉHO ZÁKONA O KRISTU

D. SVEDECTVO NOVÉHO ZÁKONA O KRISTU

- 1. Osoba a prirodzenosť Krista**
- 2. Účel zjavenia Božieho Syna v tele**
- 3. Božstvo Ježiša Krista**
- 4. Ľudská prirodzenosť Ježiša Krista a Jeho bezhriešnosť**

E. ÚRADY A DIELO JEŽIŠA KRISTA

- 1. Prorocký úrad**
- 2. Kňazský a veľkňazský úrad**
- 3. Kráľovský úrad**
- 4. Prehľad života a diela Pána Ježiša Krista**

VII. PNEUMATOLÓGIA

A. PREDMET PNEUMATOLÓGIE

B. PODSTATA SVÄTÉHO DUCHA

1. Svätý Duch je Boh - božstvo Svätého Ducha

- a. Jeho mená*
- b. Jeho vlastnosti*
- c. Jeho skutky a funkcie*

2. Svätý Duch je osoba - personalita Svätého Ducha

a. Jeho vlastnosti

b. Jeho správanie a funkcie

c. Naše správanie sa k Nemu ako k osobe

C. CHARAKTER SVÄTÉHO DUCHA

1. Mená Svätého Ducha

2. Vlastnosti Svätého Ducha

3. Symboly Svätého Ducha

D. PRÁCA SVÄTÉHO DUCHA

1. Práca Svätého Ducha v Starom Zákone

2. Práca Svätého Ducha v Novom Zákone

3. Práca Svätého Ducha v jednotlivých veriacich

4. Práca Svätého Ducha v cirkvi

5. Prekážky práce Svätého Ducha

E. PRIJÍMANIE SVÄTÉHO DUCHA

F. KRST SVÄTÝM DUCHOM

1. Definícia krstu Svätým Duchom

2. Potreba krstu Svätým Duchom

3. Biblické prípady spôsobu krstu Svätým Duchom

4. Znamená krstu Svätým Duchom

5. Podmienky krstu Svätým Duchom

6. Prekážky krstu Svätým Duchom

VIII. ANTROPOLÓGIA

A. PREDMET BIBLICKEJ ANTROPOLÓGIE

B. PÔVOD ČLOVEKA

C. PODSTATA ČLOVEKA

D. URČENIE ČLOVEKA

1. Jeho pôvodné určenie

2. Jeho zlyhanie

3. Jeho biblická perspektíva

IX. HAMARTIOLÓGIA

- A. PREDMET HAMARTIOLÓGIE*
- B. POJEM HRIECHU*
- C. REALITA A ZÁVAŽNOSŤ HRIECHU*
- D. PÔVOD HRIECHU A PÁD ČLOVEKA*
 - 1. Vstup hriechu do sveta
 - 2. Následky pádu človeka
 - 3. Zaslúbenie vykúpenia v Edene
- E. POVAHA HRIECHU*
- F. PODSTATA HRIECHU*
 - 1. V srdci prebývajúce zlo a previnenia
 - 2. Odmietnutie Boha, onemocnenie duše a minutie cieľa
 - 3. Obrazné znázornenie
- G. ZHRNUTIE*

X. SOTERIOLÓGIA

- A. PREDMET SOTERIOLÓGIE*
- B. POJEM SPASENIA*
- C. POTREBA SPASENIA*
- D. BOŽÍ PODIEL NA DIELE SPASENIA*
 - 1. Zdroj spasenia
 - 2. Predestinácia a slobodná vôľa človeka
 - 3. Príprava spasenia
 - 4. Dokonanie spasenia
 - 5. Povolávanie jednotlivcov
 - 6. Ospravedlnenie a adoptácia
 - 7. Posvätenie
 - 8. Oslávenie

E. PODIEL ČLOVEKA NA DIELE SPASENIA

1. Pokánie

a. Čo nie je pokánie ?

b. Čo je pokánie ?

1) POKÁNIE JE ZÁLEŽITOSŤOU POZNANIA

2) POKÁNIE JE ZÁLEŽITOSŤOU CITU

3) POKÁNIE JE ZÁLEŽITOSŤOU VÔLE

4) VYZNÁVANIE HRIECHOV

5) VOLANIE O BOŽIE ODPUSTENIE A PRIJATIE ODPUSTENIA

2. Viera

F. POSVÄTENIE

1. Pojem posvätenia

2. Čas posvätenia

3. Oblasti praktického posvätenia

4. Prostriedky posvätenia

G. OVOCIE ZNOVUZRODENIA

XI. EKLEZIOLÓGIA

A. PREDMET EKLEZIOLÓGIE

B. POJEM SLOVA CIRKEV

1. Eklézia v gréckej spoločnosti

2. Eklézia ako starozákonný zbor vyvolených

3. Eklézia ako novozákonný zbor vyvolených

C. CIRKEV JEŽIŠA KRISTA

1. Symboly cirkvi Kristovej

2. Univerzálna cirkev Kristova

3. Prvotná cirkev

a. Vlastnosti prvotnej cirkvi

b. Život v prvotnej cirkvi

4. Vývoj denominácií

a. Prehľad cirkevných dejín

b. Perspektíva vývoja denominácií

c. Formálna cirkev a cirkev Kristova

5. **Lokálna cirkev**
6. **Poslanie cirkvi Kristovej**
 - a. Voči Bohu*
 - b. Voči sebe*
 - c. Voči svetu*
 - d. Voči mocnostiam temna*
7. **Úrady a služby v cirkvi**

XII. ESCHATOLÓGIA

- A. **PREDMET ESCHATOLÓGIE**
- B. **POSMRTNÝ ŽIVOT**
 1. **Rozličné názory na život, na smrť a na vzkriesenie**
 2. **Predstava posmrtného života**
 - a. V gréckej mytológii*
 - b. V Starom Zákone*
 - c. V Novom Zákone*
 - 1) PEKLO
 - 2) NEBO
 - 3) VZKRIESENIE
 3. **Názory niektorých náboženstiev, denominácií a kultov**
- C. **BUDÚCE VECI**
 1. **Čo bude s týmto svetom ?**
 2. **Tri hlavné názory na milénium**
 3. **Hlavné udalosti podľa premilénialistického názoru**

PRAKTICKÁ DOGMATIKA

Jozef Tóth

I. ÚVOD

Praktická dogmatika? - Nie je to niečo „hybridné“? Veď dogmatika je častou systematickej a nie praktickej teológie. Predsa, obsah tejto práce snáď najlepšie vyjadruje tento názov, lebo túžbou autora bolo popri teoretických vedomostiach poskytnúť aj niektoré dôležité praktické rady do služby.

A. *FUNKCIA DOGMATIKY*

Dogmatika je náuka o dogmách, o doktrínach, o základných pilieroch učenia kresťanskej viery. Je disciplínou systematickej teológie. Pokiaľ exegéza je analýzou (rozborom) Božieho Slova, dogmatika je jeho syntézou.

Je známe, že učenie Biblie nie je systematicky roztriedené a usporiadané podľa jednotlivých tém. Jednotlivé prvky učenia a aspekty pravdy sa nachádzajú na rôznych miestach Biblie. Ucelený a systematicky usporiadaný obraz o učení Biblie sa nám usiluje podať dogmatika. Dogmatika sa teda zaoberá systematickým usporiadaním biblických právd a skúmaním ich súvislostí. Kriticky skúma obsah svedectva cirkvi o Bohu (kázanie, učenie, myslenie, modlitba i život). Hľadá, či obsah svedectva cirkvi je v súlade so svedectvom Písma o Božom zjavení. Teda dogmatika je stále sa obnovujúcou funkciou kritickej samokontroly cirkvi. Táto funkcia sa sústavne obnovuje a je motivačnou silou stálej, plynulej reformácie cirkvi.

Najskôr si cirkev na základe poznania Božieho Slova určí merítka smerodajné pre učenia a kontrolu (napr. učenie o Bohu, o páde človeka, o hriechu, o budúcich veciach a pod.), ku ktorým porovnáva obsah svojho svedectva. Takými merítkami sú dogmy. Tieto dogmy sú nedokonalé, lebo ľudskými slovami a spôsobmi chcú vyjadriť a systematicky usporiadať Božie pravdy a tajomstvá, veci Božie. Práve preto, za merítko postavené a použité dogmy cirkvi sústavne reviduje, porovnáva so Slovom Božím a hľadá vždy opravdivejší, čistejší, hlbší význam zjavenia. Potom s nimi znovu meria obsah svedectva (učenie, kázanie, život...). Nejde tu o ustálené, zmeravené dogmy, ktoré sú nezmeniteľné, ľudské, lebo ich určil nejaký „neomylný pápež“, ktoré nemajú často ani biblický základ. Ani sa nejedná o sústavne nové zjavenie, alebo poznávanie nejakých vyšších svetov. Ide o skúmanie, vždy lepšie chápanie a podávanie toho, čo Boh skrze zjavenie Božieho Slova ponúka. Keďže dogmatika tematicky a systematicky rozoberá a usporadúva jednotlivé články učenia Biblie (vierouky), dogmaticky by mal myslieť každý veriaci človek. To znamená, že veriaci by mali prehlbovať svoje vedomosti o týchto vzácných pravdách Božieho Slova, aby vedeli komu, čomu a prečo veria, aby mali pevné presvedčenie, boli upevnení vo viere, v pravde, a neboli zmietaní rôznym vetrom učenia do bludu. Dnešná generácia nasiaknutá ateizmom, relativizmom, situačnou etikou, agnosticizmom, okultizmom, existencializmom alebo nihilizmom a inými ľudskými filozofiami, pociťuje skutočnú potrebu zdravého biblického učenia.

B. *DELENIE DOGMATIKY*

1. Teológia	- učenie o Bohu
2. Bibliológia	- učenie o Biblii
3. Kozmológia	- učenie o vzťahu Boha ku stvorenému svetu
4. Angelológia a démonológia	- učenie o anjeloch a o padlých anjeloch
5. Kristológia	- učenie o Kristovi
6. Pneumatológia	- učenie o Svätom Duchu
7. Antropológia	- učenie o človeku ako o stvorení Božom
8. Hamatriológia	- učenie o hriechu
9. Soteriológia	- učenie o spasení
10. Ekleziológia	- učenie o cirkvi
11. Eschatológia	- učenie o budúcich, posledných veciach

Otázky z predmetu Úvod do Dogmatiky:

- 1.) Čo je predmetom dogmatiky?
- 2.) Čo sú dogmy?
- 3.) Aká je funkcia dogmatiky?
- 4.) Čo znamená myslieť dogmaticky?
- 5.) Prečo by mal každý kresťan myslieť dogmaticky?

II. TEOLÓGIA

A. PREDMET TEOLÓGIE

Predmetom teológie je základné učenie o Bohu.

Kto by mal študovať teológiu? Len farári a kazatelia? Teológia je pre každého, je v podstate premýšľaním o Bohu. V určitom zmysle slova každý potrebuje byť teológom a v skutočnosti každý nejakým teológom je. V tom je práve problém. Nie je nič zlé na tom, keď teológom je amatér alebo profesionál. Je však zlé, ak je človek teológom neznalým a nedbalým. Preto by sa s teológiou mal každý veriaci poctivo zoznámiť. V tomto zmysle je teológom každý. Dokonca aj ateista má nejakú teológiu. Premýšľa o Bohu, a Jeho existenciu odmieta svojim vyznaním aj spôsobom života. Iní, vyznavači tzv. pohanských náboženstiev, si pravého Boha nahradili falošným božstvom a svoju teológiu prejavujú rôznymi spôsobmi. Človek je v podstate veľmi teologicky, nábožensky založený tvor.

B. EXISTENCIA BOHA

1. Úvod – Prečo veríš v Boha? V akého Boha veríš?

Existencia osobného, mravného Boha je základnou, fundamentálnou otázkou kresťanstva. Ak neexistuje mravný Boh, potom nie je nijaký mravný princíp, proti ktorému by sme hrešili, a nevyhnutnosť spasenia sa stáva nepotrebná.

Keď hovoríme o existencii Boha, mali by sme si najprv vyjasniť, čo alebo koho vlastne hľadáme, o existenciu akého Boha (alebo „boha, či bohov“?!) sa tu jedná, existenciu čoho, alebo Koho chceme potvrdiť alebo vyvrátiť. Čo sa skrýva za slovom: Boh? Je to len nejaká náhodná kombinácia, nezmyselné zoskupenie troch písmen bez akéhokoľvek konkrétneho významu? Myslíme na niečo alebo na niekoho, rozumieme niečo pod týmto slovom, keď ho počujeme? Keď poviem napr. slovo „thawanaku“. Rozumiem niečo pod týmto slovom? Pre mňa je to úplne nezmyselné zoskupenie niekoľkých písmen bez významu. Ale nie slovo „Boh“! Toto zoskupenie písmen nie je nezmyselné, ale má hlboký význam.

Neskôr pri téme: „Pojem Boha“ skúsime definovať, čo my kresťania rozumieme pod týmto slovom: „Boh je večne existujúca osobná duchovná bytosť, Stvoriteľ, suverénny Pán a Vládca sveta, vlastníaci - majúci - absolútnu svätosť, moc, inteligenciu, spravodlivosť a lásku.“

Keď som spomínal slovo: „thawanaku“ - v našom jazyku nemá význam. Ani v maďarčine, nemčine, angličtine, ani..., atď. Takto by sme mohli pokračovať ďalej. Ale nemôžeme s istotou tvrdiť, že toto, pre nás nezmyselné zoskupenie písmen, v nejakom nám neznámom jazyku, predsa nemá nejaký význam. Museli by sme preskúmať slovné zásoby všetkých jazykov a nárečí všetkých národov a kmeňov celého sveta. Prakticky je to nemožné. Ale možno má toto slovo nejaký význam. /Vid' Epistemologický argument/. Ja som ho len vymyslel, a vôbec neviem, či má význam alebo nie. Existencia Boha však je oveľa dôležitejšia záležitosť, ohľadom večného osudu človeka, ktorej by sme mali venovať patričnú pozornosť!

Už samotná otázka „Či je Boh?“ - svedčí o duchovnom ochorení človeka a je následkom duchovného ochorenia človeka. Položiť si ju znamená opýtať sa: „Či som mal vôbec otca?“.

Istý grécky filozof na otázku „Či je Boh?“ - odpovedal mlčaním. Aj dnes je jediná odpoveď mlčanie alebo: „Nie, Boh neexistuje, nie tak, ako si človek predstavuje určitý predmet. Nejestvuje tak, ako suvení vo vitríne, ako vzácna kniha medzi ostatnými knihami alebo, ako nejaká zaujímavosť, o ktorej sa môžeme dočítať v lexikónoch. Takýmto spôsobom Boh neexistuje“.

Boh nie je predmetom vedeckého skúmania, rozboru pod mikroskopom, sledovania pred radarom alebo ďalekohľadom. Boh, v ktorého veríme, nie je niečo vo svete, ani nie je najväčšou bytosťou, najmocnejším obyvateľom sveta. Boh nie je vo svete, ale svet je v Bohu. On nie je dôsledkom, ale pôvodom, príčinou bytia. Bez Boha by neexistovalo nič. To, že človek hľadá odpoveď na túto otázku, svedčí o tom, že Boh už tam stojí za otázkou, aby úprimnému hľadajúcemu zjavil sám seba. On je, existuje, žije, lenže nielen vo svete, ale nad svetom, nad bytím, nad existenciou. Človek jednoducho nemá prostriedky, ani metódy na vyhľadávanie, vypátranie a preskúmanie Boha. Už len preto, lebo Boh je duchovná bytosť a telesne zmysľajúci človek nechápe, neprijíma veci Ducha Božieho, lebo sú mu bláznovstvom, ani ich nemôže poznať, pretože ich treba duchovne rozsudzovať (1Kor 2:14). Avšak pre znovuzrodeného veriaceho, duchovne zmysľajúceho človeka, je všetko jednoduché, zrozumiteľné, síce nevysvetliteľné, ale predívne (1Kor 2:12-16, 1:20-29, Rim 8:5-9, 11:33-36, Žid 11:6).

Ľudia sa delia na veriacich a neveriacich. Pravdu nemôže mať každý! Ak je pravdou to, čomu veria kresťania (existencia živého, osobného Boha, večný - posmrtný život a večné zatratenie, spasenie len skrze vieru v zásluhách Ježiša Krista), tak nevšímavá ignorácia tejto otázky je bláznovstvom, ktoré ak je pravdou, (a je pravdou!) môže mať pre človeka katastrofálne následky. „Akože unikneme my, ak zanedbávame také veľké spasenie...“ (Žid 2:3).

Tu si potrebujeme vyjasniť niektoré nábožensko-filozofické pojmy:

- ATEIZMUS - viera v neexistenciu Boha, odmietnutie faktu existencie akéhokoľvek Boha.
- TEIZMUS - viera v existenciu Boha v nejakej forme.
 - ♦ Monoteizmus: viera v jedného Boha (Židia, islam, kresťanstvo)
 - ♦ Polyteizmus: viera v existenciu viacerých bohov
 - ♦ Panteizmus: viera v božstvo prírody (príroda je boh, boh = príroda)
- DEIZMUS - popiera existenciu osobného Boha, ktorý riadi život prírody, život ľudstva a stará sa o stvorený svet. Boha uznáva len ako prapríčinu, prvotnú príčinu stvorenia.
- NEW AGE - ty si bohom, objav v sebe svoje božské vlastnosti! Si súčasťou vesmíru, si v kozmickej jednotě s prírodou.

Mnoho ľudí vyznáva, že verí v „nejakú vyššiu moc“, boha v nejakej forme podľa svojich vlastných predstáv. Každý však nemôže mať pravdu! My veríme v jedného a jediného, osobného a živého Boha. Ním je Boh Biblie zjavený v Ježišovi Kristovi. Veríme, že Biblia je dôveryhodným Božím Slovom a Ježiš Kristus je skutočným a jediným Božím Synom.

2. Výhovorky, argumenty ateistov – Prečo neveria ateisti?

Niektorí sa vyhovávajú, že nevedia veriť. Táto výhovorka neobstojí. Ľudia snád ešte nikdy nevynaložili toľko úprimnej námahy, aby nezaujato hľadali pravdu a odpovede na tieto veľmi dôležité otázky života. Ježiš Kristus hovorí: „Ak niekto chce činiť Jeho (Božiu, Otcovu) vôľu, môže spoznať po tomto učení, či je z Boha /či je pravdivý/, alebo či ja hovorím sám od seba, /ako obyčajný človek/“ (Jn 7:17). Avšak oveľa pohodlnejšie je strohé popieranie existencie Boha a hľadanie rôznych výhovoriek, než úprimná konfrontácia s otázkou: „Čo je pravda?“ Každý ateista a materialista vie, že uznanie Božej existencie by znamenalo podstatnú zmenu jeho životného štýlu. O to však nestojí, lebo má radšej rozkoše, hriechne zábavy, zlozvyky, honbu za bohatstvom a slávou, za kariérou ako hľadanie pravdy. Nemá, lebo nechce mať na to čas! V zhone za „Fata morganou“, za šťastím je ochotný obetovať zdravie, pokoj, aj pohodu rodinného života. Ateista viac miluje hriech a klam než pravdu a viac tmu než svetlo. Takéto stanovisko je v prvom rade sebaklamom, ktorého katastrofálnym následkom je večné utrpenie, zatratenie.

Mnohí sa pýtajú: „Videl si už Boha?“ - Biblia odpovedá: „Človek Boha za živa nemôže vidieť.“ - „Boh je duch.“ - „Ale On odmení tých, ktorí Ho snažne hľadajú.“ - „Viera je presvedčením o veciach, ktoré sa nevidia.“ - „Bez viery nie je možné ľúbiť sa Bohu.“ (Ex 33:20, Jn 1:18, 1Tim 6:16, Kol 1:15, Jn 4:24, Žid 11:1-6)

Mnohí hrdó vyznávajú: „Ja len tomu verím, čo vidím, alebo môžem chytiť do ruky.“ - A predsa, veria aj takým veciam, ktoré nevidia. Niekedy sa pýtam: „Ty si už videl svoj mozog? Máš mozog, rozum?“ Alebo: „Videl si už svoje srdce?“ Predsa, keď sa stíšiš, môžeš počuť, že každý úder v tvojom hrudníku svedčí o tom, že máš srdce! Podobne, aj Boh je veľmi blízko k nám, ale aby sme Ho mohli zažiť a zakúsiť Jeho prítomnosť, musíme sa stíšiť (Žalm 46:11). „Stíšte sa, - prestaňte a vedzte, že ja som Boh a budem vyvýšený medzi národmi.“ - Avšak, len málo ľudí má rado ticho. Preto všade počuť toľko hluku, ruchu a hlasitej hudby. Preto musí vždy hučať magnetofón, alebo rádio, preto musí byť stále zapnutý televízor (či ho už niekto pozerá, alebo nie, nevypínajú ho, ani keď príde návšteva), preto vidieť toľko mladých ľudí so sluchátkami na „bubienkoch“. Ľudia nemajú radi ticho, lebo v ňom sa ozve srdce, ohlásí sa minulosť, svedomie a pravda, ozve sa sám Boh. On nás však vyzýva k pokániu, k návratu k Nemu, k prameňu života. „Podďte ku mne všetci, ktorí ste (už z toho všetkého) unavení, preťažení!“ - volá k sebe Pán Ježiš Kristus, - „Ja vám dám odpočinutie“ (Mt 11:28).

Človek bol stvorený, aby mal obecenstvo lásky s Bohom, so svojím Stvoriteľom. Pre svoj hriech stratil toto obecenstvo, preto má vo svojom vnútri neustále prázdnotu a hľadanie niečoho strateného, túžbu po nejakom uspokojení, po niečom... - alebo po Niekom?! Tak, ako ryba bola stvorená, aby mala život vo vode, a nemôže dlho žiť bez vody, ani keby akvárium bolo zo zlata, ani človeka dlho a plne nemôžu uspokojiť materiálne hodnoty, len návrat k prameňu života, k Bohu. Bez obcenstva s Ním život je len živorením. On, Ježiš Kristus, náš Pastier prišiel, aby Jeho ovce mali život a hojnosť (Ján 10:10).

V tichu sa teda Boh ozýva a vyzýva nás k návratu k Nemu. Pre človeka, ateistu, je táto výzva nežiadúca a pohodlnejšie je zostať v diabolskom kolotoči popierania, hluku a chaosu, než sa pokoriť a utíšiť pred Ním, zmeniť svoje pyšné zmýšľanie a z celého srdca sa Mu odovzdať. V zhone života, v tejto šialenej honbe za bohatstvom, šťastím a za rozkošami, existenciu svojho srdca berieme na vedomie až vtedy (a máme čas počuť jeho tlkot), keď je už s nami zle, keď už musíme. Keď snád v tejto našej hriešnej krútnave na ceste do večného zahynutia nás láskavá Božia ruka, možno, srdcovým infarktom zastaví. Nech dá dobrotvivý Boh tým, ktorí tieto riadky čítajú, aby pre nich nebolo neskoro počuť láskavý tlkot Božieho milujúceho srdca.

Je zarážajúce, že moderní ľudia, ktorí sa považujú za ateistov a materialistov, pre ktorých je existencia Boha a Biblia bláznovstvom, predsa veria nadprirodzeným a neviditeľným veciam. A to, samozrejme diabolským, satanským a okultným záležitostiam. Je absurdné, že moderný človek disponujúci technikou 21. storočia, hlásajúci sa k vede, hlúpo a dôverčivo nosí podkovu na svojom aute, hľadá štvorlístok, nosí na krku amulety sľubujúce vraj šťastie, uzdravenie, bláznivo sa bojí čiernej mačky, piatok očakáva so strachom, obzvlášť, keď je 13-tým dňom v mesiaci. V niektorých moderných luxusných hoteloch izba s číslom 13 ani neexistuje. Je nepochopiteľné a paradoxné, že vedecky založený človek verí horoskopom, z ktorých majú šťastie a bohatý zisk len vydavatelia časopisov. Čitatelia len strácajú drahocenný čas a nadobúdajú depresie, sklamanie a démonické poviazanosti! Prečo aj moderní štátnici chcú riadiť politiku a osud sveta okultnými praktikami, špiritistickými médiami a radami veštkyň? Prečo?! Vlastne preto, lebo neveriaci ateisti a materialisti sú veľmi ľahkoverní. Všetkému uveria, čo sa nenachádza, alebo kým nevysvitne, že sa to nachádza v Biblii. Lebo Biblia človeka vyzýva k pokániu a k zmene, k usporiadaniu života: „Ak sa niekto nenarodí znova, nemôže vojsť do kráľovstva Božieho“ (Jn 3:5). Východné okultistické, pohanské náboženstvá a mŕtve, formálne tzv. „kresťanské“ náboženstvo takého požiadavky nemajú.

Otázka viery nie je vecou rozumu, intelektu, ale viac vecou charakteru. Kto pre nedostatok úprimnosti a necharakternosť dobrovoľne a vedome odmieta Božie veci, toho nepresvedčia ani rukolapné dôkazy. Biblia jasne hovorí o ľuďoch, ktorí v Boha neveria a nazýva ich bláznami. Ale Ježiš Kristus aj tých, ktorí síce veria, ale nekonajú Jeho vôľu, pripodobňuje tiež človeku - bláznovi (Žalm 53:2, Mt 7:26,).

Ateisti neveria v Boha preto, lebo nechcú veriť, pretože Mu nechcú slúžiť, nechcú činiť Jeho vôľu, lebo Božia vôľa sa im zdá byť nepohodlná, príliš ťažká, nespĺniteľná. Pretože milujú hriech a rozkoše, nevera je pre nich pohodlnejšia a až donedávna bola lepšie platená. Niektorí úmyselne a prakticky vyvrhli Boha zo svojho života a zo svojho myšlienkového sveta hovoriac: „Vymažeme Boha a môžeme si dovoliť všetko! Keď nie je Boh, nie je ani súd, ani trest, ani sa Boha netreba báť, lebo neexistuje, a my môžeme robiť, čo chceme beztrestne. Z pozemských zákonov sa dá vyklúčkovať. Pomôž si človeče...!“ - Výsledkom takéhoto rozmýšľania je rast kriminality.

Iní neodmietajú úplne myšlienku Božej existencie, ale veriť v Boha a Jemu slúžiť považujú za niečo nedôstojné, nepatrične modernému, kultúrnemu človeku. Preto hľadajú ďalšie výhovorky na ospravedlnenie. Biblia vraj nie je dôveryhodná, kresťania nežijú tak, ako kážu (cirkev, farári v minulosti). Alebo: „Prečo je toľko nespravodlivosti vo svete? (Vojny, bieda, nešťastia, hlad, atď...)“. Naša odpoveď znie: Boh je dobrý, Boh je láska. Nespravodlivosť nepôsobí Boh, ale nepriateľ Boha a človeka, satan. Nespravodlivosť vo svete, klam a zvod satana, nevernosť ľudí, cirkví a niektorých farárov nezmarí Božiu vernosť, ani nie je dôkazom Božej neexistencie. Boh dáva človeku slobodu rozhodnutia, koho si vyberie za svojho Pána, Boha alebo satana. Boh dáva čas aj pre zlo, aby dozrelo na súd, aby v plnosti a bez pochyb bolo pred všetkými zjavené: čo je čo, a kto komu slúžil. Boh bude vo svojom čase spravodlivo súdiť všetkých, satana, ľudí, aj farárov.

3. Argumenty veriacich – Prečo veríme my?

Biblia sa nikdy nezaobrá dokazovaním Božej existencie. Jednoducho vychádza z tej skutočnosti, že Boh existuje a vyzýva človeka, aby veril a mal obecenstvo s Ním. Ako letorast odrezaný z viniča uschne, tak aj človek, odmietajúci závislosť od Boha, od prameňa života, je duchovne mŕtvy. Skrze vieru v Pána Ježiša Krista však môže byť oživený a jeho obecenstvo s Bohom môže byť obnovené. Kto úprimne hľadá pravdu a je ochotný konať Jeho vôľu, môže Ho poznať, aj keď Ho ešte nepozná. Boh sa úprimne hľadajúcim dá poznať, zjaví svoju existenciu. Boh svoju existenciu zjavil celému svetu. Odmietnutie Boha, nevera, je znakom zaslepeného srdca, ktorého výsledkom je bludné myslenie (Rim 1:18-32).

Aj keď Sväté Písmo nepovažuje za potrebné dokazovať Božiu existenciu, my sa pre upevnenie svojej viery a pre usmernenie blúdiacich a úprimne hľadajúcich obrátíme k niektorým argumentom.

Tieto argumenty nie sú matematickými dôkazmi, ktoré by presvedčili aj tvrdohlavých nevercov a prinútili ich veriť. Viera je viac vecou charakteru než intelektu. Nedokazujeme ju len preto, aby neveriaci uverili ale hlavne preto, lebo my veriaci veríme a radostne prijímame každý dôkaz a argument, ktorý potvrdzuje pravdivosť Biblie. Je nám vzácné, lebo nám pridáva vieru a upevňuje naše presvedčenie. Nie argumenty sú základom viery, základom je Božie Slovo. Tieto argumenty sú vlastne Božím zjavením celému svetu, ktoré môžeme čítať na stránkach:

- ◆ - knihy prírody a stvorenstva,
- ◆ - knihy histórie ľudstva, dejín,
- ◆ - knihy ľudskej duše
- ◆ - Knihy Kníh, v Biblii.

a. Logické argumenty

Tieto argumenty sú výsledkom zmyšľania zdravého, nezaujatého ľudského rozumu na základe skúmania okolitého sveta a životných skúseností, ktoré svedčia o tom, že nejaký Boh musí existovať. Kto úprimne a logicky rozmýšľa, ten musí veriť a Božiu existenciu pripustiť.

1) ONTOLOGICKÝ ARGUMENT

Ontológia je náuka, ktorá sa zaoberá základnými príčinami bytia, existencie, jestvovania. Je to tzv. prazjavenie. Viera v Božiu existenciu je taká stará ako samotné ľudstvo. Neexistuje národ, ani rasa alebo kmeň vo viere, ktorého by nežil pojem Boha v nejakej, mnohokrát veľmi skreslenej, zdegenerovanej forme. Nevymysleli to teológovia, ľudský rozum.

Od praveku existuje v národoch a v ľuďoch vedomie, ktoré svedčí o tom, že Boh je. Ľudstvo pre hriech stratilo zdravé, správne poznanie Boha a namiesto Stvoriteľa začali uctievať a zbožňovať stvorenie, alebo prírodu, ba anjelov, duchov, démonov. Odtiaľto pochádza skreslená predstava Boha. Nielenže každý národ má vo svojej histórii a kultúre stopy Boha, stopy po stratenom raji, ale aj každý človek má vo svojej duši stopy po stratenom obecenstve s Bohom. Tak nastalo v ľudskej duši určité vákuum, prázdnota, veľké „mínus“, nepokoj, neustále hľadanie uspokojenia, nenasýtitelná túžba po niečom, niekom nadprirodzenom. Preto často veria aj ateisti okultizmu, reinkarnácii a východným náboženstvám. Tento nezahasiteľný smäd, túto prázdnotu a túžbu po pokoji môže nasýtiť a uspokojiť len Pán Ježiš Kristus. (Rim 3:23, Mt 5:6, 11:28, Jn 4:14-15, 6:68, 7:37-39) To nie sú len suché citáty, frázy ale skutočnosť.

2) EPISTEMOLOGICKÝ ARGUMENT

Epistemológia je náuka o poznaní, argumentuje vylučovacím spôsobom. Ani najnamyslenejší ateista nemôže tvrdiť, že vie a pozná všetko. Aj napriek obrovskému pokroku výskumu a poznania v oblasti vedy a techniky človek nie je vševedúci.

Ateisti argumentujú: „Preskúmali sme celý vesmír, Boha sme nestretli. Veda dokázala, že Boha niet!“ - Aké pyšné a povrchné prehlásenie, aký bláznivý objav! Ako som sa už o tom zmienil, Boh je duch a telesne zmyšľajúci človek, zámerne zaujatý proti Bohu a ovplyvnený ideológiou, jednoducho nemá prostriedky ani metódy na preskúmanie a vyhľadávanie Boha. Keby niekto chcel dokázať Božiu neexistenciu, musel by preskúmať a analyzovať celý vesmír, každú silu, hmotu, jav a energiu, fyzické, biologické a duchovné sily tak, aby výsledok tohoto výskumu bez jediného protiargumentu každý prijal. Teda mal by byť vševedúci a všemohúci.

Je to prakticky nemožné. Jedine Boh disponuje schopnosťami všetko prenikať, všetko preskúmať, aj pyšné srdce a myšlienky bezbožných ateistov, ktorí nevedia, že človek nemusí ísť do vesmíru, aby sa stretol s Bohom. Je jedno miesto na zemi, miesto pod golgotským krížom, miesto pre kajúceho hriešnika so zlomeným, pokorným srdcom, miesto, kde sa človek môže stretnúť s Bohom, kde milujúci Otec s láskou čaká svojho vzpierajúceho sa, márnотratného syna. To miesto môže byť práve tam, kde sa nachádzaš.

Jeden kozmonaut sa vystatoval tým, že vo vesmíre nestretol žiadneho Boha, teda Boh nie je. Jedno malé dievčatko mu napísalo: „Vy asi nemáte čisté srdce, lebo v Biblii je napísané, že len ľudia s čistým srdcom budú vidieť Boha!“

Tento argument teda potvrdzuje to, že ani najnamyslenejší ateista nemôže úplne vylúčiť, teda musí pripustiť možnosť existencie Boha, síce v oblasti doteraz nepoznanej. (Ako v prípade slova: „thawanaku“).

3) KOZMOLOGICKÝ ARGUMENT

Kozmologický argument sa pozerá na svet (grécky cosmos) a dokazuje na základe zákona príčiny a dôsledku. Existencia dôsledku svedčí o existencii príčiny. Logicky zmyšľajúci človek nevie o ničom, čo by nemalo príčinu svojej existencie, a tak dôjde k záveru, že aj za existenciou sveta musí byť nejaká príčina. Svet je tu. Vzniká otázka: „Odkiaľ sa vzal?“ Niečo alebo niekto musel spôsobiť jeho existenciu. Všetky veci musia byť vystopované až po prvotnú príčinu. Záverečným konštatovaním kozmologického argumentu je, že tou prvotnou príčinou je Boh, Stvoriteľ.

Jednoduché logické myslenie, zdravý, triezvy a normálny ľudský rozum vyžaduje, aby sa akýkoľvek výsledok vysvetlil dostatočnou príčinou. Tvrdiť, že stolička urobila stoličku a je schopná spraviť ďalšiu stoličku, neuspokojuje ľudský intelekt, ako ani to, že luxusné osobné auto vzniklo len tak samo od seba. Nie je to vedecké, ani logické tvrdenie, ba je jasné, že niečo také vymyslieť a vážne, pod rúškom vedy prehlásiť môže len človek chorý na rozum, alebo diablom inšpirovaný klamár. Môže sa považovať za dostatočné vysvetlenie, že ich urobila ľudská bytosť, vlastníaca život, inteligenciu, múdrosť, odbornú znalosť, zručnosť a schopnosť urobiť to. Tiež je dostatočným vysvetlením, že ich urobil, napr. počítačom riadený robot alebo automatická linka. Ešte aj to je prípustné, že tieto stroje, roboty, boli vyhotovené inými robotmi a automatickými strojmi. Ale na konci tohoto reťazca príčin a výsledkov stojí človek, ktorý tieto stroje, počítače a roboty vymyslel, projektoval a vyhotovil, ktoré boli schopné vyrábať ďalšie stroje, stoličky, ba aj automobil. Je to dostačujúce vysvetlenie? Každá vec na svete musí mať príčinu, a tou poslednou príčinou v rade príčin nemôže byť neživá hmota bez inteligencie a múdrosti, lebo to neuspokojuje požiadavky zdravého a logického myslenia.

Materialisti vyznávajú, že tou poslednou príčinou, prapríčinou je hmota bez života a inteligencie. Ich hypotézou, ohľadom vzniku sveta je, že Zem vznikla zo Slnka, Slnko z Galaxie. Všetko len tak náhodou vyletelo, rozletelo sa a náhodou sa v krásnom poriadku usporiadalo. Galaxia a každá hviezda a planéta celého vesmíru vznikla niekedy veľmi-veľmi dávno z prahmoty. Prapríčinou teda, podľa materialistov, je prahmota.

Všetko len tak samo od seba, náhodou?! Predsa v takom predivnom poriadku?! Uspokojuje to logické myslenie zdravého rozumu? Nie je to výplod nenormálnej fantázie a prehlásenie, hoci pod rúškom vedy, necharakterného, diablom inšpirovaného klamára? (Ako v prípade automobilu a stoličiek!)

A odkiaľ sa vzala tá prahmota? Kedy, z čoho, ako vznikla? A život?... Múdrosť?... Láska?... Z čoho pramení? Materialisti na to nemajú odpoveď.

Prapríčinou vesmíru nemôže byť ani neživá hmota, ani náhoda, ani náhodný vývojový proces, lebo to neuspokojuje požiadavky logického myslenia. V rade príčin musí existovať tá posledná príčina, ktorá musí byť osobná, obsahuje v sebe dokonalosť účinkov (tzn. všetkých vlastností, ako osobnosť, život, inteligenciu, vôľu, múdrosť a moc, schopnosť) a v plnej miere uspokojuje ľudský intelekt. Vesmír je účinkom osobnej, duchovnej príčiny, ktorú my nazývame Bohom. Je to dostačujúce vysvetlenie?

Tento argument nedokazuje Boha v kresťanskom chápaní, ale nechá voľnú cestu najrozličnejším „izmom“ (polyteizmus, panteizmus, deizmus).

4) TELEOLOGICKÝ ARGUMENT

Teleologický argument je argumentom, ktorý skúma dizajn sveta, zámer jeho existencie a účelnosť stvorenstva. Dizajn vyžaduje a dokazuje existenciu dizajnéra. Účelnosť a zámer stvorenia zjavuje a dokazuje zmysluplné stvoriteľské dielo. Mohla by byť budova bez staviteľa, hodinky bez hodinára, inteligentné usporiadanie bez inteligentného Usporiadateľa, zákony bez Zákonodarcu, vesmír bez Stvoriteľa a Udržiavateľa?

Príroda svedčí o tom, že v celom stvorenstve, vo vesmíre, v makrokozme a mikrokozme, v štruktúre živých organizmov a neživej hmoty, panuje harmónia, poriadok, plánovitosť, organizovanosť, krása, účelnosť a cieľavedomosť. Tam, kde je organizovanosť musí byť aj organizovateľ. Tam, kde je plánovitosť, cieľavedomosť a poriadok, musí byť múdry plánovač a tvorca. Je nelogické považovať za dielo náhody štruktúru atómov a chromozómov, krásu hviezdnatého neba, usporiadanie a presnosť kolobehu planét, rozmanitú nádhru kvetov, vtákov, motýľov, konštrukciu krídla a tela vtákov, predivnú krásu a tajomstvá hlbín oceánu, divy ľudského tela (mozog, sieťnica oka, kostná dreň, tajomstvo počatia ľudského života, rast plodu v živote matky... a pod.). Prírodovedci, hvezdári, fyzici, chemici s úžasom obdivovali a obdivujú múdrosť a moc Stvoriteľa. Okrem toho vidíme lásku milujúceho Otca, ktorý to všetko stvoril z lásky pre človeka a stará sa o svoje stvorenie. Švédsky botanik Linné hovoril: „Videl som Boha idúceho mimo. Videl som ho a onemel som. Podarilo sa mi objaviť niekoľko stôp Jeho krokov vo stvorených dielach. Aká sila! Aká múdrosť! Aká dokonalosť!“

Je nevedecké tvrdiť, že svet je náhodným zoskupením atómov, že všetko je len výsledkom procesu slepých energií a vývoja. Náhoda nemôže byť príčinou organizovaného procesu, pôsobí chaos a nie poriadok. Je nelogické predpokladať, že mŕtva hmota by mohla splodiť bytosť živú, to čo nemyslí by mohlo splodiť bytosť mysliacu. V poriadku života na svete prvotným je duch a nie mŕtve atómy. I keď tvorca všetkého je nášmu zraku neviditeľný, rukami nehmateľný, ani našimi zmyslami. Ho nemôžeme vystihnúť, predsa prichádzame k záveru, že všetko, čo sa deje vo svete, v prírode organickej i neorganickkej, v mikrokozme a makrokozme - je uváženým dielom múdreho Stvoriteľa, Udržovateľa a Riaditeľa. Veríme, že svet je stvorený a riadený bytosťou, ktorá má vôľu, nekonečnú moc a múdrosť. Túto bytosť, ktorá môže všetko, voláme Bohom, ktorý je večný, nikým nebol stvorený. Keby bol stvorený, už by nebol Bohom, ale Bohom by bol ten, ktorý by ho bol stvoril. Lebo k pojmu „Boh“ patrí aj Jeho stvoriteľská vlastnosť a nekonečnosť. Boh nie je stvorením, ale Stvoriteľom.

Mnoho ľudí nemôže chápať Božiu nekonečnosť, večnosť, hoci s pojmom nekonečnosti sa stretávame v bežnom živote. Pojem nekonečnosti nie je ani nelogický, ani nevedecký. V čase, v priestore, v geometrii, v matematike (číselný rad, +, -, zlomky, atď.) pojem nekonečnosti prijímame, prečo by sme ho nemohli prijať aj v súvislosti s existenciou nevyspytateľného, večného Boha.

K uvereniu „vedecko-fantastickej“ teórie materialistov o vzniku a vývoji sveta je potrebná oveľa väčšia dávka viery, resp. dôveryčivosti, než jednoducho prijať zjavenie Biblie, že svet stvoril Boh.

5) PSYCHOLOGICKÝ - MORÁLNY - ARGUMENT

a) Svedomie

Človek je morálnou bytosťou. Má vnútorný zmysel pre dobro a zlo, ako aj pre zodpovednosť pridržať sa toho, čo je dobré a vyvarovať sa toho, čo je zlé. Túto schopnosť človeka Biblia nazýva svedomím. Svedomie je svedkom najvyššieho Zákonodarcu a Sudcu, Ktorý vbudoval toto vedomie zodpovednosti voči dobru do ľudstva.

Svedomie hovorí o Bohu. Každý človek má v sebe vštepené základné morálne hodnoty, ktoré sú zhodné s Božími zákonmi, podanými v prikázaniach. Bez písaného zákona naše svedomie hovorí, čo je pravé, a čo je nepravé (Rim 2:14-15). Ten istý Boh, ktorý dal zákony, stvoril aj človeka a vložil do neho aj zákon svedomia.

Svedomie môže byť ovplyvnené a podmienené kultúrou, kultúrnosťou, výchovou, zvykmi a morálkou či nemorálnosťou prostredia alebo národa, tiež cvičené rôznymi smermi. Je však univerzálne platné, že keď človek naruší svoje svedomie, pociťuje vinu a strach z trestu. Svedomie sa však otupí, ak človek ignoruje jeho hlas a zvykne si na hriech.

b) Štruktúra človeka.

Grécke slovo pre človeka je „antropos“. Človek je „majstrovské dielo“ Božích tvorivých skutkov. Bol stvorený na obraz Boží, aby bol korunou slávy stvorenia. Je zvrchovaným nad všetkým zverstvom. Najlepšie vyzerajúca opica sa nemôže vyrovnáť človeku v jeho celkovej existencii. Inteligentný človek je jedným z najväčších argumentov za existenciu inteligentného Boha. Bilióny ľudských stvorení, každý odlišný a jedinečný, zatiaľ čo všetky nesú v sebe známku stvoriteľstva, dokazujú existenciu Stvoriteľa. Evolučné teórie sú jednoducho ľudským pokusom uniknúť od zodpovednosti pred Stvoriteľom vesmíru. Medzi človekom a zvieratom je podstatný rozdiel, veľká priepasť. Človek má nielen telo a pudy, ale má aj dušu a ducha. Duša je oblasť rozumu, vôle a citov. Človek je zodpovedným stvorením, schopným plánovať, rozhodovať sa. Zvieratá nevedia rozmyšľať, plánovať, rozhodovať sa, nemajú vedomie „ja“, neprežívajú výčitky svedomia, zodpovednosť za svoje konanie ako človek. Človek je zodpovedným stvorením, vie rozoznať dobré od zlého a v podvedomí prežíva zodpovednosť pred nejakou vyššou autoritou. Tou najvyššou autoritou je Boh.

6) BIBLIOLOGICKÝ ARGUMENT

Doterajšie argumenty svedčia o tom, že nejaký Boh musí existovať. Biblický argument hovorí, že týmto „nejakým Bohom“ je Boh Biblie zjavený v Ježišovi Kristovi. Z tohto hľadiska je potrebné preskúmať dôveryhodnosť Biblie a božstvo Ježiša Krista.

Biblický argument sa vždy spolieha na dôveryhodnosť Biblie. Biblia sa nikde nezaobera dokazovaním Božej existencie. Jednoducho vychádza z tej skutočnosti, že Boh existuje a vyzýva človeka, aby veril. Biblický argument hovorí: „Verím preto, lebo Biblia hovorí!“

a) Dôveryhodnosť Biblie

Dôveryhodnosť Biblie dokazujú argumenty, najmä:

(1) HISTORIOLOGIA

- (a) Svedčí o tom, že Boh je Pánom dejín.
- (b) Historiológia s archeológiou potvrdzujú pravdivosť biblických príbehov a udalostí:
 - ♦ kolíska ľudstva: Mezopotámia,
 - ♦ striedanie sa a vývoj svetových ríš: Egypt, Babylon, Perzia, Grécka ríša, Rímska ríša,
 - ♦ Izrael: vznik izraelského národa, Mojžišove zákony, obsadenie zasľúbenej zeme, rozkvet a sláva Izraelského kráľovstva v dobe Dávida a Šalamúna, asýrske a babylonské zajatie, rozptýlenie Židov po celej tvári Zeme,
 - ♦ osoba Ježiša Krista je historicky pravdivá skutočnosť.
- (c) Dejiny sú naplnením biblických prorociev, vzťahujúcich sa na:
 - ♦ Izrael: Babylon (zajatie a návrat), rozptýlenie a zhromaždenie izraelského národa na konci času, prenasledovanie, potupovanie Židov (Židia takmer 2000 rokov boli bez domova rozptýlení vo svete, boli predmetom posmechu, prenasledovania a nenávisť. Vznik štátu v r. 1948),
 - ♦ svetové ríše: Babylon, Medsko-peržská ríša, Grécko, Rím (Viď prorocvá Daniela.),
 - ♦ prorocvá o Ježišovi Kristovi (narodenie, život, smrť, pohreb, vzkriesenie),
 - ♦ dejiny cirkvi: sedem listov k siedmim zborom (Žj 2.,3. kap.) - sedem období cirkvi,
 - ♦ posledné časy: prorocvá sa splnia v našich dňoch.

(2) ARCHEOLOGIA

Mnohé nálezy archeológov potvrdzujú pravdivosť rozprávania Biblie. Celá Palestína je živým múzeom, kde každý kameň hovorí o biblických časoch a biblických príbehoch. (Zvitky z Qumranu, vykopávky pri Jerichu, pri Jeruzaleme).

(3) PRÍRODOVEDA

Biblia nie je prírodovedecká príručka alebo učebnica, predsa sú v nej niektoré prírodovedecké zjavenia, ktoré boli napísané mnoho storočí pred ich objavením modernou vedou:

- (a) krv je nositeľkou života, život je v krvi (Lev 17:11),
- (b) živly /chem. prvky - elementy/ sa rozplynú (2Pt 3:10), Peter ešte nič nevedel o Mendelejevovej sústave chemických prvkov ani o tom, že sa môžu rozplynúť .
- (c) stvorenie: viditeľné povstalo z neviditeľného (Žid 11:3). Moderná atómová fyzika dokazuje, že častice hmoty, atómov (t.j. elektróny, protóny a neutróny) sú neviditeľné elektrické náboje, vlastne už ani nie hmota, ale energia. Medzi nimi je pomerne obrovská vzdialenosť, ako napr. medzi hviezdami a planétami vo vesmíre. Viditeľným sa stávajú neustálym obehom elektrónov okolo jadra s obrovskou rýchlosťou. Tým sa vytvorí „pevný“ povrch atómov, ktoré sa jeden k druhému poskladajú a tvoria „slávnú“ hmotu. (Predstav si panelák z mydlových bubliniek. Každá takáto „elektrónová bublina“ vo veľkosti jedného priemerného bytu na strede má atómové jadro vo veľkosti špendlíkovej hlavičky.) Ako v makrokozme medzi hviezdami, tak isto aj v mikrokozme - v štruktúre atómov, medzi týmito elektrickými nábojmi je pomerne veľká vzdialenosť a s tým vo vnútri v štruktúre hmoty veľká prázdnota. Kombinácia počtu týchto elektrických nábojov (elektrónov, protónov a neutrónov) určuje to, či tá hmota bude železo, zlato, kyslík alebo iný chemický prvok.
- (d) Vznik života stvorením a nie evolúciou. Moderná biochémia dokázala, že každá bunka živých organizmov obsahuje určitý počet chromozómov. Tento počet je nemenný, stály a charakteristický pre ten druh, z ktorého pochádza. Je to prírodovedecký zákon. U človeka toto číslo je 46. To znamená, že každá ľudská bunka obsahuje, a nakoľko tento počet je zákonite nemenný, vždy obsahovala 46 chromozómov. Teda, človek bol vždy človekom, a každé živé stvorenie stvoril Boh podľa svojho druhu (Gen 1:25). Novší objav DNA.
- (e) Poriadok v makro a v mikrokozme, prírodné zákony, zázraky v prírode, zázraky v ľudskom organizme (Jb 37.- 41.kap., Žalm 8, 19:2-5).

(4) ETICKÝ VPLYV BIBLIE

- (a) Biblia mala vždy veľký vplyv na dejiny, kultúru, umenie, civilizáciu a spoločnosť.
- (b) Žiadnu inú knihu neprenikne tak láska - agape - ako Bibliu.
- (c) Moc Biblie mení ľudské životy. Predstav si svet bez Biblie, bez kresťanov!
- (d) Morálne požiadavky Biblie sa zdajú byť nášmu veku zastaralé, naivné, ale čas práve dokazuje morálny úpadok dnešnej doby ako dôsledok nerešpektovania Božieho Slova.

(5) JEDINEČNOSŤ BIBLIE

Biblia je jedinečná kniha. Je jednou z najstarších kníh ale stále aktuálnou. Odborné technické, lekárske knihy, vedecká literatúra sa v krátkom čase stávajú zastaralé, ale Biblia ostáva nezmenená a stále aktuálna. Prežila mnoho útokov, no napriek mnohým pokusom zničiť ju sa potvrdila jej nezničiteľnosť a nadčasovosť. Tiež v skúškach času sa dokázala, že je pravdivá. Čas potvrdil pravdy zjavené v Biblii až doteraz (historické, prírodovedecké, etické). Čo do obsahu aj moci sa potvrdila, že je vždy aktuálna, aktuálna aj pre dnešného mladého moderného človeka. Ježiš Kristus povedal: „Nebo a zem pominú, ale moje slová nikdy nepominú!“ (Mt 24:35).

Biblia je najpopulárnejšia, najviac čítaná kniha na svete. Je preložená do mnohých jazykov a vydávaná v najväčšom knižnom náklade. Nie preto, žeby kresťania boli takí šikovní a usilovní v rozširovaní Biblie, ale naopak. Bez Biblie by neboli kresťania. Biblia zrodí kresťanov. Nie preto je veľa Biblií, lebo je veľa kresťanov, ale preto sú kresťania (nie formálni, ale znovuzrodení!), lebo je Biblia!

Sú milióny ľudí na svete, ktorí denne čerpajú z nej múdrosť, radu, potešenie a životnú silu, pre ktorých Biblia je každodenným duchovným pokrmom. To preto, lebo Biblia je živá kniha. Nie je mechanická (ako nejaká zbierka zákonov a pravidiel), ale žiari z nej zázračná, dokázaná múdrosť a živá Božia moc. Práve preto sa živo dotýka svedomia a mocne mení životy ľudí. Búra v našom živote všetko to, čo škodí. Poraní, ale aj uzdravuje. Poukazuje na hriech, ale aj na riešenie. Buď ťa Biblia oddelí od hriechu, alebo ťa hriech oddelí od Biblie. Preto sa ju mnohí boja čítať s výhovorkou, že vraj je v nej mnoho takých vecí, ktorým nerozumejú. Nie je tomu tak! Ale je v nej mnoho takých vecí, ktorým príliš dobre rozumieme, ale nechceme rozumieť, lebo nechceme podľa nej žiť a radšej sa rozhodneme nečítať. Boh na to hovorí: „Aby som ich neuzdravil!“ (Mt 13:9-15).

Biblia je živá kniha preto, lebo je inšpirovaná, vdýchnutá Bohom a oživená skrze Ducha Svätého. Čo hovorí Biblia, hovorí Boh. Hovorí v autorite a mocou: „Takto hovorí Hospodin:...“. Biblia je jedinečná kniha ohľadom aj jej jednoty a harmónie. Niekedy počujeme: „Aj Bibliu písali len ľudia!“ - alebo: „To si len vymysleli farári!“ - Aká naivná nevedomosť! Je síce pravda, že ju písali len ľudia, ale bohabojní ľudia s posväteným životom, ktorí žili s Bohom, poznali Ho, boli plní Svätého Ducha, vedení Svätým Duchom a inšpirovaní aj pri písaní jednotlivých častí Písma. Písalo ju 40 pisateľov rozličného vzdelania v rozpätí 16 storočí. Napriek rozličnosti pisateľov a širokého časového rozpätia ju spája v krásnej jednote a v harmónii ten istý jeden Boží Svätý Duch. Skús porovnať a zjednotiť diela 40-tich filozofov, fyzikov alebo lekárov posledného storočia! Alebo 66 kníh 40-tich dnes žijúcich vedcov. Aká by bola ich jednota a harmónia? Či by sa dalo „uviazať kyticu“ z 66-tich kníh 40-tich dnešných lekárov, alebo historikov posledných 10 rokov? V Biblii panuje krásna jednota a harmónia, ktorá pochádza z jedného prameňa, zo Svätého Ducha a ukazuje na jeden a ten istý smer: na Pána Ježiša Krista, na Božieho Baránka, Vykupiteľa a Pána.

Toto všetko je dostačujúce na to, aby človek úprimný, disponujúci triezvou a zdravou ľudskou logikou a úprimnou túžbou poznať pravdu uznal božský pôvod Biblie a jej dôveryhodnosť. Iste, že ani tento pre nás tak jasný argument neusvedčí každého. Vždy budú tí, ktorých srdce, myseľ a oči sú zatemnené a zaslepené milovaním hriechu a rozkoší, pýchou, sebaklamom falošnej náboženskosti, či inou démonickou poviazanosťou, aby neuverili pravde (Rim 1:18-32, 2Kor 4:3-4, 2Tes 2:10-12).

b) Božstvo Pána Ježiša Krista

O božstve Pána Ježiša Krista podrobnejšie v Kristológii. Rim 9:5, Fil 2:3-11, 1Tim 3:16, Tit 2:13

- (1) Život Ježiša Krista je historicky dokázaná skutočnosť, mimoriadna udalosť celosvetových dejín. (Nový letopočet).
- (2) Svedectvo Biblie o Ňom. Proroctvá Starého Zákona ohľadom Mesiáša sa naplnili v Jeho osobe. Na Neho poukazovali, o Ňom prorokovali proroci od Mojžiša. Jediný tón a harmónia poslania: „Všetci zhrešili - On je dokonalou obeťou zmierenia!“
- (3) Morálna úroveň Jeho života. Tvrdil o sebe, že je Syn Boží, Spasiteľ sveta, že je svetlom sveta, cesta, pravda a život... atď. Z tohto vyhlásenia možno vyvodiť, že taký človek je:
 - ♦ buď klamár,
 - ♦ buď blázon,
 - ♦ alebo skutočne ten, za ktorého sa vyhlasuje.

Jeho rovesníci (aj nepriatelia) svedčili, že nebol ani klamár, ani blázon (Pilát, Jozefus Flavius). Bol skutočne tým, za ktorého sa vyhlasoval: Spasiteľ sveta. Morálnu veľkosť Jeho života potvrdzuje aj Jeho morálne čistý život bez hriechu. Sám žil tak, ako učil.

- (4) Morálnu úroveň Jeho učenia mnohí považujú za zastaralú, naivnú. Ale práve čas dokazuje, že bezbožnosť ateizmu plodí kriminalitu a problémy v spoločnosti. Jeho učenie vysoko prevyšuje morálnu úroveň akéhokoľvek náboženstva či filozofie. Nepodáva len teóriu, príkazy a zákazy, ale aj svoj osobný príklad a moc lásky, moc znovuzrodenia a moc svojho Svätého Ducha k uskutočneniu v živote. (Kázeň na vrchu - Mt 5., 6. a 7. kap. Napr.: "...milujte svojich nepriateľov!" - pre dnešného človeka je bláznovstvo. Alebo: "...kto ťa udrie po pravom líci, nadstav i to druhé!" - a je koniec bitky. Ináč je vojna.)
- (5) Láska - „agape“. Ani v jednom náboženstve alebo filozofii sa nenachádza táto nesebecká božská láska (grécky: agape), ani jednu knihu nenapĺňa tak moc lásky ako Nový Zákon, učenie Pána Ježiša Krista. Jeho život, služba i obeť na kríži: to bola láska - agapé.
- (6) Nie je na svete spoločnosť, organizácia, ktorá by sa mohla porovnať v láske s obecenstvom opravdivých Božích detí, opravdivých nasledovníkov Ježiša Krista.
- (7) Jeho osobnosť a učenie cez stáročia mali veľký vplyv na dejiny, na spoločnosť, na hudbu a umenie na celom svete.
- (8) Jeho divy. Jeho nasledovníci radšej išli na smrť, radšej si volili prenasledovanie, mučenie, upálenie, než by mlčali o tom, čo videli a prežili.
- (9) Za Jeho božstvo argumentujú svedectvá vykúpených ľudí, bývalých hriešnikov, bývalých veľkých odporcov kresťanstva, veľkých vedcov a mysliteľov (Pascal, Newton, Tolstoj, Komenský, astronaut Irwin, atď.), mučeníkov (Majster Ján Hus).
- (10) Jeho zázraky dnes: - morálne zmeny v živote ľudí, ktorí Ho prijímajú za svojho osobného Spasiteľa a Pána.
(Bývalí opilci, kriminálnici a stroskotanci života...),
- uzdravenie tela a duše, zázraky v Jeho mene dnes.
- (11) Konkrétne a pravidelné vypočutia modlitieb v rozličných situáciách a potrebách, v živote tých, ktorí Ho nasledujú.
- (12) Pán Ježiš Kristus aj dnes denne nasýti srdce a dušu veriaceho, dáva pokoj, radosť, nádej, potešenie, posilnenie, istotu, radu, riešenie, odpustenie, ...život. Jeho meno vyžaruje moc. On žije aj dnes!
- (13) Čas dokázal, že viera v Ježiša Krista sa nedá zničiť, a má význam aj pre záchranu dnešného, moderného človeka.

b. Osobný - pragmatický argument

V predošlých, logických argumentoch sme videli, že Boh Biblie sa rôznym spôsobom zjavuje svojmu stvoreniu. Tieto argumenty sú Božím zjavením celému svetu v prírode, v histórii ľudstva, v ľudskej duši a v Biblii.

Boh, ktorý stvoril človeka s mentálnymi a duchovnými schopnosťami a pre obecenstvo s Ním, naznačuje svoj úmysel, dať sa mu poznať. Nakolko po páde človeka sa tieto mentálne a duchovné schopnosti otupili, človek sám od seba nemôže objaviť Boha. Boh však z milosti a lásky, prevzal iniciatívu tým, že dáva progresívne zjavenie samého seba. Toto sa završuje v Pánovi Ježišovi Kristovi. Človek môže osobne poznať Boha len skrze Krista. Ak Boh nezoberie iniciatívu a nezjaví samého seba človeku, je nemožné, aby človek objavil, alebo poznal Boha (Jb 11:7, 1Kor 1:21, 2:11-16). Videli sme, že celé ľudstvo má všeobecné zjavenie Boha v prírode, v histórii a svedomí. Ku spaseniu a k Jeho osobnému poznaniu je to však nepostačujúce. Je nevyhnutné ďalšie poznanie, špeciálne a konkrétne zjavenie. Špeciálne zjavenie sa týka Božích skutkov, pri ktorých Boh zjavuje samého seba a svoju vôľu konkrétnym osobám. Tým, ktorí Ho úprimne a snažne hľadajú a chcú činiť Jeho vôľu (Ján 7:17, Žid 11:6).

Boh sa týmto špeciálnym spôsobom zjavuje:

- v Písme, v prorocke, v svojom Synovi,
- kajúcemu hriešnikovi (usvedčením Sv. Ducha, poukázaním na osobu a vykupiteľské dielo Ježiša Krista),
- v živote svojich detí aj dnes (oživením Písma skrz Sv. Ducha, objasnením biblických právd a skrz darov Sv. Ducha).

Okrem toho sa Boh v niektorých mimoriadnych prípadoch zjavuje zvláštnym spôsobom, v zvláštnych osobných skúsenostiach:

- v St. Zákone (osobným zjavením svojej slávy, hlasom, skrz Jos, urim-tumín, prorokov, anjelov, teofániu),
- v Novom Zákone (skrže sny, videnia, anjelov, dary Sv. Ducha),
- v zázrakoch (Božích!).

Akýkoľvek počet rozumových argumentov nemôže urobiť Boha ľudskej duši skutočným. Boh sa stáva realitou len vtedy, keď predstava Boha vedie vo viere ku skúsenosti s Bohom, ktorá je živá a spôsobuje premenu. Účelom všetkých zjavení Boha je, aby človek mohol prísť k poznaniu Boha osobným spôsobom a bol spasený. Pre človeka nie je postačujúcim povedať, že Boh je v prírode, svedomí, histórii, zázrakoch alebo prorocke. Človek musí prísť k poznaniu Boha osobnou skúsenosťou. Existenciu Boha je možné a potrebné prežiť! Boh je odplatiteľom tým, ktorí Ho snažne hľadajú (Žid 11:6). Pán Ježiš Kristus hovoril, že ten, kto chce, je ochotný činiť Božiu vôľu, môže Ho spoznať (Jn 7:17). Boha môže spoznať človek hriešnik so zlomeným srdcom pod krížom Golgoty. Boha môže zjaviť len Svätý Duch a pre človeka Ho urobiť reálnym. Ty sa potrebuješ s Ním osobne stretnúť! Poskytni Mu príležitosť! Vyskúšaj Ho! Zavolaj Ho! Popros Ho o pomoc! Pod! Vid! Ver! Modli sa, Bože ak existuješ, zjav mi seba a ja Ťa budem v poslušnosti nasledovať. Ak to myslíš skutočne úprimne, stane sa ti, prežiješ osobné stretnutie s Bohom a BUDEŠ MAŤ SVOJ OSOBNÝ ARGUMENT, tú drahocennú vieru, ktorú si tak dlho mnohým závidel: **p r e s v e d č e n i e**.

4. Význam argumentov

Tieto argumenty neprinútiť veriť neveriaceho, nepresvedčia predpojatého. Sú však pomôckou pre veriacych, aby si svoju vieru upevnili a rozumovo zdôvodnili. Existenciu Božiu sa nedá dokázať rozumom, ani sa o to nesnaž za každú cenu. Nie je to slabosťou viery, že nevie Boha dokázať rozumom, ba je to skôr jej moc, sila. Nechápe a predsa verí. To je mocné, to je sila viery! (2Kor 5:7, Žid 11:1). Po prijatí viery sa človek snaží na základe pozorovania a skúseností s Bohom „vypracovať“ aj logický úsudok, a tak sa viera stáva presvedčením.

Funguje to! Vyskúšaj! Nech ťa Pán požehná víťaznou, radostnou vierou!

C. POZNANIE BOHA

Biblia hovorí, že Boh stvoril človeka pre obecenstvo s Ním, a po páde pre hriech toto obecenstvo bolo prerušené. Človek však vo svojej duši stále túži po Bohu, po stratenom obecenstve s Ním. Hľadá rôzne cesty a spôsoby, vynaloží mnoho úsilia a námahy znovu objaviť Boha a nadviazať s Ním kontakt. Avšak v predošlej časti sme videli, že človek sa pre hriech dostal do stavu duchovnej smrti, jeho duchovné schopnosti sa otupili, a sám od seba nemôže objaviť Boha. Boh však zobral iniciatívu a rôznym spôsobom On zjavuje samého seba pre človeka. Toto sa završuje v Pánovi Ježišovi Kristovi. Človek môže osobne poznať Boha len znovuzrozením skrz vieru v Ježiša Krista. On dal svojho Syna a určil pre človeka podmienku znovunadviazania kontaktu: pokánie a znovuzrodenie. Človek sa však pre svoju tvrdohlavosť snaží hľadať pohodlnejšie cestičky. Takto vznikli rôzne falošné náboženstvá a filozofické smery, ktoré nemajú takéto požiadavky. Samozrejme, že ani nemôžu viesť k pravému poznaniu Boha. Pán Ježiš Kristus povedal: „Ja som cesta, pravda a život, nikto nemôže ísť k Otcovi, len skrz mňa.“ (Jn 14:6). Cesta skrz ľudský rozum vedie do bludiska rôznych filozofií, cesta silnej vôle do oblasti asketizmu a viera založená na pocitoch do nadprirodzeného ale nie Božieho sveta mystiky, špiritizmu a okultizmu.

Podľa týchto rôznych filozofických a náboženských smerov zostáva Boh ešte stále nepoznatelný. Napríklad *agnosticizmus* tvrdí, že Boh je nepochopiteľné, absolútne bytie. *Mystika* hovorí, že Boh je neurčité, neobmedzené bytie. *Deizmus* vyznáva, že Boh je transcendentný, ľudskému rozumu nedosiadateľný, človek Ho nemôže nijak spoznať, a preto sa o to ani nemá usilovať.

Oproti tomu však vidíme teologické smery /Chryzostom, Augustín a iní učители rannej cirkvi, scholastika a ortodoxia/, ktoré síce súhlasia s tým, že Boh je nekonečný a nemožno Ho nijakou definíciou v plnosti vystihnúť, predsa hovoria o poznaní Boha. Reformácia opierala poznanie Boha o zjavenie Božie a uznávala možnosť poznať Boha, pravda, nie rozumom, ale cestou viery skrz Ježiša Krista.

Pravdou je, že Boha nemôžeme poznať v Jeho absolútnosti, ale len v Jeho pomere k nám, ako sa nám On zjavuje. Svojím obmedzeným rozumom nemôžeme Boha dokonale pochopiť, ani svojimi pojmi nemôžeme vyjadriť, aký je On. Lebo On je celkom iný ako všetko, čo okolo seba vidíme a poznáme. Sme však odkázaní na svoje nedokonalé pojmy a výrazy, ak chceme Boha a Jeho podstatu priblížiť ľudskému duchu a urobiť Ho aspoň čiastočne pochopiteľným. Boha môže poznať len hriešnik so zlomeným srdcom pod krížom Golgoty.

1. Pojem Boha a Jeho podstata

Obmedzený človek nie je schopný pochopiť podstatu nekonečného Boha. Len do tej miery, do akej Boh sám seba zjavuje, alebo vstupuje do vzťahu s nami. Je to síce pravdivým, ale len čiastočným odhalením Jeho bytosti. Sami od seba o Bohu nič nevieme. Sme odkázaní na to, čo On hovorí sám o sebe v Svätom Písme. I keď isté poznanie môžeme získať tým, že skúmame prírodu a dejiny, pre pochopenie Jeho prirodzenosti a vlastností sa musíme obrátiť k Slovu. V Biblii nájdeme len Božie mená, ktorými sa nám On sám predstavuje a svedectvá o Jeho skutkoch a vlastnostiach.

a. Pojem Boha

Určiť presnú definíciu o Ňom nie je možné. Ani Písmo nepodáva presnú definíciu o Bohu (kto On je) - ani náuku o Jeho podstate.

Kto je Boh? Boh je jeden BOH, On je BOH !

Čo to znamená: Boh? Boh je večne existujúca osobná duchovná bytosť, Stvoriteľ, suverénny Pán a Vládca sveta, vlastníaci - majúci absolútnu svätosť, moc, inteligenciu, spravodlivosť a lásku.

Ludia sa pýtajú: „Kto stvoril Boha?“ Odpoveď: „Keby niekto stvoril Boha, Boh by nebol Bohom, ale Bohom by bol ten, kto by Ho bol stvoril. Lebo Boh znamená predovšetkým Stvoriteľ.“

b. Božie mená

Božie mená nie sú bezvýznamné zoskupenia písmen. Boh zjavuje sám seba tým, že ľuďom dáva poznať svoje meno (Jn 17:3-6). Rozličnosť Božích mien nám bližšie umožňuje nahliadnuť do Božej podstaty a viac poznať Jeho vlastnosti a charakter. Božie mená nás vyzývajú k úcte, svätej bázní a k chvále. Boh pre svoje meno nezanechá svoj ľud.

V Starom Zákone majú dôležitý význam zvlášť tri mená: Elohim, Jahve a Adonaj.

Elohim - je v množnom čísle meno Boha, Stvoriteľa (El - Boh Stvoriteľ). Jediný a pravý, Všemohúci Boh sa dal poznať Abrahámovi, Izákovi a Jakobovi ako Elohim (2M 6:3). Používa sa zvlášť na zdôraznenie neporovnateľnej moci Jediného Boha voči iným božstvám a modlám. Množné číslo naznačuje Božiu trojjedinosť.

Príbuzné formy:	El - Eljon :	Boh je najvyšší
	El - Roi :	Boh je vševidiaci
	El - Chaj :	Boh je živý, ktorý vidí a počuje
	El - Shadaj :	Boh všemohúci, ktorý je dostačujúci a vyplní potrebu a nedostatok svojho ľudu.

Jahve, JHWH, Jehova - Hospodin Pán, ten živý, večne existujúci, Pán Pánov. Boh sa menom JHWH predstavil Mojžišovi. **JHWH** - Som, ktorý Som: znamená nemeniteľnosť. Zo slovesa „byť“, vyjadruje všetky tri časy (minulý, prítomný, budúci), ten, ktorý bol, je a bude, ten ktorý zjavil a zjavuje sám seba. JHWH, Jahve, Jehova, nie je menom len Boha Otca, ale menom trojjediného Boha. Pán Ježiš tiež hovoril o sebe: „Ja Som“.

V Novom Zákone tento vyvýšený titul, grécky „Kýrios“ /adekvátne grécke slovo prekladu hebrejského Jahve – PÁN/ bol prisúdený, patrí Ježišovi z Nazareta. V celom Novom Zákone, odkedy Svätý Duch bol vyliaty, meno Ježiš sa oslavuje a vyvyšuje za Pána, Kýriosa (Jn 15:26,16:14, 1Kor 12:3/b).

V Jn 19:19-20 čítame o tom, že pre Židov bolo pohoršením to, čo Pilát dal napísať na nápis a položil na kríž. A bolo tam napísané: Ježiš Nazarejský, kráľ Židov. A ten nápis čítali mnohí zo Židov. A bolo napísané hebrejsky, grécky a latinsky. Prečo sa tak tí Židia pohoršili? Čo stálo na tom nápise? Ježiš Nazarejský, Kráľ Židov – po latinsky: známa skratka **INRI**, – grécky: **INBI** /skratka/ Iesus ho Nazoraios ho Basileus ton Iudaion – hebr. /transkripcia hebrejských písmen/: Jéšúa Hannocrí /W/Úmelech /Ú=W, waw/ Hajjehúdím, skratka: **JHWH**. Jahve na dreve zlorečenia!? – To bolo pre Židov pohoršením!

Tzv. tetragramaton JHWH – nakoľko sa v hebrejčine nepísali samohlásky – pre Židov bolo nevysloviteľne svätým menom a nikto nevie ako ho správne vyslovovali. Vedeli to len veľkňazi, ktorí ako sväté tajomstvo odovzdávali z pokolenia na pokolenie. Obyčajne, Židia, z obavy zneužívania, ani nevyslovovali toto meno, ale všade, kde sa meno JHWH vyskytlo, čítali Adonaj. Neskôr, keď sa k hebrejským spoluhláskam masoréti začali pridávať znamienka samohlások, k spoluhláskam JHWH pridali samohlásky z mena Adonaj a takto vzniklo meno Jahowah, neskôr Jahve, resp. Jehova. Jedno je však isté, že toto meno bolo vždy svätým menom, ktoré vždy len úctou a svätou bázňou vyslovovali. K tejto úcte vyzýva aj 3. prikázanie Desatora s varovaním, že Boh nenechá bez pomsty toho, kto by vzal Jeho sväté meno nadarmo (Ex 20:7).

O tejto úcte však nesvedčí správanie sa terajších vyznávačov, tzv. Svedkov Jehovových a ich vzťah k tomuto svätému menu. Toto sväté meno, namiesto toho, aby bolo predmetom úcty, sa stalo zneváženým predmetom diskusií práve tých „nositeľov“ tohto mena, ktorí sa o toto meno toľko hádajú, že to vôbec nesvedčí o patričnej úcte. „Nech sa posväť Tvoje meno!“ (Mt 6:9).

Skrátená forma:	Jah - napr.:	Hallelujah (vyvyšuj Jaha).
Príbuzné formy:	Jehova- Rapha :	Hospodin je uzdravovateľ (Ex. 15:26).
	Jehova - Nissi :	Hospodin je vysloboditeľ, môj prápor.
	Jehova - Shalom :	Hospodin je pokoj.
	Jehova - Reah :	Hospodin je pastier.
	Jehova - Tsidkenu :	Hospodin je naša spravodlivosť.
	Jehova - Jiri :	Hospodin, ktorý ma skúma.
	Jehova - Jireh :	Hospodin uvidí, opatrí.
	Jehova - Samma :	Hospodin tam prebýva (v budúcom kráľovstve).
	Jehova - Zebaoth :	Hospodin zástupov, ktorý tróni nad cherubínmi.

Adon - množ. číslo **Adonaj** - Pán, Hospodin, Majster. Týmto oslovením človek vyznáva úplnú závislosť od svojho Boha a úplnú poddajnosť Jemu.

Otec - Pán Ježiš Kristus ľuďom zjavil Boha ako Otca. Všemohúci Boh sa zjavil Abrahámovi, Izákovi a Jakobovi ako **Elohim**, svojím menom **JHWH** sa dal poznať až Mojžišovi (2M 3:4-6, 13-15, 6:2-3). Pán Ježiš Kristus povedal, že On prišiel ľuďom zjaviť meno Božie. Keď vo veľkňazskej modlitbe hovorí, že „*Zjavil som ľuďom tvoje meno*“, celkom určite nemyslel na meno JHWH, lebo **toto meno bolo zjavené už o 1500 rokov skôr**. Pán Ježiš – snáď okrem niekoľkých prípadov citovania hebrejského Starého Zákona – nikdy nepoužíval meno JHWH, alebo Jehova, ale Boha nám predstavil tak, ako svojho a nášho Otca, ktorý je v nebesiach, ktorý je Stvoriteľom, Otcom všetkého, ktorý dáva život, a stará sa o svoje stvorenie. To bolo vtedy niečo úplne nové zjavenie. Dovtedy nikto nepoznal Boha ako Otca ani izraelský národ. Boh sa síce staral o nich, predsa nemilovali Ho tak bezprostredne ako dieťa svojho otca. Boha považovali za svätého Pána, čo je síce pravdou, ale nemali k Nemu vzťah ako dieťa k otcovi. Človek tento vzťah s Bohom môže mať len znovuzrozením skrz vieru v Ježiša Krista.

Skrze Pána Ježiša Krista medzi Bohom a človekom sú iné pomery, platia iné zásady. Tento pomer nie je všeobecný, ale osobný. Nie je podľa prirodzenosti automatický, ale duchovný. V tomto zmysle, aj keď každý človek je Božím stvorením a Boh Je Stvoriteľom všetkých ľudí, stará sa o všetkých, predsa nie je Otcom všetkých ľudí. Boží synovia, Božie deti sú len tí, ktorí skrze vieru v Pána Ježiša Krista sú znovuzrození. Dieťaťom Božím sa stáva človek len znovuzrozením z Boha, skrze vieru v Ježiša Krista (Jn 3:5). Pán Ježiš povedal niektorým: „Vy ste z otca diabla...“ (Jn 8:44).

c. Podstata Boha

(Kým, čím On je?)

1. On je Boh, Boh nebies a zeme, Silný Boh Všemohúci (Gen 24:3, 28:13, 21, Ex 3:6, 14-17, 6:2-3, 7, Deut 4:35, 39, 32:39, 1Kr 18:39, Iz 42:5, Jer 10:10).
2. On je osoba - osoba živá. Nie je nejaká abstraktná predstava, idea alebo bezosobná sila bez života (Gen 1:2, Num 14:21, Žalm 42:3, Jer 10:10, Dan 4:31, 6:26, 12:7, Mt 22:32, Zj 4:9).
3. Boh je duch. Jeho podstata je nehmotná, neviditeľná a nie je zložená zo žiadnych častí (Jn 4:24, 2Kor 3:17).
4. Boh je samoexistujúca bytosť. On je prvá príčina všetkého. Je nezávislý od svojho stvorenia, seba postačujúci (Gen 1:1, Žalm 36:9-10, 50:10-13, Iz 40:12-18, Jn 1:4, 5:26, Sk 17:25, 1Tim 6:16, Zj 4:11).
5. On je Stvoriteľ všetkých vecí, živých aj neživých, viditeľných aj neviditeľných (Gen 1:1, Neh 9:6, Žalm 33:6, Sk 17:24, Ef 3:9, Kol 1:16, Žid 11:3, Zj 4:11).
6. On je absolútny a zvrchovaný, suverénny Pán sveta (Ex 15:18, Deut 10:17, Iz 40:28, Mt 11:25-26).
7. Spravodlivý sudca (Žalm 7:12, 9:5, 8-9, 96:13, 98:9, 103:6, Ez 18. kap., Zj 20:11-15).
8. On je oheň spaľujúci (Deut 4:24, 9:3, Žalm 97:3, Žid 12:29).
9. Boh je svetlo (Jn 1:4-5, 9, 3:19-21, 8:12, 1Tim 6: 16, 1Jn 1:5).
10. Boh je láska (Jn 3:16, 2Kor 13:11, 1Jn 4:8, 16).
11. Spasiteľ, Záchranca (Iz 41:14, 43:1-4, 11-14).
12. Pán života a smrti (Deut 32:39, 1Sam 2:6, Jób 5:18, Žalm 31:16, 90:3, Iz 38:1, 5, Hoz 6:1-2).

Jednotlivé Božie vlastnosti nie sú zložkami Božej podstaty, ktoré by sa vzájomne doplňovali, pod alebo nadradovali, či si protirečili. Napríklad: láska nie je časťou Božej podstaty, Boh je láska celým svojim bytím. Môže v určitej chvíli zvláštnym spôsobom prejať niektorú zo svojich vlastností, žiadna z nich nie je od ostatných závislá. Keď Boh prejaví svoj hnev, neprestane byť láskou. A keď zvláštnym spôsobom dá okúsiť svoju lásku, neprestane byť svätým a spravodlivým, ktorý nenávidí hriech. Skutočnosť, že Boh je nemenný, verný a v svojich sľuboch stály, nie je v rozpore s tým, že oľutuje a neuskutoční svoj trest, ktorý si zaumienil, ak človek učiní pokánie.

Boh je viac než súhrn Jeho vlastností. I keď by sme mali dokonalý zoznam Jeho vlastností, nedokázali by sme Ho vystihnúť. Keď si človek myslí, že už má o Ňom dosť informácií, zistí, že ešte stále Ho nepozná, lebo On je úplne iný než ľudská predstava (Job 11:7). Božie vlastnosti poznávame skrze zjavenie. Nepripisuje ich Bohu človek, ale Boh zjavuje svoje vlastnosti človeku. Tieto vlastnosti sa navzájom prelínajú, preto nie je možné Božie vlastnosti jednoducho „zaškatulkovať“, oddeliť od seba a zadefinovať. Napríklad: Božia láska zahrňuje v sebe dobrotu, vernosť, milosrdenstvo, zhovievavosť, tiež že On je milostivý a ľútostivý. Božia dobrota súčasne obsahuje, zahrňuje Božiu lásku, zároveň aj Jeho spravodlivosť.

Preto ani nasledujúci pokus o zatriedenie Božích vlastností nie je dokonalý, ale môže byť pomocou Ho lepšie spoznať.

1) POVAHOVÉ VLASTNOSTI

1. Boh je duch /bez fyzického tela/ (Lk 24:39, Jn 4:24, 2Kor 3:17).
2. Boh je osoba. Má vlastnosti ako každá osoba. Má mená, skutky, funkcie, intelekt, vedomie, vôľu, city ako osoba. Osoba je niečo iné než telo. Osoba je niekto, kto má schopnosť myslieť, cítiť, rozhodovať sa, komunikovať a je ovplyvnený tým, ako reagujú na jeho hlas. Podľa toho myslí a činí rozhodnutie (Iz 55:8).
3. Boh je jeden, jednotný, nedeliteľný, /trojjediný/, jediný (kvantita) - nie je viac (Ex 20:2-3, Deut 4:35,39, 6:4, 32:39, 1Kr 8:60, Iz 43:10-11, 44:6-8, 45:5,14,18,21, 46:9, 1Kor 8:6, Gal 3:20, Ef 4:6, 1Tim 2:5).
4. Boh je jedinečný, neporovnateľný (kvalita), absolútny, nadovšetko zvrchovaný (Ex 8:10, 15:11, 1Par 17:20, Žalm 40:6, Iz 46:9, Jn 17:3).
5. Boh je neviditeľný (Ex 33:20, Jn 1:18, Rim 1:20, Kol 1:15, 1Tim 1:17, 6:16, 2Tim 6:16, Žid 11:27, 1Jn 4:12).
6. Boh je večný, nekonečný, časovo a priestorovo neohraničený, neohraničiteľný. On nikdy nezačal existovať a Jeho existencia nikdy neskončí (Gen 21:33, Deut 33:27, Job 38:4-7, Žalm 90:2, 102:28, 135:13, Iz 43:10, 57:15, Sk 17:24-28, Rim 16:26, Zj 1:4, 8, 4:8).
7. Boh je nemenný, nezmeniteľný - taký istý ostáva, aký bol, je a bude (Num 23:19, 1Sam 15:29, Žalm 33:11, 102:26-28, 103:17, 119:160, Iz 41:4, Mal 3:6, Rim 4:20-21, 11:29, 2Tim 2:13, Žid 6:17-18, 13:8, Jak 1:17,).
8. Boh je svätý, slávny, oddelený od všetkého nečistého, obyčajného a zla. Je to základná charakteristika Boha. (Ex 15:11, 19:10-25, 26:33, Lev 11:44, Joz 24:19, Job 40:3-5, Žalm 29:2, 47:8, 97:1-6, 99:9, Iz 6:1-3, 57:15, 59:2, Jer 50:29, Ez 39:7, Hab 1:13, Jn 17:11, 1Tim 6:15-16, Zj 4:8, 15:4).
9. Boh je láska. Je to jadro Jeho prirodzenosti (1Jn 4:8, 16, 2Kor 13:11).
10. Boh je svetlo - nie je v Ňom nič z temnosti, žiadna tma (1Jn 1:5).

2) ETICKÉ, MORÁLNE VLASTNOSTI

1. Svätý /morálne čistý, bez hriechu/ (Ex 3:1-15, Lev 11:44-45, 19:2, Joz 5:13-15, Žalm 99:3,5,9, Iz 6:1-6, 40:25, 41:14, 59:2-3, Hab 1:13, Lk 5:8, 1Pt 1:16).
2. Strašný, hnevlivý /nenávidí hriech/ (Ex 32:10, Num 11:33, 12:9, 25:3, Deut 7:4, 2Kr 24:20, Job 9:5, Žalm 5:6, 7:12, 9:7, 45:8, 78:31, Náh 1:2, Mal 2:16, Mk 3:5, Žid 1:9, 10:31, 12:29).
3. Dlho zhovievajúci, trpezlivý (Ex 34:6-7, Neh 9:17, Žalm 86:15, Joel 2:13, Jon 4:2, Rim 2:4, 9:22, 1Pt 3:20, 2Pt 3:9, 15).
4. Spravodlivý (Gen 18:25, Ex 34:7, Deut 32:4, 2Par 12:6, Ezdr 9:15, Neh 9:33, Žalm 4:2, 7:12, 18, 11:7, 36:7, 89:15, Iz 11:4-5, 45:21, Dan 9:7, Mt 25:21, Jn 17:25, Sk 17:31, Rim 1:17, 32, 2:2, 5-11, 2Tes 1:8, Zj 16:5-7).
5. Verný (Deut 7:9, Žalm 31:6, Iz 54:10, Hoz 2:18-20, Jn 17:3, 1Kor 1:9, 10:13, 1Tes 5:24, 2Tes 3:3, 2Tim 2:13, Žid 10:23, 11:11).
6. Spoľahlivý, hodný dôvery (Žalm 22:5-6, 23:1-6, 26:1, 31:6, 91:2, 115:9, 1Jn 1:9).
7. Dobrý (Žalm 34:9, 86:5, 145:9, 15-16, Mt 5:45, 6:26, Mk 10:18, Lk 6:35, Sk 14:17, Rim 2:4).

8. Milujúci (Deut 7:6-8, Iz 43:4-5, Jer 31: 3, 18:1-32, Jn 3:16, Ef 2:4, 1Jn 4:7-12, 16, 19), žiarlivo milujúci (Joz 24:19, Ez 16:43, 58-63, Hoz 2:10-20, 3:1, Náh 1:2).
9. Milostivý, ľútostivý (Ex 20:6, 34:6-7, Deut 4:31, Neh 9:17, Žalm 36:6, 86:5, 15, 103:8,13-14, 145:8, Iz 54:10, 55:7, Joel 2:13, Jon 3:10, 4:11, Ef 1: 6, 7, 2:5-8, 3:2, Tit 2:11, Jak 5:11). Žalostiaci, má súcit, ľútosť, bolesť v srdci, predsa niekedy Jeho rozhodnutie je súd (Gen 6:6, 1Sam 15:11).
10. Milosrdný (Ex 34:6, Žalm 51:3, 102:14, Lk 1:50, 72, 6:36, Rim 11:30-34, Ef 2:4, Jak 5:11), zahrňuje v sebe súcit, láskavosť (Žalm 31:21, 78:38, 86:16, 103:8-18, Iz 54:7-8, Tit 3:4-7).

3) METAFYZICKÉ VLASTNOSTI

Jeho vyvýšenosť nad svetom, Jeho vzťah ku svetu.

1. Vševedúci (Gen 3:5, 22, 1Sam 2:3, 1Kr 8:39, Žalm 94:11, 139:2, 4, 6, 17, 18, 147:4, Prísl 5:21, 15:11, Jer 1: 5, Ez 11:5, Sk 15:18, Lk 16:15, Rim 8:27-29, 11:33-34, 1Kor 2:7, 11-12, 16, 3:20, 1Tim 1:17, Žid 4:13, 1Jn 3:20, Jud 1, 25, Zj 20:11-15).
2. Zvrchovane múdry. Múdrosť je aplikácia vedomostí (Job 11:7, Žalm 33:11, 104:24-30, 147:5, Prísl 21:30, Iz 28:29, 40:28, Jer 10:12, Rim 11:33-34, 16:27, Ef 3:10,).
3. Vševidiaci (1Sam 16:7, Jób 34:21, Žalm 11:4, 14:2, 33:13-14, 18, 34:16, 94:9, 139:1-12, 15-18, Prísl 15:3, Jer 23:23-24, 32:19, 1Kor 3:20).
4. Všemohúci, všemocný /stvorenie, udržiavanie sveta, vykúpenie, zázraky, napíňanie svojich zámerov/ (Gen 17:1, 18:1-15, 35:11, 43:14, 48:3, Ex 6:3, 28:3, Ruť 1:20, Job 5:17, 6:4, 21:15, 42:2, Jer 32:17, 27, Mt 19:26, 28:18, Mk 10:27, 14:36, Lk 1:37, 18:27, Zj 1:8, 4:8, 15:3, 19:6).
5. Suverénny - koná to, čo chce (1Par 29:11-12, Žalm 115:3, 135:6, Iz 40:13-14, 46:9-11, 48:11, Ez 18:4, Dan 4:32-34, Mt 20:15, Sk 15:17, Rim 9:18-23, Ef 1:11, 14, 1Tim 6:15).
6. Všadeprítomný - prenikajúci celý svet (2Par 2:6, Žalm 139:5,7-12, Iz 66:1, Jer 23:23-24, Am 9:1-4, Sk 7:48-49, 17:27-28). Charakter Jeho prítomnosti je však iný medzi svojimi (Sud 6:13, Mt 18:20, 28:18-20).
7. Absolútny - všetky princípy, zásady, merítka sa porovnávajú s Ním. On je základom porovnávania, všetko iné je relatívne. On je absolútny (Ex 15:11, 1Sam 2:2, Iz 46:9).
8. Dokonalý - sebe vo všetkom postačujúci (Žalm 50:10-13, Mt 5:48).
9. Pravdivý - živý, skutočný (Žalm 42:3, Jer 10:10, Jn 17:3, 1Jn 5:20, Zj 3:7).
10. Blahoslavený - pozhnaný, pozhňavajúci celý svet, od ktorého pochádza každé pozhnanie (Gen 9:26, 14:20, 49:25, Žalm 72:19, Joel 2:14, Rim 9:5, Ef 1:3).

e. Trojjedinosť Boha

Vlastnosti Božie nevystihujú úplne podstatu Božej múdrosti v kresťanskom slova zmysle. Takého Boha pozná totiž aj islam, aj židovstvo. Kresťanský pojem Boha, žiada bližšie opísanie Božej podstaty, ktorá sa zjavila v Kristu. (Otec nášho Pána Ježiša Krista nie je totožný s Bohom islamu, ale je totožný s Bohom Abraháma, Izáka a Jakoba, Izraela.)

Podľa učenia Svätého Písma Boh je jeden a okrem Neho niet iného Boha. V Biblii nenájdeme slová „Trojjediný Boh, Svätá Trojica“. Predsa už v Starom Zákone sú náznaky o trinitárnom pojme Boha a Nový Zákon nesporne učí to, čo pojem „Trojica, Trojjedinosť“ vyjadruje, totiž jednotu Božej bytosti a trojitosť osôb. Výraz „Trojica“ sa prvý raz objavuje u Tertuliana v 2. storočí. Niektorí ortodoxní dogmatici prízvukovali potrebu viery v Trojicu ako podmienku spasenia.

1) SVEDECTVO PÍSMA O TROJJEDINOSTI BOHA

Keď skúmame knihy **Starého Zákona** môžeme povedať, že už tu nachádzame miesta, ktoré poukazujú na trojitosť Božej podstaty. Sú miesta, na ktorých Boh hovorí o sebe v množnom čísle svojho mena Elohim, alebo človek Ho oslovuje množným číslom Jeho mena Adonaj. (Nu 6:23-27 Áronové pozhnanie, Iz 6:3 - „Svätý, svätý, svätý“, 8.verš: „...kto NÁM pôjde?“). Aj na iných miestach pri svojich činoch (Gen 1:26, 3:22, 11: 7, 19:24). V Gen 1:1-3 hovorí o Bohu ako o prazáklade všetkého života, o Duchu, ktorý sa vznášal nad vodami. Pri stvorení však účinkovalo aj to stvoriteľské Slovo (Prísl 8:12, 22-31, Jn 1:2-3, Kol 1:16-17. V Gen 1. „Boh riekol: Nech je...“). V Iz 11:1-2, 48:16, 61:1-2 sú náznaky o plnosti „Božstva“.

Sú miesta, na ktorých sa zreteľne hovorí o dvoch Božích osobách:

Otec a Syn (Logos) - Gen 19:24, Žalm 2:4-12, 45:2, 6-8, 110:1-4, Prísl 8:12, 22-31, Iz 6:8 - Jn 12:41, 59:20, Hoz 1:7.

Otec a Duch - Neh 9:20, Žalm 51:12-13, 139:7, Iz 59:21, 63:8-10,14, Ez 36:26-27, Joel 2.

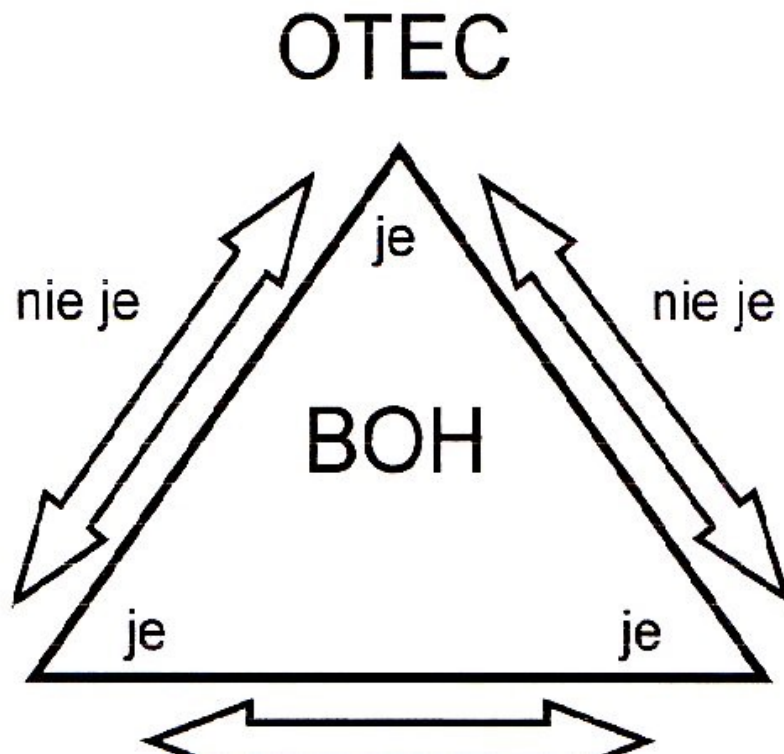
Nájdeme miesta, kde sa hovorí o Mesiášovi ako o Božom Synovi - Žalm 2:6-12, Iz 9:6-7, Mich 5:1-5. /Boží Syn nie je stvorením ako archanjel Michael!/
Ani Duch Boží nie je označovaný iba ako sila a účinok, ale ako samostatná osoba - Gen 6:3, Num 11:25-29, Sd 6:34, 1Sam 10:6.

Nový Zákon svedčí o tom, že prví kresťania pokladali za základ svojej viery vieru v jedného Boha. Popritom vyznávali aj božstvo Ježiša Krista a taktiež osobnosť a božstvo Svätého Ducha.

Tri fakty postavili k sebe:

1. Boh je jeden.
2. Otec je Boh,
Syn je Boh a
Svätý Duch je Boh.
3. Otec nie je totožný so Synom a Svätým Duchom,
Syn nie je totožný s Otcom a Svätým Duchom a
Svätý Duch nie je totožný s Otcom a so Synom.

Prišli k poznaniu, že v tom istom Bohu sú v tajomnej jednote, a predsa od seba ohraničené tri osoby.

Početné množstvo citátov v Novom Zákone hovorí o troch božských osobách:

Tri osoby spolu: Mt 3:16-17, Mk 1:10 -11, Lk 3:22, Jn 1:32-33 (krst Pána Ježiša), Mt 28:19, Jn 14:16-26, 15:26, 20:21-22, Sk 2:32-36, 10:38, 15:8-11, Rim 15:30, 1Kor 12:4-6, 2Kor 1:21-22, 13:13, Ef 2:18, 3:14-21, 4:4-6, Žid 9:14, 1Pt 1:2-3, 1Jn 5:6-7, Zj 4:1-5.

Dve osoby - Otec a Syn: Mt 11:25-27, 26:53-54, Lk 10:22, Jn 1:18, 3:16-18, 35-36, 5:17-23, 26-30, 36-37, 6:27-46, 8:19, 26-29, 38, 40, 42, 54-55, 10:15-18, 25, 29-30, 36-39, 11:41, 12:26-28, 44-45, 49-50, 14:1-2, 6-13, 20-28, 16:25-28, 30, 17. kap., 20:17, Rim 1:7-8, 8:3, 15:6, 1Kor 1:3, 2Kor 1:2-3, Gal 4:4, Fil 2:6-11, 1Tim 2:5, Žid 1:1-2,8, 1Jn 4:9-15, 5:20.

- Otec nášho Pána Ježiša Krista: 2Kor 11:31, Ef 1:3, 1Pt 1:3.

- Syn a Duch: Lk 1:35, Jn 15:26, 16:14.

- Boh a Duch: Rim 8:26-27, 15:13, 1Kor 6:19, 2Kor 5:5.

S božstvom Ježiša Krista a Ducha Svätého sa zaoberáme v Kristológii resp. v Pneumatológii. Teraz len skonštatujeme, že Ježiš Kristus je pravý Boh od Otca od večnosti splodený, nie stvorený, Boh z Boha, svetlo zo svetla. Opravdivý Boh z opravdivého Boha (Rim 9:5), s Otcom rovnakej podstaty, skrze ktorého a pre ktorého je všetko stvorené (Kol 1:16-17). Tiež, že Svätý Duch je samostatná, od Otca i Syna odlišná osoba božstva, predsa je medzi všetkými osobami podstatná rovnosť. Podstata Svätého Ducha je s Otcom i Synom jediná, večná a nemeniteľná. (Vyznanie Nicejské r.325). Podľa Atanázianskeho vyznania Svätý Duch nie je od Otca ani od Syna učinенý, nie narodený, ale vychádzajúci od Otca aj od Syna. (Pravoslávna cirkev: len od Otca). Všetko, čo má Otec, dal Synovi, teda Duch Otcov je súčasne aj Duch Synov. Všetky tri osoby sú rovnako účastné Božskej podstaty. Je proti Písmu, ak sa jedna podstata druhej nad alebo podriaďuje. Ak Písmo spomína na niektorých miestach prioritu Otca oproti Synovi a Svätému Duchu, nie je to nikdy prioritá podstatná ale len historická (Jn 14:28, Fil 2:6-8, Žid 2:9).

Učenie o trojjednosti Boha je tajomstvo, mystérium. Ľudské myslenie toto tajomstvo nie je schopné rozriešiť, môže ho len rešpektovať. Osvojiť si ho môže len kresťan vo viere na základe Božieho zjavenia. Mnohí to nemohli vo viere prijať, špekulovali, alebo si mysleli, že Otec, Syn a Svätý Duch je trojaká podoba toho istého jednoosobného Boha. Aj dnes sú nebezpečné bludné učenia (unitári, jehovisti, hnutie „Only Jesus“ - tzv. branhamisti).

Slovo Božie zjavne rozlišuje Otca, Syna a Svätého Ducha, pritom sa nejedná o to, že by títo traja boli od seba nezávislí bohovia, ale v jednom Božstve tri osoby majú jednu podstatu, jeden zmysel, význam, jeden úmysel a sú jedno v nerozdielnej jednote. Otec je Stvoriteľ, predsa vidíme, že aj Syn aj Duch má účasť na tejto práci. Syn je Vykupiteľ, ale zo Slova Božieho vieme, že Otec Ho poslal a Svätý Duch Ho vypudil, vystrojil, vykúpiť svet. Svätý Duch je Posvätiť, predsa aj Otec a Syn spolupracujú na tejto práci. Otec miluje a poslal Syna. Syn opustil Otca, prišiel na zem a po vzkriesení sa vrátil k Otcovi, kde sa modlí za nás ako Veľkňaz. Otec a Syn poslali Svätého Ducha. Svätý Duch sa prihovára za nás u Otca. Keby Otec, Syn a Svätý Duch boli rôzne prejavy toho istého jednoosobného Boha, tieto funkcie a rozličné úlohy by sa nenachádzali v Písme. My veríme a ctíme si jedného Boha v trojici a Božskú trojitosť v jednote. Otec nie je stvorením, ani Syn, ani Svätý Duch. Otec je nemerateľný, aj Syn, aj Svätý Duch. Otec je večný, nekonečný, Syn a Svätý Duch taktiež. To nie sú tri nekonečnosti, nemerateľnosti, v podstate tejto trojici nikto nie je prvý, posledný, menší, väčší, ale dokonalá jednota.

Učenie cirkvi o trojjednosti Boha by sme mohli zhrnúť asi takto: V jednote Božskej bytosti sú tri osoby: Otec, Syn a Svätý Duch, všetky tri jednej podstaty. Otec je nesplodený, Syn je splodený od Otca od večnosti, Svätý Duch pochádza od Otca i Syna od večnosti.

2) ZNÁZORNENIE TROJJEDINOSTI

„Každé porovnávanie pokuľháva“ - hovoril istý grécky mudrc. Aj tie najlepšie sú nedostatočné a nedokonalé. Predsa pre pochopenie alebo objasnenie si pojmu trojjednosti sa vytvorili rozličné podobenstvá a obrazy z každodenného života.

a) Analógia z oblasti prírody

Trojica sa prirovnáva : - k stromu: koreň , kmeň, miazga.

- k trojzvuku: tri tóny, jedna harmónia

- k vode: H₂O (podstata) tekutina, ľad, para (môžu byť súčasne spolu)

Aj Otec aj Syn aj D. Sv. má božskú podstatu

(spolu – pri krste Pána Ježiša na brehu Jordána)

b) Antropologická analógia.

Podľa trojčlenitosti človeka. Človek je jeden celok, a predsa má telo, dušu a ducha. Boh hovoril: „Stvorme človeka na svoj obraz a podobu“.

c) Psychologická analógia.

Tri základné oblasti, faktory ľudskej duše: rozum, vôľa, city.

d) Etická analógia.

1. Otec : milujúci subjekt

Syn : milovaný objekt

Svätý Duch: samotná láska, spojenie medzi obidvoma.

2. Otec : idea božského Bytia.

Syn : idea božského Poznania (Logos).

Svätý Duch : idea božského Chcenia.

e) Priestor: jednota troch dimenzií.

f) Večnosť: minulý, prítomný a budúci čas.

Otázky z predmetu Teológia:

- 1.) Napíš niektoré výhovorky ateistov, prečo neveria v existenciu Boha.
- 2.) Stručne charakterizuj jednotlivé logické argumenty.
- 3.) Skús dokázať dôveryhodnosť Biblie v oblasti naplnených prorociev.
- 4.) Opíš niektoré prírodovedecké objavy, potvrdzujúce pravdivosť biblických citátov:
Gen 1:25, Lv 17:11, Žid 11:3, 2Pt 3:12.
- 5.) Aké biblické argumenty môžeš vymenovať v oblasti etiky?
- 6.) Prečo je Biblia jedinečná kniha?
- 7.) Mohol by si ešte niečím doplniť argumenty o existencii Boha a o dôveryhodnosti Biblie?
- 8.) Napíš niekoľko argumentov, potvrdzujúcich božstvo Pána Ježiša Krista.
- 9.) Napíš stručne svoj osobný argument.
- 10.) Kto je Boh? Napíš definíciu Boha a svedectvo Sv. Písma o Bohu.
- 11.) Kto stvoril Boha?
- 12.) Kto môže poznať Boha?
- 13.) Vymenuj a charakterizuj Božie mená.
- 14.) Komu je Boh otcom?
- 15.) Koľko Božích vlastností môžeš vymenovať (povahové, etické, a metafyzické)?
- 16.) Preštuduj všetky citáty o trojjedinosti Boha a skús vysvetliť, prečo veríš v Božiu trojjedinosť, keď sa toto slovo v Biblii nenachádza.
- 17.) Napíš tri najvýraznejšie porovnania o trojjedinosti Boha.

III. BIBLIOLÓGIA

A. PREDMET BIBLIOLÓGIE

Predmetom Bibliológie je základné učenie o Biblii. Podrobnejšie sa zaoberajú Bibliou ostatné biblické predmety (napr. Úvod do Starého Zákona, do Nového Zákona, Dôveryhodnosť Biblie).

B. VŠEOBECNE O BIBLI

Čo je Biblia? - Pre mnohých je Biblia len historickou zaujímavosťou ako literárna pamiatka, literárne dedičstvo židovského národa, starožitnosť, ktorá patrí do múzea alebo zbierka mytologických legiend. Iní ju považujú za zbierku zákonov, príkazov a zákazov, za morálny kódex, zas iní za vešteckú knihu či za názory starých náboženských filozofov.

Biblia je grécke slovo, má význam knihy.

Biblia je zbierkou 66 kníh, ktorá (bez apokryfov) je celým, úplným Božím zjavením pre človeka, neomylným, absolútnym, zvrchovaným a dostatočným v záležitostiach spasenia, kresťanskej viery, vierouky a našich životných postojov. Boh nikdy nedáva žiadne nové zjavenia, ktoré by boli v rozpore s Bibliou. Biblia je základným dekrétom kresťanskej cirkvi a pre veriaceho kresťana je jediným autoritatívnym štandardným merítkom viery, učenia, cesty spasenia, morálky a kresťanského života.

Veríme v úplnú Božskú inšpiráciu Svätého Písma a jeho dôveryhodnosť. Biblia je Božie Slovo. Čo hovorí Biblia, to hovorí Boh. Neposlušnosť Biblie znamená neposlušnosť Bohu. Biblia opisuje: Božie skutky, Božie zaslúbenia, Božie požiadavky, prikázania, Božie morálne normy pre každú oblasť kresťanského života. Dáva bezpečné recepty, rady na riešenie a prekonanie životných problémov v oblastiach následkov hriechu (depresie, strach, neistota, nenávisť...), manželských konfliktov, aj telesného zdravia. Táto zbierka je jedinou knihou. Napriek tomu, že počas 16 storočí ju písalo 40 ľudí rôzneho vzdelania, v rôznych krajinách, skrze Božieho Ducha, ktorý je aj jej inšpirovateľom, Biblia je a zostáva v organickej jednote. Písali ju Svätým Duchom posvätení a vedení ľudia, ktorí mali pred sebou sväté ciele. Hlavným cieľom Biblie je hriešnym ľuďom ukázať cestu spasenia. Aj keď obsahuje nejaké prírodovedecké objavy, nie je prírodovedeckou knihou, obsahuje tiež opis ľudských dejín, ale nie je dejepisnou knihou. Dejepisné časti Biblie svedčia o tom, že Boh je Pánom dejín a dejiny sú naplnením Božích prorociev, ale predovšetkým opisujú dejiny spásy, ktorej stredobodom je osoba Pána Ježiša Krista a Boží ľud (Izrael a cirkev).

Biblia sa delí na dve hlavné časti:

- ♦ **Starý Zákon** (Stará Zmluva) zahrňuje v sebe dejiny, vývoj ľudstva od stvorenia sveta, vývoj a dejiny izraelského národa pred dobou Ježiša Krista.
- ♦ **Nový Zákon** (Nová Zmluva) opisuje príchod zaslúbeného Spasiteľa, Pána Ježiša Krista, Jeho život, učenie a vykupiteľské dielo, tiež učenie a život kresťanov prvého storočia.

1. O Starom Zákone

Starý Zákon má 39 kníh a podľa obsahu sa delí na 3 časti:

- ♦ **Historické knihy:** 5 kníh Mojžišových (THÓRA - základ hebrejského Starého Zákona, grécky Pentateuch), Jozua, Sudcov, Rút, 1.,2.Samuelova, 1.,2.Kráľov, 1.,2. Paralipomenon (Kroník), Ezdráš, Nehemiáš, Ester. Spolu 17 kníh.
- ♦ **Vyučujúce - poetické - knihy:** Jób, Žalmy, Príslovia, Kazateľ, Pieseň Šalamúnova, Plač Jeremiášov. Spolu 6 kníh.
- ♦ **Prorocké knihy:**
 - a.) - tzv. veľkí proroci: Izaiáš, Jeremiáš, Ezechiel a Daniel.
 - b.) - tzv. malí proroci: Ozeáš, Joel, Amos, Obadiáš, Jonáš, Micheáš, Náhum, Habakuk, Sofoniáš, Hageus, Zachariáš a Malachiáš. Spolu 16 kníh.

V niektorých Bibliách sa nachádzajú aj tzv. apokryfické knihy. Obsah týchto kníh a ich pôvod je pochybný, preto sa nemôžu považovať s ostatnými za rovnocenné, overené, dôveryhodné Svätým Duchom inšpirované Sväté Písmo. Apokryfy vznikli v dobe, keď Boh mlčal (v dobe Makabejcov - od r. 400 pred Kr.). Ježišovou Bibliou bol Starý Zákon bez apokryfov. Pán Ježiš Kristus často citoval a potvrdzoval Starý Zákon, ale apokryfy nikdy. Apokryfy nikdy neboli zoradené do židovského kánona. Rímskokatolícka cirkev zoradila ich do svojho kánona na tridentskom koncile až v r. 1546, v dobe protireformácie, na ochranu svojich bludných učení o oprávnenosti modlitieb (o platení omší) za mŕtvych, o očistci a o ospravedlnení zo záslužných skutkov (povera a okultné praktiky sú povolené, heslo: cieľ posväcuje prostriedok... atď).

2. O Novom Zákone

Nový Zákon má 27 kníh. Podľa obsahu ich tiež rozdeľujeme na tri časti:

- ♦ **Historické knihy:** Evanjelium podľa Matúša, Marka, Lukáša (3 synoptické: súbežne, spolu hľadajúce evanjelia) a Jána, Skutky sv. apoštolov.
- ♦ **Vyučujúce knihy:** Epištoly sv. Pavla Rimanom, 1.,2.Korinťanom, Galaťanom, Efežanom, Filipänom, Kološanom, 1.,2.Tesaloničanom, 1.,2.Timotejovi, Títovi, Filémonovi, Židom, Ep. sv. Jakoba, 1.,2. Ep. sv. Petra, 1.,2.,3. Ep. sv. Jána a Ep. sv. Júdu.
- ♦ **Prorocká kniha:** Zjavenie sv. Jána.

Apokryfické knihy vznikli aj k Novému Zákonu. Nakoľko sa v nich nenachádza tá duchovná čistota, ktorá vždy overovala kanonické knihy, nemohli byť zaradené medzi ne. Tieto spisy sú z časti legendy, básne, z časti majú aj vyučujúci charakter, tiež niektoré tajomný, apokalyptický obsah. (Ev. Tomáša, I.,II. list Klementa, Barnabáša, pastiera Hermosa, Učenie 12 apoštolov... atď.)

C. DÔVERYHODNOSŤ BIBLIE

/ Vid' II. B. 3. a. 6) a) / str. 15-17.

D. AUTORITA, INŠPIRÁCIA A KANONIZÁCIA BIBLIE

1. Autorita Biblie

Autorita je právo, alebo moc vyžadovať úctu, rešpekt, poslušnosť. V dnešnej dobe v spoločnosti nastala veľká kríza autority. Z hľadiska kresťanskej viery Boh má najväčšie právo vyžadovať poslušnosť, zaslúži si autoritu, pretože On je Stvoriteľ a Pán všetkých ľudí. Keď kresťan pochopil tento základný princíp, otázka autority sa stáva praktickou otázkou hľadania a konania Božej vôle v akejkoľvek oblasti života.

Pripravil Boh nejaký zdroj, ktorý môžeme poznať ako zdroj najvyššej a konečnej autority?

Počas stáročí kresťania považovali za zdroj konečnej autority mnohé iné veci, len nie Bibliu:

- ♦ **Apoštolské vyznanie** vyjadruje základ kresťanskej viery, ale je príliš všeobecné. Je užitočné pri kontrolovaní extrémnych názoroch, ale neposlúži ako konečný zdroj autority a kresťanskej pravdy. Požiadavka autority spočíva na niečom staršom, na učení Ježiša Krista a Jeho apoštolov.
- ♦ **Historické denominačné vyznania** poreformačnej doby sú rozsiahlejšie, predsa sú len čiastkové vyznania, vyjadrujúce názory jednej vetvy cirkvi, ktoré svoje postoje vedome obhajujú.
- ♦ **Mienka cirkvi.** Koho máme počúvať? Teológov? Klérus, cirkevné komisie, pápežské encikliky? Bežný laický názor? Alebo koho vlastne? Konflikt názorov nás privádza do slepej uličky.
 - Autoritou liberálnej teológie je rozum, city a svedomie.
 - V rímskokatolíckej cirkvi konečnou autoritou je samotná cirkev. V Bibliu sa verí, ale len výkladom cirkvi. Rovnakú autoritu ako Biblia má aj cirkevná tradícia ako zdroj Božieho zjavenia.
 - Protestantská ortodoxia obmedzuje pole náboženskej autority na Bibliu. Písmo je základom autority. V praxi to však nie je vždy tak.
 - Neoortodoxia prijíma za zdroj autority Slovo. Týmto Slovom je však predovšetkým Kristus. Biblia o tomto Slove svedčí, avšak vraj omylne.

- ♦ **Ježiš Kristus ako zdroj autority**, ako večné Slovo Božie /Logos/ je známy tiež skrze písané Slovo Božie, Bibliu (Žid 1:1).
- ♦ **Kresťanské skúsenosti**, kresťanský rozum. Sú dostatočne spoľahlivé pramene? Vnútorňý hlas často podávaný ako vedenie Svätým Duchom. Sv. Duch má veľkú úlohu v otázke chápania autority, ale pracuje skrze Písmo a v súlade s Písmom.
- ♦ **Biblia je jediným zdrojom najvyššej a konečnej Božej autority vo všetkých záležitostiach spasenia, viery, učenia, života a morálky.** Naše poznanie Boha a Ježiša Krista prichádza skrze Bibliu. Boh dal podnet k tomu, aby bola napísaná a skrze ňu k nám dnes prehovára tak, ako prehováral k svojmu ľudu za dávnych čias. Keď uznávame jej autoritu, uznávame aj autoritu živého Boha. Samozrejme, že poznanie Krista je oveľa bohatšia realita než iba znalosť biblického učenia o Kristovi. Ale Kristus, ktorého poznávame z našich osobných skúseností, je Kristom Biblie. Niet iného Krista, len ten o ktorom Písmo vydáva svedectvo. A naopak, písané Slovo môže byť správne interpretované len z pohľadu živej viery v Ježiša Krista, ktorý je centrálnou zvestou Biblie.

Ježišov postoj k Starému Zákonu.

Pán Ježiš Kristus mal ten istý Starý Zákon, ktorý poznáme my. Nikdy nespochybňoval Božský pôvod, autoritu a dôveryhodnosť Písma: „...Nebo a zem pominú, ale moje slová nikdy nepominú...“ (Mt 5:18, 24:35). Mocou a autoritou slova Starého Zákona odolal pokušeniu diabla na púšti tak, že na koniec Ho diabol opustil: „Odídi satane, lebo je napísané...“ (Mt 4:10). Veril, že bola potopa (Lk 17:26-27), preňho nebola problémom veľryba, ktorá prehltila Jonáša (Mt 12:40). Veľakrát sa odvolával na Písmo: „Či ste nečítali ...“ (Mt 19:4 - 5, 21:42, 22:31), „...Písmo nemôže byť zrušené...“ (Jn 10:35), „...Blúdite, pretože neznáte písanie ani moci Božej...“ (Mt 22:29, Mk 12:24), „...Spytuj(e)te písma, lebo..., a tie vydávajú svedectvo o mne“ (Jn 5:39). „Židia sa divili a hovorili: Ako zná tento Písma, keď sa neučil?“ (Jn 7:15). Vedel a očakával, že to čo o ňom hovorili proroci, čo hovorilo Písmo, sa má naplniť v Jeho živote. „...aby sa Písmo naplnilo...“ Mt 26:54,56, Mk 14:49, Lk 24:25-26,46).

2. Inšpirácie Biblie

Veríme, že Biblia je neomylným Božím zjavením, v ktorej Boh zjavuje sám seba a svoje zámyery pre človeka. Z Biblie hovorí Boh. Pretože je živou knihou, hovorí mocou a v autorite: „Takto hovorí Hospodin:...“. To preto, lebo je inšpirovaná, vdýchnutá Bohom. Bola síce napísaná ľudskými autormi, ale tí boli inšpirovaní Svätým Duchom.

Niekedy počujeme námietky: „Aj Bibliu písali len ľudia!“ Je pravdou, že ju písali ľudia, ale bohabojní ľudia s posväteným životom, ktorí mali pred sebou sväté ciele. Títo ľudia žili s Bohom, poznali Ho, boli plní Svätého Ducha, vedení Svätým Duchom a inšpirovaní aj pri písaní jednotlivých častí Písma. Písalo ju 40 pisateľov rôzneho vzdelania v rozpätí 16-tich storočí, predsa ju spája v krásnej organickej jednote a v harmónii ten istý, jeden Boží Svätý Duch.

S tvrdením, že Biblia je inšpirovaná Bohom súhlasí každý kresťan. Problém je v tom, ako rozumieť inšpirácii.

Aj starozákonný ľud Boží pokladal St. Z. za svätú a inšpirovanú knihu. Rabíni sa zhodovali v tom, že obsah aj forma Písma je do najmenších podrobností dielom Božím, a človek len mechanicky zaznamenáva, čo Boh zjavuje. Čiastočne prešli tieto názory o inšpirácii aj do Nového Zákona.

V súvislosti s inšpiráciou sú dôležité najmä tieto dve novozákonné miesta:

2Tim 3:16-17 - „každé Písmo vdýchnuté od Boha je užitočné ...“,

2Pt 1:21 - „... nikdy z ľudskej vôle nepovstalo proroctvo, ale Duchom Svätým vedení hovorili svätí ľudia Boží.“

Pojem inšpirácia má význam vdýchnuť, podnietiť, nadchnúť, vnuknúť, vliať. V teologickom použití je tento pojem vyhradený na označenie toho, že biblické spisy vznikli vnuknutím Ducha Svätého. V týchto dvoch kľúčových textoch je povedané, že Písmo je vdýchnuté Bohom, a vzniklo prostredníctvom ľudí, ktorí boli vedení Duchom Svätým.

Ohľadom inšpirácie počas stáročí sa objavovali rozličné názory. Tieto buď spochybňovali úplnú inšpiráciu Písma, alebo inšpiráciu považovali za čiastočnú, mystickú či mechanickú inšpiráciu, alebo za prirodzenú schopnosť niektorých geniálnych ľudí. Podľa niektorých týchto názorov biblické knihy nie sú neomylné, alebo aj iné, nekanonické spisy sú rovnako inšpirované Bohom. Týmto spôsobom sa spochybnila spoľahlivosť a dôveryhodnosť Písma. Dostali nárok na prioritnú autoritu pred Bibliou cirkevná tradícia, apokryfy a rôzne cirkevné nebiblické dogmy a ustanovenia.

Poreformačná ortodoxia sa opierala o Písmo ako o pevnú autoritu. K tomu, aby Písmo získalo späť zneváženu a stratenú autoritu, o ktorej sa nediskutuje, protestantskí teológovia vyjadrili svoje učenie o verbálnej (verbum = slovo) a plenárnej (úplnej) inšpirácii. Podľa tohto učenia Svätý Duch pôsobil pri písaní bezprostredne na svätopiscov, ktorí písali pod vedením Svätého Ducha. Svätý Duch vložil do mysle a srdca týchto ľudí pravdy, ktoré chcel, aby vyjadrili, a ktoré nemohli byť zjavené iným spôsobom. On viedol autorov Písma pri výbere materiálov a slov, ktoré použili a usporiadali, On zároveň zabránil aj vzniku chýb. Bolo to zvláštne zmocnenie ku zvláštnej úlohe.

To však neznamená, žeby pisatelia boli pasívnymi „písacími strojmi“, médiami v tranze, v extáze. Každý z nich mal svoj štýl písania. Štýl i slovná zásoba jednotlivých kníh je príznačná pre príslušného autora. Niektorí veľmi osobne adresovali svoje listy konkrétnym osobám alebo zborom. Pri písaní si nemuseli nutne uvedomiť, že to, čo píš, sa má stať Božím Slovom, súčasťou Božieho písaného zjavenia. V konkrétnej situácii dávali konkrétne rady, usmernenia, zásady, ktoré zároveň mali všeobecnú platnosť a autoritu, ako Božie Slovo.

Záverom je potrebné prehlásiť, že veríme v celkovú, úplnú a neomylnú, bezchybnú Božskú inšpiráciu Svätého Písma. Mohli by sme povedať, že Bibliu písal Boh. I keď On ju len „diktoval“, autorské právo a autorita Diela patrí Jemu. Autorom Biblie je teda Boh.

Podmienkou správneho a plného porozumenia Biblie je znovuzrodenie, pokora, úprimnosť, viera, jej usilovné štúdium a ochota konať Božiu vôľu (Jk 1:21). Biblia bola písaná skrze Svätého Ducha. Správne rozumieť Biblii sa dá len s pomocou Svätého Ducha. Biblia sa stáva vtedy slovom Božím pre nás, ak Boh aj nám dá svojho Ducha, skrze ktorého Písmo bolo inšpirované. V tomto zmysle hovoríme o duchovnej inšpirácii Biblie.

V pravom zmysle slova inšpirácia bola len raz, pri písaní. Boh nedáva žiadne nové zjavenie, žiadnu novú inšpiráciu. To, čo my niekedy nazývame zjavením od Boha, nie je žiadne nové zjavenie, len objasnenie už dávno v Písme zjavenej pravdy do terajšej konkrétnej situácie.

5 článkov zjavenia Božej pravdy:

- 1.) Inšpirácia - dokonalé zjavenie.
- 2.) Opisovanie, rozmnoženie sv. písniem.
- 3.) Preklady.
- 4.) Porozumenie, osvietenie.
- 5.) Aplikácia (najlepšší preklad: Božie Slovo preložiť do každodenného života).

Prvý článok - inšpirácia - je neomylný. Odttedy sa mohli dostať do textu „preklepy“, avšak Svätý Duch vždy bdel nad spoľahlivosťou a dôveryhodnosťou Písma.

Máme veriť Písmu „doslovne“? Aj v Biblii sú básnické výrazy, ktoré obrazne opisujú „skákajúce vrchy“ (Žalm 114:4,6), „tlieskajúce stromy“ (Iz 55:12). Ako? Doslovne? Alebo „východ, západ“ slnka. Je to nevedecké? Veď nie Slnko sa točí okolo Zeme, nie Slnko zapadá. V každodennej reči denne používame tento výraz, predsa sa nikto nezastaví nad tým, či je to pravdivé. Úprimní čitatelia, ktorí nechcú kritizovať Bibliu, ale chcú plniť Božiu vôľu, veľmi dobre vedia, čo treba chápať obrazne, a čo treba chápať a veriť doslovne.

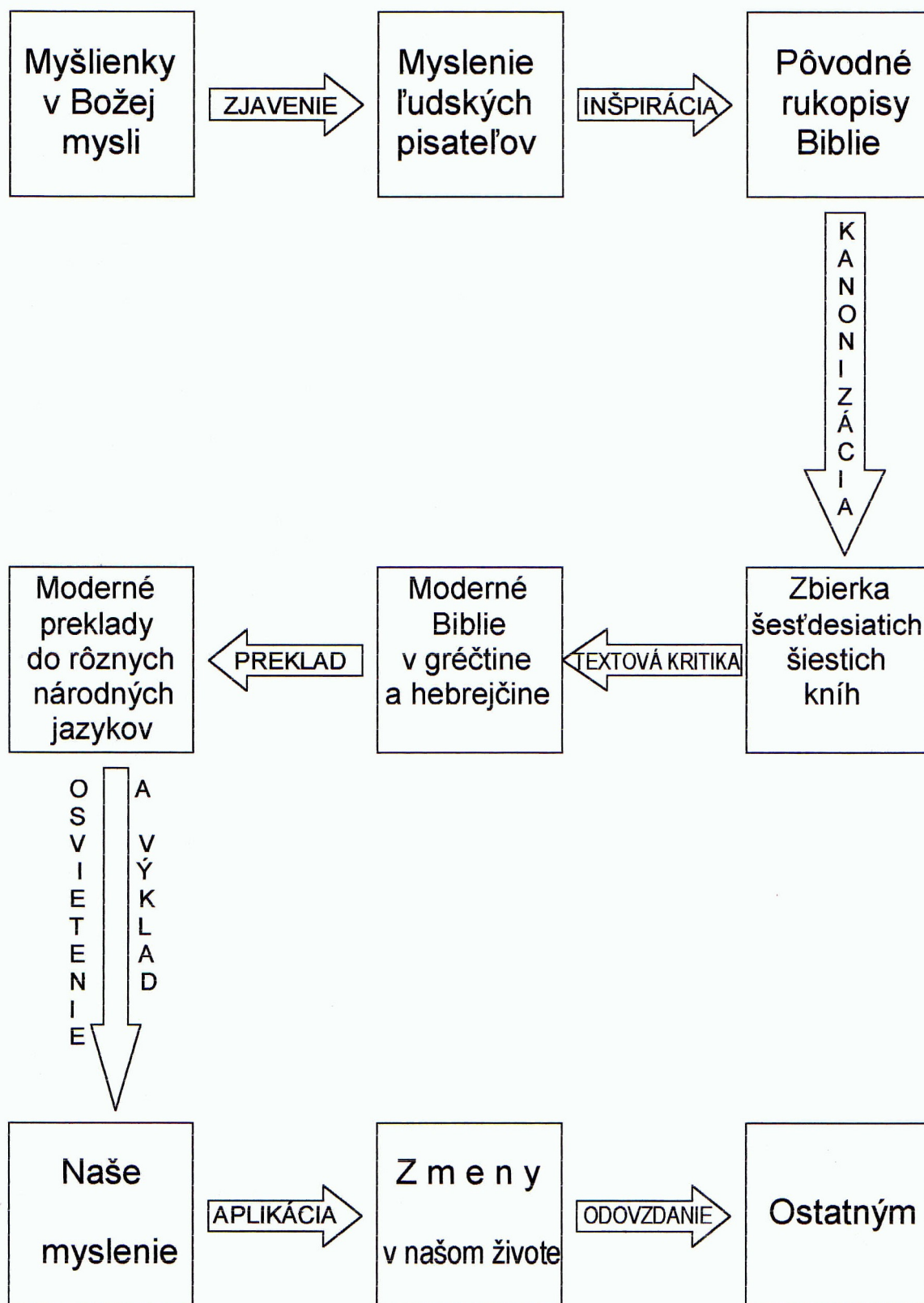
3. Kanonizácia Biblie

S problémom inšpirácie Biblie úzko súvisí problém kánonu. Ak tvrdíme, že v knihách Biblie k nám hovorí Boh prostredníctvom Sv. Ducha, musíme sa pýtať: ktoré sú to knihy, o ktorých toto tvrdenie platí? Tento problém rieši kanonizácia.

Pojem kánonu. Slovo kánon je odvodené od gréckeho slova „kanón“, ktoré znamená predovšetkým trstinu, potom prút, rovnú trstinu, ktorá bola používaná na meranie.

V prenesenom zmysle slova má tento pojem význam norma, miera. Vo význame predpis, pravidlo, norma používa tento pojem apoštol Pavol: „...na všetkých, ktorí budú chodiť podľa toho **pravidla**, nech príde pokoj a milosrdenstvo“ (Gal 6:16), „...my sa nebudeme chváliť do nemiera, ale podľa **miery merítka**, ktorým nám Boh nameral mieru...“ (2Kor 10:13), „...keď niekto zápasí, nebude ovenčený, ak nezápasí podľa **pravidla**“ (2Tim 2:5). V kresťanskej cirkvi sa od polovice 4. storočia používa slovo kánon na označenie od ostatných spisov oddelenej zbierky svätých a normatívnych spisov Starého a Nového Zákona.

AKO PRIŠLA K NÁM BIBLIA

Knihy Starého Zákona vždy, bez najmenej pochybnosti, svedčili o sebe, o svojej Božskej autorite pred izraelským národom. Počiatok Božieho zjavenia zaznamenával Mojžiš v 15. storočí pred Kristom, poslednú knihu starozákonného zjavenia písal Malachiáš v 5. storočí pred Kristom. V dobe Ezdráša a Nehemiáša starozákonné knihy už tvorili jeden celok svätých kníh (len poradie sa líšilo od dnešného St. Z.), ktoré všeobecne boli uznané a považované za Božie Slovo. Táto zbierka bola rozdelená na tri časti: Zákon, Proroci a Spisy. Kánon Starého Zákona bol uzavretý a uzákonený okolo r. 90 po Kr. na synode v Jamnii. Kánon nezostavili, nevytvorili, jednotlivé knihy do kánona neboli zvolené hlasovaním, ale to čo už dávno existovalo, kvôli rozptýleniu židovstva bolo uznané a schválené ako spoločné duchovné dedičstvo. Do židovského kánona apokryfické knihy nikdy neboli zaradené.

Kánon novozákonných kníh bol uzavretý na treťom koncile v Kartágu v r. 397. Do tej doby vzniklo viacero kresťanských spisov, ktoré si nárokovali kanonickú autoritu, ale do kánonu bolo zaradených len 27 kníh, ktoré dodnes tvoria obsah Nového Zákona. Cirkv kánon nevytvorila, len ho uznala a na základe určitých kritérií prijala.

Nastoluje sa otázka: Ako poznáme, ktorá kniha je Bohom inšpirovaná a ktorá nie je? Aké boli kritériá prijatia do kánonu?

1) **Autorstvo** malo byť viazané autoritou niektorého apoštola. Autor mal byť apoštolom, ktorý napísal, resp. podpísal svoje spisy. Alebo za vznikom spisov mal stať blízky spolupracovník apoštolov. Apoštol Peter stál za vznikom evanjelia Marka a Pavol za vznikom Lukášových spisov. A tak autoritu Marka a Lukáša uznali ako blízkych spolupracovníkov ap. Petra a Pavla.

2) **Obsah a morálny efekt** spisov. Obsah spisu mal svedčiť o božskej inšpirácii a mal byť v zhode so všeobecnými pravidlami učenia apoštolov (Sk 2:42) a pravidlami viery.

3) **Historické svedectvo cirkvi** a všeobecné rešpektovanie, uznanie celou cirkvou. Spisy mali byť rešpektované a čítané na bohoslužbách.

E. POUŽÍVANIE BIBLIE

Čo je Biblia pre teba? Čítaš ju? Poznáš svoju Bibliu? Je tvojím každodenným pokrmom, alebo sa kŕmiš len „omrvinkami“? Nemôžeme poznať Boha a Jeho pravdu, pokiaľ sa nenarodíme znova. Boh svoju pravdu sprístupnil len pokorným. Cesta poznania právd Písma Svätého vyžaduje jeho úprimné, usilovné štúdium a ochotu konať Božiu vôľu. Všetci kresťania sú povolaní (nie len farári) k tomu, aby študovali Božie Slovo, poznali pravdy Písma a pracovali s Bibliou, v prvom rade na sebe podľa možností a schopností, ktoré majú.

Bibliu nestačí len teoreticky poznať, ale je potrebné ju zažiť, prežívať a podľa nej žiť. K tomu je potrebné si oddeliť čas a čítať s modlitbou. Biblia bola písaná skrze Svätého Ducha. Svätý Duch nielen inšpiroval pisateľov, ale osvecoval aj opisovateľov, prekladateľov a osvecuje aj veriacich, ktorí čítajú, aby pochopili a konali Božie Slovo. Bez pomoci Svätého Ducha ho nedokáže nikto správne pochopiť. Ale keď Svätý Duch prebýva v nás, On nám pomáha správne interpretovať Božie Slovo. Správne rozumieť Bibliu sa dá len s pomocou Svätého Ducha. Skrz Bibliu ti Boh zjavuje, čo máš robiť, a čo nemáš robiť. Miluj svoju Bibliu a nechaj sa formovať Božím Slovom. Môj vzťah k Biblii je vyjadrením mojej lásky k Pánovi Ježišovi (Jn 14:21-24).

Biblia je ložiskom skrytých pokladov. Mnohí svoj život obetovali pre Božie Slovo. Iní ju zas nenávideli a prenasledovali. Ako je to možné, že mnoho „kresťanov“ ešte vôbec neprečítal Bibliu, ani nevie o tomto skrytom poklade? Iní veľa rozprávajú o Božej moci, ale ten kanál, skrze ktorý táto moc Sv. Ducha k nám prichádza, Božie Slovo, zanedbávajú. To potom vedie len k rýchlo vyhasnutým nadšeniam.

Bibliu nemôžeme čítať tak, ako noviny alebo nejaký román. V dnešnej modernej dobe, keď veci, za ktoré sa niekedy tvrdo a húževnato pracovalo, teraz musia byť „instantné“, okamžité (predsa na nič nemáme čas!). Mnohí to „instant“ chcú aplikovať aj vo vzťahu k Biblii. Ak hneď nerozumejú, alebo nevidia výsledok, odložia mnohokrát „na veky“.

Niekoľko rád k poznávaniu Biblie:

- a) Je potrebné mať všeobecný prehľad o Biblii, poznať biblické príbehy, poradie biblických kníh, vedieť sa orientovať v nej. Čítaj svoju Bibliu - prečítaj celú Bibliu - za radom.
- b) Je potrebné študovať a poznať, čo učí Biblia o Bohu, o hriechu, o spasení, o živote kresťana atď.
- c) Je potrebné poznávať, čo je kde napísané. Preto sa uč citáty, verše a odseky Biblie naspamäť.
- d) Predovšetkým je potrebné skrz Bibliu mať s Bohom osobný kontakt, byť vyučovaný, formovaný a vedený Ním. Čítaj Bibliu aj mimo svojho denného rozvrhu.

Oddel si čas, nájdi si vhodné, tiché miesto, maj pri sebe ceruzku, papier (zošit alebo rovnaké hárky A₆) a hlavne, stíšené, ochotné, modliace sa srdce. Je užitočné mať po ruke aj dobrý biblický slovník a konkordanciu. Nezabudni, že každá časť Písma musí byť vykladaná vo svetle učenia celej Biblie. Porovnávaj Písmo s Písmom, a vykladaj vždy s ohľadom na kontext.

Pri študovaní Biblie si polož otázky a dovoľ, aby Svätý Duch skrze Písmo hovoril k tebe. Čítaný text objasňuje nejakú pravdu? Má nejaké poučenie, vyučovanie? Hovorí, učí o Kristovi, o Jeho charaktere, o Jeho vykupiteľskom diele, o Jeho nasledovaní, o Jeho príchode, o Jeho učení ohľadom vzťahu k ľuďom? Hovorí o Svätom Duchu? Hovorí o potrebe posväcovania sa? Je tam nejaké konkrétne usmernenie, zaslúbenie, varovanie, príklad, vzor, príkaz, zákaz priamo do tvojej situácie? Poukazuje na nejaký (nevedomý, zabudnutý, zvyknutý, tajný, utajený) hriech? Poznávaš, že niečo máš zmeniť v svojom myslení, rozprávaní, správaní sa alebo v spôsobe života?

Praktické použitie Písma: Veriaci by mal Božie Slovo počúvať, čítať, študovať, uvažovať nad Písmom, veriť, skúmať, poslúchať, prežívať, aplikovať a vyučovať.

Praktický úžitok Písma:

- 1) Učenie, je to zdroj pravého učenia (2Tim3:16),
- 2) pokarhanie,
- 3) náprava,
- 4) inštrukcie (Žalm 119:9, Mich 6:8),
- 5) útecha (Rim 12:10,15, 15:4, Iz 40:1, Jer 15:16),
- 6) život (Mt 4:4, Jn 6:63, 20:31).

10 symbolov Božieho Slova v Biblii:

- 1) Semeno (Lk 8:11, Jk1:21).
- 2) Svetlo, svieca (Žalm 119:105).
- 3) Oheň (Jer 20:9, 23:29a).
- 4) Kladivo (Jer 23:29b).
- 5) Meč (Ef 6:17, Žid 4:12-13).
- 6) Zrkadlo (Jk 1:22-24).
- 7) Voda (Ef 5:26).
- 8) Pokrm (Jer 15:16, Mt 4:4).
- 9) Mlieko (1Pt 2:2).
- 10) Dážď (Iz 55:10 -11, Žalm 19:8-9).

Otázky z Bibliológie:

- 1.) Čím je pre teba Biblia?
- 2.) Kto napísal Bibliu?
- 3.) Aký cieľ sleduje Boh skrze Bibliu pre ľudí?
- 4.) Napíš delenie Starého a Nového Zákona.
- 5.) Čo sú tzv. apokryfické knihy?
- 6.) Aké obdobie zahrňuje v sebe St. Zákon a Nový Zákon?
- 7.) Nauč sa poradie biblických kníh.

IV. KOZMOLÓGIA

A. PREDMET KOZMOLÓGIE

Kozmológia sa zaoberá učením o stvorení sveta a prozreteľnosti Božej, o vzťahu Boha k svetu.

B. STVORENIE SVETA

Vyznávame, že Boh je Tvorcom, Stvoriteľom a Všemohúcim Pánom vesmíru, ktorý nielen stvoril svet a človeka, ale vie o svojom stvorení, stará sa o nich a riadi svet podľa svojej zvrchovanej vôle a múdrosti. Svet nie je neohraničený, večný, ale neohraničený a večný je Boh. Stvoriteľ vesmíru existuje od večnosti. Svet je stvorený v čase a v priestore. Na počiatku, keď ešte nebolo stvorené nič, ani svet, ani čas, ani priestor, Boh stvoril, svojím Slovom vyvolal svet k existencii. On priviedol k existencii celý viditeľný i neviditeľný svet. Vyznávame, že Boh stvoril svet materiálne z ničoho, ale predsa, nakoľko z ničoho nebude nič, Boh ho stvoril svojím Slovom (ako mocou, energiou), zo svojho Slova, zo Seba, zo svojej energie. Z neviditeľného, z energie povstalo to, čo vidíme (viditeľná hmota, Žid 11:3). Svet je dielom trojjediného Boha.

Boh stvoril svet zo svojej slobodnej vôle ako predmet svojej lásky. On svet nepotreboval, nebol, ani nie je naň odkázaný, ale Božia podstata ako láska potrebovala predmet, aby preukázala svoju lásku voči niečomu. Boh to činil pre svoju slávu a z lásky k svojmu stvoreniu. Preto Stvoriteľ a Pán vesmíru má plné právo na svoje stvorenie. Ako suverénny, zvrchovaný Pán má právo vládnuť (1Par 29:11, Mt 20:15, Ez 18:4), koná všetko čo chce (Žalm 115:3, Dan 4:32), ale vo všetkom, čo koná, je účel, múdrosť a láska (Iz 48:11, Rim 8:28). Svet je vedľa Boha, oproti Bohu, je závislý od Boha a odlišný od Neho. Svet je z Neho, skrze Neho, pre Neho stvorený (Rim 11:36), ale v zmysle identity nie je z Neho, ale v Ňom. Svet nestotožňujeme s Bohom, ale veľmi prísne odlišujeme. Stvorenie sveta znamená, že má svoj začiatok a svoj koniec. Svet je časovo a priestorovo obmedzený, ohraničený.

Pod slovom „svet“ môžeme rozumieť nasledujúce dimenzie stvoreného vesmíru:

- a.) neohraničený Boží svet - nebesia (Gen 1:1 „Na počiatku Boh stvoril nebesia a zem“),
- b.) nespoznateľný, ale predsa ohraničený, v čase stvorený priestor,
- c.) neobjavená, ale spoznávatelná časť vesmíru,
- d.) objavená a sčasti poznaná časť vesmíru,
- e.) zem a zemská atmosféra - obloha,
- f.) nás obklopujúci duchovný svet,
- g.) hriechom skazený svet, ľudstvo,
- h.) náš vnútorný svet.

Produktom stvorenia je svet - grécky cosmos, všetko živé a neživé, viditeľné a neviditeľné, svet pozemský a nebeský, teda nebo a zem. Pod pojmom nebo nemáme rozumieť len fyzické nebo (vzduch a hviezdy), ale skôr neviditeľný svet, miesto prebývania duchov a anjelov. Nebo je súčasne miestom neviditeľnej prítomnosti Boha. To, že sa pri stvorení výslovne spomína Zem a nie ostatný svet, je preto že sa Boh ako Stvoriteľ najvypuklejšie manifestoval z lásky k človeku, práve stvorením Zeme.

1. Čas stvorenia

Origenes vyznával večné stvorenie - pred stvorením tohoto sveta bol už celý rad stvorení. Vyznavači večného stvorenia sa na vesmír dívajú ako na večný. Domnievajú sa, že jeho dejiny prebiehajú v nekonečných cykloch stvorenia, skazy a znovustvorenia.

So snahou dať do súladu biblickú správu o stvorení s hypotézou vedy o geologických dobách vzniklo učenie o dvoch stvoreniach. Podľa prírodovedcov, geologický vývoj vyžaduje státisíce, ba milióny rokov. Niektorí teológovia sa snažili vyrovnať s veršom Gen 1:1-2. Podľa nich medzi prvým a druhým veršom uplynula dlhá doba. V nej zahynul prvý svet zachvátený Božím hnevom pre pád anjelov. V dôsledku toho sa zem obrátila na pustatinu. (Hebr.: TÓHU - VABÓHU). V tejto dobe vraj vznikli dnešné geologické formácie. Boh potom v šiestich dňoch stvorenia pripravil zem na obývanie pre človeka.

My vyznávame doslovne šesťdňové stvorenie. Gen 1:1-2 patria k sebe, a kto ich odtrhuje, dopúšťa sa násillia. Podľa nášho názoru dnešné geologické formácie vznikli potopou.

2. Námietky proti biblickému stvoreniu

Mytológia. U pohanských národov sú rôzne mýty o stvorení. Niektorí aj biblické stvorenie prehlásili za mýtus. Biblická správa prevyšuje všetky mýty.

Astronómia. Namietajú, že biblická náuka o stvorení považuje za stredobod sveta jednu z najmenších planét - Zem. Všetci vedci sú prívržencami heliocentrického názoru (Helios = Slnko). Odpoveď: Sväté Písmo nie je učebnicou prírodných vied, ale knihou k poznaniu cesty spasenia. Z hľadiska Biblie Zem, a hlavne človek je predmetom Božieho záujmu a Jeho lásky.

Teória večného vesmíru, vesmíru bez počiatku vylučuje existenciu Stvoriteľa. Vedecké dôkazy však pevne podporujú myšlienku, že vesmír mal svoj počiatok. Druhý zákon termodynamiky hovorí, že vesmír neustále stráca zo svojej práceschopnej energie, teda niekedy musel byť uvedený do chodu, a bude mať aj svoj koniec, preto nemôže byť večný.

Teória „Big Beng“. Vedci študujúci pôvod vesmíru sa všeobecne zhodli, že vesmír vznikol nejakým náhodným „veľkým treskom“ (anglicky: Big Beng).

Geológia. Tvrdí, že k vytvoreniu Zeme, jej dnešnej podobe, od jej vzniku bolo potrebné státisíce, ba milióny rokov. Vychádzajú z dvoch nesprávnych predpokladov. Podľa nich:

- ♦ 1) Všetko sa vyvinulo samostatne a samovoľne z prírody, vnútornou silou. Neveria v stvorenie sveta Bohom.
- ♦ 2) Na počiatku platili vo vývoji tie isté zákony ako dnes. Neveria v potopu, a preto neberú do úvahy klímu na Zemi pred potopou.

Tieto a podobné námietky oproti biblickej správe o stvorení nemôžu byť považované za konečné výsledky vedy, lebo vieme, že sa stále dopĺňajú a menia. Sú to všetko len hypotézy, k prijatiu ktorých je tiež potrebná viera. Mnohé z týchto hypotéz už padli. Nemôžu byť teda považované za neomylné. Dnes už mnohé vedecké kapacity podvracajú Darwinové a Häcklové názory o mechanickom vývoji. Niektorí tvrdia, že pôvodný stav na Zemi bol stav dokonalosti, až neskôr bola porušená harmónia a nastal vývoj. Toto tvrdenie je celkom v súlade s biblickou správou o stvorení a o potope.

Kresťanská viera sa nestavia proti pravdivej exaktnej vede, ale len proti falošnej pseudovede, ktorá je pre zaujatosť ovplyvnená ideológiou. Biblická správa nerieši otázku vývoja, jej ide len o stanovisko, že svet stvoril Boh, a všetko stvoril podľa svojho druhu. Vývoj je a môže byť len v rámci jednotlivých druhov.

C. BOŽIA PROZRETEĽNOSŤ

V súvislosti s pomerom Boha k svetu sa treba zaoberať otázkou prozreteľnosti. Správne chápaná viera v stvorenie sveta Bohom zahŕňa v sebe aj vieru v prozreteľnosť. Stvorenie znamená: všetko pochádza z Boha. Prozreteľnosť znamená: všetko vo svete je usmerňované Bohom. Prozreteľnosť je ustavičná starostlivosť všadeprítomného Boha o nepretržité trvanie Ním stvoreného sveta, v ktorom On všetko upravuje k tomu, aby sa uskutočňovala Jeho spasiteľská vôľa. Boh sa po stvorení neodtiahol od sveta (ako si epikurejci a deisti myslia), ale celý svet až do podrobností stojí pod starostlivým vedením a kontrolou všadeprítomného múdreho a dobrého Boha (Gen 8:22, Žalm 73:23-26, Iz 45:6-7, Mat 26:26-32, 26:53-54, Sk 17:26-28, Rim 8:28).

Subjektom prozreteľnosti je trojjediný Boh, Otec (Mat 6:26, Jn 5:17), Syn (Jn 10:37, Kol 1:17) a Duch Svätý (Mat 12:28).

Objektom prozreteľnosti je v širšom zmysle: celý svet /providentia universalis/ (Mt 6:26, 10:29, Luk 12:6). V užšom zmysle: ľudstvo /providentia specialis/ (Jób 10:8-14, Žalm 139:1-18, 144:3, Sk 17:26). V najužšom zmysle veriaci, v ktorých sa uskutočňuje Božia spasiteľná vôľa k spaseniu /providentia specialissima/ (Žalm 1:6, Rim 8:28, Žid 1:14).

1. Prejavy Božej prozreteľnosti

1. krok: **Predvídať.** Boh predvída, čo sa stane.
2. krok: **Plánovať.** Božie predsavzatie uskutočniť to, čo predvídal.
3. krok: **Naplniť, uskutočniť svoj zámer.** Boh v svojom čase uskutočňuje, čo predvídal a predsavzal si. Konečným cieľom je ustanovenie Božieho Kráľovstva.

2. Prostriedky Božej prozreteľnosti

Boh používa k uskutočňovaniu svojich plánov najčastejšie prirodzené prostriedky, ktoré sú bežné vo svetovom poriadku. Pravda, Boh nie je na to nijako viazaný, alebo nimi obmedzený, lebo neraz uskutočňuje svoje plány mimoriadnym spôsobom (divy, zázraky).

3. Cieľ Božej prozreteľnosti

Cieľom Božej prozreteľnosti je:

- ◆ Šťastie svojho ľudu. Boh vládne so zreteľom na blaho svojho ľudu.
- ◆ Morálna výchova svojho ľudu. Aby vedeli:
 - čo Boh od nich vyžaduje,
 - že On je svätý,
 - že hriech Ho uráža,
 - že On ponúka odpustenie a zmierenie.
- ◆ Jeho vlastná sláva. Keď poznávame, aký je úžasný a veľký náš Stvoriteľ, musíme Mu vzdávať slávu a česť.
- ◆ Dobro a spasenie ľudstva. Boh sa z lásky stará o svoje stvorenie a dáva slnko a dážď, aj na spravodlivých, aj na nespravodlivých. Pracuje na spasení všetkých ľudí, lebo chce, aby všetci došli k spaseniu a poznaniu pravdy.
- ◆ Ustanovenie Kráľovstva Božieho.

4. Formy Božej prozreteľnosti

a) Conservatio: je to udržiavanie sveta. Vesmír potrebuje udržiavanie (Sk 17:28, Žid 1:3). Všetko čo Boh stvoril, je závislé na Ňom. Stvorené veci nemôžu existovať vlastnou silou ale jedine Božou mocou. Bez nej by svet zanikol. Keď Boh ukončil dielo stvorenia, pokračuje vo svojej činnosti tým, že sa stará oň (Žalm 36:7, 104, 145:14-16). Boh vystrojil každú súčasť svojho stvorenia vhodnými vlastnosťami a spôsobmi, výhodnými a potrebnými k zachovaniu a fungovaniu. Vybavil každého tvora prirodzenými vlastnosťami, ktoré sú preňho špecifické, aby sa každý tvor rozvíjal, dospieval a rozmnožoval podľa svojho druhu. V hmotnom svete sú to fyzikálne vlastnosti a zákony. V intelektuálnom svete ľuďom dal schopnosť myslieť, cítiť, rozhodovať sa a zvieratám pudy rozmnožovania a sebazáchovy.

Tu treba zamietnuť dva omyly :

1. Deizmus, ktorý tvrdí, že Boh stvoril svet, ale viac sa oň nestará a ponecháva ho na seba, lebo ho vystrojil nezmeniteľnými zákonmi (natiahnuté hodiny). Boh teda nezasahuje do sveta ani kladne ani záporne. A tak ho ani nezničí.

2. Oproti tomu iní cháпали udržiavanie sveta ako stvorenie na pokračovanie, neustály Boží zásah, korigácia. Akoby Boh neustále opravoval svoje zmätky?!

b) Consensus divinus - cooperatio (spolupôsobenie): Boh vystrojil svet prírodnými silami a zákonmi. K žiadnej činnosti nemôže dôjsť bez Božieho povolenia a spolupôsobenia. On vždy spolupôsobí v činnosti stvorenstva. Bez Jeho činného spolupôsobenia sa nič nestane, ani veľké ani malé. On má vplyv na každý vývoj, zmenu a účinok. Božia moc spolupôsobí s mocami, ktoré sú Mu podriadené. Jeho pôsobenie sa rozprestiera na neživú a živú prírodu, teda aj na človeka. On je však spolupôsobiaci, nie výlučne pôsobiaci, lebo inak by sa nemohla uplatniť ani sila, ktorou Boh vystrojil jednotlivé druhy stvorenstva, ani človek by sa nemohol sám slobodne rozhodovať. Boh spolupôsobí v ľudskom jednaní tým, že človeku dáva prirodzenú moc, ktorú človek môže používať k dobrému alebo zlému. Za zlé použitie tejto moci je zodpovedný človek. Boh však aj to môže použiť k naplneniu svojich zámerov (Gen 54:5, 50:20). Božia moc má veľký vplyv na človeka, ale bez toho, že by ho zbavila jeho slobody. Boh si od nás nevyhucuje konanie svojej vôle.

c) Gubernatio (spravovanie): Božie spravovanie je nepretržitá činnosť Božej prozreteľnosti, ktorou múdry, spravodlivý a dobrý Boh všetko stvorené - najmä však človeka - vedie tak, aby slúžilo Jeho cieľom, k uskutočneniu kráľovstva Božieho. Božie spravovanie sa vzťahuje na všetko vo svete: beh prírody, svet zvierat, najmä však na život človeka, jednotlivca a na dejiny národov. Dobré myšlienky podporuje, zlé prekazí. Zlé následky odvracia, alebo zlé skutky používa k trestu a súdu, vždy so zreteľom na blaho človeka, najmä svojho ľudu. Boh vládne nad stvorenstvom s cieľom naplniť svoje zámery. Vládne nad hmotným svetom skrz prírodné zákony, ktoré sám ustanovil. Vládne v živote ľudí skrz zákony mysle, psychiky a svedomia, skrz rôzne vplyvy, okolnosti, udalosti a skrz pôsobenie svojho Svätého Ducha. Zvlášť vládne v živote svojich detí, ktorým všetko spolupôsobí na dobré (Rim 8:28).

Božie spravovanie je súhrnom a súčinnosťou rôznych Božích atribútov:

- **Božia pravda** sa prejavuje v zákonoch,
- **Božia vernosť** sa prejavuje v naplnení zaslúbení,
- **Božia svätosť a spravodlivosť** sa prejavuje tým, že nenávidí hriech,
- **Božia moc** sa prejavuje v diele stvorenia a v zázrakoch,
- **Božia múdrosť** sa prejavuje tým, že naplňuje svoje zámery,
- **Božia láska** sa prejavuje vo vykúpení a v Jeho starostlivosti.

5. Nesprávne názory na Božiu prozreteľnosť

Božie spravovanie nám umožňuje pochopiť beh dejín ako systém, ktorý má určitý cieľ, kde nemôže byť reč o osude alebo náhode. Tu treba spomenúť niektoré nesprávne názory:

Determinizmus - popiera každú slobodu ľudskej vôle.

Panteizmus - všetky životné prejavy individua nesú slobodné sklony a prejavy celku, vesmíru.

Aj *islam* hlása determinizmus.

Fatalizmus tvrdí, že beh sveta až do podrobnosti - najmä ľudský život - určuje Fatum, t.j. nebezpečná všemoc - o s u d .

Oproti fatalizmu stojí *kauzalizmus*, ktorý tvrdí, že všetko na svete sa deje náhodne, bez plánu. Následkom tohoto názoru je ateizmus.

V súlade s náukou o Božej prozreteľnosti je potrebné riešiť dve otázky:

- 1) V akom pomere je Božie spravovanie sveta k slobodnej vôli človeka a k hriechu?
- 2) V akom pomere sú divy k prírodným zákonom?

6. Božie spravovanie a slobodná vôľa človeka

Absolútnu slobodnú vôľu má len Boh. Človek nebol stvorený s absolútnou slobodnou vôľou. Prvý človek, stvorený na Boží obraz, žijúci v stálej nevinnosti, mal konať zo svojej slobodnej vôle celkom v súlade s Božím určením. To bola reálna sloboda. Mohol sa však rozhodnúť i proti Božej vôli (formálna sloboda). Pretože sa človek rozhodol proti Božej vôli, stratil reálnu slobodu, stal sa neslobodný k dobrému a stal sa otrokom hriechu. Boh síce dovolil, aby nastal hriech, nezamedzí jeho vzniku, neprekazí všade hriech, predsa treba povedať, že Boh všetko tak vedie, aby človeka usvedčil a vymanil z pút hriechu a dopomohol k reálnej slobode, aby svoju formálnu slobodu užíval k voľbe dobra a k zavrhnutiu zla. (Sloboda v Kristu, sloboda slúžiť Bohu, sloboda od hriechu, od Satana.)

7. Boží postoj k hriechu

- a) *permissio* (dovolenie) - Boh síce dopustí hriech, nemá však v ňom záľubu, nie je žiadnou príčinou hriechu. Niekedy Boh neučiní nič, aby človeku zabránil uskutočniť jeho hriešne rozhodnutie. To neznamená, že schvaľuje zlo, ale nepoužíva svoju moc, aby tomu zabránil.
- b) *impeditio* (obmedzenie) - Ak hriech kríži Božie plány, Boh ho prekazí, alebo obmedzí na minimum. Niekedy Boh zabráni človeku, aby sa dopostil hriechu a ovplyvňuje ho, aby nezhrešil.
- c) *directio* (usmernenie) - Aj to zlo, ktoré Boh neprekazil, alebo čiastočne dopustil, používa k dosiahnutiu svojho cieľa. Niekedy Boh zvráti úmysel a skutky zlých ľudí, a použije ich k dosiahnutiu svojich zámerov (Jozefovi bratia).
- d) *determinatio* (ohraničenie) - Boh dopúšťa zlo len po určitú hranicu, potom ho obmedzuje. Z tohoto však nevyplýva, žeby Boh chcel zlo, i keď ho nezamedzí. Hriech pochádza od satana, a je produktom človeka. Ak Boh dopustí hriech, je Božou vôľou, aby človek spoznal svoj hriech a kajal sa z neho. Ak to hriešnik neurobí, zastihne ho Boží hnev a Boh použije zlo k spaseniu iných a oslave svojho mena. Niekedy sa teda Boh kategoricky rozhodne obmedziť zlo, zasiahne a určí hranice satanovému pôsobeniu.

8. Božia prozreteľnosť a divy

Pojem slova „div“ môžeme chápať v širšom a v užšom zmysle slova.

- a) V širšom zmysle slova je to každá skutočnosť, ak ju berieme ako prejav Božej prítomnosti a moci. Všetky deje sú prirodzené, ale toto prirodzené sa môže stať pre človeka divom, keď sa pri tom človek stretne s Bohom, v stvorenej prírode vidí moc a múdrosť Stvoriteľa.
- b) Div v užšom a pravom zmysle je Boží skutok, ktorý sa vymyká zo súvisu prírodných zákonov. Je to zvláštny Boží skutok, čin, ktorý narušuje svet prírodných zákonov a prírodného poriadku, a to zjavením Božej vlády, spravodlivosti a života. Je to Boží zásah, aby človek bol z moci zla vyslobodený. Pojem divu, v užšom zmysle slova, ide ruka v ruke s vierou vo vykúpenie.

Proti tomuto chápaniu sa vznášajú námietky:

Panteisti tvrdia, že Boh nemôže účinkovať na svet mimo prírodných zákonov, lebo On je totožný s nimi. Podľa iných je pre Boha nedôstojné, aby opätovným zasahovaním musel zdokonaľovať svoje dielo.

Monistický svetonázor nenachádza v svete nijakej chyby, preto nie sú potrebné divy.

Človek v svojej tuposti môže zabudnúť na Boha, resp. namiesto Boha postaviť si modlu prírodného zákona. Preto div v širšom zmysle slova má upozorniť človeka na živého Pána prírodného poriadku. Toto chápanie divu nevyčerpáva celkom pojem divu. V užšom zmysle div je taká udalosť, ktorá sa podstatne líši od všetkých prirodzených udalostí, ako čosi nepočuté, nevídané. No i tento div poznávame len vierou. V konečnom zmysle u Boha nie je nič nemožné. Pre Neho urobiť divy, zázraky je celkom samozrejmé, prirodzené. Jednoduchšie než stvoriť svet. Divy, zázraky by mali byť každodennou samozrejmou všade, kde živý Boh je prítomný. Zvlášť medzi svojim ľuďom.

Otázky z Kozmológie:

- 1.) Čo je predmetom kozmológie?
- 2.) Prečo neveríš v teóriu „Big Beng“? - Alebo veríš ? Prečo ?
- 3.) Čo je prozreteľnosť ?
- 4.) Čo je objektom Božej prozreteľnosti ?
- 5.) Ktoré sú formy Božej prozreteľnosti ?
- 6.) Aký je Boží postoj k hriechu ?
- 7.) Čo je fatalizmus ?

V. ANGELOLOGIA A DÉMONOLOGIA

A. PREDMET ANGELOLOGIE A DÉMONOLOGIE

Predmetom tohto predmetu je základné učenie o anjeloch a o padlých anjeloch.

B. REALITA DUCHOVNÉHO SVETA

Sme obkľúčení duchovným svetom, veľkým množstvom duchovných bytostí, oveľa schopnejších a mocnejších ako sme my. Sú v ňom zahrnuté dobré a zlé duchovné bytosti. Vieme, že jedni nám slúžia k ochrane, iní nám spôsobujú škodu. Táto skutočnosť sa prejavuje v mnohých oblastiach života, napríklad v pohanskom čarodejníctve, okultizme, v nadprirodzených prejavoch, duchovných skúsenostiach v živote kresťana, atď. Fakt, že vo svete existujú dve duchovné mocnosti, je zrejmý z rozdielu života spravodlivého a bezbožného človeka. Medzi nimi je radikálny rozdiel. Svätým Duchom inšpirovaní pisatelia Biblie nám do určitej, Bohom dovolenej miery, umožňujú pohľad do duchovnej ríše anjelov a démonov. Je to z dvoch dôvodov: 1) aby sme boli povzbudení, 2) a aby sme bdeli a spoznávali taktiku nepriateľa. Je nebezpečné mudrovať a špekulovať nad písanou a Svätým Duchom zjavenou pravdou. „Nič /nemyslieť/ nad to, čo je napísané!“ (1Kor 4:6).

Už prvý verš v Biblii hovorí o nebesiach. Pod pojmom „nebesia“ (v hebrejskom jazyku vo väčšine prípadov v množnom čísle) netreba rozumieť len fyzické nebo, vzduch, atmosféru, ostatné sféry a hviezdny svet, ale aj nie natoľko vzdialený, neviditeľný svet, miesto prebývania duchov a anjelov. Nebo je súčasne miestom neviditeľnej prítomnosti Boha. Biblia o týchto sférach hovorí, že sú miestom bývania zástupov anjelov, dobrých alebo padlých, zlých duchov, démonov. Zdá sa, že Písmo nám poukazuje aj na to, že i hviezdy nejakým spôsobom sú spojené s týmito duchmi ponebeských oblastí. Azda práve preto Písmo prísne zakazuje veštenie z hviezd a horoskopy (Am 5:26-27, Deut 18:10, Sof 1:5). Z Písma Svätého sa dozvedáme aj to, že nižšie sféry sú obývané nečistými, padlými duchmi, kým vyššie sféry sú miestom bývania čistých, svätých anjelov a Boha. Tak sú aj ich miesta bývania oddelené. Napriek tomu teraz majú možnosť vzájomného kontaktu a kontaktu so Zemou. Podľa Písma Zem a človek sú stredobodom pozornosti celého neviditeľného sveta.

C. ANJELI

Slovo „anjel“ (grécky „angelos“) má význam posol; posol, ktorý hovorí a jedná na miesto toho, ktorý ho poslal.

1. Charakter anjelov

- a) **Sú duchovnými bytosťami** (Žid 1:14, 1Kor 15:40). Nehmotné a netelesné duchovné bytosti. Zjavovali sa v ľudskej podobe, ale to neznamená, že majú hmotné telo. Len pri rôznych príležitostiach prijali podobu ľudského tela ako prostriedok komunikácie s ľuďmi. Nakoľko nemajú fyzické telo, nepoznajú rast, starnutie alebo smrť.
- b) **Sú osobnými bytosťami** (Žalm 103:20-21, Mt 18:10, Zj 4:8). Anjeli nie sú len symbolickým a abstraktným znázornením dobra resp. zla (padlí anjeli), ale skutočnými osobnými bytosťami. Majú základné prvky osobnosti:
 - intelekt (aj padlí anjeli majú väčšie poznanie než človek),
 - emócie (Lk 15:10, Zj 12:12),
 - vôľa. Sú podriadení Božej vôli.
- c) **Sú stvorení** (Gen 2:1, Neh 9:6, Žalm 148:2-5, Kol 1:16).
- d) **Boli stvorení svätí**. Sú svätí, bez hriechu (Mt 25:31, Žid 1:7, 14).
- e) **Boli stvorení so slobodnou vôľou** (Iz 14:12-14, 2Pt 2:4, Jud 6,9).
- f) **Sú nazvaní „synovia Boží“** (v knihe Jóbovej 1:6 a 38:7), avšak Biblia nikde nehovorí o synoch anjelov.
- g) **Neplodia sa, nemnožia sa**, ich počet je stály.
- h) **Nemajú pohlavie**, aj keď Písmo píše o nich vždy v mužskom rode. Nie sú viazaní manželským, alebo príbuzenským vzťahom, neplodia sa (Mt 22:30, Lk 20:35). Preto pád Satana nemal následky len na tých, ktorí priamo mali účasť na vzbure. Nie je to tak pri páde človeka, keď celé ľudstvo nesie následky hriechu prarodičov. Nakoľko nie sú schopní plodiť sa, v Gen 6:2 sa nejedná o anjeloch.
- i) **Sú nesmrteľní**, nie sú podmanení porušiteľnosti (Lk 20:36).

- j) **Sú neviditeľní**, avšak môžu sa zjaviť v rozličnej podobe (mužovia: Gen 19:5, - v plameni: Sd 13:20, - lietajú krídlami: Dan 9:21, Iz 6:2-3, Zj 8:13, 10:1, 14:6, 18:1, 20:1, - pri Ježišom vzkriesení: Mt 28:2-3, Lk 24:4, - pri Jeho vystúpení na nebesia: Sk. 1:10).
- k) **Nie sú obmedzení časom a priestorom** (Dan 9:20-21, Lk 1:8-11, 2:13, Mt 28:2, Sk 12:5-11), avšak nie sú všadeprítomní. Niekedy môžu byť zdržaní nepriateľskými duchovnými mocnosťami temnoty (Dan 10:5, 12-14).
- l) **Sú mocní**, ale nie všemocní (Žalm 103:20, 2Pt 2:11), ich moc je obmedzená.
- m) **Sú múdri** (2Sam 14:20), avšak nie vševedúci. Majú nadľudskú inteligenciu, predsa obmedzenú. Nepoznajú tajomstvo milosti a spasenia (1Pt 1:10-12), ani čas príchodu Pána (Mt 24:36).
- n) **Sú poslušní, krotkí a úctiví** (Lk 1:19),
- o) **V hierarchii stvorených bytostí sú anjeli pred človekom.** Písmo hovorí, že človek bol učený o niečo nižším ako anjeli (Žid 2:7). Predsa anjeli nie sú dedičmi Božími ako človek. Boh je ich Stvoriteľ, ale nie je ich Otec, ako je vo vzťahu k veriacim (1Pt 1:10-12). Človek je postavený o niečo nižšie, predsa Božie deti budú stať vyššie a budú súdiť anjelov (1Kor 6:3).

2. Úloha a pôsobnosť anjelov

- a) Sú Božími služobníkmi a vykonávateľmi Božej vôle (Žid 1:7,14).
Ich služba je rozličná: ochrana, vyslobodzovanie, sprostredkovanie, posilňovanie, služba svätým (Žalm 34:8, Dan 3:28, 6:22, Sk 5:19-20, 12:7-11, 27:23-24), služba Božiemu národu (Ex 14:19, 23:20, 32:34), služba vo zvláštnych prípadoch (Gen 16:6-14, 21:17-20 - Hagar), služba deťom (Mt 18:10), služba spravodlivým po smrti (Lk 16:22), služba v nebi pri oltári (Zj 5:12), služba pri narodení Ježiša: predpoveď narodenia (Mt 1:20, Lk 1:26-28), oznámenie pastierom (Lk 2:8-15), varovanie Jozefa a Márie, aby utiekli do Egypta (Mt 2:13-15), pokyn k návratu z Egypta (Mt 2:19-21), služba Ježišovi (Žalm 91:11, Mt 2:13, 4:6-11, 26:53, Lk 22:43, 24:4, Žid 1:6), - ženám pri Jeho zmŕtvychvstaní (Mt 28:1-2, 5-6, Mk 16:5-7, Lk 24:5-7), - pri nanebovstúpení (Sk 1:10-11).
Budú sprevádzať Krista pri Jeho návrate (Mt 16:27, 24:30-31, 25:31, Mk 8:38, 1Tes 4:16, 2Tes 1:7).
- b) Sú poslami zvestujúcimi Božiu správu, výzvu, odkaz, pokyn, povzbudenie, upozornenie (Dan 10:11, Lk 2:8-15, Sk 8:26, 10:3,7, Sk 27:24, Zj 8:13, 10:1-3, 14:6-12, 18:1-2). Zvestovanie evanjelia nie je zverené anjelom (1Pt 1:12).
- c) Radujú sa pri obrátení hriešnikov (Lk 15:7).
- d) Neustále oslavujú a uctievali Boha v nebesiach (Iz 6:1-4, Žalm 148:1-2, Žid 1:6, Zj 4:6-11, 5:8-14). Slúžia Mu (Žalm 103:21, Zj 22:9).
- e) Sú svedkami práce a utrpenia kresťanov, svedkami poriadku na bohoslužbách (1Kor 4:9, 11:10).
- f) Sú vykonávateľmi Božieho trestu a súdu (Gen 19.kap.- Sodoma, 2Sam 24:16, 2Kor 19:35, 2Par 21:15, 32:21, Sk 12:23, Mt 13:39-40).

3. Hierarchia anjelov

Anjeli žijú podľa svedectiev Svätého Písma v dobre organizovanom poriadku nebeskej ríše, kde ich určenie, služba a triedy majú mnoho stupňov a odlišností. Anjeli (i padlí anjeli!) sú usporiadaní, organizovaní, podriadení autoritám a sú disciplovaní. (Kresťania to často pokladajú za zbytočné a očakávajú, že zvíťazia aj bez náležitej pripravenosti, jednoty a disciplíny.) Cherubíni a serafíni sú služobníkmi pri nebeskej bohoslužbe okolo Božieho trónu. Existujú archanjeli, kniežatá, panstvá, vrchnosti (aj nečistých mocností), no i nebeské zástupy, légie (Mt 26:53). Mená dvoch anjelov máme zaznamenané v Biblii: archanjel Michael a Gabriel. Aj Gabriel je všeobecne považovaný za archanjela. Na počiatku bol Satan tiež veľkým cherubom (Ez 28:14). Niektorí vykladači tvrdia, že každý z týchto troch mal pod sebou tretinu anjelov, a potom keď Lucifer padol, strhol so sebou jednu tretinu. Zvyšné dve tretiny zostali verné Bohu pod vedením Michaela a Gabriela. Počet anjelov, ktorých videl apoštol Ján (Zj 5:11), bol myriady myriád a tisíce tisícov. Celé to množstvo anjelov je dobrovoľne poddané moci Kristovej. Padlí anjeli a mocnosti ponebeských oblastí sú tiež pod konečnou mocou Kristovou (Ef 1:21-22).

4. Anjel Hospodinov

Zdá sa, že niektoré miesta Starého Zákona naznačujú a predpokladajú zjavenie Boha v anjelskej podobe. Traja muži nazvaní „Hospodin“ sa zjavili Abrahámovi (Gen 18:1-22, 19:1-28), Jakob zápasil s osobou, o ktorej sa hovorí ako o mužovi, anjelovi, ktorého meno bolo tajomné predivné (Gen 32:24-32, 48:16). Anjel v ohnivom kre, ktorý sa zjavil Mojžišovi, iste nebol obyčajný anjel (Ex 3:2, 14-15). Kto bol ten knieža vojska Hospodinovho, ktorý sa zjavil Jozuovi (Joz 5:13-14), kto bol ten štvrtý „muž“, ktorého Nabuchodonozor videl v ohnivej peci a hovoril o ňom ako o Synovi Božom (Dan 3:28)?

Podľa týchto veršov a iných ďalších (Gen 16:7-13, 21:17-18, 22:11-18, 24:7, Ex 14:19, 23:20, Sd 2:1-4, 5:23, 6:11-24, 13:3-22, 2Sam 24:16, 1Kr 19:5-7, 2Kr 19:35, 1Par 21:1-27, Žalm 110:1, Dan 10:5-6, 16-19, 12:6-7, Zach 1:12-13, 3:1, 12:8, Mal 3:1) niektorí vykladači Písma zastávajú názor, že v Starom Zákone v niektorých prípadoch Boh vzal na seba podobu anjelského zjavu až do vtelenia, keď Syn Boží na seba zobral podobu človeka. Ak Boh mohol na seba zobrať podobu človeka, ktorý bol učiný o čosi menším než anjeli, potom zaiste mohol na seba zobrať aj podobu anjelov, ktorí boli stvorení o čosi nižšími než Boh. Tento jav teológovia nazývajú „teofániou“, manifestáciou Boha v anjelskej alebo v ľudskej podobe. Najvýznačnejšia manifestácia je však manifestácia Anjela Hospodinovho, ešte nevteleného Krista, Syna Božieho („kristofánia“). Zdá sa, že ohľadne kristofánie medzi vykladačmi nie je žiadnych pochýb.

Tieto teofánie boli len dočasnými, prechodnými manifestáciami, keď sa Syn Boží zjavil ako anjel, alebo ako muž, pred svojím vtelením. To znamená, že Pán Ježiš Kristus, nestvorený, večný Boží Syn, od vekov u Boha existujúce večné Slovo /Logos/ občas prechodne vzal na seba podobu anjelov a zjavil sa ako Anjel Hospodinov, až dokiaľ na seba nezobral prirodzenosť a podobu človeka skrze narodenie sa z panny. Vtelenie znamená, že večný Boží Syn vzal na seba nielen podobu, ale aj prirodzenosť človeka, a „obliekol sa“ do ľudského tela. Bol Bohom zjaveným v tele (1Tim 3:16). Keď sa Syn Boží narodil z panny Márie, nebola to už viac občasná teofánia ale vtelenie. Teofánia bola dočasným prijatím anjelského alebo ľudského tela a jeho opustenie. Vtelenie je večná manifestácia Božieho Syna. Znamená počatie a narodenie sa do ľudského tela, ktoré bolo neskôr po vzkriesení oslávené.

On, Stvoriteľ anjelov sa nestal anjelom, aby vykúpil padlých anjelov, ale sa stal človekom, aby vykúpil padlých ľudí.

Tieto miesta však nijako nepotvrdzujú, že by Syn Boží pred vtelením bol stvoreným anjelom. Pán Ježiš nie je, ani nebol len anjel alebo stvorená bytosť, ale vždy od vekov existujúci Boh, s Otcom a Svätým Duchom rovnakej podstaty.

5. Náš postoj a vzťah k anjelom

- Sme povinný vážiť si ich službu (Žid 1:14 „...či nie sú svätoslužobnými duchmi?“).
- Nemáme im preukazovať božskú úctu. Úcta a zvelebovanie patrí len Bohu (Ex 20:3-5, Lk 4:6-8, Kol 2:18, Zj 19:10, 22:8-9).

D. SATAN A DÉMONI

Niektorí ľudia tvrdia, že diabol neexistuje. Ale keď vidíme diela zla vo svete, vynorí sa otázka: ak on neexistuje, kto to všetko pôsobí a robí? Ako vysvetliť túto obrovskú zmenu, ktorá v tomto Bohom predivne stvorenom svete nastala?

Písmo jasne ukazuje, že vo vesmíre a na zemi existuje kráľovstvo temna, ktoré je protikladom Božieho Kráľovstva. Vláda v ňom satan a pod jeho autoritou je množstvo padlých anjelov a démonických duchov.

Dnes v každom národe dochádza k obrovskému rastu satanových aktivít (okultizmus, psychotronika, špiritizmus, satanizmus, rozmnoženie neprávosti, mocné pôsobenie ducha bludu a bezzákonnosti, ochladnutie lásky, doposiaľ nevídaná krutosť, zákernosť a sebeckosť ľudí atď.), čo svedčí o vážnosti doby, v ktorej žijeme (1Tim 4:1-2, 2Tim 3:1-9, 4:3-4, Zj 12:12b, 2Tes 2:7-12, Mt 24:12). Veriaci mnohokrát satanovú existenciu ignorujú, podceňujú, alebo ju príliš zdôrazňujú. V týchto veciach, v týchto posledných dňoch je veľmi potrebná zdravá rovnováha. Len skrze Písmo môžeme získať správne poznanie tejto témy.

1. Pôvod a pád satana

Človek je do najväčšej miery účastníkom, najmä však trpiacim subjektom hriechu a zla. Písmo však poukazuje aj nato, že zlo alebo ten Zlý, hriech a smrť boli už aj pred pádom človeka. Už pred stvorením človeka muselo niečo nastať, nejaká hrozná katastrofa, ktorá v tej predivnej harmónii stvorenstva spôsobila skazu. Túto skazu a hriech na zemi spôsobil „ten starý had“, „knieža tohto sveta“. Ale on spôsobil vzburu aj vo svete anjelov. Kto bol ten „knieža tohto sveta“, a ako nastal jeho pád?

Na dvoch miestach v Biblii je napísané prorocké slovo proti kráľom Babylonu a Týru, v ktorých skrze Božieho Ducha na príklade pádu „syna rannej zory“, toho „pomazaného cheruba“ proroci charakterizujú a zároveň varujú pyšných a bezbožných pohanských kráľov. Ako bolo možné, že vo vnútri takej mocnej, slávnej a pôvodne svätej nebeskej bytosti a anjelov k nemu pridaných nastala vzbur a vznikol hriech? O tom Písmo mlčí, a tam kde Písmo mlčí, ani človek nemôže zvedavo špekulovať a pokúšať sa odhaliť Božie tajomstvá. Je však isté, že bol stvorený ako aj ostatní anjeli, dobrý a bez hriechu, ale nie bez schopnosti robiť zlé. Boh je láska a On dal z lásky každému stvoreniu slobodnú vôľu rozhodnúť sa. Aj najvyššie stvorené bytosti, anjeli, museli prejsť skúšobným kameňom poslušnosti, pokory a vernosti. Tento, azda k Bohu najbližší tvor, neobstál v skúške.

a. Pôvodné postavenie satana

- ♦ Iz 14:12-20 - Jasná hviezda, syn rannej zory (lat. Lucifer - svetlonos, nositeľ svetla).
- Ez 28:12-19 - Pomazaný cherub zastierajúci.
 - Bol na Božom svätom vrchu.
 - Prechádzal sa medzi ohnivými kameňmi.
 - Bol dokonalý v kráse a plný múdrosti.
 - V Edene bol ozdobený drahokamami.

b. Príčina pádu satana

- ♦ **Pýcha** (Iz 14:13-14). „Povedal vo svojom srdci, vystúpim hore do neba, vyvýšim svoj trón nad hviezdy silného Boha, posadím sa na vrchu slávneho zhromaždenia Božieho, vystúpim nad výšiny oblakov a budem podobný Najvyššiemu!“
- ♦ **Jeho srdce sa povýšilo** (Ez 28:17).
- ♦ **Nestál v pravde** (Jn 8:44).
- ♦ **Jeho vnútro bolo plné ukrutnosti** (Ez 28:16).

c. Následky Luciferovej vzbury

- ♦ **Na neho samého:**
 - z jasnej hviezdy - „Lucifera“, je knieža temnoty (Iz 14:12, Ef 6:12),
 - z pomazaného cheruba chrániaceho pokoj a Božiu harmóniu sa stal diabol (grécke slovo: diabollos, dia=roz, ballo=hádzať), ničiteľ, otec lži, vrah, pôvodca každej disharmónie a nepokoja (Ez 28:14, Jn 8:44). Pýcha zmenila tohto cheruba na diabla.
 - z bytosti žijúcej u Boha a s Bohom povstal satan, Boží protivník (Zj 12:9-10),
 - zo slávneho kniežaťa prechádzajúceho sa na svätom Božom vrchu sa stal plaziaci sa had,
 - z nepredstaviteľnej výšky bol zvrhnutý do nepredstaviteľnej hĺbky (Iz 14:12-15, Lk 10:18, 2Pt 2:4),
 - je beznádejne a nevypiteľne určený na večné zatratenie, lebo hriech sa zrodil v jeho vnútri bez vonkajšieho zásahu pokušenia (Mt 25:41, Júd 6, Zj 20:10).
- ♦ **Na ostatný svet:**
 - pád tretiny anjelov (Luk 10:18, 2Pt. 2:4, Jud 6, Zj 12:3-4, 7-9), do povetria (Ef 2:2, 6:12), na zem (Zj 12:4, 7-9, 12), do pekla (Iz 14:11,15, Zj 20:10),
 - pád človeka do hriechu (Gen 3.kap.),
 - pádom satana a človeka vstúpili do stvoreného sveta hriech, chaos, smrť, nemoc, nešťastie, závisť, vojny a každá bieda,
 - celé stvorenstvo akoby sa dostalo do stavu zlorečenstva (Rim 8:19-22),
 - pádom satana je človek neustále vystavený jeho zvodom, klamstvám, vábeniam a pokušeniam (2Kor 11:14, 1Pt 5:8).

- ♦ **Na duchovný boj v ponebeských oblastiach:** Pádom satana nastal neustály a neúprosný boj medzi Bohom a satanom, medzi anjelskými a démonskými mocnosťami a medzi ľuďmi, nasledujúcimi Boha a satana. Do tohto boja bol zatiahnutý celý nebeský svet, čo si nakoniec vyžiadalo cenu života Božieho Syna. Obeťou Syna Božieho bol satanov osud definitívne spečatený. Satan je definitívne porazený, zbavený svojich práv, ale ešte nie svojej moci. Je odsúdený, ale ešte nie zviazaný a „popravený“. Boh určil čas, keď jeho ctižiadosť a pýcha dozreje v osobe Antikrista.

Satan a jeho démonské zástupy majú aj dnes veľkú moc a autoritu. Čím bližšie je ich koniec, tým väčšou mocou a zúrivejším hnevom útočia na všetko, čo je Božie. Jeho aktivita však je limitovaná Bohom, a deti Božie, ktoré sa nachádzajú v Kristu, majú v Ježišovom mene a krvi nielen ochranu ale aj moc a autoritu nad úskočnosťou satanovou. Satanovú existenciu a moc nesmieme brať ľahostajne a žartovne ale trpezlivo a vážne. Potrebujeme zostať vo viere a v poslušnosti pod Ježišovou krvou a autoritou, poznať moc a autoritu v Jeho mene a krvi, Jeho zaslúbenia a naše postavenie v Ňom (Ef 2:6, 4:27, 6:10-18, Jk 4:7, 1Pt 5:8, Zj 12:11).

2. Mená a charakter Satana

Satan nie je iba neosobnou silou alebo vplyvom, ale je skutočnou bytosťou, osobnosťou, ktorá bola stvorená, a preto napriek tomu, že chcel byť nezávislý, existenčne je závislý od Boha.

Mená satana nám hovoria, kým on skutočne je:

- a) Satan - to znamená protivník, vrah, nepriateľ, povstalec, vzbúrenec (1Par 21:1, Mt 4, 2Tes 2:4, 1Pt 5:8). Satan a jeho zástupy sú v neustálom veľkom duchovnom boji proti Bohu a Jeho Kráľovstvu.
- b) Diabol - grécky "diabollos" - rozhadzovač (dia = roz..., ballo = hádzať), žalobca, ohovárač, ničiteľ, zvodca, úmyselný zmätkár. Premyslene a prefíkane, rafinovane pôsobí zmätky (Zj 12:9-11).
- c) Had - natíska sa myšlienka o jeho slizkosti, prefíkanosti, chytráckosti a prešibanosti (Gen 3:1, Zj 12:9, 2Kor 11:14 - „anjel svetla“).
- d) Knieža - ktorý vládne v povetrí (Ef 2:2).
- e) Knieža tohto sveta - ten, ktorý vládne systémom sveta, ktorý sa protiví Bohu (Jn 12:31, 14:30).
- f) Boh tohoto sveta (2Kor 4:4).
- g) Belzebub - knieža démonov (Mt 12:27).
- h) Belial - význam: bezcenný, deštruktívny, svojvoľný (1 Sam 2:12, 2Kor 6:15).
- i) Zhubca - grécky: Apollyon, hebrejsky: Abaddon (Zj 9:11).
- j) Pokušiteľ (Mt 4:1-11).
- k) Ten Zlý - zosobnené zlo (Mt 13:19).
- l) Drak (Zj 12:9).
- m) Vrah, lhár a otec lží (Jn 8:44).
- n) Zlodej (Jn 10:10).

3. Činnosť Satana

Jeho hlavnou úlohou je protivíť sa Božím cieľom a útočiť na Božie dielo. Koná to mnohými a rôznymi spôsobmi: zabraňuje rozširovaniu evanjelia, pokúša, pôsobí nelásku, závisť, nenávisť, zmätky, chaos, neporozumenie, inšpiruje zlé, bezbožné a nečisté myšlienky (Jn 13:2, Sk 5:3), podmaňuje si bohatstvom a žiadostivosťou ľudí (1Tim 3:6-7, 6:9-10, 2Tim 3:2-6, Jk 1:13-15), zaslepuje ich myseľ (2Kor 4:4), odníma pravdu (Lk 8:12), rozsieva svoje zrná (Mt 13:38-39), aby zadusil tie dobré, protiví sa službe, útočí na Božie Slovo, snaží sa ho sfaľšovať a spochybňovať (Gen 3:1-6, Mt 4:6, Lk 4:10), útočí na Božie zásady, na zásady svätého života, útočí najmä na vodcov (Sk 12:1-3, 20:28-30), imituje, napodobňuje, sfaľšuje služby Božie aj pôsobenie a dary Sv. Ducha (Mt 7:15-23, 24:23-24, Mk 13:22-23, 1Tim 4:1, 2Tes 2:9-11, 2Pt 2:1-2, 1Jn 4:1-3), pôsobí zvod, klamstvo, depresie, nevysvetliteľné duševné múky, smútok, nešťastia, nemoci,... atď.

Jeho spôsoby sú niekedy veľmi jemné, slušné, inteligentné, humánne, nábožné, dobročinné, senzáčné so skvelými plánmi (celosvetový identifikačný, kontrolný a bezpečnostný systém - „666“), a niekedy zas nesmierne kruté, zákerné, s nevyberanou rafinovanosťou a úskočnosťou. Často sa vydáva za silnejšieho ako v skutočnosti je, aby kresťanom naháňal strach.

Ľudia sa snažia presvedčiť ľudí o tom, že neexistuje (len rozprávková bytosť - „čert s kopytami“), aby nikto nebral vážne jeho existenciu a nebojoval proti nemu. Najlepšou taktikou nepriateľa je zamaskovať sa tak, aby druhá stránka uverila, že veď ani nemá nepriateľa. Prevažne sa ukazuje ako ktosi pekný, vlastniaci skvelé plány pre tvoj život. Na začiatku sa robí priateľom, a potom sa stáva zákerným nepriateľom. Udiera na slabé miesta nášho života. Nikdy nehovorí pravdu, vždy znižuje a skrášľuje hriech, sľubuje slobodu a na konci je zajatie.

Bol stvorený vodcom nebeského uctievania. Bol pyšný na svoje pomazanie, múdrosť a krásu. Z pýchy a závidí voči Bohu zatúžil po uctievaní a chvále, ktorá patrila Bohu. Pre svoje sebazbožštenie bol zavrhnutý. Táto jeho bezuzdná túžba byť uctievaný sa prejavila aj pri pokúšaní Ježiša Krista. Jeho povaha však stále zostala nezmenená a jeho pýcha a túžba po sláve nenasýtená. Aj teraz túži byť oslavovaný. Vie, že človek vo svojej prirodzenosti je nábožný a bol stvorený, aby uctieval. Ak neuctieva pravého Boha, utieka sa k imitácii. Z tohto dôvodu imituje celé náboženstvo. Chcel byť Bohom a byť uctievaný ako Boh. Stále sa usiluje o to, aby človek neuctieval Boha ale jeho. Vytvorí konkurenčné falošné náboženstvá a imitáciu všetkého kým Boh je a čo koná. Z tohto dôvodu imituje aj bohoslužby, aj dary Svätého Ducha. Bol stvorený s hudobnými schopnosťami, a preto zdeformuje, neprávom uzurpuje, ovplyvňuje, znetvoruje, zneužíva na sebauctievanie aj hudbu, ktorá pôvodne mala slúžiť k oslave Boha.

Ovplyvňuje kráľovstvá celosvetového systému (Mt 4:8-10, Lk 4:5-6, Ef 2:2, 3:10, 6:12, Zj 11:15, 12:3, 7-12, 13:4, 8, 12-18). Z „ponebeských oblastí“ do miery limitovanej Bohom ovplyvňuje a riadi svetovú politiku, ekonomiku, kultúrny a náboženský svet. Jeho osud však už je definitívne spečatený. Je definitívne porazený, odsúdený, ale ešte nie je zviazaný a „popravený“. Boh určil čas, keď jeho ctižiadosť a pýcha dozreje v osobe Antikrista.

Oblasť jeho pôsobenia sa neobmedzuje na bezbožných. Vkráda sa aj do obecného veriacich, aby ho premenil na „synagógu satanovú“. Prečo chce s tak veľkou nenávisťou a prefikanou inteligenciou zničiť Boží ľud a Božie dielo? Nenávidí v nás obraz Boží, ktorý on definitívne stratil, a sme my ho znovuzrodením získali. Závidí nám pokoj a radosť. Neznáša, keď Boží ľud oslavuje svojho Boha, zvlášť nenávidí Ježišovo meno, ktorého sa aj bojí.

Jeho moc je veľká, ale bez Božieho dovolenia a mimo Božej kontroly nemôže ublížiť Božím deťom. Hoci je mocný, nie je všemocný. Je múdry, ale nie vševědúci. Nie je ani všadeprítomný. Je na Božej reťazi a môže ovplyvňovať ľudstvo len do takej miery, do akej mu to Boh dovolí.

Slovo Božie nás ubezpečuje o našej autorite a postavení v Kristu, o Božej ochrane (Ef 1:20-22, 2:1-7, Kol 2:13-15, Žid 2:14, Lk 9:1, Mk 16:17, Jk 4:7, Ef 4:27, 6:11-18, 1Pt 5:8-9, 1Jn 4:4, 1Kor 15:57, Zj 12:11), ale aj o definitívnej porážke satana a o jeho večnom odsúdení. Na počiatku bol zvrhnutý z neba na zem (niektorí jeho anjeli priamo až do priepasti), počas tisícročného kralovania Pána Ježiša Krista bude poviazaným väzňom priepasti (Zj 20:2), potom bude uvrhnutý do jazera ohňa a síry, kde bude spolu so šelmou a falošným prorokom mučený dňom i nocou na veky vekov (Zj 20:10). Tam budú aj jeho anjeli (Mt 25:41) a tí, ktorí neboli zapísaní v knihe života (Zj 20:15).

4. Padlí anjeli a démoni

Satan vykonáva svoju mnohostrannú činnosť zla prostredníctvom padlých anjelov a démonov. Má pod kontrolou obrovské zástupy nečistých duchovných bytostí, ktorí ako diabli vyslanci sa usilujú presadiť satanov zámer, prekaziť Boží plán. I keď je satan ako každá stvorená bytosť obmedzený, títo nečistí duchovia sú takí aktívni, že niekedy sa nám môže zdať, že satan je vševědúci a všadeprítomný. V skutočnosti však tomu tak nie je. Sú to jeho anjeli a démoni, ktorí pôsobia v satanových službách tak, že sa nám môže javiť, ako by to všetko pôsobil sám satan (Ef 6:11-12).

Títo nečistí duchovia pôvodne boli stvorení svätí, ale so slobodnou vôľou zhrešiť alebo nezhrešiť. Keď satan padol, veľká skupina anjelov (Zj 12:4 - jedna tretina) padla s ním. Niektorí v reťaziach mrákoty sú uvrhnutí do podsvetného žalára zviazaní (2Pt 2:4, Jud 6), niektorí sú zviazaní na rôznych miestach zeme (Zj 9:14-15), iní sú voľní a vykonávajú svoju prácu na zemi. Padlí anjeli nemajú šancu na milosť a spasenie.

Zdá sa, že Písmo rozlišuje padlých anjelov a démonických duchov, a že rozdiel medzi nimi je v tom, že padlí anjeli sa nesnažia osídliť ľudské telo, kým démoni áno.

Démoni sú satanovými sprostredkovateľmi, ktorých si používa k prevedeniu svojich plánov. Biblia nikde nehovorí o pôvode démonov. Démon (grécky: daimon, mn. č. daimonion) znamená „zlý duch“, diabol alebo diabl.

Démoni sú úplne skazení v charaktere, hoci sú medzi nimi rôzne stupne diabolskosti a činnosti (diabolskí duchovia, nečistí duchovia, nemí duchovia, duchovia slepoty a nemoty, duchovia smrti a nemoty, duch nemoci, duch klamstva, duchovia zvodu, vešteký duch, duch smilstva, duch bludu).

Démoni sa niekedy pretvárajú za moralistov. Svedectvo bývalého špiritistu: „Na seansách hovorili veľmi moralisticky, vyzývali nás, aby sme nefajčili, nepili a nerobili nič, čo by škodilo mysli a telu. Duchovným hovorili (chodili tam aj duchovní!), aby kázali o morálke, dobrých spôsoboch a občianskej cti. Poznal som duchovných, ktorí tieto správy po tom čo ich sekretárky zapísali, kázali z kazateľne. Duchovia hovorili často i o Ježišovi ako o mravokárnej postave, ale nikdy ako o Spasiteľovi, ktorý zomrel ako obeť za ľudský hriech.“

Biblia ich opisuje ako vtákov (Mt 13:4,19). Veľký Babylon sa stal (stane sa) bydliskom démonov a žiaľom každého ducha nečistého a každého vtáka nenávideného (Zj 18:1-3). Sú ako nečisté žaby (Zj 16:13-14), ako dym zo studnice ako dym z veľkej pece ako kobylky z priepasti (Zj 9:1-3). Napadajú ľudí duchovné, morálne, mentálne, fyzicky a emocionálne. Útočia na Božích služobníkov, zaslepujú mysle neveriacich, prevracajú Božie Slovo, podvádzajú a zvädzajú ľudí. Sú duchovia, ktorí sužujú, trápia alebo úplne ovládajú ľudí. Sú to inteligentné duchovné bytosti, ktoré hľadajú vstup do tela, najradšej ľudského. Tam, kde sa v živote človeka rozmnoží hriech, najmä sexuálneho, perversného a okultného charakteru či závislosť alebo v živote kresťana sú nevyznané, zatajené hriechy (nenávisť, vzburá, závisť, ohováranie), tam sa otvárajú brány pre démonickú poviťanosť niektorých oblastí života, dokonca i pre démonickú posadlosť.

Toto má viesť Božích služobníkov k vážnym modlitebným bojom a pôstom, aby v mene Pána Ježiša Krista a v autorite Jeho mena mohli pomôcť vyslobodiť poviťaných a vyhnáť démonov. Zvlášť v prípade napadnutých, ktorí sú pri vedomí, je dôležité, aby učinili úprimné pokánenie, uvedomili si príčinu svojho stavu, úprimne oľutovali a vyznali svoje hriechy, vedome, dobrovoľne a rozhodne sa rozišli s každým hriechom a vedome, rozhodne zapreli a odmietli každú moc temnoty a okultných praktík. Moc zlých duchov nad človekom nie je nezávislá na ľudskej vôli.

Po oslobodení a očistení je treba poukázať na ochraňujúcu moc krvi Baránka a hľadať naplnenie Svätým Duchom. Pán Ježiš Kristus prišiel skaziť dielo diabla, vyslobodiť ľudí z moci zlých duchov a pomôcť žiť pod vedením Svätého Ducha.

Otázky z predmetu Angelológia a démonológia:

- 1.) Prečo si myslíš, že existuje duchovný svet ?
- 2.) Čo je nebo /ponebeské oblasti/ a kde sa nachádza ?
- 3.) Čo je stredobodom pozornosti celého neviditeľného sveta a prečo ?
- 4.) Napíš aspoň 5 charakteristických vlastností anjelov.
- 5.) Aká je úloha anjelov ?
- 6.) Prečo nemáme božsky uctievať anjelov ? Podlož to citátmi z Biblie.
- 7.) Čo dokazuje existenciu satana ?
- 8.) Prečo sa snaží satan presvedčiť ľudí o tom, že neexistuje?
- 9.) Aké bolo pôvodné postavenie satana ? Kde je o tom písané v Biblii ?
- 10.) Čo bolo príčinou jeho pádu ?
- 11.) Aké boli následky jeho pádu pre neho samého a pre ostatný stvorený svet ?
- 12.) Ako vysvetliť, že hoci je satan už porazený, predsa nie je zbavený svojej moci?
Aká je jeho budúcnosť ?
- 13.) Aká je podmienka ochrany a autority Božích detí nad satanom ?
- 14.) Napíš aspoň 7 názvov, mien alebo vlastností charakterizujúcich satana.
- 15.) Opíš satanovú činnosť. Ktoré sú jeho najnebezpečnejšie spôsoby ?
- 16.) Čo môže byť vstupnou bránou pre démonov do tela a duše človeka ?
- 17.) Aká je cesta k vyslobodeniu z démonických poviťaností ?

VI. KRISTOLÓGIA

A. PREDMET KRISTOLÓGIE

Kristológia, ako náuka o Kristu je centrom dogmatiky. Vo svojej podstate je odpoveďou viery na historické zjavenie Božie v osobe a diele Ježiša z Nazareta ako Pána, ktorého Boh pomazal Duchom Svätým a učinil Ho Pánom a Kristom (Sk 2:36).

Aký je náš názor o Kristovi, aká je naša kristológia, také je naše kresťanstvo. (Svedkovia Jehovovi nie sú kresťania, pretože ich viera nie je kristocentrická).

Kristológia sa zaoberá zvláštnym zjavením Božím v Kristu ako v Tom, skrze ktorého Boh umožnil človeku spasenie, a skrze ktorého Boh na tomto svete uskutočňuje svoje kráľovstvo. Kristológia nepodáva náuku o Kristu prispôsobenú chápaniu ľudského rozumu. Nedebatuje, nie je apologetikou, ale autoritatívne vyhlasuje Bohom zjavené pravdy o tajomstve viery. Spasenie skrze Pána Ježiša Krista je tajomstvom, ktoré človek môže prijať len vierou, preto pre mnohých ľudí je pohoršením (1Kor 1:18-23). Kristológia zbavená tajomstva Božieho zásahu a nepožadujúca divu viery je racionalistickým pokusom prispôbiť Krista predstavám ľudského rozumu, urobiť z Neho jedného z veľkých učiteľov, mysliteľov a zakladateľov nového náboženstva. Taká kristológia je popretím Božieho zjavenia. Základom skutočnej kristológie je viera v svedectvo o Božom zjavení v Kristu. Táto viera je divom Ducha Svätého a jej prejavom je poslušnosť a dôvera voči zjavenej pravde.

B. KRISTUS - VEČNE EXISTUJÚCE A ÚČINKUJÚCE SLOVO BOŽIE (LOGOS)

Podoba Božieho mena v množnom čísle na niektorých miestach Starého Zákona, niektoré iné miesta Starého Zákona (Prísl 8:22-31, Mich 5:2), tiež v Novom Zákone svedectvo ap. Jána (Jn 1:1-14), Jána Krstiteľa (Jn 1:15,27,30), Pána Ježiša Krista (Jn 6:41, 8:58, 17:5) a apoštolov (Kol 1:15-17,19, 2:9, 1Tim 3:16, Žid 1:1-3, 2:9-10), hovoria o tom, že Ježiš Kristus ako Božie Slovo (grécky Logos) od vekov existuje. On je tým večným účinkujúcim mocným Slovom, skrze ktorého Boh stvoril svet a vždy hovoril k ľuďom. Nielenže priniesol ľuďom Božie Slovo, ale On sám bol tým Slovom, ktoré bolo tam pri stvorení sveta, a ktoré - keď prišla plnosť času - sa stalo telom a prebývalo medzi nami. Boh týmto spôsobom dal spoznať ľuďom svoju slávu.

Popierať večnú existenciu Ježiša Krista, znamená popierať Jeho božstvo.

Ak by Kristus nebol večne existujúci, ak by bol stvorením a nie Stvoriteľom (ak bol stvorený):

- nebol by Bohom, ani Božím Synom, a preto modliť sa k Nemu,
Jeho božsky uctievať by bolo modloslužbou,
- učenie o trojedinosti Boha by bolo nesprávne,
- On sám klamal, niektoré Jeho výroky by neboli dôveryhodné,
- Biblia by nebola dôveryhodná, lebo *Biblia svedčí o božstve Ježiša Krista.*

C. SVEDECTVO STARÉHO ZÁKONA O KRISTU

Starý Zákon, ako celok, je to Písmo, na ktoré sa odvolával i sám Ježiš Kristus: „Spytujte Písma, lebo ony vydávajú svedectvo o mne!“ (Jn 5:39), „...Duch Pánov je nado mnou..., - ... dnes sa naplnilo toto písmo vo vašich ušiach.“ (Iz 61:1, Luk 4:18-21).

Od prvého zaslúbenia, ktoré Boh dal človeku po jeho páde (Gen 3:15) až do poslednej knihy Starého Zákona, vystupuje postava Toho, Ktorý má prísť, Ktorého dá a pošle Boh, a Ktorý pochádza z Boha, prichádza od Boha v plnosti času ako Mesiáš, aby zmieril hriešneho človeka s Bohom. V ostatných náboženstvách sa tiež nachádza myšlienka potreby zmierenia človeka s Bohom, ale podľa názorov týchto náboženstiev toto zmierenie človek môže a musí dosiahnuť sám. Proroci Starého Zákona vystúpili proti tejto mylnej domnienke, a namiesto tejto falošnej predstavy sebakúpenia, zdôrazňovali poslušnosť voči Bohu a Jeho Slovu. Boh znovu a znovu potvrdil, že On sám sa postará o vykúpenie svojho ľudu. Starý Zákon je knihou nádeje, očakávania a veľkých perspektív. Vždy jasnejšie sa rysuje túžba Izraela po Božích zaslúbeniach o príchode Mesiáša, Spasiteľa a eschatologická nádej v novú budúcnosť, v príchode spásy. Predsa, keď prišiel On, o Ktorom hovorili proroci, Izrael Ho nespoznal a neprijal. Proroci opísali slávneho a trpiaceho Mesiáša v jednej osobe. Izrael čakal len toho slávneho. Ukrižovaný Kristus sa stal pre nich pohoršením. Tiež nemohli pochopiť to, hoci u prorokov sa písalo aj o tom, že On bude Mesiášom nie len Izraela, ale aj Spasiteľom pohanov. Nepoznali, že Mesiáš Izraela a za hriechy celého sveta trpiaci Boží Baránok, prišiel v osobe Ježiša z Nazareta (Jn 1:11-13). Prišiel do svojho vlastného a jeho vlastní Ho neprijali.

Nemôžeme vymenovať všetky miesta Starého Zákona, ktoré prinášajú zaslúbenie o Mesiášovi, preto vyberieme len tie najmarkantnejšie z nich:

- Iz 9:1-7:** *Územie pôsobenia*, svetlo pre ľudí v tme, dieťa, syn, kniežatstvo na Jeho pleci, Jeho meno: Predivný, Radca, Silný Boh, Udatný Hrdina, Otec Večnosti, Knieža Pokoja. Bude sedieť na tróne Dávidovom.
- Iz 42:1-9:** *Služobník Boží, pomazaný Duchom* Božím, tichý a pokorný, nalomenej trstiny nedolomí, tlejúceho knôtu nevyhasí, milosrdný, ale súdiť bude podľa pravdy, na Jeho zákon budú s túžbou očakávať národy. Bude svetlom národom, slepým otvára oči, väzňom prináša slobodu.
- Iz 49:1-6:** *Služobník, v ktorom sa oslávi Boh*, povolaný nie len pre záchranu, navrátenie a zhromaždenie Izraela, ale je určený byť svetlom pohanom, aby bol Božím spasením až do končín zeme.
- Iz 50:4-7:** *Služobník*, ktorý múdрым jazykom bude vedieť občerstvovať ustatých, bude poslušný a verný aj cez utrpenie. Nadstavuje svoj chrbát tým, ktorí Ho budú biť, líca tým, ktorý Ho budú rvať, neskryje svoju tvár pred potupou a oplľovaním.
- Iz 53. kap.** Pri čítaní tohto miesta človek má dojem, akoby prorok opisoval človeka, ktorého dobre pozná, ktorého utrpenie a smrť ho veľmi dojímajú. Akoby bol žil v dobe Izaiáša nejaký spravodlivý človek, ktorý bol v stave ospravedlniť iných za cenu svojho utrpenia a smrti. Tieto výroky nemožno aplikovať na kohokoľvek (5. verš), ale Boh sa postaral o to, aby tieto riadky až do podrobnosti sa naplnili v dejinách utrpenia Ježiša Krista. V proroctve chýba jedine toto meno trpiaceho spravodlivého Služobníka. My sem môžeme pripojiť meno Ježiša Krista a všetko sa nám stáva jasným. (Pozn.: Izaiášova Kniha - nález v Qumrane pri Mŕtvom mori z obdobia pred Kristom).
- Iz 61:1-3:** *Úrad Mesiáša a Jeho program*. Doslovne sa naplnilo v živote Pána Ježiša Krista v Nazarete (Lk. 4:16-21).
- Jer 23:5-6:** Vo svojom čase Hospodin vzbudí *spravodlivého Kráľa* (spravodlivý výhonok), ktorý bude potomkom Dávida a zachráni, zjednotí Júdu a Izraela.
- Ez 34:23-25:** *Služobník zo semena Dávidovho*, Mesiáš-Pastier, ako Dávid, Knieža pokoja.
- Mich 4:1-2:** Zo Siona vyjde zákon a slovo Hospodinovo z Jeruzalema pre národy. Z Jeruzalema vyšlo slovo evanjelia do celého sveta. (Slovo kríža, - pre Grékov bláznovstvo, pre židov pohoršenie, ale pre veriacich moc Božia, - slovo zmierenia, slovo vzkriesenia, slovo moci Ducha Svätého).

Boh skrze Ducha Svätého zjavil prorokom Jeho :

- ♦ **Pôvod:**
 - Prvé zaslúbenie, tzv. „praevanjelium“ po páde človeka (Gen 3:15), semeno ženy.
 - Potomok Abraháma (Gen 12 :3, 18:18, 22:18 Izák).
 - Potomok Izáka (Gen 26:4).
 - Potomok Jakoba (Gen 28:14 - Balám: Hviezda z Jakoba, berla z Izraela (Num 24:17).
 - Z pokolenia Júdu (Gen 49:10).
 - Prútok z pazu Izaiho, na ktorom spočinie Duch Hospodinov, Duch múdrosti a rozumnosti, Duch rady a hrdinskej sily, Duch známosti a bázne Hospodinovej (Iz 11:1-10).
 - Potomok Dávida (Jer 33:15, na Jeho tróne; 2Sam 7:12-17, Žalm 89:5-6, 21-38, Iz 9:7, Dávid ho nazýva Pánom, Žalm 110).
 - Narodený z panny (Iz 7:14).
 - Miesto narodenia: Betlehem (Mich 5:2), vražda detí (Jer 31:15).
 - Útek do Egypta (Hoz 11:1).
- ♦ **Charakter:**
 - Krotkosť (Iz 42:1-2).
 - Nežnosť (Iz 40:11).
 - Bez neprávosti (Iz 53:9).
 - Pokorný, poslušný, múdry (Iz 50:4-5).
 - Horlivosť za dom Hospodinov (Žalm 69:10).
 - Učiť bude v podobenstvách (Žalm 78:2).
- ♦ **Pomazanie Duchom** (Iz 11:2, 61:1-3):
 - ako Prorok (Deut 18:15, Hospodin vzbudí proroka ako Mojžiš.),
 - ako kňaz podľa vzoru Melchisedechovho (Žalm 110:4),
 - ako Pastier, Kráľ (Iz 40:10 -11),
 - ako Kráľ a Kňaz (Zach 6:13).

- ♦ **Miesto Jeho pôsobenia** (Iz 9:1).
- ♦ **Hnev Jeho nepriateľov** - kráľovia zeme povstanú proti Nemu (Žalm 2:1-4).
- ♦ **Jeho slávnostný príchod do Jeruzalema, ako Kráľ** (Zach 9:9).
- ♦ **Jeho zázraky** (Iz 29:18, 33:23-24, 35:5-6, 42:7-18).
- ♦ **Jeho utrpenie a smrť:**
 - Mesiáš bude vyťatý - (Dan 9:24-26), čas Jeho utrpenia: 69 týždňov, tj. $69 \times 7 = 483$ rokov od vydania dekrétu o znovuvystavení Jeruzalema (perzským kráľom Artaxersesom v r. 457 pr. Kr. v dobe Nehemiáša),
 - bol zradený (Žalm 41:10),
 - predaný za 30 strieborných (Zach 11:12-13),
 - zbičovaný (Iz 50:6, Žalm 129:3),
 - oplňovaný (Iz 50:6),
 - bitý po líci (Iz 50:6),
 - falošne obvinený (Žalm 27:12),
 - posmievaný (Žalm 22:6-9),
 - pohanený, nenávidený (Žalm 69:5, 8-9),
 - zavrhnutým kameňom (Žalm 118:22),
 - bude kameňom úrazu (Iz 8:14, Luk 2:34),
 - mlčal pred žalobcami (Iz 53:7),
 - opustený (Žalm 22:2 - od Boha, od učeníkov Zach 13:7),
 - prebodli Mu ruky a nohy (Žalm 22:17),
 - Jeho rúcho rozdelené a o plášť losovanie (Žalm 22:19),
 - octom napájaný (Žalm 69:22),
 - smrteľne zranený (Iz 53:5),
 - prebodnutý (Zach 12:10),
 - Jeho kosti nemohli byť zlámané (Ex 12:46, Žalm 34:21),
 - modlil sa za hriešnikov (Iz 53:12),
 - zomrel medzi zločincami (Iz 53:12), tma po smrti (Am 8:9),
 - medzi bohatými Ho pochovali (Iz 53:9),
 - Jeho telo nezostalo v hrobe, nepodľahlo porušeniu (Žalm 16:10),
 - mal vstúpiť do žalára, zajať zajatie a vystúpiť na výsosť (Žalm 68:19),
 - vstúpil do neba, bude sedieť po pravici Boha (Žalm 110:1),
 - pošle Ducha Svätého (Joel 2:28).
- ♦ **Jeho druhý príchod a tisícročné kráľovstvo:** Žalm 72,
 - bude kraľovať spravodlivo (Žalm 45:6-7, 72:1-2, Iz 11:4, 42:3, Jer 23:5, 33:15),
 - bude kraľovať nad všetkými národmi (Žalm 2:7-9, 72:8, Deut 7:14, Mich 5:4),
 - bude kraľovať večne (Žalm 45:6-7, Iz 9:6-7, Dan 7:14).

Okrem prorockých zaslúbení Boh pripravoval príchod Mesiáša:

- ♦ **Podaním zákona pre Izrael.** Zákon ako zábradlie bránil Boží ľud od pohanských národov a ich bohov, a ako zrkadlo ukázal človeku skazený stav srdca, lebo poznanie hriechu je skrze zákona (Rim 3:20, 4:15, 7:17). Tak sa zákon stal pestúnom vedúcim ku Kristovi (Gal 3:24). Zákon poukázal na to, že ešte má prísť Kristus. Zákon bol iba tŕňou budúcich vecí (Kol 2:17, Žid 8:5, 10:1). Kristus je koniec Zákona (Rim 10:4).
- ♦ **Skrze symbolické predobrazy,** ktoré poukázali dopredu na Krista:
 - Boh učinil človeku odev z kože zvierťa (Gen 3:21). Pádom do hriechu človek stratil Božiu slávu, ktorou bol odiaty, a stal sa nahým. Potrebuje prikrytie, čo môže urobiť len Boh za cenu života, obeti krvi. Táto obeť je obeťou lásky a môže byť zastúpená (Gen 3:7, 3:21, Lev 17:11, Ez 16:7-8, Mt 20:28, Žid 9:22, 1Pt 4:8b, Zj 3:18),
 - obetovanie Izáka (Gen 22:7-9, 13, Jn 1:29, 36),
 - obetovanie veľkonočného baránka (Ex 12:1-20, Lk 22:13-20, 1Kor 5:7b),
 - nariadenie obeti za hriech (Lev 4,5,6,7,16 kap., Žid 9:11-14, 10:14),
princíp: bez preliatia krvi nieto odpustenia (Žid 9:22),
 - drevo zlorečenia (Deut 21:22-23, Gal 3:13),
 - medený had na púšti (Num 21:8-9, Jn 3:14).
- ♦ **Prípravou situácie vo vtedajšom svete.** Nikdy predtým ani potom svet nebol taký jednotný, nikdy neboli lepšie podmienky na príchod Spasiteľa sveta a pre rozširovanie evanjelia ako vtedy. Prišla plnosť času. Jednotná centralizovaná svetová ríša, centralizované svetové cesty, jednotný svetový jazyk vhodný svetovej evanjelizácie /grécky, preložený Starý Zákon do gréckeho jazyka - Septuaginta/ (Gal 4:4).

D. SVEDECTVO NOVÉHO ZÁKONA O KRISTU

1. Osoba a prirodzenosť Krista

„Čo si myslíte o Kristovi, či je syn?“ (Mt 22:42). Je to aktuálna otázka aj dnes, ktorá zamestnáva tých, ktorí voči Nemu zaujímajú nejaké stanovisko. Táto otázka je často predmetom teologických nedorozumení. Od odpovede na ňu však závisí naše spasenie. Keď na otázku: „A vy čo hovoríte o mne, že kto som ja?“ Peter odpovedal: „Ty si Kristus, Syn živého Boha!“, Ježiš mu povedal: „... na tejto skale vybudujem svoju cirkev.“ (Mt. 16:13-18). Podľa tohto vyhlásenia božské synovstvo Krista je základom viery, na ktorom je Cirkev Kristova založená a nie Petrova osoba. Keď sa základ otrasie, tak aj celá budova - cirkev. „A zaiste veľké je tajomstvo pobožnosti. Boh zjavený v tele, ospravedlnený v Duchu, ukázaný anjelom, kázaný pohanom, uverený na svete, hore vzatý v sláve“ (1Tim 3:16).

Toto veľké tajomstvo vtelenia sa snažili niektorí teológovia vysvetliť tak, že natoľko zdôraznili Ježišovu ľudskosť, až prakticky popreli Jeho božstvo (božskosť). Iní zas opačne. Tak veľmi zdôrazňovali Kristove božstvo, že takmer popreli Jeho ľudskosť. Ježiš Kristus nie je Bohom, ktorý len predstiera, že je človekom. On sa skutočne stal človekom. Na druhej strane, nie len človekom, ale aj Bohom. Je Bohom, ktorý sa stal telom a prebýval medzi nami. On však neprestal byť Bohom, keď sa stal človekom. Toto je to tajomstvo: Ježiš Kristus je 100%-ný Boh a 100%-ný človek v jednej osobe. Ľudský rozum to nepochopí, môže to len ignorovať alebo vo viere prijať.

Od začiatku kresťanskej cirkvi boli vždy pokusy spochybniť božské synovstvo Ježiša Krista. Preto bolo potrebné v roku 325 na Nicejskom koncile zaujať jednotné a rozhodné stanovisko voči arianizmu, ktorý Jeho božské synovstvo zapieral. Vyznanie Nicejské hovorí: „Ježiš Kristus je pravý Boh, od Otca od večnosti splodený, Boh z Boha, svetlo zo svetla, opravdivý Boh z opravdivého Boha, narodený nie stvorený, s Otcom rovné podstaty, skrze ktorého je všetko stvorené“. Falošné učenie, ktoré popiera božstvo Ježiša Krista, v podstate podceňuje vážnosť hriechu, potrebu zmierujúcej obete zo strany Boha a potrebu vtelenia sa Boha. Podľa toho môže človek sám seba vykúpiť, nie je potrebná ani viera, ani pohoršenie kríža, ani bláznovstvo kázania (1Kor 1:18-25, Gal 5:11).

Podľa Nicejského vyznania v Kristu je spojená aj božskosť a aj ľudskosť. Pre nás je to, aj zostáva nevyspytateľným tajomstvom. Len vierou môžeme prijať to, čo Biblia učí, že Kristus je takisto opravdivý Boh, Syn Boží, ako opravdivý človek, Syn človeka. Keby v Ňom neboli obidve tieto prirodzenosti, nemohol by byť Spasiteľom, lebo jeden človek druhého nemôže vykúpiť, spasiť (Žalm 49: 8-10, Mt 16:26 b).

2. Účel zjavenia Božieho Syna v tele

„A zaiste veľké je tajomstvo pobožnosti. Boh zjavený v tele, ...“ (1Tim 3:16).

Biblia jasne učí, že Ježiš Kristus, Boží Syn ako Slovo (grécky: Logos) od vekov existuje (Jn 1:1-14). On je tým večným účinkujúcim Slovom, ktoré bolo u Boha, ktorým Slovom bol Boh, skrz ktoré Boh stvoril svet, skrz ktoré vždy hovoril k ľuďom, a ktoré keď prišla plnosť času, sa stalo telom a prebývalo medzi nami. Prečo bolo potrebné, aby Boží Syn prišiel v ľudskom tele na zem a zomrel na kríži ako zločinec?

Nebol žiadny iný spôsob spasiť hriešneho človeka než vtelenie a obeť.

K vykúpeniu človeka bolo potrebné nájsť bezúhonnú, nepoškvrnenú obeť.

Človek sám seba vykúpiť nemôže ani iných zachrániť, vyslobodiť, lebo sám je hriešny, poviazaný a zapredaný. Nemá nič, čo by mohol dať ako výkupné za svoju dušu alebo za svojho brata, či priateľa (Žalm 49:8-10, Mt 16:26b). Nemôže priniesť pred svätého Boha dokonalú obeť za zmierenie, lebo sám je morálne poškvrnený a skazený. Starozákonné obete boli tiež nedostačujúce, bolo ich potrebné pravidelne opakovať. Krv kozlov a býkov nemala moc oslobodiť hriešneho človeka z moci hriechu, avšak poukázala dopredu na príchod dokonalého Božieho Baránka. Boh sa zo svojej lásky postaral o dokonalú obeť, svätú, nepoškvrnenú, ktorá ako jediná je postačujúca zdokonaľiť tých, ktorí sa posväcujú (Žid 9:13,14, 10:14).

Zo starozákonných prorociev o Mesiášovi, ako aj zo svedectva Nového Zákona je jednoznačné, že Kristus mal mať, aj mal dokonalú bezhriešnu ľudskú podstatu. Ak sa mal stať Spasiteľom sveta a Božím dokonalým obetným Baránkom, Jeho bezhriešnosť bola nevyhnutná. Keby nebol bez hriechu, musel by zomrieť za svoj vlastný hriech a sám by potreboval vykúpenie. Nemohol by zomrieť za hriechy iných a vykúpiť ich, lebo Vykupiteľ hriešnikov musí byť bez hriechu. Pán Ježiš Kristus, ako človek naplnil – a jedine On splnil – tieto kritéria dokonale. Nikdy nezhrešil, ani v myšlienkach, slovách či skutkoch.

Pred Jeho vtelením bol v podobe Boha, rovný s Bohom (Fil 2:6), nado všetkým na veky požehnaným Bohom (Rim 9:5). Ako Boh nemohol zomrieť, lebo Boh je duch. Nebol žiadny iný spôsob než vtelenie a obeť. Stal sa teda človekom, aby poskytol dokonalú obeť a vzal na seba ako trest za hriech smrť na kríži Golgoty. Jeho vtelenie je trvalým stavom. Začalo sa pri Jeho narodení. Po smrti Jeho telo „neuviedlo porušenie“ (Sk 2:31), bolo vzkriesené, premenené, ale zostalo telom. Bol v tele, keď vystúpil na nebesia a v tele sa vrátil. Jeho nasledovníci pri Jeho príchode budú premenení na podobu Jeho slávy (Fil 3:21).

Pri vtelení bolo potrebné zachovať Božskosť a bezhriešnosť. Boh to riešil predivným spôsobom, splodením skrz nadprirodzené pôsobenie Svätého Ducha a narodením z panny. Takto to bolo zasľúbené v raji: „semeno ženy rozdrť hlavu hada“ (Gen 3:15), tak to zjavil Sv. Duch skrz proroka Izaiáša: „hľa, panna počne a porodí syna...“ (Iz 7:14), tak to vysvetľoval anjel Márii: „Svätý Duch príde na teba, a moc Najvyššieho ťa zatôni, a preto aj to splodené sväté bude sa volať Syn Boží.“ (Lk 1:34-35), Jozefovi: „...to, čo je v nej splodené, je zo Svätého Ducha.“ (Mt 1:20). Ap. Pavol potvrdzuje už skutočnosť: „...poslal Boh svojho Syna, poslého zo ženy,...“ (Gal 4:4). Bezohriešnosť sa nedala zachovať normálnym narodením. Od pozemského otca by bol zdedil ľudskú krv aj skazenú hriešnu prirodzenosť, lebo v Adamovi všetci zhrešili.

Svätý Boh nemohol vtelenie svojho Syna pripodobniť predstavám pohanských národov. Ich bohovia v pohanskej mytológii sa tiež zjavili ľuďom a spolu jedli, pili, hrali sa a zhrešili s nimi, alebo boli akýmisi „nadľuďmi“, ktorí nemajú žiadny súcit s nimi. Mytologické bájky sú výplodom satana v predstavách pohanov. Niečo podobné ako dnes zjavenie „ufónov“ a mimozemšťanov. Vtelenie Božieho Syna muselo byť niečo úplne iné. On sa neprišiel hrať, ale obetovať svoj život za nás.

Účelom zjavenia Božieho Syna v tele bolo:

- ♦ **Zjavovať ľuďom jediného živého, pravdivého Boha a Jeho slávu.** Neviditeľnosť Boha vždy bola a je problémom nábožných ľudí (Ex 33:18-20). Je tomu tak pre hriech. Boha človek za živa nemôže vidieť. Preto napriek zákazu (Ex 20:2-4) sa človek snažil znázorniť predstavu Božej podoby a urobil si obrazy, sochy, rytiny a začal uctievať prácu svojich rúk (Rim 1:23). Boží Syn, Ježiš Kristus prišiel zjaviť ľuďom živého Boha vo vernej podobe (Jn 14:7-11, 17:6, Kol 1:15, Žid 1:3).

Jeho plný titul: PÁN JEŽIŠ KRISTUS - vyjadruje, aký hlboký význam dal Boh menu svojho Syna, Spasiteľa sveta.

PÁN - grécky: Kýrios (v St. Zákone JHWH) - vyjadruje absolútnu moc. Týmto titulom boli nazývaní cisári, ktorí si vyžadovali božskú úctu a česť. Je to meno Jeho majestátu: On je Pán a Boh, Boží Syn. V celom Novom Zákone, odkedy prišiel Sv. Duch, meno Ježiš je týmto titulom oslavované (Jn 16:14, 1Kor 12:3, Fil 2:9-11).

JEŽIŠ - je to Jeho ľudské meno. Meno vyjadrujúce stav Jeho poníženia sa. On je človek, Syn človeka. Vo svojej Božskej sláve a podobe sa nemohol priblížiť k človeku. Preto sa ponížil, stal sa človekom, žil v chudobe a biede, aby sme mohli mať k Nemu smelú dôveru a skrze Neho smelý prístup k Otcovi a k trónu milosti (Ef 3:12, Fil 2:6-8, Žid 4:15-16).

KRISTUS - je to meno Jeho úradu. Od Boha pomazaný Mesiáš. V Starom Zákone ľudia boli povolani pomazaním do troch úradov: za proroka, kňaza a kráľa. Keď sa ponížil a postavil sa do radu hriešnikov, keď sa v ňom spojili prvé dva tituly - božské (Kýrios) a ľudské (Ježiš) - a dal najavo, že je hotový postúpiť cestu poslušnosti, utrpenia a smrti ako Boží Baránok, vtedy získal od Otca pomazanie Sv. Ducha (Mt 3:13-17, Mk 1:10-11, Luk 3:21-22, Jn 1:29-34, Sk 2:36).

- ♦ **Syn Boží sa stal synom človeka, aby sa ľudia mohli stať Božími deťmi** (Jn 1:12). Aby jedného dňa boli podobní Jemu a uvideli Ho takého, aký On je (1Jn 3:2). Ešte aj ich telo bude podobné telu Jeho slávy (1Kor 15:49, Rim 8:29, Fil 3:21).
- ♦ **Syn Boží prišiel zomrieť za naše hriechy, zmieriť Boha s ľuďmi.** Aby bol obeťou zmierenia za hriech pred Bohom, aby nás vyslobodil z moci hriechu a vykúpil z otroctva satana (Žalm 49:8-10, Mt 16:26, 20:28, 2Kor 5:18, Ef 2:16, Kol 1:14-20, 1Tim 2:6, Tit 2:14, Žid 2:9, 9:12, 1Pt 1:18-19, 3:18).
- ♦ **On prišiel hľadať a spašiť, zachovať to, čo bolo zahynulo** (Lk 19:10).
- ♦ **On prišiel skaziť dielo diablove** (1Jn 3:8).
- ♦ **On prišiel dať svojim ovciam život a hojnosť** (Jn 10:10).
- ♦ **On prišiel vyslobodiť ľudí zo strachu:** - zo smrti (Žid 2:15),
- z budúcnosti (Lk 21:26-28),
- zo súdu (1Jn 4:17-18).
- ♦ **On prišiel slúžiť** (Mt 20:28, Lk 4:18-19, 22:24-27, Jn 13:12-13).
- ♦ **Prišiel nám dať príklad, že tak ako On chodil, aby sme aj my chodili** (1Pt 2:21, 1Jn 2:6).

- ♦ Priniesol nám pokoj a zmierenie (Ef 2:13-17) - ale aj oheň a meč, rozdelenie, nepriateľstvo a prenasledovanie pre Jeho meno (Lk 2:34/b, Mt 10:34-39, 2Tim 3:12, 1Pt 4:12-16).
- ♦ On prišiel vydať svedectvo o pravde (Mt 22:29, Jn 5:39, 8:32, 18:37).
- ♦ On prišiel zjaviť tajnosti srdca (Lk 2:32-35, 7:39-40, Jn 1:48-49, 2:25, 4:17-19, 6:61,64, 8:6-9).
- ♦ Prišiel na súd na tento svet (Jn 3:19, 9:39, 12:47-48).
- ♦ Prišiel si vyvoliť a pripraviť ľud zvláštny (Ef 5:25-27, Tit 2:14, 1Pt 2:9-10).
- ♦ On prišiel nám vrátiť stratený raj a obnoviť stratené obecnstvo s Bohom.
- ♦ Prišiel naplniť proroctvá a naplniť Zákon (Mt 26:54,56, Mk 14:49, Lk 4:18, 24:25-26,46, Jn 1:46, 5:39/b, Mt 5:17).

3. Božstvo Ježiša Krista /Vid': II. B. 3. a. 6) b)/

a. Ježiš Kristus zaslúbený Mesiáš - Boží Syn

- ♦ Jeho narodenie zvestovali anjeli:
 - Zachariášovi (Lk 1:9-17),
 - Márii (Lk 1:31-33),
 - Jozefovi (Mt 1:19-23),
 - pastierom (Lk 2:9-15).
- ♦ Svätý Duch zjavil, že On je Mesiáš
 - Simeonovi (Lk 2:25-35),
 - poznala to aj prorokynja Anna (Lk 2:36-38),
 - mudrci z východu poznali, že sa narodil Kráľ Židov (Mt 2:2),
 - svedectvo Jána Krstiteľa o Ňom (Mt 3:11-15, Jn 1:19-36).
- ♦ Svedectvo Jeho súčasníkov, učeníkov, nasledovateľov a nepriateľov:
 - Andrej, Peter, Filip, Natanael (Jn 1:41-50, 6:69, Mt16:16, Lk 9:20), Marta (Jn 11:27), Tomáš (Jn 20:28), Nikodém (Jn 3:2), Samaritánka (Jn 4:19,29,42), Pilát (Mt 27:22-24, /19.v.Pilátova žena/ Mk 15:9-12, Lk 23:2-4,14-15 /Herodes/, Jn 18:33-39,19:4-7,14), Judáš (Mt 27:4), stotník (Mt 27:54).
- ♦ Poznali Ho a rešpektovali aj nečistí duchovia (Mt 8:29, Mk 3:11, Lk 4:41, 8:28).
- ♦ Svedectvo prvých kresťanov: - On je Pán a Syn Boží. Radšej išli do žalára a na smrť, než by Ho boli zapreli (Sk 2:36, 4:3,10-12,18-20, 5:18-33, 7:54-60, 9:20-25, 12:1-17, 14:9, 16:19-26).
- ♦ Svedectvo Otca o Synovi - (Mt 3:17, Mk 1:11, Lk 3:22).
- ♦ Svedectvo Pána Ježiša Krista o sebe a o Otcovi:
 - Pán Ježiš mal 12 rokov, keď sa dve veci ohľadom Jeho bytosti, u Neho už vedome prejavili (Lk 2:49). Boha nazýva svojím Otcom, a za svoj životný cieľ a úlohu považuje konať veci svojho Otca. Svoje Božské Synovstvo nezaprel ani pred veľkňazmi (Mt 26:63-64, Lk 22:67-71).

Ďalšie výroky Pána Ježiša o sebe:

„... Mesiáš, ktorý sa zovie Kristus.“ - „Ja som to!“ (so Samaritánkou, Jn 4:25-26).
 „... veríš v Syna Božieho? ...Ja som... ten, ktorý hovorí s tebou.“ (so slepým od narodenia, Jn 9:35-37). „ JA SOM...!“: „...chlieb života, ...ten živý chlieb.“ (Jn 6:33-35, 41, 48, 51), „...svetlo sveta...“ (Jn 8:12), „...dvere ovčince...“ (Jn 10:7), „...dobrý Pastier...“ (Jn 10:11), „...vzkriesenie a život...“ (Jn11:25), „...cesta, pravda, život...“ (Jn 14:6), „...pravý vinič...“ (Jn 15:1).

Množstvo výrokov Pána Ježiša Krista o Bohu, ako o svojom Otcovi: Mt 7:21, 10:32-33, 11:25-27, 12:50, 15:13, 18:19-20,35, 20:23, 24:36, 26:29,39,42,53, Mk 11:25-26, 14:36, Lk 2:49, 10:22, 22:29,42, 23:34, 24:49, Jn 2:16, 3:35, 5:17,23,26, 6:32,37,44, 8:16,29,49, 10:15,17,18,29,30,37,38, 11:41, 12:26-28,49,50, 14.kap., 15:1, 8-10,16,23-26, 16:10,15,23-28,32, 17. kap., 18:11, 20:17.

b. Ježiš Kristus je pravý Boh, lebo má:

♦ **Božské vlastnosti a charakter:**

- Večný (Jn 1:2,15, 8:58, Žid 1:1-2, 13:8, 1Jn 1:1-2, Zj 1:8,17-18).
- Všadeprítomný (Mt 18:20, 28:20, Jn 3:13, Ef 1:23, 3:17).
- Vševidiaci, vševediaci (Jn 1:49, 2:24-25, 4:29,16:30,21:18, Kol 2:3).
- Všemohúci (Mt 28:18, Jn 5:36, 10:25,38, Zj 3:7).
- Svätý, spravodlivý, bez hriechu (Mt 27:24, Lk 23:47, Jn 18:38, Sk 3:14, Žid 4:15, Zj 3:7, 15:4, 19:11-16).
- Nemenný (Žid 13:8).
- Samoexistujúci (Jn 1:4, 5: 26, 10:17-18, 17:5, Žid 7:16).

♦ **Božské skutky, ako :**

- Stvorenie, On je Stvoriteľ (Jn 1:3,10, 1Kor 8:6, Ef 3:9, Kol 1:15-17, Žid 1:2-3,8-10).
- Spása, záchrana, On je Spasiteľ (Fil 3:20, 1Tim 1:1,15, Tit 1:4, 2:13, Jud 25).
- Vláda, vládnutie, On je Pán - Kýrios (Sk 2:34-36, 9:5-6,10-15, 10:36, Rim 10:9-13, 1Kor 8:6,12:3, Fil 2:9-11, 1Tim 1:1-2,12).
- Kráľ, Vládca (Mt 2:1-6, Lk 19:38, 23:3, Jn 18:37, 1Tim 6:13-16, Zj 17:14, 19:11-16).
- Pastier (Jn 10:11-14, Žid 13:20, 1Pt 2:25, 5:4).
- Súd, súdenie, On je Sudcom živých i mŕtvych (Mt 7:23, 16:27, 25:31-46, Jn 3:17-19, 5:22, 27-30, 12:46-48, Sk 10:42, 17:31, Rim 2:16, 14:10, 2Kor 5:10, 1Tim 4:1, 1Pt 4:5, Zj 2:5, 19:11, 20:10-15).

♦ **Božskú autoritu:**

- Odpúšťať hriechy (Mk 2:5-10, zvl. 7.v., Lk 7:47-49, 1Jn 1:7-9).
- Vzkriesiť mŕtvych (Mk 5:37-43, Lk 7:11-15, Jn 5:21,25, 6:39-40, 11:23-45).
- Rozkazovať prírodným silám, zmeniť prírodné zákony (Mt 8:24-25, 14:25, 21:18-22).
- Uzdravovať chorých, vyháňať démonov, činiť zázraky (Mt 4:23-24, 8:14-17, 31-32, 11:5, 17:27, Mk 5:8, 6:55-56, 9:11-27, Lk 4:41, 5:1-11, 17:14, 18:42, Jn 3:2, 6:5-13, 21:1-11,25, Sk 2:22, 10:38).
- Určovať, správne vykladať Zákon (Mt 5-7.kap., 15:1-20, 22:36-40, 23.kap., Lk 6:20-49, Jn 13:34, 15:12, Rim 8:2, 10:4, 1Kor 9:20-21, Gal 3:10-25, 4:4-5, 6:2).
- Jeho slová vždy mali moc, autoritu pravdy voči farizejom a pomoc, potešenie pre úprimných, ktorí to potrebovali. Nikdy nežartoval, nemal ani márne slová, nikdy sa nevyjadroval neisto, ale vždy rozhodne s istotou a vážnosťou: „...Amen, amen vám hovorím...“.
- Jeho slová mali moc, autoritu, lebo On aj žil podľa toho, čo kázal. (Mt 7:28-29).

♦ **Božské nároky na úctu:** (Mt 2:11, 8:2, 9:18, 15:25, Lk 24:52, Jn 5:23, 9:38, 20:28, Sk 4:12, 7:59, **Rim 9:5**, 1Kor 1:2, **Fil 2:3-11**).

♦ **Božské mená:**

- Je nazývaný Bohom (Jn 1:1, 20:28, **1Tim 3:16**, **Tit 2:13**, Žid 1:8, 1Jn 5:20).
Je na veky požehnaný Boh (Rim 9:5). Immanuel - v Ňom s nami je Boh
(Iz 7:14, 8:8,10, Mt 1:22-23, Lk 1:68, 7:16, 1Tim 3:16).
- Slovo Božie /Logos/ - (Jn 1:1,14, 1Jn 1:1, 5:7, Zj 19:13).
- Ja SOM ... (Jn 4:26, 6:48, 8:12,58, 9:35-37, 10:7,11, 11:25, 14:6,15:1, 18:5-6,8, Zj 1:8, 21:6, 22:13,16).
- PÁN /grécky Kýrios - hebrejsky JHWH/ - On je Pán, Pán pánov a Kráľ kráľov (Sk 2:36, Rim 10:9, 1Kor 12:3b, Ef 1:19-22, Fil 2:9-11, 1Tim 6:15, Zj 17:14, 19:11-16).
- Kristus /Pomazaný Boží, Svätý Boží/ - (Mt 16:16, Mk 1:24, Lk 2:11,26, 9:20, Jn 4:25,29,42, Sk 2:36, Rim 5:21, Kol 1:2, 3:24, 2Tes 2:14).
- Syn Boží (Mt 14:33, 16:16, 26:63-64, 27:54, Mk 1:1,11, 14:61-62, Lk 1:32,35, 22:70, Jn 1:34,50, 6:69, 9:35-38, 10:36, Sk 8:37, 9:20, 1Jn 4:9-15, 5:5,9-13,20).

♦ **Božskú suverenitu.** Božskú prirodzenosť Pána Ježiša Krista potvrdzuje aj Jeho dobrovoľný príchod v ľudskom tele. Oproti človekovi, ktorý sa narodil na svet nie zo svojej vôle, On prišiel, narodil sa na základe svojho osobného rozhodnutia, hoci vedel, čo ho čaká. Dobrovoľne sa stal človekom, ale nie spôsobom prirodzeného splodenia, ani nie skrze nové stvorenie, ale skrze účinkovanie stvoriteľskej moci Všemocného Božieho Ducha a skrze poslušnosť ženy. Skrze vniknutie Božej prirodzenosti do prirodzenosti ľudskej (Lk 1:35). Skrze ženu vstúpil do sveta hriech, skrze ženu prišlo aj spasenie. Jeho suverenita nad vlastným životom sa prejavuje aj pri dobrovoľnom položení svojho života (Jn 10:17-18). Má suverénnu moc odpúšťať hriechy a rozhodnúť sa o večnom osude človeka ešte aj v poslednej hodine svojho života na kríži (Lk 23:43). Aj to je nepochopiteľný Boží spôsob, že Kristove dobrovoľné rozhodnutie a poslušnosť voči Otcovej vôli sa vzájomne nevylučujú, ale sa zhodujú (Iz 6:8, Žalm 40:7-9, Jn 6:38, 8:42, Gal 4:4, Fil 2:6-8).

Záver: Ježiš Kristus je pravý Boh, Boží Syn, ktorý sa dobrovoľne stal človekom, aby spasil veriacich. Keby Ten, ktorý ako náš brat a najbližší priateľ nebol Bohom, nemohli by sme sa k Nemu modliť, nemali by sme svedectvo z vypočutia modlitby, ani odpustenie hriechov, teda márna by bola naša viera (1Kor 15:14-20). Nebola by ani cirkev, obecnosť svätých, ktoré napriek mnohým útokom a prenasledovaniám už takmer 2000 rokov existuje, lebo ju - podľa Jeho slov - ani brány pekla nepremôžu.

4. Ľudská prirodzenosť Ježiša Krista a Jeho bezhriešnosť

Ľudská prirodzenosť Ježiša Krista bola skutočná, nie len formálna. Potvrdzuje to historický fakt nového letopočtu. Jeho historickú existenciu potvrdzujú aj svedectvá Jeho súčasníkov. (Např. historik Jozefus Flavius). Mnohí Ho poznali a mnohí Ho poznajú a uznávajú aj dnes ako človeka. On bol skutočným človekom, nie nejakým „nadčlovekom“.

Ponížil sa a vzal na seba podobu nenáročného sluhy. Jeho ľudská prirodzenosť však neznamena, že prestal byť Bohom. Aj v pohanskej mytológii existovali predstavy, že bohovia prišli na Zem a bývali s ľuďmi. Spolu s ľuďmi jedli, pili, hrali a hrešili. Na druhej strane pohanstvo zbožňuje aj človeka (např. cisárov). Vtelenie sa, príchod Božieho Syna v ľudskom tele na zem, je úplne niečo iné než pohanská predstava. On sa neprišiel hrať, ale obetovať svoj život za nás. Takisto sa v Ňom nenašiel ani hriech. Napriek tomu, že prišiel ako človek, právom bol a je uctievaný ako Boh, lebo Bohom aj je.

a. Ježiš Kristus - pravý človek, pretože:

- ♦ **Narodil sa zo ženy** (Gal 4:4), ako človek (Mt 1:18-25, Lk 2:1-7).
- ♦ **Narodil sa pod zákonom**, bol podrobený zákonu (Gal 4:4):
 - a.) národnému - bol obrezaný (Lev 12:3, Lk 2:21),
 - b.) náboženskému - bol predukázaný Bohu (Lev 12, Ex 13:1-2, Num 3: 11-13, Lk 2:22),
 - c.) politickému - bol zapísaný a počítaný podľa rozkazu cisára Augusta (Lk 2:1-7).
- ♦ **Mal ľudské meno:**
 - Ježiš (Mt 1:21, Lk 1:31, 2:43,52),
 - Syn človeka, syn Dávida, mal svoj rodokmeň (Mt 1:16,21, 20:28, 30, Mk 8:31, 9:31,10:45,47, Lk 3:23-38, 9:22, 19:10), syn Jozefa (Mt 13:55-57, Mk 6:3, Lk 4:22, Jn1:46, 6:42),
 - Ježiš Nazaretský (Mt 2:23, Mk 1:24, 10:47, 16,6, Lk 4:34, 18:37, 24:19, Jn 18:5,7, 19:19, Sk 2:22, 3:6, 4:10, 10:38, 22:8, 24:5, 26,9).
- ♦ **Volali Ho človekom** (Lk 23:47, Jn 1:30, 4:29, 9:11, 11:47, Sk 2:22, 1Tim 2:5).
- ♦ **Vyzeral ako človek** (muž):
 - ako Žid (Jn 4:9), „... ešte nemáš ani päťdesiat rokov...“ (Jn 8:57),
 - po vzkriesení sa Mária domnievala, že je záhradníkom (Jn 20:15),
 - dvaja učenici na ceste do Emaus si mysleli, že je nejaký cudzinec (Lk 24:18).
- ♦ **Rástol ako človek** (Lk 1:80, 2:40,42). Učil sa, počúval učiteľov zákona, študoval Písmo ako každý židovský chlapec a dospieval múdrosťou a vzrastom (Lk 2:46-47,52, bol poddaný - 51. verš). Do 30. roku Jeho života ľudia nemali žiadny dôvod na to, aby Ho považovali za niekoho iného než za obyčajného človeka, za syna tesára.
- ♦ **Mal telo a krv ako človek** (Jn 1:14, Kol 1:21-24, 1Tim 3:16, Žid 2:14).
- ♦ **Mal ľudskú dušu a ducha.** Dobre poznal boj ducha a tela, ale On v tom boji nepoznal porážku len víťazstvo (Mt 26:38-41, 27:50, Mk 2:8, 8:12, 14:34, 15:37, Lk 23:46, Jn 12:27, 19:30, Žid 4:15). Preto hovorí Písmo, že sa stal podobným ľuďom. Nie úplne rovným, ale len podobným (Rim 8:3, Fil 2:7, Žid 2:17).
- ♦ **Mal prirodzené ľudské telesné a citové vlastnosti:** poznal hlad (Mt 4:2), bol unavený z cesty (Jn 4:6), mal smäď (Jn 4:7,19:28), zármutok a súcit (Jn 11:35), zovretie (Mk 14:33, Jn 5:16, 7:7, 19:20, Lk12:50), mal ľútosť a zaplakal (Lk 7:13, 19:41), trpel a zomrel.
- ♦ **Aj On mal pre Adamov hriech oslabenú ľudskú prirodzenosť.** Teda nie len zdanlivé, ale mal skutočné ľudské telo. Jeho utrpenia neboli zdanlivé ale skutočné. Aj On citlivo reagoval na pokúšanie a na hriech. Nutnosť hriechu pre Jeho Božské splodenie z Ducha Svätého bola vylúčená, ale pre Jeho ľudské narodenie sa zo ženy, možnosť hriechu nebola vylúčená. To bolo Jeho víťazstvo, že On nepoškvrnený obstál v každom pokušení (Jn 8:46, 14:30, Žid 2:18, 4:15, 5:7, 1Pt 2:21-24, 1Jn 3:5)

- ♦ **Aj On bol vystavený pokušeniam diabla** a musel sa naučiť poslušnosti z toho, čo trpel (Žid 5:8-9). Musel prejsť cestou poslušnosti a dokázať sa, čo ani Jemu nebolo ľahké (Lk 22:42-44). Neposlušnosť by Ho bola učinila v určitom zmysle antikristom. To bolo diablovým cieľom na púšti.

b. Kristova bezhriešnosť

Do tejto tematiky patrí učenie Písma o bezhriešnosti Ježiša Krista ako človeka. Zo starozákonných prorociev o Mesiášovi ako aj zo svedectva Nového Zákona je jednoznačné, že Kristus mal mať aj mal dokonale bezhriešnu ľudskú podstatu. Ak sa mal stať Spasiteľom sveta a Božím dokonalým obetným Baránkom, Jeho bezhriešnosť bola nevyhnutná. Keby nebol bez hriechu, musel by zomrieť za svoj vlastný hriech a sám by potreboval vykúpenie. Nemohol by zomrieť za hriechy iných a vykúpiť ich, lebo Vykupiteľ hriešnikov musí byť bez hriechu. Preto učenie o Kristovej bezhriešnosti je veľmi dôležité. Pán Ježiš Kristus ako človek naplnil Otcovu vôľu dokonale. Nikdy nezrehšil ani v myšlienkach, slovách či skutkoch.

Na Kristovu bezhriešnosť sú rôzne názory:

- ♦ **Teória hriešneho tela** hovorí, že Kristus mal hriešne telo, a hriech musel premáhať mocou Svätého Ducha. Rim 8:3 - „...to vykonal Boh poslušne svojho Syna v podobe hriešneho tela a pre hriech odsúdil hriech v tele.“ Tento verš však nehovorí, že Kristus mal hriešne telo. Mal skutočne reálne telo, ktoré bolo bezhriešne. Neexistoval v ňom žiaden pôvodný, dedičný hriech alebo hriešny princíp. Jeho telo bolo slobodné od zákona hriechu. Hriech nie je podstatou ľudskej prirodzenosti, len sa do nej votrel. Podoba, podobnosť tu znamená pre hriech oslabenú ľudskú prirodzenosť. Boh „...toho, ktorý nepoznal hriechu, učinil za nás hriechom...“ (2Kor 5:21), a odsúdil /nás/ hriech v /Jeho/ tele (Rim 8:3) za nás.
- ♦ **Teória hriešneho potenciálu (pekabilita)** hovorí, že Kristus, hoci bol vtelený Boh, mohol zhrešiť, ale nehrešil. Bol schopný premôcť hriech. Skutočnosť, že bol pokúšaný, dokazuje, že mohol zhrešiť. Nemohol by byť našim Veľkým knazom, ak by nebol mohol poznať pokušenie. Ak pre Krista bolo nemožné zhrešiť, aký bol potom účel Jeho pokúšaní? Prečo by bol diabol pokúšal toho, kto nie je schopný zhrešiť? Anjeli zhrešili, keď boli pokúšaní. Adam zhrešil, keď bol pokúšaný. Prečo by Kristus nemohol zhrešiť, keď bol pokúšaný? Ak pre Krista bolo nemožné zhrešiť, znamená to, že nemal možnosť výberu, nemal možnosť vybrať si a vykonať svoju a nie Otcovu vôľu, ako naznačuje pokušenie v Getsemane? Ak pre Krista bolo nemožné zhrešiť, potom sa skutočne nestotožnil s hriešnym ľudským rodom, a nemôže chápať našu hriešnu ľudskú prirodzenosť. Ak bolo Kristovi nemožné zhrešiť, ako by mu potom pokušenie mohlo spôsobiť utrpenie, a ako by mohol s nami súcitiť v našich pokušeniach? Neboli potom Jeho pokušenia len zdanlivé a odlišné od tých, cez ktoré prechádzame my?
- ♦ **Teória bezhriešnej dokonalosti (impekabilita)** učí, že Kristus nebol schopný zhrešiť, kvôli tomu, kým je. Nemal ani potenciálne hriešnu podstatu, pretože bol Boh. Mať hriešnu alebo potenciálne hriešnu ľudskú podstatu v osobe Krista je nemožné.

V Písme sú len dvaja muži, ktorých pokušenia boli výnimočné. Adam a Ježiš. **Obaja** boli v určitom zmysle Božími synmi. Adam bol stvorený Bohom a Ježiš jednorodený Syn Boží. **Obaja** mali bezhriešnu ľudskú podstatu, nemali v sebe žiadny hriešny princíp. **Obaja** boli pokúšaní diablom zvonka. Adam reagoval na pokušenie, Ježiš nie. Adam a Ježiš sú hlavnými reprezentantmi starého a nového rodu. Boh vidí všetkých ľudí buď „v Adamovi“ alebo „v Kristovi“. Všetci ľudia narodení z Adamovho rodu sú pokúšaní ako hriešnici narodení po páde Adama. Ani jeden z nich (z nás) nevie, čo je to byť pokúšaný v stave bezhriešnosti. V pokúšaní Adama a Ježiša bolo spoločné, že pochádzalo zvonka a nie zvnútra. Všetci ostatní ľudia sú pokúšaní zvonka i zvnútra. Luciferov hriech sa zrodil v jeho vnútri bez vonkajšieho zásahu pokušenia. Ale medzi Adamom a Ježišom existoval aj veľký rozdiel. Adam bol len človekom, ale Ježiš je Bohom i človekom. Boli obaja bezhriešni, ale Adam bol stvorený a Ježiš nie. Adam mal len ľudskú prirodzenosť, Ježiš mal aj ľudskú a božskú. Ježiš bol pokúšaný vo svojej ľudskej a nie božskej prirodzenosti. Satan napadol ľudskú stránku Ježiša. Ježiš ako človek, zvíťazil mocou Slova Božieho prehlásiac: „Je napísané:...!“. Ako človek sa nedovoľoval svojich božských výsad, aby porazil satana. Bol pokúšaný, aby obišiel kríž, ako mu radil Peter myšlienkou, ktorú mu vnukol satan. Bol pokúšaný v Getsemane, aby obišiel agóniu golgotského „horkého kalicha“, ale podriadil sa Otcovej vôli. Bol tiež pokúšaný na kríži, keď ho náboženský vodcovia vyzývali zostúpiť z kríža a zachrániť sa. Toto boli skutočné pokušenia Jeho ľudskej prirodzenosti, ktorá trpela fyzicky, duševne i duchovne, desiac sa agónie kríža. Byť učinенý hriechom na „dreve zlorečenia“ a zavrhnutý Otcom bolo najväčším utrpením pre Jeho bezhriešnu a svätú prirodzenosť. Avšak Ježiš nikdy nebol pokúšaný hriešnymi telesnými žiadosťami, ktoré pochádzajú zvnútra, zo srdca, pretože Jeho telo nebolo nakazené dedičným hriechom. On sa nenarodil ako všetci potomci Adama so skazenou hriešnou prirodzenosťou.

Pokúšenia, ktorými bol pokúšaný a skúšaný, boli skutočné ale zámerne prispôsobené pre bohočloveka. Žiadny obyčajný človek by nemohol byť pokúšaný tým, aby premenil kameň na chlieb, dokázal svoju božskosť tým, žeby skočil z výšky na zem, alebo vážne prijal ponuku satana, žeby mu dal všetky kráľovstvá sveta. Boli to skúšky „ušíte na mieru“ pre bohočloveka. Ježiš v týchto, pre nás nepredstaviteľných skúškach, obstál a neprijímal ponuku satana. Keby ju bol prijal, bol by sa stal antikristom. V blízkej budúcnosti iný „nadčlovek“ prijme tieto isté ponuky satana, ktorý mu skutočne aj dá svoju moc. On bude ten ozajstný Antikrist, vtelený syn satana.

I keď pokúšenia, ktorými bol pokúšaný Kristus mali iný kvalitatívny charakter, oblasti, ktoré predstavovali, zároveň v zmenšených rozmeroch, sú bežné aj v životoch všetkých ľudí. Sú to všetky hriešne túžby tela, túžba po sláve, moci a majetku, žiadosti očí.

Dôvodom toho, že Ježiš mohol byť podrobený skúškam bola Jeho ľudská prirodzenosť. Boh totiž nemôže byť pokúšaný k zlému (Jk 1:13). Skutočnosť, že bol učinенý v podobnosti tela hriechu (Rim 8:3), Mu dovolila byť pokúšaným, avšak skutočnosť, že On bol bez hriechu (Žid 4:15), Mu umožnila zvíťaziť.

Zostáva nám otázka: „Bolo, alebo nebolo možné Kristovi zhrešiť?“ Počas stáročí teológovia nezodpovedali túto otázku. Nech to bolo akokoľvek, faktom zostáva, že nezhrešil. Teda môže byť Spasiteľom hriešnikov. On bol a je svätý, nevinný a nepoškvrnený, Boží Baránok bez poškvرنy.

Zostáva pre nás tiež tajomstvom, ako v Ňom mohla v dokonalej jednote prebývať božská a ľudská prirodzenosť? Bezpochyby sa musel „vyprázdniť“ (grécky: kenosis), zbaviť sa, vzdať sa:

- svojej Božskej prirodzenosti, aby sa stal človekom (Fil 2:7),
- svojho trónu, aby sa stal sluhom (Mt 20:28, Lk 22:24-27, Jn 13:12-13),
- svojej slávy, aby sa mohol stať synom tesára (Mt 13:55, Jn 17:5b),
- svojho bohatstva, aby sa stal chudobným (Mt 8:20, 2Kor 8:9),
- svojej moci, aby ho poviažali (Mt 26:53-55, 27:2),
- svojej svätosti, aby sa stal zlorečením (2Kor 5:21, Gal 3:13),
- svojej nepriblížiteľnosti, aby Ho opluvali (Ex 3:5, 20:18-19, Mt 27:30),
- svojho života, aby zomrel (Jn 5:26, 10:17-18),
- Otcovej blízkosti, aby sa stal opusteným (Mt 27:46, Jn 1:18, 8:16b,29, 10:30, 17:21).

E. ÚRADY A DIELO JEŽIŠA KRISTA

Svedectvo Nového Zákona o diele Pána Ježiša Krista je také bohaté a rozsiahle, že ho možno len ťažko systematicky usporiadať. Snáď najjednoduchšie je sledovať ho v chronologickom poradí a vo svetle Jeho úradov. V tomto chronologickom poradí môžeme Jeho dielo deliť na nasledujúce úseky:

1. Služba za svojho pozemského života.
2. Jeho utrpenie a smrť.
3. Vstúpenie do pekla.
4. Zmŕtvychvstanie.
5. Po vzkriesení medzi učeníkmi.
6. Vstúpenie na nebesia a Jeho služba v nebi.
7. Pri Jeho druhom príchode.
8. Vo večnosti.

Už sme hovorili o tom, že v Starom Zákone proroci opísali Božieho pomazaného Mesiáša, ktorého príchod Izrael vždy túžobne očakával. Predstavy Izraela o Mesiášovi boli skreslené. Čakali v Ňom hlavného hrdinu, politika, vojvodu, silného muža, ktorý získa späť nezávislosť Izraela, obnoví jeho bývalú slávu, dá ľuďom chlieb, zabezpečí blahobyť a rozšíri hranice zaslúbenej zeme.

V Starom Zákone pomazaním uvádzali do úradu kráľov, prorokov, ale hlavne kňazov. Pomazanie znamenalo z jednej strany ich oddelenie, posvätenie pre Boha, pre Božie ciele a účely, a z druhej strany aj Božiu pomazanie, Božiu autoritu, prítomnú v ich živote. Pomazanie veľkňaza a kňazov bolo nariadením Zákona. U kráľov to nebolo zákonom priamo predpísané, ale bolo takým významným obradom, ktorého pôvod spočíval priamo v Božom poverení (Saul, Dávid, Šalamún, Hazael, Jehu - 1Sam 10:1, 16:1-13, 1Kráľ 1:39, 19:16). Pomazanie kráľov symbolicky znázorňovalo tú skutočnosť, že v Izraeli platí naďalej Božie kralovanie - teokracia - a kráľ je Božím pomazaným, ktorý kraluje v zastúpení Boha, ktorému sa aj on podriaďuje. Pomazanie Elizea za proroka skrze Eliáša bolo tiež Božím poverením.

Proroctvá Starého Zákona o Mesiášovi sa sústredili na jednu osobu, ktorá bude priamo od samého Boha pomazaným Veľkňazom, Prorokom a Kráľom (Iz 53, Žalm 110:4 - veľkňaz, Iz 11:1-4 - kráľ, Iz 61:1 - pomazanie do prorockého úradu Mesiáša).

Pán Ježiš Kristus už od večnosti bol vyvoleným Božím Pomazaným, Božím Mesiášom (Pomazaný - Veľkňaz, Prorok, Kráľ - hebr. : Mesiáš, grécky : Kristus), ale len pri svojom krste dostal poverenie do úradu. Keď po krste skrze Jána, Boh prv pomazal svojho Syna Duchom Svätým, potom odznali slávnostné slová inštalácie: - „Ty si ten môj milovaný Syn!“, akoby to znamenalo: „Ty si Ten, o ktorom prorokovali proroci. Teraz Ťa ja odejem do svojej moci, aby si mohol splniť svoje poslanie. Nech Ťa sprevádza moje požehnanie.“

Na začiatku svojho pôsobenia Pán Ježiš nehovoril Židom, že On je Mesiášom, lebo ich predstava o Mesiášovi bola skreslená pre ich telesné chápanie. Preto neprijal ani to, keď Ho ľudia v tomto zmysle chceli urobiť za kráľa (Jn 6:14-15). Aj učeníkom zakázal, aby rozšírili o ňom, že On je Mesiáš. Ale predsa, On chcel zostať v Otcovej vôli a byť tým Mesiášom Božím. Tešil sa, keď Jeho učenici poznali v ňom toho správne chápaného Mesiáša, Syna Božieho a nie len národného hrdinu. V životnom diele Pána Ježiša Krista zjavne poznať tú trojitosť Jeho úradu, ktorej predobraz sa nachádza už v Starom Zákone. Ale ako už v Starom Zákone význam pomazania za veľkňaza vysoko presahuje hodnotu kráľovského a prorockého úradu, tak aj v živote Pána Ježiša Krista najvýznamnejšiu úlohu hrá Jeho veľkňazský úrad, Jeho vykupiteľské dielo na kríži Golgoty. Pán Ježiš najprv začal svoju službu, vystúpil ako prorok, potom ako veľkňaz a nakoniec ako kráľ. Predsa tieto tri stránky Jeho služby už od začiatku splyvali spolu.

1. Prorocký úrad

Prorocký úrad Pána Ježiša Krista predpovedali starozákonní proroci (Deut 18:15-18, Iz 42:1-7, 62:1-3), ktorí boli zároveň Jeho predobrazmi. Lk 4:18-21 a Sk 3:22 potvrdzujú naplnenie týchto proroctiev. Ľudia Ho považovali za proroka, tiež aj On sám seba (Mt 16:14, 21:11, 46, Lk 4:17-21, 24, 7:16, 13:33, 24:19, Jn 3:2, 4:19, 25-26, 6:14, 7:40, 9:17, Sk 10:38). Celá Jeho služba niesla na sebe pečať služby od Boha poslaného proroka. Avšak Jeho nasledovníci čoskoro poznali, že stojí bližšie k Bohu než starozákonní proroci. Jeho prorocká služba však nebola obmedzená na Jeho pozemský život, ale skrze dary Ducha Svätého pokračuje v Cirkvi až do Jeho príchodu (1Kor 13:9-10).

Jeho prorocký úrad - službu - charakterizovali:

♦ Jeho reči:

Spôsob: Vždy s veľkou vážnosťou, múdrosťou a láskou, ale Božou mocou a autoritou. Hriešnikom, ktorých chcel zachrániť a oslobodiť sa skláňal s láskou. Ale so smelosťou karhal pretváрку a samospravodlivosť farizejov, múdrosťou a autoritou odpovedal na ich pokúšajúce otázky.

Obsah: Hlavnou témou Ježišových slov bola zvesť, evanjelium o príchode Božieho kráľovstva. **Zvestoval evanjelium** /evanjelizoval/, že skrze prorokov zaslúbené a očakávané Kráľovstvo Božie nie je viacej vzdialené, lebo sa priblížilo a je medzi nami, ba v nás. Tiež poukazuje na cestu pokánia a viery, ktorá ako jediná vedie do neho. On je ten „verný svedok“ (Zj 3:14), ktorý na to prišiel na svet, aby **vydal svedectvo** o pravde (Jn 18:37). Nie len verejne **kázal** pred veľkými zástupmi, ale po kázaní systematicky **vyučoval** svojich najbližších učeníkov. Okrem toho sa **pastiersky venoval** aj jednotlivcom. Pri osobných rozhovoroch, ale mnohokrát aj pred verejnosťou, **odhaľoval skryté tajnosti srdca**, čo je charakteristickým znamením prorockej služby (Mk 2:6-8, Lk 7:39-40, Jn 1:48-49, 2:25, 4:17-19, 6:61, 64, 8:6-9, 1Kor 14:24-25). Prorocký úrad Pána Ježiša Krista snáď najviac potvrdzujú jeho **prorocké reči, zjavenie budúcich vecí** (Mt 24 kap, Lk 17:22-37, 19:41-44, 21. kap, Jn 16:1-4).

♦ Jeho skutky a zázraky: Tak ako službu niektorých starozákonných prorokov sprevádzali **divy, zázraky, znamenia** alebo **symbolické prorocké skutky**, Jeho službu mnohonásobne viac. Tieto znamenia, zázraky potvrdzovali Jeho Božské poslanie. Zlorečenie figovníku (Mt 21:19-20) je symbolickým prorockým skutkom, obrazné znázornenie predpovede o budúcnosti izraelského národa (Mt 24:32-33).

2. Kňazský a veľkňazský úrad

Kňazská služba v Starom Zákone bola službou prostredníka - sprostredkovateľa - medzi Bohom a medzi človekom (hriešnikom), medzi Bohom a medzi Božím ľudom. Mala dve hlavné úlohy:

- a.) obetovať obete zmierenia za hriechy Božieho ľudu,
- b.) sprostredkovať modlitby za ľud pred Bohom (Ex 28: 9-12).

Kňazi sami boli nedokonalí ľudia, obete boli tiež nedostačujúce, bolo ich potrebné pravidelne opakovať, a pri opakujúcich sa hriechoch znovu, opakovať. Obetovaním Boh bol síce zmierený, hriechy odpustil, lebo to zaslúbil, ale obete, krv kozlov a býkov nemali moc hriešneho človeka oslobodiť z moci hriechu, dať nové srdce, novú prirodzenosť. Preto sa Boh zo svojej lásky postaral o niečo lepšie, zo svojej nepochopiteľnej lásky poslal svojho Syna ako dokonalú obeť, svätú nepoškvrnenú, ktorá ako jediná ale postačujúca zdokonalí tých, ktorí sa posväcujú (Žid 10:11-14). O veľkňazskej službe Pána Ježiša Krista najpodrobnejšie vyučuje list Židom (Žid 2:17-18, 3:1-3, 4:14-16, 5:1-10, 6:19-20, 7. kap., 8:1-7, 9:1-15, 16-23, 24-26, 10:1-14, 17-22, 13:10-13).

Ježiš Kristus je naším jediným a večným Veľkňazom. Svoj úrad z jednej strany už naplnil, a to zvláštnym spôsobom. Nielenže On ako dokonalý Veľkňaz obetoval, ale aj On bol tým obetným Božím Baránkom ako dokonalá obeť za hriechy nie len Izraela ale celého sveta. Veľkňaz, ktorý obetoval sám seba. Veľkňaz a obetný Baránok v jednej osobe. Opona svätyne svätých je roztrhnutá, vstup je voľný pre kráľovské kňazstvo, pre kňazský národ viery. Je smelý prístup pre všetkých hriešnikov skrze Pána Ježiša Krista k trónu milosti do svätyne svätých, do Božej prítomnosti. Ježiš Kristus je koniec Zákona, koniec obradov a obetí. S Ním sa skončil starozákonný kňazský úrad a skrze Neho všetci veriaci sa stanú novozákonným kňazským národom, kráľovským kňazstvom (1Pt 2:5). Na druhej strane vo svojom kňazskom úrade Pán Ježiš Kristus stále pokračuje. Po pravici Otcovej On ako Veľkňaz sa stále prihovára za svoj ľud (Rim 8:34, 1Tim 2:5-6, Žid 4:15-16, 7:24-25, 1Jn 2:1).

3. Kráľovský úrad

a. V jeho pozemskom živote

Tak ako prorocká služba a veľkňazská služba Mesiáša bola v Starom Zákone predpovedaná, tak aj Jeho kráľovský úrad (Gen 49:10, Num 24:17, 2Sam 7:12-16, Žalm 2:2,6-9, 45:2-8, 110, Iz 9:6-7, 11:1-10, 40:10-11, Jer 23:5-6, Mich 5:2-5a, Zach 9:9). V starozákonných knihách veľmi jasne vidieť túžbu izraelského národa po Božích zaslúbeniach o príchode Mesiáša, Pomazaného Kráľa, ktorý bude sedieť na Dávidovom tróne a eschatologická nádej v novú budúcnosť, v príchod spásy. Predsa, keď prišiel On, nič nesvedčilo o naplnení týchto prorociev. Maštal, jasle, pastieri, tesár, rybári, colníci, hriešnici - prostredie, životné podmienky a spoločnosť Ježiša Nazaretského nesvedčili o príchode a vláde slávneho kráľa. Ešte aj Ján Krstiteľ mal pochybnosti. Darmo čakal tú „sekeru a vejačku“, o ktorej práve on prorokoval. Peter Ho zaprel, Judáš Ho zradil, aj ostatní Ho opustili, vrátili sa späť do všedného života a do bolestnej letargie a beznádejnosti, keď sa sláva očakávaného kráľovstva rozplynula v ich očiach pod golgotským krížom.

Prišiel medzi svojich, ale Jeho vlastní Ho neprijali. Izrael Ho nespoznal a neprijal. Odsúdený bol preto, lebo sa vyhlasoval za Božieho Syna, a podľa židovských predstáv Mu k tomu chýbala legitímácia. Podobne sa vyhlasoval za Kráľa, a tak bol považovaný za konkurenta štátnej moci. Pretože Kráľ nebol prijatý, naplnenie eschatologickej nádeje, to mesiášske Kráľovstvo na Dávidovom tróne, bolo odložené na koniec vekov. Avšak On nikdy neprestal byť Kráľom, bol, je a bude na veky.

Toto kráľovstvo Božie, ktoré zvestoval a priniesol na zem, a ktorého Kráľom bol On sám, bolo pravým opakom toho, čo Židia v telesnom zmysle čakali. Jeho kráľovstvo bolo, ako i dnes je, duchovným a nebeským kráľovstvom (Lk 17:20-21, 22:25-30, Jn 13:14-16, 18:36). V Písme však nikde nie je označený za Kráľa cirkvi, ale za hlavu cirkvi.

On bol predsa Kráľom aj v Jeho pozemskom živote:

- Jeho narodenie zvestovali anjeli.
- Z východu prišli mudrci a hľadali novonarodeného Kráľa, klaňali sa Mu a darovali Mu kráľovské dary.
- Kráľovskou autoritou rozdával svojim učeníkom svoje pokyny, poverenia a zaslúbenia.
- Poznali Ho ako vládcu nad morom a vetrom, ako Pána nad zákonom, sobotou, chrámom a obradmi.
- Kráľovskou mocou a autoritou prikazoval démonom a mocnostiam, olúpil smrť o korisť a zvíťazil nad satanom.

b) Po jeho zmŕtvychvstaní a nanebovstúpení

Pán Ježiš Kristus, ten Kráľ Kráľov, počas svojho života na zemi sa neukázal vo svojej sláve, ale ako ten, ktorý prišiel slúžiť a dať svoj život mnohým. Jeho život na zemi bol službou. Slúžil ako lekár a priateľ ľudí. Židia nespoznali v ňom toho pomazaného kráľa, Božieho Mesiáša. Neprijali Ho a zabili. Sám Pán to považoval za nevedomosť (Lk 23:34). Pri Jeho zmŕtvychvstaní sa ukázal Jeho majestáť a vyliatím Ducha Svätého, prekypujúca moc Jeho kráľovskej slávy, moc vzkriesenia a moc osláveného Krista. Už nikto nemohol mať ospravedlnenie pre svoju nevedomosť a neveru! Tomu, kto v moci apoštolských kázní, a to sprevádzajúcich znakov v cirkvi a rýchlym šírení evanjelia, nespoznal Ducha a moc vzkrieseného Krista, nie je možné pomôcť.

Po nanebovstúpení bol Pán Ježiš korunovaný slávou a ctou. Je povýšený za Pána sediaceho po pravici Otcovej, na Božom tróne v nebi. Tam vládne ako všemocný Kráľ, ktorému je daná každá moc na nebi aj na zemi. Podstata Jeho vlády je aj teraz jednoduchá. Duchovný zrak a viera je potrebná, aby sme mohli vidieť Jeho Kráľovstvo. Ale ten proces, ktorý sa začal zmŕtvychvstaním a nanebovstúpením Ježiša Krista, smeruje k Jeho zjaveniu sa v sláve. Druhý príchod Ježiša Krista na zem bude zjavný, viditeľný pre všetkých ľudí, keď so svojimi svätými založí tisícročné kráľovstvo pokoja, svoju Mesiášsku vládu na zemi (Iz 2:4, 11:4-10, 35. kap., 65:18-25, Zach 8:20-23, 12:10, 14:4-9, 16-21).

Kráľovstvo Ježiša Krista sa už aj teraz uplatňuje v živote Jeho Cirkvi. On je Pánom a jedinou hlavou Cirkvi. Cirkev sa pripravuje ako nevesta na deň svadby, na stretnutie s nebeským Ženíchom, ktorý ešte pred príchodom na zem v sláve príde ako zlodej v noci vychvátiť svoju nevestu na nebeskú svadbu. Po tisícročnom kráľovstve Kráľ Kráľov sa zjaví ako Sudca, ktorý bude súdiť živých aj mŕtvych. (O tom podrobnejšie v Eschatológii).

4. Prehľad života a diela Pána Ježiša Krista

a) Služba za Jeho pozemského života

Narodil sa ako človek, rástol, vyrastal ako človek, ako jeden z nás. Súč Božím Synom, Kráľom Kráľov, Pánom Pánov predsa prišiel slúžiť ako priateľ hriešnikov.

b) Jeho utrpenie a smrť

Jeho celý život bol utrpením. Už Jeho narodenie v biede a ponížení. Prenasledovanie Herodesom, potom odpor, s ktorým sa stretol vo vlastnom národe, nepriateľstvo a nenávisť zákonníkov a farizejov. Pritom Nový Zákon, ba aj Starý Zákon jasne hovoria o tom, že On vzal na seba utrpenia aj naše, a to nie ako osud alebo náhodu, ale dobrovoľne z lásky voči nám a z poslušnosti oproti Božej vôli. Jeho utrpenie vyvrcholilo na golgotskom kríži. Jeho utrpenie vo svojom vyvrcholení nie je nič vymyslené, ale je realitou. Táto realita je podčiarknutá v apoštolskom vyznaní aj troma výrazmi, ktoré všetky opisujú Ježišovo najbližšie poníženie: ukrižovaný umrel a pochovaný bol. Všetko toto chce povedať, že Ježiš naozaj umrel, že tu nešlo iba o zdanlivú smrť, o akej hovoria vymyslené historky pohanskej mytológie. Toto zdôrazňovanie Ježišovej smrti je namierené aj proti zmierňovaniu jej trpkosti a závažnosti. Biblia nezmiernuje trpkosť a osteň smrti, ale vidí v smrti akt Božieho hnevu, považuje ju za kliatbu, ktorá leží na človeku. Odkrýva hrôzy smrti a ukazuje bezmocnosť človeka voči smrti. Človek môže narábať so smrťou, totiž usmrcovať iných, ale tým sa nezmocní smrti, nemôže sa stať pánom nad ňou. Ona je posledná bezmocnosť človeka. Kristus sa stal obeťou tejto „mocnej bezmocnosti človeka“.

Podľa Biblie smrť je odplatou za hriech. Pretože Kristus vzal na seba hriechy celého sveta, musel preniesť na seba aj následok hriechu - smrť. On naplno pocítil a prežil hrôzu a bolesti smrti. Kalich Jeho duševného, aj telesného utrpenia bol omnoho viac naplnený bôľom, ako je to u kohokoľvek z ľudí. On totiž trpel nevinne. Odsúdený bol preto, lebo sa vyhlasoval za Božieho Syna, a podľa židovských predstáv Mu chýbala k tomu legitimácia. Podobne sa vyhlasoval za Kráľa, a tak bol považovaný za konkurenta štátnej moci. Odmietol obranu zo strany učeníkov, a nezostúpil z kríža. A predsa, nebolo to zrieknutie sa plnej moci, ktorú mal od Boha. On totiž použil plnú moc, ale táto spočívala v moci lásky. Táto moc je silnejšia ako moc násillia. Dokazuje sa v tom, že berie na seba utrpenie za iných, aj za nepriateľov. Takto trpel Kristus. Jeho utrpenie je zástupným utrpením, čím učinil zadosť za naše hriechy a zbavil nás aj následkov za hriechy, totiž večnej smrti. On vzal smrti moc, - „...zničil smrť a vyviedol na svetlo život a neporušiteľnosť skrze evanjelium.“ (2Tim 1:10). Smrť už viacej nepanuje (Rim 6:9), jej moc sa stratila tým, že zvíťazila sila lásky. Jediná moc, ktorá vládne aj nad smrťou, je moc Božej lásky. Viera, ktorá sa priznáva k trpiacemu a ukrižovanému Kristu, vie, že moc lásky je najväčšou mocou na svete. Ona túto moc aj má.

Význam Jeho smrti. Jeho smrť bola odlišná od smrti ktoréhokoľvek iného človeka.

- 1) Jeho smrť bola hlavným zámerom vtelenia. Bohom od večnosti naplánovaná, prorokmi predpovedaná.
- 2) Jeho smrť bola dobrovoľná obeť lásky.
- 3) Jeho smrť bola zástupná obeť lásky, potrestanie nevinného. Všetci ľudia zomierajú za svoje hriechy. On zomrel za hriechy iných.
- 4) Jeho smrť Boh sprevádzal nadprirodzenými znameniami.
- 5) Jeho jednorazová obeť bola dostatočná. Bohovia pohanských národov boli krvilační. Pohanovia nikdy nevedeli, kedy je už dosť preliatia krvi. Ježišova krv bola dostatočná a hovorí: „Už je dosť! Už nie je potrebné viac! Koniec obetovania, koniec preliatia krvi! Boh je zmierený!“
- 6) Jeho smrť je centrálnou zvestou Nového Zákona a základom nášho spasenia.
- 7) Jeho smrť sa stala základom večného uctievania Božieho Baránka vykúpenými na zemi aj na nebi, tiež nebeským zástupom okolo Božieho trónu.
- 8) Jeho smrť má spätný účinok na tých, ktorí vo viere očakávali vykúpenie. Starozákonní svätí sú spasení skrze vieru hľadiac vpred ku Golgote, kým novozákonní veriaci sú spasení skrze vieru hľadiac späť ku Golgote.
- 9) Jeho smrť znamenala a znamená víťazstvo nad satanom a jeho kráľovstvom. Satan mal moc nad hriechom, nad dušami ľudí, nad nemocami a smrťou. Kristus svojou smrťou odzbrojil kniežatstvá a mocnosti satanové, zbaviac ho kľúčov smrti a pekla. To, čo sa zdalo byť najväčšou porážkou, obrátil na najväčšie víťazstvo. Odzbrojil kniežatstvá a mocnosti temnosti, vystaviac ich verejne na obdiv, a na kríži nad všetkými triumfoval.
- 10) Jeho smrť nachádza praktické uplatnenie v našom každodennom živote. Jeho ukrižovanie sa musí stať aj naším ukrižovaním. Spasenie, ktoré nám daroval, nás uschopňuje žiť svätým životom, ak podriadime svoj život, svoju vôľu Jeho Slovu a vláde Svätého Ducha (Gal 2:19-20, 5:16, 24, Rim 6:1-3, 11-23).

c) Kristovo vstúpenie do pekla

V Novom Zákone je táto myšlienka naznačená v Sk 2:31, Rim 10:7, Ef 4:8-10, Kol 2:15. Je jednoznačné, že po smrti Pána Ježiša Krista, Jeho telo bolo v hrobe Jozefa z Arimátie 3 dni a 3 noci. (Dňom ukrižovania pp. nebol piatok.) Predmetom rôznych špekulácií je to, čo sa stalo počas tohto obdobia s Jeho duchom. Nie je správne mudrovať nad tým, čo už nie je napísané. Akoby niekto skúmal, čo robil Boh pred stvorením sveta. Ohľadom tejto otázky vznikli rôzne názory:

- Kristus zostúpil do hádesu a kázal evanjelium v žalári (1Pt 3:18-22, 4:6), obral satana o kľúče smrti a hádesu, a vyviedol zajatých svätých do neba. Avšak nie je žiadna druhá šanca pre mŕtvych, ani kázanie evanjelia v hádese. To bol Duch Kristov, ktorý skrze Noacha kázal, a nie Kristus počas 3 dní a 3 nocí.
- Kristus dielo spasenia nedokonal na kríži ale v pekle, keď bojoval so satanom a porazil ho. Z vieroučného hľadiska je to zásadné ohrozenie princípu vykúpenia na kríži, spochybňovanie dostatočnosti preliatej krvi a víťazoslávneho výkriku: „Dokonané je!“
- Kristus vystúpil k Otcovi a bol s Ním počas 3 dní a 3 nocí po Golgote. Zobral so sebou lotra do raja, čo je „tretie nebo“. Na konci tejto doby Jeho duch sa vrátil na zem a prežil vzkriesenie svojho neporušiteľného tela.
- Kristus išiel do neba, vzal so sebou aj lotra do raja, bol so svojím Otcom. Duchovia starozákonných svätých však boli v časti hádesu, kde potom Kristus zostúpil, ich prepustil a vzal do tretieho neba. Potom zostúpil do hrobu a Jeho fyzické telo bolo vzkriesené.

Tento posledný názor sa zdá byť najpriateľnejším. Pán svojim učeníkom povedal, že ide k Otcovi, aj lotrovi povedal, že ešte toho dňa bude s Ním v raji. Môžeme prijať aj to, že Pán Ježiš zostúpil do ríše mŕtvych, ale už ako Víťaz, ako ten, ktorý na kríži zvíťazil nad satanom a vyviedol zástup zajatých do raja. Tým, že sám okúsil aj hrôzu smrti a pekla, a premohol ho, stal sa Vykupiteľom, Pánom a Víťazom aj nad mocou pekla, a tak môže pred touto mocou ochrániť aj iných.

d) Kristovo zmŕtvychvstanie

Základným kameňom kresťanskej viery je viera vo vzkrieseného a živého Pána Ježiša Krista. Ježiš Kristus svojou smrťou ako Vykupiteľ zvíťazil nad mocou hriechu a Satana, vstúpením do pekla sa stal Víťazom nad mocou pekla a svojím zmŕtvychvstaním porazil, premohol aj posledného nepriateľa, stal sa Víťazom aj nad smrťou. Istota toho, že vstal z mŕtvych a žije, spočíva jedine a výlučne vo viere v Neho. Mimo viery niet iného dôkazu Kristovho vzkriesenia. Tak tomu bolo vždy. Okrem viery niet inej možnosti pocítiť a prežívať Jeho prítomnosť. Viera apoštolského svedectva, na ktorom spočíva Cirkev, je istota, že Boh vzkriesil z mŕtvych Ukrižovaného Ježiša, a tým Ho urobil Pánom a Kristom (Sk 2:36, Rim 10:9). Viera v Krista je vierou, ktorá sa opiera o udalosť veľkonočného rána, o zjavenie sa Vzkrieseného Krista učeníkom. Viera v Kristovo zmŕtvychvstanie nie je dielom človeka, ale Božím darom. Vzniká tam, kde sa človek stretne so Vzkrieseným. Viera prijíma Kristovo zmŕtvychvstanie ako najmocnejší Boží zásah do ľudských dejín. Prijíma ho bez pohoršenia a bez špekulácii, lebo pre vieru u Boha nie je nič nemožné. Táto viera nie je iba privilegiom učeníkov, apoštolov, ktorí sa vo svojom živote stretli so vzkrieseným Kristom, ale Boh tento dar dáva každému človeku - počuť a prijímať - skrze zvestovanie evanjelia (Rim 10:17). Toto slovo zvestovali apoštoli, ktorí boli očitými svedkami Vzkrieseného Krista. V ich kázaniach bolo vždy na prvom mieste svedectvo o zmŕtvychvstaní Ukrižovaného Ježiša Krista. O tom kázal Peter na Letnici v Jeruzaleme (Sk 2:22-36, zvlášť verše 23,24,31,32), tiež pri uzdravení chromého (Sk 3:14-16), u Korneliusa v Cezarei (Sk 10:37-42), tiež Pavol v Pisídskej Antiochii (Sk 13:36-38), v Aténach (Sk 17:31). Aj v listoch sa nachádza mnoho miest s odkázaním na zmŕtvychvstanie Ježiša Krista. Apoštol Pavol zvlášť zdôrazňuje skutočnosť zmŕtvychvstania Ježiša Krista v 15. kapitole 1Kor. V tejto kapitole sa najprv odvoláva na Starý Zákon, že Kristus zomrel, bol pochovaný, a v tretí deň vstal z mŕtvych podľa Písniem. Potom vymenuje menoslov svedkov a spomenie bezmenný zástup bratov (viac než 500), ktorým sa naraz ukázal, z ktorých väčšina ešte v čase písania listu žila. Keby sa bol Pavol mýlil, mali možnosť proti tomuto tvrdeniu protestovať. Miesto toho, za krátky čas naplnili svet zvestou evanjelia Vzkrieseného. Apoštol Pavol prikladá význam vzkrieseniu Ježiša Krista aj z hľadiska spasenia (12-13 verš). Keď Kristus nevstal z mŕtvych, márna je naša kázeň i naša viera, ešte sme vo svojich hriechoch, ba sme nájdenní ako falošní svedkovia Boží. Ale (sláva Pánu!) Kristus vstal z mŕtvych, prvotina tých, ktorí zosnuli.

V súvislosti s vysvetľovaním veľkonočnej udalosti sú niektoré nesprávne názory, ktoré stoja v opozícii so zjavením Nového Zákona o otvorení hrobu a zjavení sa Vzkrieseného učeníkom. Sú pokusy dokázať Kristovo vzkriesenie ako biologický prírodný div. Udalosti Veľkej noci nemožno takto vysvetľovať. Správy Nového Zákona hovoria o tom, že zmŕtvychvstalý sám so svojim zjavením sa, prebudil vieru učeníkov v seba, ako živého Pána. Jeho zmŕtvychvstanie bolo podstatne iné, než napr. vzkriesenie Lazára, alebo syna vdovy zo Sarepty. Títo museli zomrieť ešte raz, ich telo bolo to isté, kým Jeho telo po vzkriesení bolo oslávené a nebeské.

Nemožno prijať ani tie pokusy, ktoré chcú Kristovo zmŕtvychvstanie dokázať ako udalosť, ktorú by bolo možné zachytiť fotoaparátom, a tak ju dokázať ako historickú skutočnosť, na ktorej má byť postavená viera. V tomto prípade skutočnosť viery by sa nahradila tzv. historickou skutočnosťou. Zvest' anjelov: - „...vstal, niet Ho tu“ - nedopúšťa dokazovať, že pri Jeho zmŕtvychvstaní boli očití svedkovia a pozorovatelia. Tí, ktorí prišli k hrobu, prišli neskoro. Je to podobné ako so stvorením sveta. Ani tu nebolo žiadnych divákov. Nikto to nevidel, možno tomu len veriť. Bohu sa zaľúbilo skrze bláznovstvo kázania evanjelia Ježiša Krista spasiť veriacich.

Nemožno prijať ani názor, že prví svedkovia Jeho zmŕtvychvstania svedčili iba o tom, že Kristus vstal z mŕtvych iba v ich predstave. V tomto prípade by Kristovo zmŕtvychvstanie bolo výtvorom ich fantázie. Svedectvo Nového Zákona tomu na celej čiare protirečí. Takéto názory prekrúcajú osobné svedectvo učeníkov a spochybňujú pravdivosť Písma. V správach žien, ktoré prišli k hrobu, a našli ho prázdny, ako aj v správe apoštola Pavla, niet ani náznaku toho, že by títo svedkovia tvrdili niečo také, čo by si sami boli vymysleli. Oni ani neočakávali, že by Kristus vstal z mŕtvych. Po tom, čo sa stalo na Veľký piatok, vôbec nerátali s tým, že by ich Majster pre nich mohol ešte niečo znamenať (Lk 24:20-21). Preto Kristovo zmŕtvychvstanie bolo pre nich prekvapením. Tomášov prípad je dôkazom toho, že učeníci si nepredstavovali, že by mŕtvy a pochovaný Ježiš mohol vstať. Ale On po svojom zmŕtvychvstaní vzbudil v nich vieru, ktorá bola proti všetkým názorom a pochybnostiam. Obsahom tejto viery nie je to presvedčenie, že Ježiš žije napriek tomu, že umrel, v ich predstave ako milovaná osoba, ale že naozaj vstal z mŕtvych.

Neprijateľné sú aj tvrdenia tých, ktorí Kristovo vzkriesenie vyhlasujú za prejavy halucinácii, alebo davovej autosugescie. Takéto názory sú známe v každom čase. Stretávame sa s nimi už v dobe prvej cirkvi. Nie je možné prijať takéto chápanie Kristovho zmŕtvychvstania, ktoré pristupuje k tejto veci bez viery.

Nesprávne sú aj názory, že Kristovo zmŕtvychvstanie sa chápe úplne duchovným spôsobom. Ako keby udalosti Veľkej noci boli len akýmsi zmyslovým rúchom víťazstva idey, obetujúcej sa lásky k blížnemu, ktoré treba chápať duchovne. Podľa toho Kristus išiel za uskutočnením tejto idey na kríž, Jeho smrť je žiarivým príkladom toho, ako sa má človek za svoju ideu obetovať. Vzkriesenie Krista je len obrazne ako vzor, ktorý žije ďalej vo svojich učeníkoch a v cirkvi. Žije v slovách a činoch Jeho nasledovníkov. V zmysle tohto chápania je všetko ostatné iba zbožným doplnkom, pretože sú zbytočné všetky hádky o spôsobe Kristovho vzkriesenia. To, čo je napísané v Biblii o vzkriesení, sa považuje za prejav primitívneho rozprávačského umenia alebo za mytologické vyjadrovanie sa, zodpovedajúce vtedajšej dobe, preto od nich treba odhliadnuť. Rozhodujúcim je jadro veci, nezáleží na škrupine ale jedine na obsahu. Týmto obsahom je idea odpúšťajúcej lásky. Pekne to znie, ale je to sfalšovanie Božieho Slova, lebo „... ak len v tomto živote nadejeme sa na Krista, vtedy sme biednejší od všetkých ľudí.“ (1Kor 15:19). Týmto spôsobom sa vzkriesenie redukuje na kríž, a tak sa prakticky anuluje. V tomto prípade by aj modlitba k tomuto Kristu bola iba zbožným sebaklamom.

Vyskytujú sa aj také domnienky, že Ježiš len omdlel, omylom bol považovaný za mŕtveho, bol uložený do hrobu, kde sa v chlade prebral a vstal akoby „z mŕtvych“, ženy išli omylom do iného hrobu, Ježiš mal dvojníka, alebo sa to všetko dialo za pomoci parapsychologického javu (protiargumenty: M.Š. Chašbaz - Vzkříšení str. 45).

Veľkonočnú skúsenosť učeníkov nemáme chápať ani z hľadiska špiritizmu. Takto by sa stala veľkonočná udalosť iba zvláštnym prípadom, aj pre človeka možného pohľadu do záhrobného života, a nebola Božím divom. Zmŕtvychvstanie Ježiša Krista nie je parapsychologickým, respektíve okultným javom. Učenie Ježiša Krista je v rozhodnej opozícii s každou formou okultizmu, čo je zakázané v Biblii ako diabolská vec. Boh sa sám so sebou neprieči, a nekoná to, čo On zakazuje ako nečisté, lebo On je svätý.

e) Po vzkriesení medzi učeníkmi

Podľa svedectva Nového Zákona sa Ježiš po vzkriesení 40 dní zjavoval učeníkom. Jeho telo bolo osláveným telom, ktoré sa nedá prirovnať k telu vzkrieseného Lazára, ale ani k telu Adama pred pádom. Učeníci nemali len videnie, halucinácie, nevideli len nejakého ducha. Ježiša videli v tele, ale v takom, v ktorom sa im mohol zjaviť aj cez zatvorené dvere. Mal telo a kosti, jedol a pil spolu s učeníkmi, a mal na sebe rany golgotského utrpenia. V tomto čase vyučoval učeníkov, rozprával sa s nimi o kráľovstve Božom, dal im poverenia a zaslúbenia. Napomína Petra, upevňuje Tomáša. To nemohol urobiť duch.

f) Vstúpenie na nebesá a Jeho služba v nebi

Vzkriesený Kristus, tak ako zaslúbil, po vzkriesení odišiel k Otcovi. Od toho času si učeníci nespomenuli na Neho tak ako na Ježiša v ľudskom tele ale ako na osláveného Krista (2Kor 5:16), ktorý sedí po pravici svojho Otca, svätého Boha a skrze Ducha Svätého všade a vždy zostane s nimi až do skonania sveta. On vystúpil nad všetky nebesia, aby naplnil všetko (Ef 4:10). To znamená, že nad hranice nášho rozumu, nad hranice času a priestoru. Pred zrakmi učeníkov bol zdvihnutý hore, kým Ho oblak nezobral spred ich očí. Tento „oblak“ Ho preniesol na trón Kýriosa - Pána sveta. Historický Ježiš z Nazareta, ktorý vstal z mŕtvych, sa vrátil do neviditeľného, a pre nás nadprirodzeného, nie však menej skutočného sveta. Povýšený Kristus je síce zdanlivo vzdialený, v skutočnosti však blízky tým, ktorí veria v Neho. Veriaci prežívajú pravdivosť jeho zaslúbenia: „Ja som s vami po všetky dni...“. Vzťah k tomuto povýšenému Pánovi nie je v podstate nič iného ako život vo viere. Predsa tento vzťah je blízky, priamy a skrze Ducha Svätého živý. Osláveného Krista Otec povýšil nad každé stvorenie. On je hlavou každého muža (1Kor 11:3), každého kniežatstva a každej vrchnosti (Kol 2:10). Boli mu podriadení anjeli, mocnosti a moci (1Pet 3:22), panuje nad mŕtvymi a nad živými (Rim 14:9), Boh všetko poddal pod Jeho nohy a Jeho dal za hlavu nadovšetko cirkvi (Ef 1:22). Medzi hlavou a telom je vzájomný vzťah lásky, ktorého sprostredkovateľom je Duch Svätý (Ef.4:15-16, 5:22-23, Kol 2:19). Nebeský ženích zaslúbil, že sa vráti pre svoju nevestu. Odišiel pripraviť cestu a miesto pre svojich nasledovníkov. V duchovnom zmysle Jeho Cirkvi je už teraz v Kristu Ježišovi posadená v nebi. Oslávený a povýšený Kristus v nebi koná veľkňazskú službu a po pravici Otcovej sa prihovára za nás (Rim 8:34, 1Tim 2:5-6, Žid 7:24-25, 1Jn 2:1).

g) Pri Jeho príchode

Jeho príchod bude mať dve časti. Prv sa zjaví len pre svoju Nevestu (cirkev) v oblakoch. Vychváti ju v ústrety Pánovi do povetria (1Tes 4:15-17, 1Kor 15:51-52), k Pánovi na svadbu Baránkovu. Potom príde na zem zničiť vládu Antikrista a ustanoviť tisícročné kráľovstvo pokoja. Po tisícročnom kráľovstve bude druhé vzkriesenie všetkých mŕtvych k posednému súdu.

h) Vo večnosti

Apoštol Ján videl nové nebo a novú zem, lebo prvé pominuli. Syn na konci vekov oddá kráľovstvo Otcovi, a sám Syn sa podrobí tomu, ktorý Mu bol všetko podrobil, aby bol Boh všetko a vo všetkom (1Kor 15:23-28).

Otázky z Kristológie:

- 1.) Napíš starozákonné prorocké citáty:
 - a.) 5 citátov predpovedajúcich charakter a úrad Mesiáša,
 - b.) 5 citátov o pôvode Mesiáša,
 - c.) 1 citát o mieste Jeho narodenia,
 - d.) 1 citát o čase Jeho utrpenia,
 - e.) 10 citátov o detailoch Jeho utrpenia,
 - f.) 1 známy odsek o trpiacom Mesiášovi,
 - g.) 2 citáty o Jeho večnom, slávnom kraľovaní.
- 2.) Akým spôsobom Boh pripravoval príchod Mesiáša?
- 3.) Prečo Izrael nespoznal svojho Mesiáša?
- 4.) Kedy Boh splodil svojho Syna?
- 5.) Prečo je Kristológia dôležitým predmetom?
- 6.) Za akým účelom prišiel Boží Syn v tele? Napíš aspoň 5 dôvodov.
- 7.) Ako potvrdzuje Nový Zákon, že:
 - a.) Ježiš Kristus je ten očakávaný Mesiáš?
 - b.) Ježiš Kristus je pravý Boh?
 - c.) Ježiš Kristus bol aj pravým človekom?
- 8.) V čom sa prejavila zvláštna suverenita Ježiša Krista?
- 9.) V čom je podstatný rozdiel medzi vtelením Ježiša Krista a vtelením bohov pohanskej mytológie?
- 10.) Stručne charakterizuj úrady Pána Ježiša Krista.
- 11.) Opíš jednotlivé úseky života a diela Pána Ježiša Krista.
- 12.) Napíš niektoré domnienky, odmietajúce fakt vzkriesenia Pána Ježiša Krista. Vedel by si tieto protiargumenty vyvrátiť?

VII. PNEUMATOLÓGIA

A. PREDMET PNEUMATOLÓGIE

Predmetom pneumatológie je učenie o Svätom Duchu.

Doporučujem prečítať knihu: Jozef Tóth - ČI STE PRIJALI SVÄTÉHO DUCHA, KEŽ STE UVERILI?

Vyučovanie o Svätom Duchu

B. PODSTATA SVÄTÉHO DUCHA

Kto je Svätý Duch? Svätý Duch (grécky: pneuma, hebr.: ruach = duch) je Božská osoba. Najvnútornejšia, najjemnejšia, „najsvätejšia“ podstata Božia (Mat 12:31-32).

/ Vid: Il. C. 1. e. Trojjedinosť Boha /

Odkiaľ Ho môžeme spoznať?

a) z Biblie,

b) z vlastných skúseností. Prví kresťania mali skúsenosti so Svätým Duchom (Sk 8:29, 10:19-20, 13:2, 4, 15:28, 16:6-7, 20:28, 21:11). Máš skúsenosti so Svätým Duchom? Vlastné skúsenosti so Svätým Duchom sú však vždy v súlade s Bibliou.

1. Svätý Duch je Boh - božstvo Svätého Ducha

Biblia Svätému Duchu pripisuje Božské mená, vlastnosti, skutky a funkcie:

a. Jeho mená

Má Božské mená: Svätý Duch, Boží Duch, Duch Pánov, Duch Hospodinov, Duch Kristov.

b. Jeho vlastnosti

Má Božské vlastnosti:

- svätý, večný (Žid 9:14),
- mocný, všemocný (Rim 15:13, 19),
- vševedúci (1 Kor 2: 10-11),
- všadeprítomný (Žalm 139:7),
- suverénny (1Kor 12:11).

c. Jeho skutky a funkcie

Má Božské skutky a funkcie:

- stvorenie (Jób 33:4),
- darca života, oživuje (Gen1:2, Žalm 104:30),
- znovuzrodí (Jn 3:5-8),
- posväčuje (Rim 15:16),
- vzkriesil Ježiša, vzkriesi veriacich (Rim 8:11, Fil 3:10-11),
- spytuje srdcia a myseľ (Rim 8:27, 1Kor 2:10-11).

2. Svätý Duch je osoba - personalita Svätého Ducha

Svätý Duch nie je len moc, nie je len bezosobná Božia pôsobiaca sila, ale Svätý Duch je osoba. V gréckom jazyku - osoba. Biblia o Svätom Duchu píše ako o osobe, o Niekom, a nie o niečom. O Niekom, ktorý má vedomie „ja“, rozum (intelekt), vôľu a pocity, má skutky, funkcie, správanie ako osoba. Môžeme sa správať a mať k Nemu vzťah ako k osobe.

Osoba znamená, že má vedomie „ja“, má rozum (intelekt), vôľu a pocity. Nemusí mať bezpodmienečne telo: ruky, nohy, hlavu, lebo je duch.

Prečo je to dôležité?

- ♦ Názor, že Svätý Duch je len „svätý duch“, Božia bezosobná pôsobiaca sila, je v protiklade s učením Písma.
- ♦ Bránilo by to osobnému vzťahu a uctievaniu.
- ♦ Prijímame nielen moc alebo nejaké mystické, sebaúčelné pocity ale Jeho, ktorý zmocňuje, posväčuje, vyučuje a obdaruje.

a. Jeho vlastnosti

- Má vlastnosti ako osoba:**
- rozum, intelekt (1Kor 2:11 - vie, zná),
 - city (Rim 15:30 - láska - miluje), (Ef 4:30 - zármutok), (1Tes 1:6 - radosť),
 - vôľu, chcenie (1Kor 12:11 - chce),
 - svoj vlastný názor - „videlo sa za dobre Svätému Duchu i nám“ (Sk 15:28).

b. Jeho správanie a funkcie

Správa sa a má funkcie ako osoba: usvedčuje (Jn 16:8-11), učí, naučí nás všetkému, pripomína slová Pána Ježiša (Jn 14:26), svedčí o Ňom (Jn 15:26), oslavuje Ho (Jn 16:14), vyvyšuje Ho za Pána (1Kor 12:3/b. - V celom Novom Zákone, odkedy Svätý Duch bol vyliaty, meno Ježiš sa oslavuje a vyvyšuje za Pána, Kýriosa), svedčí nám o Božom synovstve (Rim 8:16), počúva, hovorí /má hlas/, (Jn 16:13, Sk 10:19, 13:2, 21:11), uvádza do každej pravdy, oznamuje budúce veci (Jn 16:13), povoláva, ustanovuje a vysielá do služby (Sk 13:2,4, 20:28), vedie, dáva inštrukcie (Sk 8:29, 10:19-20, 13:2, 16:6-7, Rim 8:14), modlí sa, prosí za nás, vie za čo sa má prihovárať podľa Boha (Rim 8:26-27), potešuje, je Tešiteľom (Jn 14:26). Chce (1Kor 12:11), vie, zná (1Kor 2:11), miluje (Rim 15:30), raduje sa (1Tes 1:6), zarmúti sa (Ef 4:30), inšpiruje a hovorí cez Písmo (2Pt 1:21), daruje, rozdáva, udeľuje dary tak, ako chce (1Kor 12:7-11), má svoj názor: videlo sa Mu /Sv. Duchu/ za dobre (Sk 15:28), posväcuje (Rim 15:16), spytuje srdcia a myseľ (Rim 8:27). *Takto sa správať, tieto vlastnosti, skutky a funkcie nemôže mať bezosobná sila len osoba.*

c. Naše správanie sa k Nemu ako k osobe

Môžeme sa správať k Nemu ako k osobe: Môžeme s Ním mať obecenstvo, rozprávať sa s Ním ako s osobou, počuť Jeho hlas, klamať Ho (Sk 5:3), pokúšať Ho (Sk 5:9), protivíť sa Mu (Sk 7:51), zarmucovať Ho (Ef 4:30), rúhať sa Mu (Mat 12:31-32), urážať Ho (Žid 10:29) a trápiť Ho (Iz 63:10).

C. CHARAKTER SVÄTÉHO DUCHA

Aký je Svätý Duch? Jeho charakter vyjadrujú Jeho mená, pomenovania, vlastnosti a symboly.

1. Mená Svätého Ducha:

Duch Svätý (nie duch sveta!),
Duch Boží,
Duch Pánov,
Duch Hospodinov,
Duch Kristov,
Duch Biblie (2Tim 3:16, 2Pt 1:20-21),
Duch pravdy (Jn 14:17, 15:26, 16:13, 1Jn 5:6) /úprimných vyvedie z nepravdy a omylu/,
Duch života, plodnosti (Jn 6:63, Rim 8:6, 11),
Duch synovstva (Rim 8:15-16),
Duch milosti a milosrdenstva (Zach 12:10),
Duch slávy Božej (1Pt 4:14),
Duch lásky a jednoty (1Kor 12:13, Ef 4:4 - jednota na zákl. Biblie),
Duch moci, lásky a zdravého rozumu (2Tim 1:7),
Duch múdrosti a rozumnosti (Iz 11:2, Ef 1:17),
Duch rady a hrdinskej sily (Iz 11:2),
Duch známosti a bázne Hospodinovej (Iz 11:2),
Duch pokoja (Rim 8:6, Ef 4:3-4),
Duch vernosti, nevesty (Zj 22:17),
Učiteľ (Jn 14:26),
Tešiteľ (Jn 14:26, 15:26),
Obhajca, Radca (Mt 10:19-20, Mk 13:11, Lk 12:11-12, 21:14, Sk 4:8,13-14, Sk 6:5a, 8-10, 23:11, /22.-26.kap./),
Duch oslavovania Ježiša (Jn 16:14),
Duch slobody (2Kor 3:17),
Duch svedectva, mučeníctva (Sk 1:8),
Duch služby Pánovej (Rim 12:11),
Duch horlivosti (Rim 12:11), nadšenia, elánu,
Duch Svätý nie je duchom sveta, duchom nečistoty, strachu, závidi, klamstva, nenávidi, ohovárania, mamonárstva, sebeckta, panovania, lenivosti, ľahostajnosti, atď.

2. Vlastnosti Svätého Ducha

Svätý Duch je:

- svätý (Iz 63:11, Jn 14:26, Rim 15:16, Tit 3:5),
- večný (Žid 9:14),
- všemohúci, mocný (Iz 11:2, Rim 15:13, 19),
- dobrý (Neh 9:20, Žalm 143:10),
- pravdivý (Jn 14:17, 15:26, 16:13, 1Jn 5:6),
- múdry (Iz 11:2, Jn 14:16, Ef 1:17),
- všade prítomný (Žalm 139:7-13, 1Kor 3:16, Jn 14:17),
- vševedúci, vševidiaci (1Kor 2:10-11, Jn 14:26, 1Jn 2:20, 27).

3. Symboly Svätého Ducha:

a. Oheň

Oheň: horlivosť, očisťovanie, prepaľovanie, posvätenie, utrpenie - skúška (Mt 3:11-12, Lk 3:16-17, Sk 2:3-4, 1Pt 1:7, 4:12-14).

b. Vietor

Vietor:

- dych života (Gen 2:7 Ez 37:9-10, Jn 20:22),
- neviditeľná ale citeľná moc, ktorá pôsobí zmenu, obživenie, prebudenie, znovuzrodenie (Jn 3:8, Sk 2:2, 3:19). Pravé prebudenie, ktoré čakajú milióny, môže pôsobiť len ten „letničný vietor“.

c. Voda

Voda /vyvierajúca/, prameň - „živá voda“: (Ex 17:6, Žalm 42:2-3, Iz 44:3-4, Ez 34:26-27, 36:25-27, 47:1-12, Hoz 6:3, Joel 2:23, 28, Jn 4:14, 7:37-38). Len Svätý Duch môže uhasiť smäd našej duše a skrze nás dosiahnuť aj iných. Voda je predpokladom úrodnosti.

Rosa - prináša osvieženie tráve. Padá len v tichosti noci. Tak je to aj s osviežujúcou prácou Svätého Ducha.

d. Olej

Olej - pomazanie (Ex 30:22-33 zvl. 30.v., 1 Sam 16:13, 1Kr 19:16, Žalm 23:5, 45:8, 133:2, Kaz 9:8, Mt 25:3-4, Lk 4:18-19, Jn 12:3, 2Kor 1:21, 1Pt 2:9-10, 1Jn 2:20, 27). Olejom pomazané osoby a predmety boli posvätené, oddelené pre Boha, zároveň osoby boli zmocnené, dostali autoritu. Zloženie tohto svätého oleja bolo presne určené. Každá imitácia a neoprávnené používanie bolo prísne trestané.

Olej - prostriedok pri uzdravovaní, liečení (Mk 6:13, Lk 10:34, 1Kor 12:9,11, Jak 5:14).

Olej - dobrá vôňa. Prostriedok na ošetrovanie tela, pokožky, prostriedok na pomazanie hostí pri ich návšteve a pri balzamovaní mŕtvych (Lk 7:37-38, 46, Jn 12:3-8, 16:14, 2Kor 2:15).

- Pies 1:3: „... tvoje meno rozliata masť...“ To môže vykonať len Svätý Duch. On oslavuje Ježiša tak, aby Jeho meno na našich perách bolo ako dobrá vôňa, rozliata masť, ktorá naplní naše domy, a ktorú nesieme všade so sebou.

- Toto pomazanie nás chráni od falošných učení (1 Jn 2:20, 27).

- Tento balzam Svätého Ducha nás zachová ku dňu príchodu Pána (Gen 50:2, Mk 14:8, Rim 8:11, 1Tes 5:23).

Olej - pokrm (Ex 29:2, 1Kr 17:11-16).

Olej - prostriedok na svietenie, energia - svetlo, teplo, láska. (Ex 35:8, Num 4:16, Zach 4:2-6, Mt 5:16, 25:1-13, Rim 5:5, Zj 2:1-5).

e. Pečat'

Pečat'

- overenie, záruka vlastníctva (Jer 32:9-10, 2Kor 1:22, Ef 1:13, 4:30, Pies 4:12, 8:6, 2Tim 2:19, Zj 7:3, 9:4).

- zachovanie tajomstva, záruka, istota, zabezpečenie (Deut 32:34, Dan 12:4, Mt 27:66, Zj 5:9).

- záruka pravdivosti.

f. Záloha

Záloha, závdavok, preddavok (2Kor 1:22, 5:5, Ef 1:14).

g. Holubica

Holubica je citlivá a plachá, je symbolom tichosti, krotkosti, nežnosti, čistoty, bezúhonnosti a pokoja. (Mt 3:16, 10:16, Lk 3:22, Jn 1:32, 1Pt 3:4).

D. PRÁCA SVÄTÉHO DUCHA

1. Práca Svätého Ducha v Starom Zákone

- ♦ Pri stvorení (Gn 1:2, 2:7, Žalm 33:6).
- ♦ Je nositeľom života. Dáva život, oživuje - fyzicky a duchovne. Svojou prítomnosťou a mocou preniká celé stvorenstvo (Gn 2:7, Job 26:13, 32:8, 33:4, Žalm 104:30, Ez 37. kap.).
- ♦ V Starom Zákone príležitostne zmocnil jednotlivcov k určitým konkrétnym službám, úlohám, kým všeobecné vylatie Svätého Ducha na Izraela a na každé telo bolo len zasľúbené. Skrze moc Svätého Ducha Boží mužovia konali veľké veci, hrdinstvá, divy a zázraky. Gn 41:38 - Jozef, Num 11:16-17, 25-29 - Mojžiš a 70 starších /Eldád a Médad/, Num 27:18, Deut 34:9 - Jozua, Ex 28:3, 31:2-6, 36:1 - Becaleel a Aholiáb, remeselníci, Sd 3:10, 6:34, 1:29, 13:24-25, 14:6,19, 15:14 - Otniel, Gedeon, Jefte, Samson, tiež Saul, Dávid, Samuel. Svätým Duchom boli naplnení a vedení, Sv. Duchom inšpirovaní hovorili, písali a konali Eliáš, Elizeus, Izaiáš, Jeremiáš a ostatní proroci (1Pt 1:10-12, 2Pt 1:21), Micheáš (1Kr 22:14-21). Skrze Svätého Ducha prorokoval o Mesiášovi Izraela aj pohanský Balám (Num 24:15-17). Skrze Svätého Ducha Boh zobudil ducha Cýrusa (Ezd 1:1).
- ♦ Prejav duchovných darov v Starom Zákone: slovo múdrosti (1Kr 21:18-19), slovo známosti (1Sam 9:15-20, 1Kr 14:1-6), rozoznávanie duchov (1Kr 22:19-23), dar viery (1Sam 17:37, 1Kr 17:4-6, 14-16, 2Kr 4:1-7), divy, zázraky, uzdravovania. Mojžiš, Eliáš, Elizeus - dar proroctva. Hovorenie jazykmi a výklad jazykov v Starom Zákone je neznámy.

2. Práca Svätého Ducha v Novom Zákone

- ♦ Ján Krstiteľ bol naplnený Svätým Duchom od života matky (Lk 1:15).
- ♦ V živote a službe Pána Ježiša Krista:
 - Pán Ježiš Kristus bol splodený zo Svätého Ducha (Mt 1:18, 20, Lk 1:35),
 - bol pomazaný (krstený) Svätým Duchom (Mt 3:16, Lk 3:22, Jn 1:32-34),
 - bol vedený Svätým Duchom na púšti (Lk 4:1),
 - z pokušenia sa navrátil v moci Sv. Ducha, začal svoju službu ako pomazaný Mesiáš (Lk 4:14,16 - 21).
 - Pán Ježiš Kristus, skrze moc v Ňom prebývajúceho Sv. Ducha, zvíťazil nad pokušeľom, skrze Sv. Ducha uzdravoval a konal zázraky (Lk 5:17, Mt 12:28),
 - skrze Sv. Ducha bol zmocnený prejsť cestou utrpenia a smrti (Žid 9:14),
 - skrze moc Sv. Ducha bol vzkriesený (Rim 8:11, Fil 3:10, 1Pt 3:18),
 - učil o Sv. Duchu a dal zasľúbenie Sv. Ducha, určil Ho za svojho zástupcu (Jn 4:13-14, 7:37-39, 14:16-18,26, 16:7-15).
- ♦ Práca Sv. Ducha v živote apoštolov a prvej cirkvi (Skutky sv. apoštolov).

3. Práca Svätého Ducha v jednotlivých veriach

- ♦ Pôsobí prebudenie, zobúdzá zo spánku mŕtvoty hriechu (Ef 5:14).
- ♦ Usvedčuje o pravde (Božie Slovo je pravda. Je pravdou, že je Sv. Boh, večný život, spasenie, večné zatratenie, človek je hriešny, bez Božej milosti na veky stratený, je pravdou, že Ježiš Kristus zomrel za hriešnikov /Jn 16:8-11/), o hriechu, o nevere (čo je hriech podľa Boha, podľa Biblie?), o spravodlivom Božom súde, o odsúdení satana. Nakoľko Sv. Duch je Duchom pravdy a usvedčuje človeka o pravde, človek, ktorý prežije krst Sv. Duchom, dlho nemôže zotrvať v nepravde. /Např.: kat. charizmatici pri uctievaní p. Márie/.
- ♦ Pôsobí pravé pokánie, vieru v Pána Ježiša Krista, spoluúčinkovaním s Božím Slovom pôsobí znovuzrodenie.
- ♦ Krstí a naplňuje (doplňuje) veriach. Prebýva v nás: Parakletos - Učiteľ, Tešiteľ, Rukovoditeľ, Sprievodca.
- ♦ Uisťuje o spasení (Rim 8:16).
- ♦ Udeľuje duchovné dary (1Kor 12:1-11).

- ♦ Pôsobí plody, ovocie Sv. Ducha (Gal 5:22-23). Pôsobí v živote veriacich Kristovu podobu a Jeho charakter.
- ♦ Rozlieva lásku do našich srdc (Rim 5:5).
- ♦ Pôsobí posvätenie (Rim 5:16) - Pripomínaním Písma usvedčuje svedomie veriacich o mŕtvych skutkoch (napr. dvom pánom sa slúžiť nedá..., čo je život človeka..., čo prospeje človeku keby..., nepripodobňujte sa tomuto svetu... atď.).
- ♦ Uschopňuje nás mŕtvíť skutky tela (Rim 8:13), dáva slobodu (Rim 8:2, 2Kor 3:17).
- ♦ Učí nás každej pravde (Jn 14:26, 1Kor 3:16, 6:19), odkrýva veci Božie (1Kor 2:12).
- ♦ Učí nás modliť sa, prihovára sa v nás (Rim 8:26).
- ♦ Učí nás uctievať Pána Ježiša (Jn 16:14), vyvyšovať Ho za Pána (1Kor 12:3b) a svedčiť o Ňom (Jn 15:26, Sk 1:8).
- ♦ Povoláva do služby (Sk 13:24), vedie, dáva inštrukcie (Rim 8:14, Sk 8:29, 10:19-20, 13:2, 16:6-7).
- ♦ Zjavuje Božiu moc, zmocňuje k službe, k vernosti aj v utrpení, hovorí za nás (1Kor 4:5, Mk 13:11, Sk 6:10).
- ♦ Pri prvom vzkriesení vzkriesi tých, ktorí zosnuli v Kristu (Rim 8:11).

4. Práca Svätého Ducha v cirkvi

- ♦ Zrod cirkvi skrze vylatie Sv. Ducha.
- ♦ Svätý Duch ako Zástupca pokračuje v diele Pána Ježiša Krista v cirkvi a cez cirkev.
- ♦ Sv. Duch povoláva, zabuduje do cirkvi veriacich. V cirkvi Kristovej neexistujú tzv. „svätí tuláci“ alebo „slobodní umelci“, či „motýľoví kresťania“, ktorí nikde nechcú patriť, nikde nechcú nieť zodpovednosť, nechcú sa podriaďovať autoritám a zborovému poriadku, vraj patria do neviditeľnej cirkvi Kristovej. (Cirkev je, má byť viditeľná ako mesto stavané na vrchu.) Považujú sa za akési jednotlivé „elitné“ (ale od tela odrezané, teda mŕtve) údy, cirkev Kristova je však jedno telo.
- ♦ Sv. Duch veriacich posväcuje a zjednocuje v láske, buduje a vzdeláva ich skrze služby a duchovné dary.
- ♦ Cieľom práce Sv. Ducha je pripraviť cirkev ako nevestu očistenú, posvätenú na svadbu Baránkovu.
- ♦ Cieľom posvätenia, zdokonaľovania svätých k dielu služby, na budovanie tela Sv. Duch povoláva apoštolov, prorokov, evanjelistov, pastierov, učiteľov, správy, diakonov (1Kor 12:28, Ef 4:11-14).
- ♦ Svätý Duch zmocňuje svätých k svedeckému životu, nabáda, vedie a vystrojí k evanjelizačnej činnosti, riadi misijnú činnosť cirkvi.
- ♦ Sv. Duch určuje v cirkvi učenie, poriadok a disciplínu. On inšpiroval pisateľov Sv. Písma, aby ustanovil základ pre tento poriadok a disciplínu (2Tim 3:16, 2Pt 1:21).

5. Prekážky práce Svätého Ducha

Sv. Duch nekoná svoje dielo násilne. Pravdivá práca Sv. Ducha sa môže uplatniť len tam, kde sú k tomu potrebné podmienky: čistota srdca, svätosť, poslušné, poddajné, ochotné srdcia konať Božiu vôľu, hľadať záujmy kráľovstva Božieho, kde sa skutočne môže uplatniť sloboda a jednota Sv. Ducha. Prekážkou pre slobodu a jednotu Sv. Ducha sú nevyznané hriechy, nerozriešené vzťahy, nepokora, pýcha, nekajúci duch, vplyv ducha sveta do cirkvi, ale aj každá nebiblická tradícia.

Hriechy proti Sv. Duchu sú:

- zarmucovanie Sv. Ducha (Ef 4:30),
- uhášanie Sv. Ducha (1Tes 5:19),
- klamanie a pokúšanie Sv. Ducha (Sk 5:1-11),
- protivenie sa Sv. Duchu /pri prebudení, pri posväcovaní, pri povolaní do služby, pri vedení/ (Sk 7:51),
- rúhanie sa Sv. Duchu (Mt 12:31-32, Mk 3:28-29, Lk 12:8-10, Žid 6:4-6, 10:26-31).

E. PRIJÍMANIE SVÄTÉHO DUCHA

Prijímanie Sv. Ducha, znovuzrodenie zo Sv. Ducha, prijať závdavok Sv. Ducha je tá istá duchovná skúsenosť pri prijatí Pána Ježiša Krista za osobného Spasiteľa a Pána. Podstatne inou duchovnou skúsenosťou je krst Sv. Duchom. Znovuzrodenie je podmienkou spasenia, krst Sv. Duchom nie je podmienkou spasenia, avšak je veľmi dôležitou a potrebnou záležitosťou, skúsenosťou v živote kresťana. Znovuzrodenie zo Sv. Ducha a krst Sv. Duchom teda nie je to isté! Pán Ježiš po vzkriesení dýchol na učeníkov a hovoril: „Prijmite Ducha Svätého“ (Jn 20:22), a pred nanebovstúpením hovoril o zaslúbení krstu Sv. Duchom, o ktorom už hovoril aj Ján Krstiteľ, čo sa naplnilo o niekoľko dní, na Letnice (Jn 3:3-9, Sk 1:5, 2:4).

F. KRST SVÄTÝM DUCHOM

1. Definícia krstu Svätým Duchom

Krst Svätým Duchom je odlišný zážitok od znovuzrodenia. Je to prvé naplnenie Svätým Duchom. (Krst = ponorenie, vnorenie sa do ..., do Sv. Ducha). Prejavuje sa radostným oslavovaním Pána Ježiša v iných jazykoch, ako Svätý Duch dáva vysloviť sa (Sk 2:4).

2. Potreba krstu Svätým Duchom

- ♦ Ak krst Svätým Duchom nie je podmienkou spasenia, prečo je teda potrebný?
Nie len krst, ale aj plnosť Svätým Duchom je potrebná. Bez krstu však - t.j. prvého naplnenia, nemôže byť plnosť.
- ♦ Pohanská predstava: „ako si zmocniť Svätého Ducha pre svoje potreby, túžby, šťastie, pre svoj úžitok?“ Je to nesprávny motív. Biblická predstava: „ako môžem byť zmocnený a užitočný pre Svätého Ducha?“
- ♦ Boh koná všetko účelovo, s konkrétnym účelom. Aj svoje dary a moc svojho Ducha dáva k úžitku. Krst Svätým Duchom nie je daný v prvom rade preto, aby sme boli šťastní, ale užitoční. Samozrejme, prežitie krstu Svätým Duchom je veľkou radosťou a požehnaním, avšak nie konečným cieľom. Potrebujeme a máme hľadať v prvom rade nie dary ale Darcu, ktorý dáva aj dary.
- ♦ Po krste Svätým Duchom sa Jeho funkcie intenzívnejšie prejavujú.
- ♦ Krst Svätým Duchom je vstupnou bránou do oblasti darov Svätého Ducha.
- ♦ Krst Svätým Duchom je na upevnenie synovstva. Krst Svätým Duchom je živá a mocná duchovná skúsenosť, živé stretnutie so živým Bohom. Svätý Duch skrze túto udalosť zjavuje, že Boh je realita, a že Ježiš Kristus je živý.
- ♦ Je to rezervný olej do obdobia skúšok viery v budúcnosti, k vernosti, keď príde tma, polnoc, keď aj spravodlivý sotva obstojí. Tým je potrebný až ku dňu vytrženia.
- ♦ Krst Svätým Duchom je potrebný k posvätenému životu (jemný prístroj, kompas).
- ♦ Je to zmocnenie k svedectvu a k službe, zmocnenie, vystrojenie do boja viery, do boja proti mocnostiam temnosti, k víťaznému životu v boji proti hriechu a pokušeniam.
- ♦ Zmocnenie k plodnému životu (ovocie Sv. Ducha a plnosť v šírení evanjelia).
- ♦ Ku „skroteniu“ jazyka (Jk 3:5-10).
- ♦ K oslavovaniu Pána Ježiša Krista piesňami, životom a slovami, novými jazykmi, zázrakmi a darmi Sv. Ducha.
- ♦ K prímluvnej modlitbe v jazykoch.
- ♦ K vzdelávaniu ducha jednotlivca (na modlitbe v jazykoch - 1Kor 14:4).
- ♦ Na budovanie cirkvi (obecenstva) - skrze dary Sv. Ducha (1Kor 14:5).
- ♦ K horlivosti za dielo Božieho kráľovstva, vrúcna túžba zachraňovať ľudí.
- ♦ Je to príkaz: „budte plnení Duchom!“ (Ef 5:18).
- ♦ Je to zaslúbenie platné aj pre nás (Sk 2:39).

3. Biblické prípady spôsobu krstu Svätým Duchom

Ako sa to stalo? Rôznym spôsobom. Boh nekoná všetko „na jedno kopyto“, predsa sprievodný znak je spoločný: hovorenie v iných jazykoch. Spoločný je aj výsledok: Boh krstí do cirkvi, do Tela, do obecnstva:

- v Jeruzaleme (Sk 2:1-4, 41),
- v Samárii (Sk 8:5-8, 12-19),
- v Cezareji (Sk 10:44-48),
- v Efeze (Sk 19:1-7),
- v Damašku pri obrátení Saula (Sk 9:17-18, 1Kor 14:18).

Poznámka: Niektorí kresťania hovoria, že Letnice boli len raz. V Novom Zákone máme päť správ o vylíati Svätého Ducha.

4. Znamená krstu Svätým Duchom

Znamená prežitia krstu Sv. Duchom (nie len jedno z nich, ale všetky spolu):

- hovorenie v iných jazykoch - glossolalia („mokré šaty“),
- /prekypujúca/ radosť,
- /prekypujúca/ láska,
- podstatná zmena života (Napri.: zmocnenie svedčiť /„zbabelec“ Peter na Letnice/),
- oslavovanie Pána Ježiša Krista,
- odovzdanosť Pánovi Ježišovi.

Poznámka: Nie je možné odovzdať sa Pánovi a pritom mať dlho svoje vlastné názory a cestičky, a na to všetko povedať, že sme boli naplnení Duchom Svätým. Svätý Duch je duchom pravdy, ktorý usvedčuje o pravde a človek nemôže dlho zotrvať v nepravde, vo vlastných názoroch, v blude, v neposlušnosti, v hriechu a egoizme. Boh svojho Ducha dáva tým, ktorí Ho ochotne poslúchajú (Sk 5:32).

5. Podmienky krstu Svätým Duchom

Krst Sv. Duchom je nezaslúžiteľným darom Božej milosti, ktorý Boh dáva svojim deťom, lebo im patrí. Nie až keď dosiahnu dokonalosť, úplnú svätosť ale práve k dosiahnutiu dokonalosti a posvätenia. Predsa, srdce musí byť pripravené prijať tento dar.

- ♦ Srdce musí byť znovuzrodené, očistené, hriechy odpustené, život s Bohom a ľuďmi vysporiadaný, z démonických pviazaností rozviazaný. Srdce pri modlitbe za krst Sv. Duchom nemôže byť obťažované starosťami, problémami, pochybnosťami alebo zlým svedomím. Tieto prekážky majú byť prv na modlitbách odstránené (Lk 11:13, Mk 11:25-26). /Ilustrácia: zlatý pohár - špinavý, nájdený, oddelený, očistený alebo pohár obrátený hore dnom, či poloprázdny alebo prasknutý. /
- ♦ Ochota poslúchať Pána. Láskové privinutie k Nemu. Ochota zrieknuť sa vecí a nevedomých alebo utajených hriechov, ktoré Sv. Duch zjavuje. Ochota slúžiť, svedčiť (Sk 5:32, Jn 14:21, 23, Žalm 91:14).
- ♦ Túžba ako po vzduchu. Smäd (Jn 7:37-39). Je to životu dôležitá potreba. Charizmata: nie prepych /auto/ ale chlieb. Poklad (Mt 13:44): bohatý mládenec odmietol, Zacheus našiel, Ezau zavrhol, Jakob získal (Gen 32:26).
- ♦ Prosiť (Lk 11:13), prosiť podľa Božej vôle (1Jn 5:14). Je to prosba podľa Božej vôle? - Amen!
- ♦ Volieť (nepohoršujme sa, keď niektorí volajú skutočne zo srdca).
- ♦ Veriť, prosiť s vierou (Mk 11:24), veriť tak ako Písmo hovorí (Jn 7:37-39). Viera nie je nádej. Viera je prítomnosť. Verím, že teraz keď prosím - dostanem, lebo On zaslúbil, On je verný, zaslúbenie platí aj pre mňa a moje srdce je pripravené prijať. Detinská viera nemudruje, nefilozofuje, nerobí si predstavu.
- ♦ Dôvera, prosiť s dôverou. Keď som úprimný, chcem konať Božiu vôľu a k tomu prosím o Jeho zmocnenie, tak môžem smelou dôverou veriť, že Boh ma nenechá byť oklamaným nejakým falošným duchom, ale dá to, o čo som prosil, Svätého Ducha (Žalm 18:27, Lk 11:11-13).
- ♦ Prosiť, prosiť s vytrvalosťou, nedať sa odbiť, odradiť po „neúspechu“ (Lk 11:5-9, 18:1-5, Mt 15:21-28, Gn 32:26).
- ♦ Chválenie, oslavovanie Pána. Nie formálne, z prinútenia, nie len na povzbudzovanie spolumodlitebníkov ale uvoľnené zo srdca, z vďačnosti a lásky voči Pánovi (Ef 5:18-19).

- ♦ Aktívna účasť, spolupráca so Sv. Duchom (piť - Jn 7:37). Ja nemôžem piť za teba. Sk 2:4 - oni hovorili, začali hovoriť inými jazykmi, nie Sv. Duch. Pasivita neprinesie žiadny výsledok. Svätý Duch nie je „pečená holubica“ ale živá. Nechaj sa opiť od tohoto nebeského „sladkého“ vína, nezaškodí byť trochu „bláznom“ v očiach svojho rozumu a radovať sa v Svätom Duchu ako Dávid (2Sam 6:16). /Ilustrácia: učiť sa bicyklovať/.
- ♦ Jednomyseľnosť modlitebníkov (Sk 2:1, Mt 18:19-20, Žalm 133).

6. Prekážky krstu Svätým Duchom

- ♦ Nevyznané, utajené a milované hriechy, milovanie svetských vecí, nevysporiadané vzťahy, poviazanosť, z ktorej osoba nechce byť oslobodená, modla v srdci, nebiblická náboženská tradícia a pod.
- ♦ Nevedomá démonická poviazanosť, povera, zabudnuté hriechy - zvlášť okultné.
- ♦ Pochybnosti, nevera voči krstu Sv. Duchom.
- ♦ Pýcha, predsudky o letničných veriach, o letničnej skúsenosti.
- ♦ Ľahostajnosť, nedostatok túžby.
- ♦ Nesprávny motív - prečo? Šťastný - užitočný? Pán pozná motívy nášho srdca.
- ♦ Nebiblické názory, nevedomosť alebo aj cudzí duch.
Napri.: - láska je najväčší dar (láska nie je dar - láska je ovocím Sv. Ducha),
- jazyky ako najmenší dar,
- „my už máme Sv. Ducha, keď sme prijali Pána Ježiša“,
- „či všetci hovoria jazykmi?“ /1Kor 12:30?!/,
- jazyky (dary) už prestali apoštolskou dobou /1Kor 13:8-10?!/.
- ♦ Osobné predstavy, mudrovanie, očakávanie od ľudí.
- ♦ Osobné sklamanie, rany kvôli neúspechu na modlitbách za krst Sv. Duchom.
- ♦ Iné komplexy: - „...ja si to ešte nezaslúžim!“
- „Ako budem vypadať, čo si ľudia o mne budú myslieť, keď sa nahlas budem modliť /bľabotať/ v jazykoch?“

Otázky z Pneumatológie:

- 1.) Je Svätý Duch Bohom? Prečo?
- 2.) Čo znamená, že Svätý Duch je osoba?
- 3.) Prečo je dôležitá skutočnosť, že Svätý Duch nie je len Božia pôsobiaca sila ale osoba?
- 4.) Napíš aspoň 10 pomenovaní Svätého Ducha.
- 5.) Akým duchom nie je Svätý Duch?
- 6.) Vymenuj symboly Svätého Ducha.
- 7.) V čom je rozdiel ohľadom vylitia Svätého Ducha medzi Starým a Novým Zákonom?
- 8.) Napíš aspoň 75 ľudí zo Starého Zákona, ktorí boli naplnení Svätým Duchom.
- 9.) Napíš na každý duchovný dar aspoň 1 starozákonný príklad. Ktoré novozákonné dary Svätého Ducha si nenašiel v Starom Zákone?
- 10.) Opíš prácu Svätého Ducha v živote a službe Pána Ježiša, v živote jednotlivcov a v cirkvi.
- 11.) Vymenuj dary a ovocie Svätého Ducha.
- 12.) Ktoré sú hriechy proti Svätému Duchu?
- 13.) Je znamením znovuzrodenia a zárukou spasenia hovorenie v jazykoch?
- 14.) Ktoré sú znamenia krstu Svätým Duchom?
- 15.) Na ktorom stupni posvätenia môžeš prežiť krst Svätým Duchom?
- 16.) Napíš aspoň 7 podmienok prežitia krstu Svätým Duchom.
- 17.) Ak krst Svätým Duchom nie je podmienkou spasenia, prečo je teda potrebný?
Napíš aspoň 10 dôvodov.
- 18.) Čo nie je hlavným účelom krstu Sv. Duchom, ale je nesprávne chápanou motiváciou?
- 19.) Vymenuj aspoň 5 prekážok krstu Sv. Duchom.
- 20.) Ktoré nebiblické názory (aspoň 5) môžu byť prekážkou prežitia krstu Sv. Duchom?
Môžeš ich argumentmi vyvrátiť?

VIII. ANTROPOLÓGIA

A. PREDMET BIBLICKEJ ANTROPOLÓGIE

Biblická antropológia sa zaoberá učením Biblie o človeku. Od svetskej vedy o človeku sa líši tým, že sa zaoberá vzťahom človeka k Bohu a Božím vzťahom k človeku. Podstatu človeka môžeme správne poznať len v jeho vzťahu k Bohu. Tak ako Boh o sebe podáva v Biblii pravdivé zjavenie, (a len Boh môže o sebe podať pravdivé zjavenie), najvernejšiu správu o človeku môžeme získať z toho istého prameňa, zo Slova Božieho. Ved' kto iný by mohol človeka poznať lepšie ako jeho Stvoriteľ?

Okrem skúmania vzťahu človeka k Bohu, Biblická antropológia skúma vzťah človeka aj k jeho okoliu, k blížnym, k svetu a k absolútnym hodnotám ľudského života. Len z týchto vzťahov získa človek odpovede na svoje otázky: „Odkiaľ som prišiel na tento svet? Prečo žijem? Čo sa stane so mnou, keď sa tento môj pozemský život skončí?“

Východiskom biblickej antropológie teda nie je človek ako hriešnik, ale človek v jeho pôvodnom stave, človek ako Božie stvorenie.

B. PÔVOD ČLOVEKA

Vývojová teória o živých organizmoch (evolucionizmus) učí, že každý druh živých organizmov (druhy rastlín a zvierat) sa vyvinul z tej istej prahmoty. V nevypočítateľnej dávnej minulosti vznikla hmota a energia. (Akým spôsobom, to už vedci nevedia.) Vzájomným vplyvom hmoty a energie vraj vznikla živá bunka. (Akým spôsobom, o tom veda mlčí.) Z tejto prabunky sa potom postupne vyvinul každý druh života od najjednoduchšej formy, cez svet rastlín a zvierat až po človeka. Podľa vývojovej teórie teda človek je dielom náhody bez zmyslu alebo účelu svojej existencie. Je zrejmé, že k zostaveniu a uvádzaniu do funkcie /činnosti/ bola potrebná Bytosť, ktorá disponuje veľkou inteligenciou. Nemôže teda byť dielom náhody.

V Biblii čítame, že Boh stvoril všetko živé podľa svojho druhu (Gn 1:11,12,21,24,25), a na koniec človeka ako korunu všetkého stvorenia. Moderná veda dokázala, že vývoj môže prebiehať len v rámci určitého druhu (mutácia). Druhy nikdy žiadnym spôsobom nemôžu prekročiť Bohom určené hranice (t.j. chromozómové číslo, ktoré udáva nemenný počet chromozómov v bunke, charakteristický pre druh, z ktorého pochádza. Napr. krížením koňa a osla vznikne mul, no mul už nie je schopný udržať si potomstvo svojho druhu). Mutácia neprináša pozitívny vývoj, skôr degeneráciu. Boh zjavne ohraničil rámec druhov živého tvorstva a túto hranicu jednotlivé druhy nijakým vývojom nemôžu prekročiť. Tak je aj medzi človekom a ostatnými živými tvormi nepreklenuteľná priepasť.

Ateistická veda na jednej strane zvyšuje človeka na úroveň „boha“ (veda, technika, atď., čo všetko dokáže človek!), na druhej strane ho však ponizuje na úroveň zvierat, keď popiera nesmrteľnosť ľudskej duše. Podľa toho jeden jazdecký kôň má lepšiu perspektívu, budúcnosť a nádej než dieťa narodené v chudobnej rodine.

C. PODSTATA ČLOVEKA

1. Človek je stvorená bytosť

Kto je človek? Žalmista hľadiac na nebeskú slávu, sa pýta: „Čo je človek?“ (Žalm 8:4-7).

Grécke slovo pre človeka je „antropos“. Človek je „majstrovské dielo“ Božích tvorivých skutkov. Bol stvorený na obraz Boží, aby bol korunou slávy stvorenia. Je zvrchovaným nad všetkým zverstvom. Najlepšie vyzerajúca opica sa nemôže vyrovnáť človeku v jeho celkovej existencii. Inteligentný človek je jedným z najväčších argumentov za existenciu inteligentného Boha. Bilióny ľudských stvorení, každý odlišný a jedinečný, zatiaľ čo všetky nesú na sebe známku stvoriteľstva, dokazujú existenciu Stvoriteľa. Evolučné teórie sú jednoducho ľudským pokusom uniknúť od zodpovednosti pred Stvoriteľom vesmíru. Biblia jasne učí, že človeka stvoril Boh. Boh má na človeka nárok a človek je predmetom Božej lásky a Božích zasľúbení. Podmienkou je jeho plná dôvera a poslušnosť.

2. Štruktúra, trojjedinosť človeka.

Človek je zložitým, komplikovaným stvorením. Anjeli sú pre nás síce nepochopiteľnými, predsa jednoduchými duchovnými stvoreniami. Majú len ducha. Sami vieme, aké komplikované je naše telo, aký komplikovaný je ľudský organizmus, nehovoriac o duševných komplikáciách. Nepoznáme sami seba. Málo ľudí však pochybuje o tom, že človek má hmotnú a nehmotnú stránku.

a. Materiálna, hmotná, fyzická stránka človeka

Je to naše telo.

1) To, čo vidíme na inej osobe. Fyzické telo (soma), koža a vlasy, a to čo sa pod kožou skrýva. Mäso, kosti, svaly, mozog, tepny, atď. To, čo sa dá zväžiť, merať, v laboratóriu skúmať. Človek má obdivuhodné telo. Ľudské telo je súčinnosťou vysoko organizovaných biologických systémov a svedčí o majstrovskom diele Stvoriteľa a o svojej účelnosti a zmysluplnosti.

2) Do oblasti tela patria naše fyzické zmysly: zrak, sluch, čuch, chuť a hmat, ktorými vnímame obkľučujúci stvorený svet.

3) I keď slovo „telo“ označuje materiálnu časť človeka, Biblia ho niekedy používa v súvislosti s imateriálnou stránkou človeka a označuje tým jeho hriešne telesné žiadosti, náchylnosť k hriechu a skazenú prirodzenosť tela.

Nehmotná stránka človeka je z hľadiska večnosti dôležitejšia, predsa nemôžeme telo považovať za niečo nutné a zákonite zrodené zlé, za pôvod každého zla alebo za väzenie duše. Naše telo má byť chrámom Svätého Ducha. Preto ho nemôžeme zanedbať, ale máme sa očistiť a chrániť sa od každého poškrvnenia tela i ducha (2Kor 7:1), a oslavovať Boha svojím telom a svojím duchom (1Kor 6:19-20). Telo sa po smrti rozpadne, jedného dňa predsa bude zázračne vzkriesené.

b. Imateriálna, nehmotná, nefyzická stránka človeka.

Pomerne ľahko je rozpoznať a opísať hmotnú stránku človeka, ale oveľa ťažšie je pochopiť a opísať jeho nehmotnú stránku. Človek sa skladá z dvoch alebo z troch častí? Je obtiažne rozhodnúť sa, či duch a duša sú dve odlišné stránky ľudskej bytosti, alebo sa jedná o tú istú vec? Biblické rozdelenie človeka na dve časti (dichotómia) sa líši od Platónovho učenia (dualizmus), ktoré hovorí, že telo je väzením duše, ktorá je po smrti vyslobodená, aby sa mohla vrátiť do nebeského sveta, alebo sa mohla znovu vteľiť do iného tela.

Niektorí kresťania veria, že nehmotná časť sa skladá z dvoch prvkov. Jedným je duša, ktorá je základom biologického života, druhým je duch, ktorý je základom rozumového života. Tento názor nadradzuje ducha duši, a ducha i dušu nadradzuje telu (trichotómia).

Iní zase veria, že keď Boh stvoril človeka, vdýchol doňho dych života, a tak sa človek stal živou dušou. Človek je trojjediná bytosť: duch, duša, telo - 1Tes 5:23-24, Žid 4:12. (Pozri obrázok.) Ale ako tomu treba rozumieť? Biblia o človeku hovorí ako o celku. Človek je integrovanou bytosťou hmotnej, fyzikálnej zložky (telo) a nehmotnej, nefyzikálnej (duch a duša). Duša je výsledkom integrácie (prieniku) ducha a tela. Tak ako zelená farba je prienikom modrej a žltej. Človek sa stal živou dušou, keď Boh vdýchol do jeho hlinenej telesnej schránky svojho Ducha. Duch človeka je nasmerovaný vertikálne na vzťah k Bohu a ku nadprirodzenému, duchovnému svetu, kým duša smeruje k svetu, k ľuďom a k sebe, vníma osobný vzťah v sebe na ľudskej, horizontálnej rovine.

1) DUCH

Duch (pneuma) je časť človeka, uvedomujúca si Boha, schopná Ho poznať a uctievať, Ktorý je tiež Duchom. Duch je večnou časťou človeka. Človek v prvom rade je duchovno-fyzická bytosť, duchovná bytosť, ktorá chodí v tele a má dušu. Už bolo spomenuté, že to božské vdýchnutie, keď Boh dal, vdýchol do človeka dych života zo svojej bytosti, udelilo človeku duchovnú prirodzenosť. Pôvodne dominoval v živote človeka duch, a nie telo. Človek bol stvorený so schopnosťou mať obecenstvo s Bohom, Ktorý je Duch. Keď však upadol do hriechu, jeho obecenstvo s Bohom, s prameňom života, bolo prerušené a človek sa stal duchovne mŕtvym. Neprestal však vnímať duchovný svet a je otvorený pre nadprirodzené pôsobenie satana. Duchovne môže byť obživený a znovu mať s Bohom obecenstvo jedine znovuzrozením skrze vieru v Ježiša Krista.

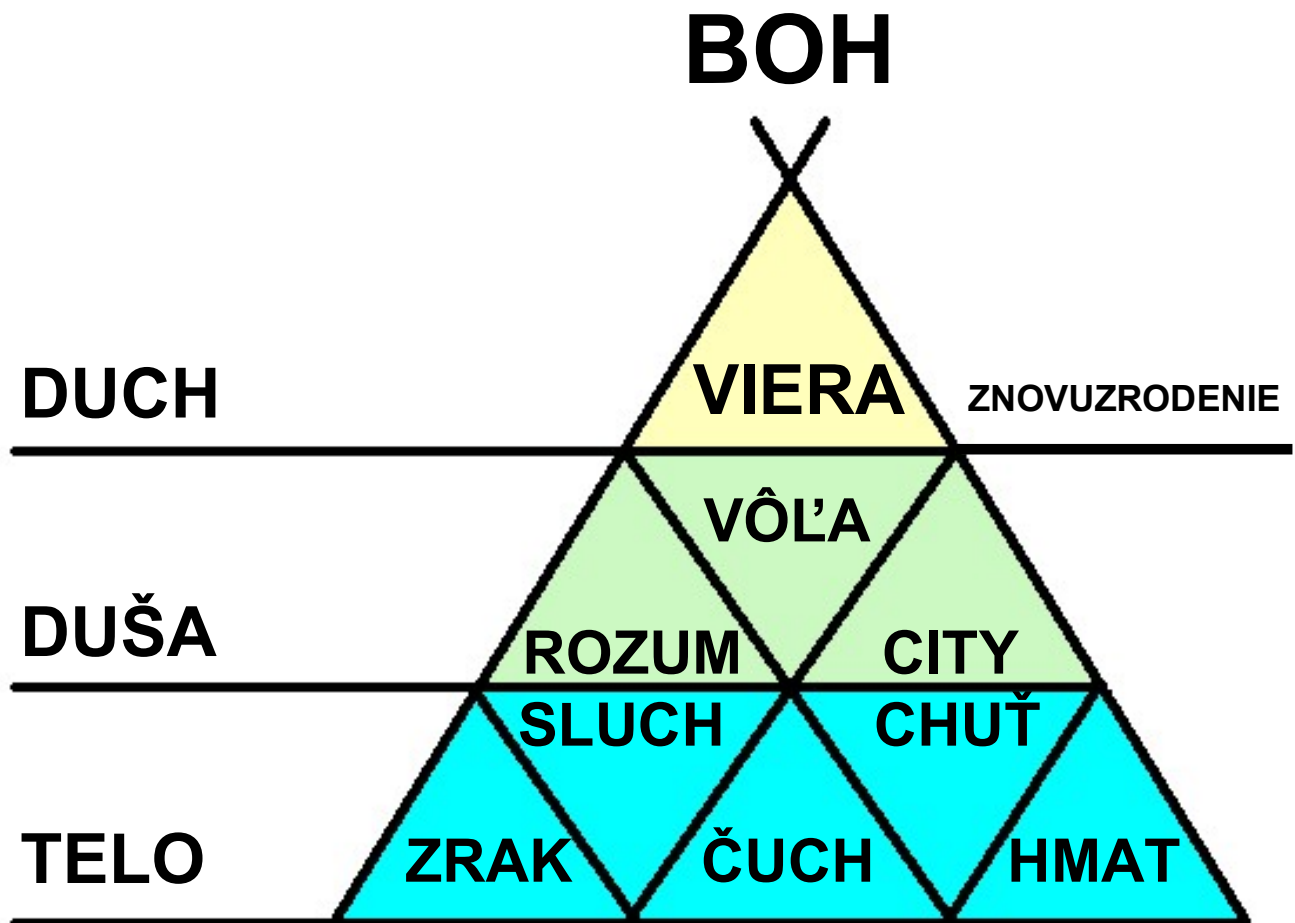
2) DUŠA

Duša (psyché) je časť človeka, uvedomujúca si seba a schopná vnímať, hodnotiť okolitý svet. Je to oblasť psychiky. Oblasť intelektu (rozumu), vôle a citov (emócie), tiež vedomia „ja“ a svedomia. Človek sa stal živou dušou, keď Boh vdýchol do hlineného tela dych svojho života.

Rozum, inteligencia, intelekt (racionálne vlohy). Schopnosť učiť sa a nadobudnúť vedomosti. Schopnosť poznávať Boha a iné bytosti. Človek je rozumová bytosť, predsa sa správa a koná často krát nerozumne.

Hriech znetvoril človeka, preto

- robí to, čo by nemal robiť,
- nerobí to, čo by mal robiť,
- je tým, čím by nemal byť,
- nie je tým, čím by mal byť.

Vôľa je naša schopnosť rozhodnúť sa. Človek má slobodnú - ale nie neobmedzenú - vôľu. Vôľové danosti človeka (možnosť voľby) ho robia zodpovednou bytosťou. Vôľa je tá morálna zložka ľudskej duše, ktorá po uvažovaní rozumu a pod vplyvom pocitov, rozhoduje medzi rôznymi možnosťami. Človek je hriechom nakazený, preto jeho vôľa je tiež skazená a obmedzená. Nemôže zmeniť svoj morálny stav, nemôže len samotným chcením sa polepšiť a stať sa spravodlivým. Boh však ponúka milosť a Svätý Duch sa snaží usvedčiť človeka, aby sa navrátil k Bohu a prijal Ježiša za Spasiteľa, a tak sa stal Božím dieťaťom. Ak v tomto rozhodujúcom stave a momente vôľa správne rozhoduje, Svätý Duch vypôsobí v človeku zázrak znovuzrodenia a chcenie činiť Božiu vôľu. Keď sa učíme žiť v Duchu, duchovne rastieme k zrelosti a budeme schopní rozlíšiť dobré od zlého a rozhodnúť sa pre dobré (Fil 2:13, Rim 12:1-2, Žid 5:14).

City (emocionálna povaha). Človek je citová bytosť. Okrem fyzického cítenia čuchom, chuťou, hmatom, okrem pocitu hladu, smädu, únavy a bolesti v tele má aj duševné city, emócie (zármutoč, radosť, pokoj, výčitky svedomia, hnev, atď. Svojím duchom môže vnímať, cítiť, predcítiť, vycítiť určité intuície, rozoznať určité duchovné situácie (vôňu Kristovu, alebo „tu smrdí diabol“).

Svedomie (morálna povaha človeka). Človek je morálnou bytosťou. Má vnútorný zmysel pre dobro a zlo, ako aj pre zodpovednosť. Má schopnosť pridržať sa toho, čo je dobré a vyvarovať sa toho, čo je zlé. Túto schopnosť človeka Biblia nazýva svedomím.

Svedomie je vnútorným svedectvom v človeku, ktoré ho nabáda robiť niečo, o čom si myslí, že je správne a vyhýbať sa tomu, o čom si myslí, že je nesprávne. Je to vnútorný hlas, ktorý nás presvedča a obviňuje, ak si myslí, že nemáme pravdu, alebo nás obhajuje, ak si myslí, že máme pravdu (Rim 2:15). Ak berieme ohľad na tieto pobádania, budeme mať dobré a čisté svedomie (1Tim 1:5). Ak ich ignorujeme, máme nečisté svedomie (Žid 10:22).

Svedomie je svedkom najvyššieho Zákonodarcu a Sudcu, Ktorý vbudoval toto vedomie zodpovednosti voči dobru do ľudstva. Svedomie hovorí o Bohu. Boh vložil do človeka svedomie, ktoré uschopňuje človeka rozlíšiť dobré od zlého. To činí človeka zodpovedným stvorením, a tým odlišným od zvierat. Každý človek má v sebe vštepené základné morálne hodnoty, ktoré sú zhodné s Božími zákonmi, podanými v prikázaniach. Bez písaného zákona naše svedomie hovorí, čo je pravé, a čo je nepravé (Rim 2:14-15). Ten istý Boh, ktorý dal zákony, stvoril aj človeka a vložil do neho aj zákon svedomia.

Svedomie je vnútorným výstražným signálom ako požiarnicky zvon, ktorý Boh používa na to, aby človeka zobudil, a aby si človek mohol uvedomiť, že niečo nie je v poriadku. Naše svedomie neuvažuje. Šepká iba to, čo vie, že je správne podľa Božieho morálneho štandardu. Nevyučuje, len nás vedie k tomu, aby sme robili to, o čom sme presvedčení, že je správne. Ak ho neposlúchneme, pociťujeme vinu, zahanbenie, ľútosť, zármutok, strach z trestu, obavu z následkov, zlyhanie. Môžeme sa vyhovárať, snažiť sa ho upokojiť, prehovoriť, podplatiť si alebo zaprieť, ale tým iba rastie napätie v našom vnútri. Toto napätie môžeme síce na istý čas zakryť, ale nakoniec aj tak vyjde na povrch - často krátko v podobe horkosti alebo choroby. Ak niekto zámerne ignoruje hlas svojho svedomia a zvykne si na hriech, ono sa začne zatvrdzovať, otupovať a prestane hovoriť. Stáva sa necitlivým, a tak neschopným splniť svoju funkciu. Ignorovať naše svedomie je rovnako nebezpečné, ako ignorovať bolesť. Bolesť signalizuje nejaké poškodenie organizmu. Ignorancia obyčajne vedie do skazy.

Boh nám dal svedomie, aby nám pomohol poslúchať Ho. Naše svedomie je ako počítač. Správne odpovede dá iba vtedy, ak sú doňho vložené správne informácie. Za ideálneho stavu by naše svedomie malo byť naprogramované tak, aby nám vždy ukázalo, keď robíme, alebo nerobíme to, čo chce Boh. Po páde človeka je však svedomie človeka narušené, a neodráža vždy dokonalú Božiu vôľu. Je ako pokazený počítač, v ktorom nepriateľ prehadzoval programy. Avšak jadro ešte zostalo v poriadku. Preto svedomie nie je neomylné. Každý má svedomie, predsa sa môže stať, že na tú istú vec „rôzne svedomia“ môžu mať „rôzne názory“. Saulus bol veľmi svedomitý človek, predsa - síce z nevedomosti - prenasledoval kresťanov. Svedomie tiež sa rozvíja ako aj intelekt počas rastu a dospievania. Jeho rozvoj je ovplyvnený a podmienený výchovou, okolnosťami, zvykmi, tradíciou, kultúrou, kultúrnosťou a morálkou či nemorálnosťou prostredia alebo národa. Sme vychovaní rôznymi spôsobmi, a ako rastieme, tak sa cvičí aj naše svedomie. Pri znovuzrození svedomie je obnovené a znovu citlivejšie reaguje. Boh chce preprogramovať naše svedomie tak, aby pracovalo ako sprievodca alebo kompas. Aby vždy, keď sa potrebujeme rozhodnúť, vytýčilo Božiu cestu, Boží spôsob. Potrebujeme nechať Boha, aby obnovil našu myseľ, menil naše svedomie Božím Slovom a posvätil ho Svätým Duchom. To je určitým procesom v živote kresťana, čo nejaký čas potrvá. Ľudia so slabším svedomím potrebujú pravidlá, príkazy a zákazy (ako malé deti), podľa ktorých by žili, a ktoré by im zabránili robiť nesprávne veci. Ich svedomie sa cvičí sebadisciplínou a dodržiavaním týchto pravidiel. Zrelí kresťania so silným svedomím, ktoré je založené na Božom Slove, dospelí vo viere nepotrebujú toľko obmedzení a pravidiel, pretože ich svedomie už má zakódované tieto Božie kritéria. Takéto svedomie je veľkou pomocou pri chodení v Božej poslušnosti.

3. Odlišnosti medzi človekom a zvieratami

a. Odlišný spôsob stvorenia

Človek je medzi ostatným stvorením celkom odlišnou bytosťou. O tom svedčí aj samotné stvorenie človeka. Pri stvorení ostatného tvorstva Boh vyzýva k spoluúčinkovaniu zem, aby vydala trávu, byliny, stromy, hovädá a plazy... (Gen 1:11,24). Pri stvorení človeka však Boh nevyzýva k spolupráci žiadne stvorenie, ani anjelov, len samého seba v množnom čísle (v plnosti, v trojici). Tento proces stvorenia človeka vyvrcholil, keď Boh dal zo svojej bytosti, zo svojho Ducha, vdýchol do človeka dych života (Gen 1:26, 2:7). Toto božské vdýchnutie udelilo človeku duchovnú prirodzenosť. Tak bezprostredne, zblízka a osobne sa Boh nezaoberal ani jedným zo stvorení. Toto vyjadruje Božiu lásku k človeku a Jeho túžbu po obecenstve s ním. Láska potrebuje predmet, a tým predmetom sa stal človek. Kvôli človeku Boh stvoril všetko ostatné. Určením človeka bolo práve to živé obcenstvo so svojím Stvoriteľom a vláda nad celým stvorenstvom.

b. Božská podobnosť človeka

„... učiňme človeka na svoj obraz a podľa svojej podoby...“ (Gen. 1:26). Boh to povedal len pri stvorení človeka. V čom spočíva táto božská podobnosť? Pozor! Nie božstvo, božská totožnosť, len podobnosť! (Gen 3:5: „budete ako bohovia!“ - New age: „bohovia ste!“). Človek bol stvorený na Boží obraz, ale pre hriech ho stratil. Znovuzrozením, skrze vieru v Ježiša Krista, ho môže však získať späť, ale v plnosti až vo večnosti.

- ♦ **Podobnosť nie je fyzická ale duchovná.**
- ♦ **Pôvodný model podobnosti sa nachádza v Bohu, a nie v človeku.** Človek bol stvorený na Boží obraz, nie človek si predstavuje a tvorí Boha podľa svojho vzoru.
- ♦ **Morálna podobnosť.** Boh je morálnou bytosťou na najvyššej morálnej úrovni. Je morálne absolútne čistý a svätý, bez hriechu. Človek bol stvorený tiež ako morálna bytosť s morálnymi kvalitami, so schopnosťou rozlišovať dobré od zlého, so schopnosťou slobodnej voľby a zodpovednosťou za svoje rozhodnutie. Morálna zodpovednosť človeka zostala aj po jeho páde.

- ♦ **Personalita, identita** (racionálna, emocionálna a vôľová povaha, vedomie „ja“). Pôvodný model osobnosti sa nachádza v Bohu. Človek bol stvorený na Boží obraz. Osobnosť je niečo iné než telo, než fyzická podobnosť.
- ♦ **Nesmrtelnosť.** Človek je nesmrteľná bytosť. Keď telo prestane fungovať, nastane fyzická smrť. Telo sa rozkladá a navráti v prach. Avšak nehmotná časť človeka neprestane existovať. Telesná, fyzická smrť je následkom pádu človeka a postihuje aj nás, znovuzrodených kresťanov. Žijeme však v blahoslavennej nádeji, že pri prvom vzkriesení obdržíme oslávené telo. Oproti tomu duša hriešnika, ktorý zomrie bez pokánia a znovuzrodenia, pokračuje vo vedomom stave existencie na mieste intenzívneho večného súženia. Zvieratá nie sú nesmrteľné.
- ♦ **Schopnosť reči, komunikácia.**
- ♦ **Duchovná prídruženosť.** Vzťah k Bohu, túžba po nadprirodzenom a duchovnom svete a bytostiach. Potreba pocitu duchovnej patričnosti k Niekomu. Človek je závislá bytosť, nie je samoexistujúci ako Boh.
- ♦ **Sociálna prirodzenosť.** Náklonnosť k láske, potreba spoločnosti, rodiny, priateľov.
- ♦ **Dôstojnosť, hodnosť, autorita** (duchovné kvality).
- ♦ **Schopnosť, zručnosť, tvorivosť, moc, sila** (fyzické vlastnosti). Schopnosť plánovať, tvoriť, prispôbiť si životné prostredie, aby sa mu lepšie žilo. Vtáci majú také isté hniezdo ako pred tisíckami rokmi.
- ♦ **Schopnosť vládnuť.** Skrotiť zvieratá, ktoré sú silnejšie, než on. Podmaniť rieky, premeniť púšte.

c. Iné odlišnosti

- ♦ **Medzi človekom a zvieratom je podstatný rozdiel, veľká priepasť.** Človek má nielen telo a pudy, ale má aj dušu a ducha. Duša je oblasť rozumu, vôle a citov. Človek je zodpovedným stvorením, schopným plánovať, rozhodovať sa. Zvieratá nevedia rozmýšľať, plánovať, rozhodovať sa, konajú len pudovo, inštinktívne. Nemajú vedomie svojho „JA“, neprežívajú výčitky svedomia, zodpovednosť za svoje konanie ako človek. Človek je zodpovedným stvorením, vie rozoznať dobré od zlého a v podvedomí prežíva zodpovednosť pred nejakou vyššou autoritou. Tou najvyššou autoritou je Boh.
- ♦ **Vedomie o sebe, o Bohu, o svete.** Človek sa líši od ostatných stvorení i tým, že sa snaží zodpovedať si otázku: „Čo je zmyslom môjho života?“ Zvieratá nemajú vedomie o hriechu, o Bohu, o obecenstve s Ním, o večnosti a pod., ale človek toto vedomie v sebe má. Ďalším rozdielom je, že sme si vedomí toho, že nás stvoril Boh. (Nikto azda vážne neverí tomu, že pochádza z opice). Tieto odlišnosti medzi človekom a ostatným tvorstvom sú tu preto, lebo Boh stvoril človeka na svoj vlastný obraz a podľa svojej podoby (Gen 1:26-27).
- ♦ **Odlišnosť duše človeka a zvierat.** Duša zvierat je podstatne iná než duša človeka. Ľudská duša je manifestovaná v mysli, vôli a emóciách. Ľudská duša je hriešna, duša zvierat nie je. Zvieratá nemajú ducha, nie sú schopné poznať spoločenstvo s Bohom. Nemajú svedomie, nie sú schopné zhrešiť, a tak byť zodpovedné pred Bohom.
- ♦ **Človek je nesmrteľný, zvieratá nie.** Skutočnosť, že človek zomiera a zvieratá zdochýnjajú, niečo tiež vyjadruje.
- ♦ **Schopnosť slobodnej voľby a zodpovednosť.**
- ♦ **Schopnosť rozlišovať dobré od zlého.** Pochopiť, čo je to zlé z morálneho hľadiska. Zvieratám to nemôžeš vysvetliť. Môžeš ich k určitým úkonom vycvičiť, ale podstatu morálneho zla im nevysvetlíš.
- ♦ **Zvieratá majú len prirodzený inštinkt a pudy.**
- ♦ **Schopnosť a potreba uctievať vyššiu bytosť.**
- ♦ **Schopnosť obdivovať krásu stvorenstva.** Zvieratá neobdivujú krásu.

D. URČENIE ČLOVEKA

1. Jeho pôvodné určenie

- ♦ Byť predmetom Božej lásky.
- ♦ Mať obecnosť s Bohom.
- ♦ Vládať nad stvorenstvom (Gen 1:26,28, Žalm 8:4 -10, Žid 2:6-8).
- ♦ Strážiť a obrábať Eden (Gen 2:15).
- ♦ Rozmnožovať sa a zaľudniť zem (Gen 1:28).
- ♦ Oslavovať Boha (Žalm 102:19, Iz 43:7, Rim 1:21-25).

2. Jeho zlyhanie

(Viď: IX. D. Hamartiológia - Pôvod hriechu a pád človeka)

3. Jeho biblická perspektíva

Ako sme už v úvode poznamenali, východiskom a predmetom skúmania teologickej antropológie nie je hriešny človek po páde ale človek v jeho pôvodnom stave, človek ako Božie stvorenie. Klasickí dogmatici označujú tento stav za stav úplnej dokonalosti. Je to však idealizovanie skutočnosti. Dokonalý je len Stvoriteľ. Ak bol človek svätý a dokonalý, ako mohol zhrešiť? Pôvodný stav možno označiť len ako „stav nevinnosti“. Pádom človeka bola podstatne porušená jeho pôvodná pozícia a plnenie jeho určenia. Hoci neprestal byť predmetom Božej lásky, jeho obecnosť s Bohom bolo porušené, a tak človek prestal oslavovať svojho Stvoriteľa. Namiesto vlády nad stvorenstvom, ktorú stratil, začalo ničenie prírody, namiesto rozmnožovania nastali vraždy, vojny, samovraždy, sebaničenie, interrupcia... . Namiesto obrábania Edenu prácou bez únavy, musí obrábať zem v pote tváří, v trní a bodľáci (Gen 3:17-19, 23).

„Prečo stvoril Boh človeka schopného zhrešiť? Nemohol stvoriť človeka tak, aby nevedel podľahnúť pokušeniu?“ Boh by to mohol urobiť, ale taký človek by nebol človekom, skôr nejakým naprogramovaným strojom. Ani Božia láska by nemohla byť zjavená. Láska nepôsobí nátlak, násilie, netyranizuje a nevyžaduje si násilu bezpodmienečnú poddajnosť, ale po náležitom poučení a varovaní slobodu rozhodovania ponechá svojmu predmetu, v tomto prípade človeku. Dôstojnosť človeka spočíva práve v tejto výsade, v slobodnej vôli, v možnosti rozhodnúť sa pre Boha alebo proti svojmu Stvoriteľovi. Je rozdiel ak jedna bytosť musí robiť dobre, lebo nemá možnosť konať inak, a ak sa dobrovoľne rozhodne a činí dobre napriek tomu, že by sa mohla rozhodnúť konať inak. Akú dôstojnosť a dôveru daroval Boh človeku práve tým, že mu dal možnosť slobodnej vôle! Slobodná vôľa by však nemala žiadny význam bez skúšobného kameňa. Človek v tejto skúške neobstál. Boh stvoril človeka, aby vládol. Cesta k pravej vláde vedie cez sebaovládanie. Preto nám to prišiel ukázať a dokázať ten „druhý Adam“. V zmysle výpovede apoštola Pavla, stav dokonalosti sa začal až „druhým Adamom“, totiž Kristom, skrze ktorého a v ktorom môže človek získať z viery, cestou posvätenia, zo slávy k sláve viac než ten pôvodný stav, stav nevinnosti, no i stav dokonalosti.

Pôvodný stav človeka je „stav nevinnosti“, súčasný stav je „stavom hriešnosti“. Terajší stav tých, ktorí sú v Kristu je „stavom svätosti“ a budúci stav víťazov v Kristu bude „stavom dokonalosti“. Toto je tá pravá „biblická evolúcia“ človeka - znovuzrodeného kresťana.

„Takže ak je niekto v Kristu, je novým stvorením, drevne pominulo, hľa všetko je nové.“ (2Kor 5:17). „... hľa, činím všetko nové.“ (Zj 21:5)

Otázky z Antropológie:

- 1.) V čom spočíva Božská podobnosť človeka?
- 2.) Vymenuj hlavné rozdielnosti medzi človekom a ostatným stvorením.
- 3.) Opíš štruktúru človeka.
- 4.) Vysvetli funkciu ľudského svedomia.
- 5.) Čo bolo pôvodným určením človeka?
- 6.) Prečo Boh stvoril človeka takého, že mohol hrešiť?
- 7.) Aká je tzv. „biblická evolúcia“ človeka - znovuzrodeného kresťana?

Príloha k téme: „Človek stratil obraz Boží“

(Názory niektorých neveriacich psychológov a psychiatrov o človeku.)

- 1) Človek je jediný tvor, ktorý vypadol z poriadku prírody. Vypadol zo zdravej súvislosti celku prírody. Svedčia o tom stroje a umelé neprirodzené bývanie, stravovanie, obliekanie. Cíti sa cudzím, samotným, opusteným, premoženým. Z toho pochádzajú depresie, úzkosti, neuróza a vnútorné komplexy.
- 2) Človek je jediný tvor, ktorý ešte nie je tým, čím je. Stále hľadá sám seba, vyvíja sa, hľadá plnosť, sebauplatnenie, nie je spokojný sám so sebou. Je mu to privilégium a tragédiou. V neustálom zhone, trápení ešte aj v šedinách má vždy ten neuspokojivý pocit: „Som niečím, ale nie tým, čím som. Musím nájsť seba.“
- 3) Človek je jediný tvor, ktorý má možnosť a schopnosť rozhodovať sa. Tragédiou človeka je, že sa vo väčšine prípadov rozhoduje zle (manželstvo, zamestnanie, obchodovanie, konflikty, atď ...).
- 4) Popri týchto rozdielnostiach má človek aj niečo spoločné so zvieracím svetom, napríklad s potkanom. Pokusy s potkanmi ukázali, že nadobličky človeka a potkana sú veľmi podobné. Podobné sú ich funkcie, podobne fungujú v rozličných stresových situáciách. Tak ako napadnutý potkan pľuje a hryzie, správa sa aj napadnutý človek. Aj charakterom sa mu človek podobá: ako sa potkan dobre cíti v špine a v smetiach, tak isto aj človek (krčmy, čakárne na železničných staniciach, byty opilcov, narkomanov, ...).

IX. HAMARTIOLÓGIA

A. PREDMET HAMARTIOLÓGIE

Hamartiológia je náuka o hriechu. Grécky výraz - hamartia: hriech, omyl, opustenie pôvodného stavu, prekročovanie miery, hranice. V Novom Zákone uvedené 173-krát, v epištole Rimanom 48-krát.

B. POJEM HRIECHU

Sväté Písmo síce nepodáva definíciu hriechu, ale predstavuje nám jeho jednotlivé stránky. V Novom Zákone - okrem hamartie - sú aj iné grécke výrazy:

- anomia = nezákonnosť,
- adikia = nespravodlivosť, zločin,
- asebia = bezbožnosť, zrieknutie závislosti od Boha,
- parabasis = úmyselné prestúpenie, prepočutie Božieho zákona, (parakoé) premiestnenie základu, stratenie pôdy,
- paraptóma = previnenie, omyl,
- proskomma = pohoršenie sa, chybný krok,
- skandalon = škandál, vábenie, pôsobiť pohoršenie.

C. REALITA A ZÁVAŽNOSŤ HRIECHU

Dejiny ľudstva, vojny, nenávisť, kriminalita, ale ja ľudské svedomie dostatočne svedčia o skutočnosti hriechu. Napriek tomu sa rozšírili teórie, popierajúce alebo podceňujúce skutočnosť hriechu.

Ateizmus zapiera Boha, a tak zapiera aj hriech. Je zjavné, že hriech smeruje proti Bohu, a keď niet Boha, nie je ani hriech. Uznáva síce ublíženie proti človeku, osobe alebo spoločnosti ako trestný čin, ktorý sa zákonom aj trestá, ale slovo hriech nechce ani počuť, lebo to svedčí o Bohu. Normy ľudských zákonov nie sú absolútne, tvorili ich ľudia podľa záujmov tej-ktorej spoločnosti a dajú sa obchádzať. Slovo hriech poukazuje na merítko Božích zákonov, ktoré majú všeobecnú a absolútnu autoritu, ktoré sa ani nedajú obchádzať.

Determinizmus popiera slobodnú vôľu človeka. Podľa tejto teórie človek je otrokom okolností a nejakého vnútorného nátlaku, a nie je schopný konať to, čo by chcel. Preto nemôže byť zodpovedný za svoje skutky, nemôže byť ani odmenený, ale ani stíhaný. Človek je obeťou osudu, preto hriešnikovi treba udeliť milosť. Avšak Božie Slovo rozhodne učí, že človek má schopnosť rozhodovať sa medzi dobrým a zlým, a je zodpovedný za svoje rozhodnutia a skutky. O tom svedčí aj svedomie. Boh udeľuje milosť len tým hriešnikom, ktorí činia pokánie a vo viere prijímajú obeť Ježiša Krista.

Hedonizmus (z gréckeho slova s významom = rozkoš). Podľa tejto teórie zmyslom života je kochať sa v telesných rozkošiach. Na hriech hľadá ako na nejaké „sladké skĺznutie“. Podľa vyznavačov tejto teórie utlačanie žiadostí škodí zdraviu. - „Čo sa mi zažiada, to nie je hriech. Hriechom je to, keď odmietnem telu, čo si telo žiada“. Otec lží, ten starý had, sa snaží zmazať hranicu medzi dobrým a zlým, medzi pravdou a lžou, ako v raji: „Istotne nezomriete!“ (Gen 3:4). Božia odpoveď je: „Beda tým, ktorí hovoria zlému dobré a dobrému zlé.“ (Iz 5:20).

Náboženská spoločnosť - tzv. „**Kresťanská veda**“ tiež popiera skutočnosť hriechu. Podľa nej je hriech len v myslení ľudí, preto toto myslenie potrebuje úpravu. Hriech, nemoc a smrť nie sú realitou ale len ilúziou. Človek nie je schopný zhrešiť, pretože jeho podstata pochádza od Boha a nevlastní žiadnu vlastnú moc, ktorá by nepochádzala od Neho.

Evolučná teória považuje hriech za pozostatok zvieracích predkov, tvrdí, že „hriech“ je len to „živočíšne“ v nás. Tvrdí, že človek je len zvierat, ktoré má zvieracie inštinkty a napĺňanie týchto tendencií by sa nemalo nazývať hriechom. Takto - namiesto biblického napomenutia, že treba vyzliecť starého človeka - evolucionisti nemôžu hovoriť múdrejšie, než majú vyzliecť tú „starú opicu“, alebo toho „starého tigra,... vlka“. Inak zvieratá nepáchajú hriech. Žijú podľa svojich pudov a nemôžu mať hriešne skutky.

Liberálna teológia tiež podceňuje vážnosť a hroznú skutočnosť hriechu. Napr.: výmena nálepky na fľaštičke: namiesto JED-u - MED.

D. PÔVOD HRIECHU A PÁD ČLOVEKA

Po stvorení sveta Boh vyhlásil, že „všetko čo učinil bolo veľmi dobré.“ (Gen 1:31). Napriek tomu sa stretávame s mnohými vecami, ktoré nie sú dobré ale zlé. Vynorí sa nám otázka: „Ako vstúpilo zlo do tohto sveta?“. Odpoveď na túto otázku nájdeme v Biblii, ktorá nám poukazuje aj na východisko z hriechu. V Gen 3. kapitole hovorí o pokúšaní, o páde človeka, o následkoch jeho pádu a o Božom zasľúbení.

1. Vstup hriechu do sveta

Hrozná skutočnosť : Hriech je tu ! Vo svete, medzi nami, v nás ... ! Ako vstúpil hriech do sveta? Ako človek, stvorený na Boží obraz, stratil Božiu slávu?

Hriech vstúpil do sveta cez pokúšenie. Pokúšiteľ prichádza aj dnes do života jednotlivca tým istým spôsobom ako vtedy:

- ♦ Nevola človeka hrešiť (to by bolo okaté, človek „predsa nechce hrešiť“),
- ♦ len trocha sa porozprávať, („poklebetiť“),
- ♦ len malý otáznik, malá pochybnosť, spochybnenie Slova Božieho. Skutočne? Je to pravda? - „Či to naozaj riekol Boh ?“ (Gen 3:1),
- ♦ pri tom nenápadné sfalšovanie Božieho Slova: „ zo žiadneho stromu...?“,
- ♦ potom malý otáznik sa vyrovná na veľký výkričník: „Istotne nezomriete!“ (Pozri ani tento nezomrel, ani tento ..., a ten aké zázraky robí, uzdravuje, hoci aj on..., nevidíš?),
- ♦ obviňuje Boha, že je zlý, závistlivý,
- ♦ vzbudí sebecké túžby, dáva klamné, falošné sľuby („budete ako bohovia...“),
- ♦ ... a žena videla, vzala, jedla a dala (Gen 3:1 - 6).
- ♦ Vtedy sa im otvorili oči a poznali (keď už bolo neskoro), že sú oklamaní.
- ♦ Keby činili pokánie! - ... , ale namiesto toho sa skrývajú a zodpovednosť zvaľujú jeden na druhého. Adam: „žena, ktorú si mi dal“ (Ty si na vine, takúto ženu si mi dal !), Eva: „had ma zvedol ...“.

2. Následky pádu človeka

(Gen 3:7 - 10, 16 - 19, 22 - 24)

- ♦ Hrozným spôsobom sa splnili hadove slová: „otvorí sa vaše oči a budete vedomí dobrého a zlého“. (Gen 3:5) - Človek doteraz nepoznal zlé veci.
- ♦ Stratili stav nevinnosti. Raz spáchaný hriech nemôže byť anulovaný, môže byť len odpustený.
- ♦ Snaha skryť sa pred Bohom, ktorého prítomnosť predtým bola príjemná a nepoškoditeľná.
- ♦ Vyhnanie z raja, prerušené obecnstvo s Bohom, duchovná smrť.(Rim 3:23).
- ♦ Zlorečenie nad ženou - bolestné pôrody, panovanie muža nad ženou.
- ♦ Zlorečenie nad mužom - práca v Edene nebola ťažká, ale pre hriech mimo Edenu sa stala zlorečenou, bolestnou „...a v pote svojej tváre budeš jesť svoj chlieb.“
- ♦ Zlorečenie nad prírodou (tŕne, bodlák a burina).
- ♦ Strata vlády nad stvorenstvom (divé zvieratá, zákony džungle).
- ♦ Bieda, vojny, hlad, bolesti, utrpenie, únava, nemoci, starnutie, fyzická smrť.
- ♦ Smrť: telesná, duchovná a večná (druhá smrť).
- ♦ Najhroznejší následok: všetky následky pádu zdedili všetci ľudia.
- ♦ Pripočítaný hriech. I keď sme sa priamo aktívne nezúčastnili hriechu, Adamov pôvodný hriech bol pripočítaný ako nespravodlivosť všetkým jednotlivcom.
- ♦ Dedičný hriech. Hriešna, skazená prirodzenosť, stav hriešnej skazenosti sa dedične cez rodičov preniesol na všetkých potomkov Adamových. Len Pán Ježiš Kristus tvorí výnimku. Neprijímame ani rímskokatolícke učenie o nepoškvrnenom počatí Márie. Podľa tejto dogmy Mária bola uchránená dedičného hriechu v živote svojej matky, vzhľadom na zásluhy Kristove (IX. Pius 8. dec. 1854). Je to proti Písmu, ktoré svedčí (Rim 3:23, 5:12, Lk 1:28,47), že aj ona potrebovala milosť a Spasiteľa.
- ♦ Následkom pádu človeka sú duchovné boje znovuzrodených Božích detí proti hriechu, proti pokúšeniam a proti mocnostiam temnosti. Je to urputný boj a niekedy až do krvi. Nebezpečenstvo pádu je aj po znovuzrození.

3. Zaslúbenie vykúpenia v Edene

Praevanjelium: Gen 3:15. Znázornením a predobrazom tohto zaslúbenia je, že Boh zabil nevinné zviera, On priniesol obeť, aby obliekol človeka, ktorý sa pre hriech cítil nahým. Dedičný hriech Boh ráta ako vinu všetkým ľuďom, hoci zhrešil len prvý človek. Nie je to nespravodlivosť? Príbeh Adama a Evy je príbehom každého z nás. Keď neobstál prvý človek, ani my by sme neboli obstáli. Človek za dedičný hriech nemusí zahnúť, len za neveru, za odmietnutie Božej lásky, slobody a vykúpenia skrze obeť Pána Ježiša Krista.

E. POVAHA HRIECHU

- ♦ Hriech je niečo lákavé, zároveň špinavé, smrdí. Očarujúce, zároveň kruté, smrtonosné, smrtiace.
- ♦ Práve to zakázané je vzrušujúce - je to koreňom každého duševného konfliktu. V raji bolo mnoho stromov, len jeden bol zakázaný. Prečo sa vždy Eva točila okolo toho zakázaného? Kde bol Adam? Zabudli na úlohu strážiť a obrábať záhradu? Nečinnosť vedie k núde, a vo voľnej chvíli pokušiteľ je už tam, len si trochu poklebetiť (Dávidov pád, Dína – 1M 34:1).
- ♦ Množí sa ako lavína. Najprv len „malá, nevinná“ neposlušnosť, potom:
 - závišť, nenávisť, vražda (Kain),
 - 77 násobná pomsta (Lámech),
 - rozmnožovanie hriechu, Boh oľutoval, že ... (potopa).
 - Babylon - veža, ktorej vrchol má siahať až do nebies. - „Sme bohovia!“
 - Krvavé dejiny ľudstva.

F. PODSTATA HRIECHU

1. V srdci prebývajúc zlo a previnenia

Biblia nám nepodáva presnú definíciu hriechu. Opisuje, čo je vôľa Božia pre človeka, a čo je ohavné pred Bohom.

- ♦ Hovorí o hriechu ako o zle, prebývajúc v srdci človeka.
- ♦ Hovorí o hriechoch a previneniach ako:
 - v tajnosti, v srdci, v myšlienkach, v pocitoch, ako žiadosti, úmysly, pohnútky, atď...
 - o zjavných, aké sú slová, skutky a iné prejavy (napr.: zlé oko - Mk 7:22).
 - zatajených, utajených hriechoch.
- ♦ Hovorí o hriechoch
 - o pozitívnych - t.j. vykonávanie zlého a
 - o negatívnych - t.j. nekonanie dobrého, nekonanie práve toho dobrého, čo by som mal robiť.
- ♦ Hovorí o hriechoch proti Bohu, sebe a blíznym, avšak v konečnom výsledku každý hriech smeruje proti Bohu ako proti Stvoriteľovi.
- ♦ Hovorí o hriechoch panujúcich a o občasných pádoch, o hriechoch úmyselných a neúmyselných zo slabosti, z nevedomosti, z nedbalosti, z prenáhlenosti. Aj súdiť bude Boh diferencovane ale spravodlivo. Smrteľný je každý hriech, ak človek neučiní pokánie. Avšak rúhanie proti Svätému Duchu nemôže byť odpustené.
- ♦ Hriech je v srdci prebývajúc zlo. Hriech nespočíva v obmedzenosti človeka, lebo Boh stvoril človeka obmedzeného aj relatívne obmedzenou slobodnou vôľou. Hriech nespočíva ani v telesnosti, akoby to fyzické telo bolo hriešne, (akoby ono bolo „na vine“). Veď hriechy ako pýcha, závišť, nenávisť sa nedajú vysvetliť z telesnosti ako napr. smilstvo. Tieto vychádzajú zo srdca. Hriech prebýva v srdci človeka. Samotné telo je dobré, nie je nepriateľom. Nepriateľom je tá stará skazená prirodzenosť. Telo by malo byť chrámom Svätého Ducha.
- ♦ Dedičný hriech. Hriešna, skazená prirodzenosť, stav hriešnej skazenosti sa dedične cez rodičov preniesol na všetkých potomkov Adamových.
- ♦ Pripočítaný hriech. I keď sme sa priamo aktívne nezúčastnili hriechu, Adamov pôvodný hriech bol pripočítaný ako nespravodlivosť všetkým jednotlivcom.
- ♦ Osobný hriech: Okrem toho, že hriech prvého človeka a jeho následky sa preniesli na všetkých potomkov Adamových, na celé ľudstvo, ešte každý množí svoje osobné hriechy – previnenia.

Pomenovanie	Definícia	Dôsledok	Prenos	Riešenie
Pôvodný hriech	Odmietnutie Boha, neposlušnosť Adama a Evy	Strata nevinnosti, minutie cieľa	Bol jednorazový prípad	Zaslúbenie v Edene
Pripočítaný hriech	Pripočítanie Adamovho hriechu všetkým jednotlivcom ako pripočítaná nespravodlivosť	Fyzická smrť	Od Adama priamo na jednotlivca	Pripočítanie Kristovej spravodlivosti veriacim. Prijíma sa vierou.
Dedičný hriech	V srdci prebývajúc zlo, zdedená hriešna prirodzenosť, stav hriešnej skazenosti.	Duchovná smrť	Z generácie na generáciu cez rodičov	Znovuzrodenie, ukrižovanie hriešnych žiadostí tela, posväcujúca práca Svätého Ducha. Nie je úplne vykorenený.
Osobný hriech	Osobné odmietnutie Boha, osobné previnenie	Narušené obecnstvo, onemocnenie duše, minucie cieľa	Neprenáša sa, ale má dopad	Návrat k Bohu v pokání, vysporiadanie vzťahov s ľuďmi, odpúšťanie, chodenie vo svetle

2. Odmietnutie Boha, onemocnenie duše a minucie cieľa

Hriech - odmietnutie Boha, vzburá (motivácia, hlavná príčina, koreň),
- onemocnenie duše (následok),
- minucie cieľa (výsledok).

Ak chceme pochopiť a určiť podstatu hriechu, musíme vychádzať z pôvodného stavu a určenia človeka. Človek bol stvorený na Boží obraz v stave nevinnosti a jeho určenie bolo žiť na Božiu slávu a oslavovať Boha.

Pôvodnou príčinou, motiváciou pádu prvého človeka bolo odmietnutie závislosti od Boha, odmietnutie poslušnosti Bohu, nevera, viera nepravde, viera a poslušnosť satanovi, t. zn.: ODMIETNUTIE BOHA. Následkom tohto prvého kroku bolo ONEMOCNENIE DUŠE: hriešna, skazená prirodzenosť srdca so všetkými duševnými problémami a komplexmi. Konečným výsledkom sú skutky, ovocie, vonkajšie prejavy tejto skazenosti, strata Božej slávy: MINUTIE CIEĽA.

Také isté trojité členenie ako pri páde človeka, platí aj pre osobný hriech. Okrem toho, že hriech prvého človeka a jeho následky sa preniesli i na potomkov Adamových, na celé ľudstvo, ešte aj každý osobne množí svoje osobné hriechy - previnenia. Každý osobný hriech je účinkom, dôsledkom „dedičného hriechu“, ale hriech sa plodí nielen zdedením.

V živote každého jednotlivca prvou príčinou každého osobného hriechu je ODMIETNUTIE BOHA, odmietnutie závislosti od Boha /bezbožnosť/, nevera, neposlušnosť voči Božiemu Slovu. Potom z tohto odmietnutia vyplývajúce následky, problémy (hlavne duševné) ako ONEMOCNENIE DUŠE a nakoniec MINUTIE CIEĽA, t.j. skutky, život nie na Božiu slávu. Tie veci, skutky a prejavy, ktoré často krát označujeme slovom „hriech“ sú len vonkajšími prejavmi toho v srdci prebývajúceho zla, ovocím hriešnej, skazenej prirodzenosti, onemocnenej duše, ktorej pôvodnou príčinou je odmietnutie Boha. Potom po fyzickej, telesnej smrti večná smrť, večné zatratenie namiesto večného života, tiež ako minucie cieľa.

3. Obrazné znázornenie

♦ **Pôvodný stav: Stav nevinnosti.** Boží plán s človekom bol, aby mal s ním obecnstvo lásky, aby človek tiež miloval a oslavoval svojho Boha a žil na Jeho slávu. Človek bol týmto účelom stvorený. Je to obraz Božej slávy, prebývajúcej v srdci človeka, pôvodný stav nevinnosti prvého človeka pred pádom, a tiež je to obrazom ideálneho stavu srdca znovuzrodeného a víťazného kresťana. Predstavme si srdce, v ktorom skrze Svätého Ducha v plnosti prebýva Boh a Pán Ježiš Kristus ako jediný Kráľ a Pán sedí na Jemu patriacom jedinom tróne. Takéto srdce je naplnené slávou Hospodinovou. V srdci sú pevné korene znázorňujúce pevný vzťah s Bohom ako láska k Bohu, viera, pokora, prijímanie Boha, vďačnosť, úprimnosť, poslušnosť, rešpektovanie Božieho Slova, túžba a ochota vo všetkom z lásky konať zjavenú Božiu vôľu.

Zo srdca vyrastajú konáre, ktoré sú rozvetvené a znázorňujú duševnú rovnováhu, vyrovnanosť a zdravie duše, pocity ako pokoj, bezpečie, istota, radosť, dôvera a pod. Tiež myšlienky, túžby, úmysly, pohnútky, oslavujúce Boha. Na týchto konároch rastie „ovocie“, ktorým sú zjavné skutky, reči, záujmy, správanie sa, spôsob života, prejavy celej bytosti /aj zovňajšku/, smerujúce na slávu Božiu, ovocie Svätého Ducha, skutky viery, obetavosť, nezištné hľadanie záujmov a napredovania Božieho kráľovstva - život oslavujúci Boha. Je to veľmi žiaduci stav.

♦ **Skazený stav.** Tiež je tu srdce, ale v srdci prebýva a panuje hriech, satan a „JA“. - „JA“ síce sedí na tróne ale len dočasne. Vlastne je poviazaným nástrojom v rukách satana. Je zaslepený, len si myslí, že je svojím pánom, ale čoskoro môže nastať stav posadlosti. Je to stav ODMIETNUTIA BOHA. V srdci je koreň nazvaný ako nevera, pýcha, sebeckosť, sebalútosť, vzburá, neposlušnosť. Je to oblasť vôle, rozhodnutie človeka, vedome odmietnutie Boha, bezbožnosť. Zo srdca vyrastajú rozvetvené konáre, ktoré znázorňujú ONEMOCNENIE DUŠE. Je to vnútorný nepokoj, neistota, depresie, strach, nespokojnosť, hriešne, perverzné, diabolské myšlienky, túžby, žiadosti, úmysly, pohnútky, nervozita, pocity neuspokojenia, viera nepravde, zatemnenie srdca. Je to oblasť duše, hlavne mysle a citov. Tieto negatívne pohnútky, myšlienky, túžby a pocity sa prejavujú na povrchu v previneniach ako skazené ovocie na vetvách stromu. Je to veľmi široká paleta tzv. hriechov, správnejšie previnení. **H R I E C H** je v srdci ! Toto sú len príznaky onemocnenej duše, ktorých príčinou je odmietnutie Boha, a v srdci prebývajúce ZLO /hriech/. Konečným výsledkom tohto odmietnutia Boha je MINUTIE CIELA. Odmietnutím Boha človek minul pôvodný Boží cieľ a zámer a plní cieľ satana. Totiž, aby človek namiesto Boha oslavoval jeho, a namiesto obecnstva s Bohom vo večnosti mal človek účasť na večnom utrpení v pekle s diablom. Namiesto večného života večné zatratenie.

Tou širokou paletou skazených ovocí, /previnení/ sú: opilstvo, smilstvo, nestudatosť, náruživosť, fajčenie, drogy, násilie, nenávisť, zrady, vraždy, mamonárstvo, lakomstvo, krádež, ctižiadosť, samospravodlivosť, urážlivosť, pretváрка, mrzké reči, žarty, šprýmy, klamstvo, ohováranie, zlorečenie, rúhanie, čarodejníctvo, okultizmus, špiritizmus, veštenie, amulety, povery, modloslužba, sadizmus, homosexualita a podobné perverzné prejavy, lenivosť, nečistota /aj telesná/, milovanie sveta a prispôsobovanie sa duchu tohto sveta v oblastiach spôsobu života, zmýšľania, reči, záujmov (peniaze, kariéra, móda, niektoré druhy hudby, zhon života za „Fata morganou“), atď.

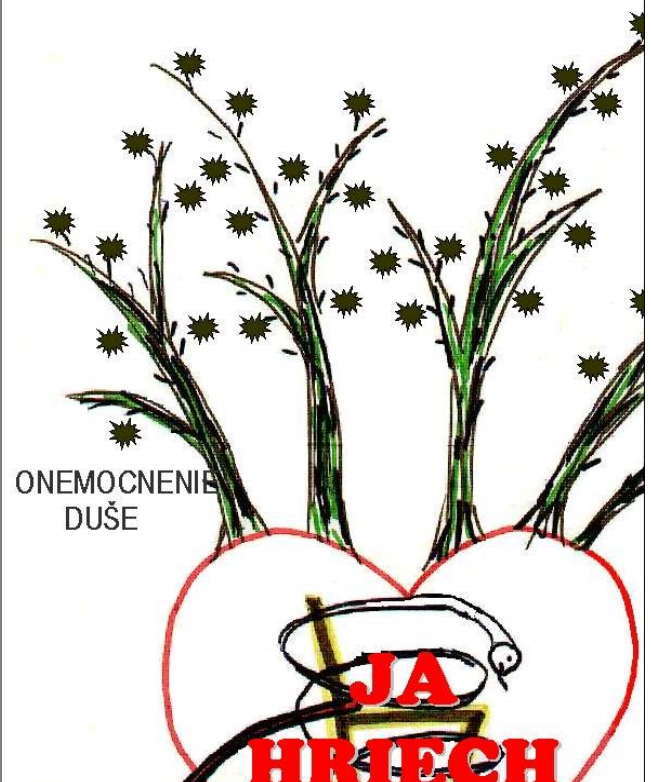
♦ **Náprava, zmena môže a má nastať v srdci a jedine zo srdca smerom von.** Nestačí „burinu skosiť“, príznaky utlmiť, trocha sa „polepšiť“. Ľuďom na potápajúcej sa lodi nestačí dať pilulku na ukludnenie („Umierajte v pokoji!“), ľudia z lode musia utiecť! Psychoterapia sa sústreďí na koreň jedného alebo niektorých problémov, Pán Ježiš zmení celé srdce! Keď je srdce zmenené a do srdca je prijatá vláda Pána Ježiša Krista, nastane ozdravenie duše, život dostane nový, pôvodný cieľ a človek celou svojou bytosťou bude oslavovať Boha, (nie len chválospevmi!) - a bude žiť na Božiu slávu, čo sa potom prejaví aj na tvári, aj na zovňajšku, aj na skutkoch, reči, chovaní, na zmene záujmov a spôsobu života. „Drievne pomínulo, hľa všetko je nové!“ (2Kor 5:17). „Urobte strom dobrým a urobíte i jeho ovocie dobrým, ... lebo strom sa pozná po ovocí...“ (Mt 6:21, 12:33-37, 15:19-20, Mk 7:21-23). Bez pokánia a znovuzrodenia, bez preštepovania a odrezávania starých, divých výhonkov, bez sebazapierania, kázne, vyučovania a trpezlivej výchovy, bez povzbudzovania a napomenutia to nepôjde. Ak hriech nie je zo srdca dôkladne vykorenený, nezostane sám, ale sa rozmnoží ako rakovina. Aj v osobnom živote ako aj v zbore. „Ak niekto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba.“ (Mt 16:24), „A tí, ktorí sú Kristovi, ukrižovali svoje telo....“ (Gal 5:24).

Znovuzrodenie nemôže byť bez pravého pokánia, pravé pokánie zase nemôže byť bez pravého poznania hriechu. Pri posudzovaní hriechu nie svedomie alebo osobné názory, či tradícia alebo kultúra je smerodajná, ale Božie Slovo ako najvyššia autorita. Boh svoju vôľu zjavuje v Biblii. On je ten, ktorý určuje cestu spasenia, nie len zaslúbenia ale aj ich podmienky. Požiadavky Božieho Slova nemáme chápať ako nejaké nezmyselné predpisy, príkazy a zákazy, akoby Boh mal záľubu v trápení človeka svojimi nariadeniami. Ba naopak. Božie Slovo je ochraňujúcim zábradlím Božej lásky pred nebezpečnými priepastami diabolskej ľstivosti. Boh vie, čo robí. Skôr či neskôr sa ukáže, že prekročením zábradlia človek sám seba vystavuje niekedy nenapraviteľným nebezpečenstvám. Hriech je ako bumerang. Smeruje proti Bohu alebo ľuďom, nakoniec sa vráti späť so smrteľným úderom. Ignorovať a nerešpektovať Božie Slovo, znižovať Jeho autoritu sa skôr či neskôr vypomstí. „Všetko môžem, ale nie je všetko užitočné...“ (1Kor 6:12,10:23). „Ak ma niekto miluje, ten zachováva moje slovo...“ (Jn 14:23). „Lebo to je tá láska Božia, aby sme ostrihali Jeho prikázania a Jeho prikázania nie sú ťažké!“ (1Jn 5:3).

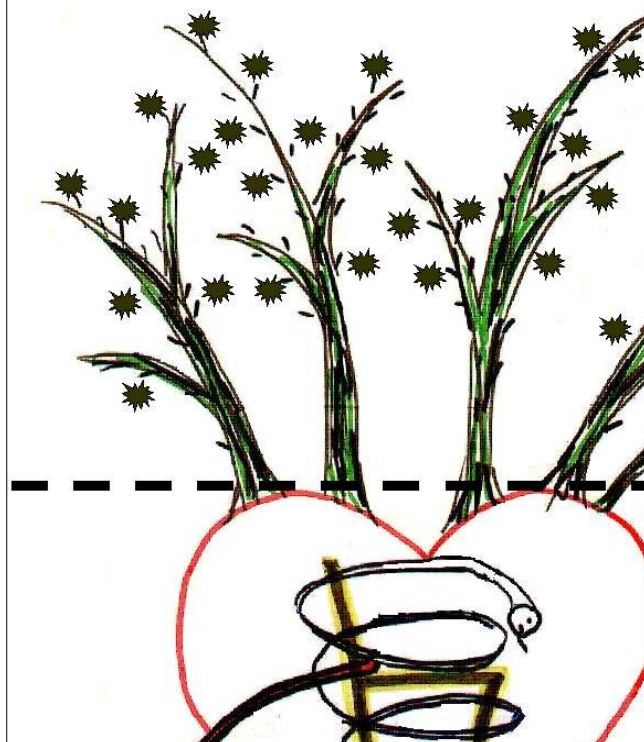
PÔVODNÝ STAV

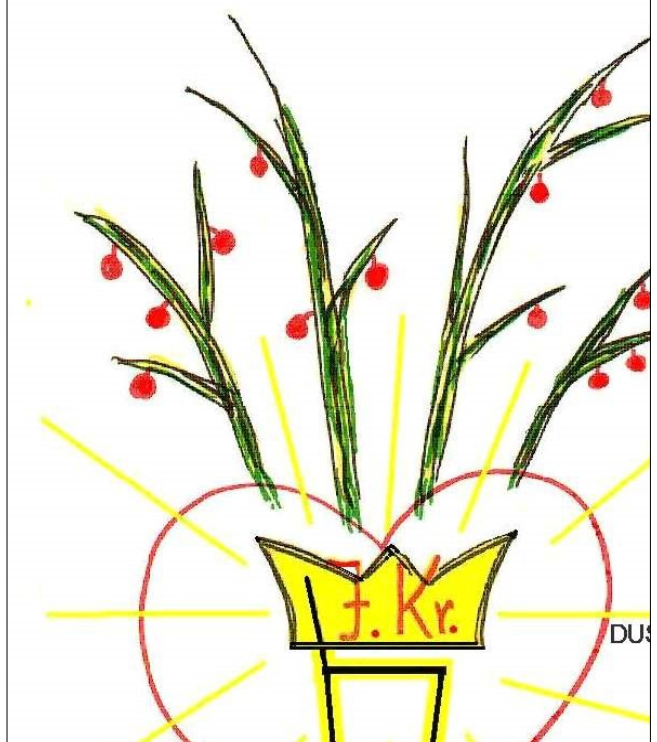
MINUTIE CIEĽA EĽA

BURINU NESTAČÍ SKOSIŤ

NAPLNENIE CIEĽA: ŽIVOT NA BOŽIU SLÁVU ŽIVOT NA SLÁVU BOŽIU

Obrazné znázornenie procesu a následkov odmietnutia Boha a duchovnej obnovy

G. ZHRNUTIE

Videli sme hriech ako historickú skutočnosť, potom HRIECH ako v srdci každého, na tento svet narodeného človeka, prebývajúce ZLO, ten tzv. dedičný hriech alebo tá skazená, hriešna prirodzenosť ľudského srdca a hriech ako následok, „hriechy“, resp. previnenia.

Videli sme, že príčinou každého hriechu - či už prvého, pôvodného alebo každého osobného hriechu - je ODMIETNUTIE BOHA, ktorého skrytým dôsledkom je ONEMOCNENIE DUŠE a zjavným výsledkom MINUTIE CIEĽA.

Záverom by sme mohli zodpovedať otázku: „Čo je hriech?“

Božie Slovo síce nepodáva presnú definíciu, ale v duchu Biblie môžeme zhrnúť, že hriech je:

- ♦ Prestúpenie zákona (v Novom Zákone nie zákona Mojžišovho, ale duchovného zákona Krista, zákona lásky „zábradlia“), /Ap. Pavol: „...nie som pod zákonom, ...hoci nie som ani bez zákona Božieho, ale v zákone Krista.“ / (1Kor 9:20-21).
- ♦ Prestúpenie Božích princípov, ignorovanie, nevšimnutie si, pohrdanie varovaním, úmyselné prekročenie „smrteľnej línie“.
- ♦ Porušenie / nie svedomia, ale / - Božej vôle. Každá neposlušnosť, vnútorný postoj proti Božej vôli. Tvrdohlavosť: („...ja chcem!“ namiesto: „Nech sa stane Božia vôľa!“). Vedomé vzpieranie sa proti Božím požiadavkám, požiadavkám Božieho Slova. Porušenie pravidiel spoluzitia obecnstva s Bohom.
- ♦ Každá nepravosť, nespravodlivosť (podľa Boha).
- ♦ Každá bezbožnosť. Čo je bezbožnosť? Všetko čo robím, hovorím, plánujem bez Boha, bez Božej bázne napriek Jeho vôli. Všetko čo nie je v súlade s Božou vôľou, čo nie je v súlade s učením a princípmi Božieho Slova. (Ani pridať, ani ubrať !)
- ♦ Všetko čo nás nepribližuje v láske k Bohu, všetko, čo nás vzdialuje, všetko čo nie je na budovanie nášho vzťahu s Bohom, čo zarmucuje Svätého Ducha.
- ♦ Všetko čo robíme pre svoje rozkoše z nedostatku Božej bázne.
- ♦ Všetko čo nám bráni po ceste posvätenia.
- ♦ Všetko čo nie je z viery.
- ♦ Všetko čo nie je z lásky voči Bohu aj k ľuďom.
- ♦ Všetko čo by sme mali a mohli dobre robiť, a nerobíme.

„A teraz už nielo nijakého odsúdenia tým, ktorí sú v Kristu Ježišovi, ktorí nechodia podľa tela, ale podľa Ducha.“ „... proti takým nielo zákona. A tí, ktorí sú Kristovi, ukrižovali svoje telo s vášňami a žiadostami.“ „Chodte Duchom a nevykonáte žiadosti tela!“ (Rim 8:1, Gal 5:23-24 a 16.verš).

Otázky z Hamartiológie:

- 1.) Napíš niektoré výrazy, ktorými Biblia vyjadruje pojem hriechu.
- 2.) Napíš niektoré filozofické názory na hriech.
- 3.) Ako vstúpil hriech do sveta? Opíš rafinovaný postup pokašiteľa.
- 4.) Aká je povaha hriechu?
- 5.) Čo je najhroznejším následkom pádu človeka?
- 6.) Aké ďalšie následky spôsobil pád človeka?
- 7.) Čo znamenajú pojmy: „negatívny hriech“, „smrteľný hriech“, „pôvodný hriech“, „dedičný hriech“ a „osobný hriech“?
- 8.) Aký je rozdiel medzi dedičným a pripočítaným hriechom?
- 9.) Aký je rozdiel medzi hriechom a previnením?
- 10.) Čo bolo pôvodnou príčinou pádu prvého človeka?
- 11.) Čo je príčinou osobného hriechu v živote každého jednotlivého človeka?
- 12.) Opíš funkciu hriechu a jeho obrazné znázornenie.
- 13.) Aké je riešenie hriechu?

X. SOTERIOLOGIA

A. PREDMET SOTERIOLOGIE

Soteriológia je náuka o Božom spasení. Je úzko spojená s hamartiológiou. Hamartiológia hovorí o hriechu, soteriológia o riešení hriechu. Keby nebol hriech, nebola by potrebná ani záchrana - spasenie. Soteriológia je veľmi dôležitým predmetom dogmatiky, potrebným aby sme dobre poznali cestu spasenia, prešli ňou a mohli ju ukázať aj iným (Mt 23:13,15).

B. POJEM SPASENIA

Spasenie znamená záchranu. Zahrňuje všetko, čo bolo pre nás vydobyté na Golgote. Je naplnením každej našej duchovnej potreby. Zahrňuje v sebe odpustenie hriechov minulosti, oslobodenie od moci hriechu v súčasnosti, ochranu pred hriechom a zabezpečenie v budúcnosti a záchranu od večnej smrti, večného zatratenia (peklo) vo večnosti. Spasenie nie je iba budúcou nádejou večného života ale aj súčasným zdrojom radosti. Večný život sa už začal v živote spasených ľudí. Večný život neznamena len nekonečne dlhý život vo večnosti ale aj kvalitatívne vyšší Boží život veriacich už teraz. Spasenie zahrňuje celého človeka (ducha, dušu a telo) a rieši našu minulosť (ospravedlnenie), prítomnosť (posvätenie) a budúcnosť (oslávenie).

C. POTREBA SPASENIA

Pre hriech, pre pád prvého človeka sa celé ľudstvo dostalo do stavu duchovnej smrti, oddelenosti od Boha. Pokiaľ to zostane tak, človek je na veky zatratený. Človek sa poddal satanovi, ktorého večný osud - spolu so svojimi anjelmi a s ľuďmi, ktorí mu slúžia - je v ohnivom jazere. Boh od tohoto osudu túži človeka zachrániť.

Boží hnev voči človeku pre hriech je spravodlivý, oprávnený. Je potrebné zmierenie, ktorého aspektmi sú:

- ◆ zadosťučinenie spravodlivosti (trest za hriech),
- ◆ výkupné (obet) a
- ◆ kajanie sa hriešnika.

Človek sám seba nemôže vykúpiť, spasiť, zachrániť, lebo sám je hriešny, nedokonalý, obmedzený a bezmocný.

Nemôže sám seba ani iných zachrániť, vyslobodiť, lebo sám je pviazaný.

Nemôže sám seba vykúpiť, lebo sám je zapredaný. Nemá nič, čo by mohol dať ako výkupné za svoju dušu, za svoje spasenie alebo za svojho brata či priateľa (Žalm 49:8-10, Mt 16:26b).

Nemôže priniesť pred svätého Boha dokonalú obeť za zmierenie, lebo sám je morálne poškvrnený, skazený. Na nič dobré nie je schopný, nie je schopný priniesť dostatočnú obeť. Keby tomu tak nebolo, Boh by nebol vyžadoval smrť svojho Syna.

Avšak Boh sa zľutoval nad biedou človeka a mal pripravené riešenie, plán spásy od večnosti.

Prvé dva aspekty zmierenia naplnil On. Božia svätosť a spravodlivosť si vyžiadala zadosťučinenie spravodlivosti za hriech. Na to odpovedala Božia láska, a namiesto človeka ona priniesla obeť zmierenia, dala výkupné za človeka a Boh potrestal hriech na sebe, na svojom Synovi.

Tretí aspekt zmierenia čaká na človeka. Človek má činiť pokánie a vierou prijať obeť Božej lásky.

D. BOŽÍ PODIEL NA DIELE SPASENIA

1. Zdroj spasenia

Zdrojom spasenia je Božia milosť. Boh sa zo svojej lásky rozhodol vykúpiť človeka. Iniciatíva pochádza od Neho. Zdrojom spasenia je Božia milosť, vyjadrená skrze Kristovo dielo zmierenia na kríži Golgoty. Boží plán spásy, naplánovaný vo večnosti, a uskutočnený v časnosti, naplňuje potreby všetkých ľudí. Skúmanie biblického učenia o spasení nás má viesť k hlbšiemu oceneniu Božej lásky, Jeho milosti a múdrosti.

Základnou pravdou je, že suverénny, milujúci Boh sa bez akéhokoľvek dôvodu rozhodol zjaviť svoju dobrotu naproti nehodným ľuďom tým, že im odpustí ich hriechy. Tento skutok odpustenia je výrazom Božej milosti. Božia svätosť a spravodlivosť nemôže nechať hriech bez trestu. Preto nepochopiteľná Božia láska spôsobila, že Boh dal svojho Syna, aby vzal trest za ľudí. Práve toto prevzatie trestu na seba je spôsob, ktorým Biblia vyjadruje, čo znamená milosť.

Milosť je teda nezaslúžiteľná láskavosť. Avšak milosť neznamená, že Boh ospravedľňuje hriech. Boh pre Krista ospravedľňuje kajúceho sa hriešnika, ktorý vierou prijíma obeť Božej lásky, ale neospravedľňuje hriech. Odplata za hriech je smrť. Boh nemôže odsunúť na bok svoj spravodlivý postoj voči hriechu, avšak Kristovou obeťou na Golgote sa učinilo Božej spravodlivosti zadosť. Trest za prestúpenie Božieho zákona bol týmto odpykaný. Milosť teda neprehliadne hriech, ale ho rieši, odstraňuje.

Zmierenie je slovo, ktoré charakterizuje vzťah nepriateľov, ktorí sú privedení k sebe, aby uzavreli mier. Ohľadom spasenia označuje akt, ktorým je hriešnik privedený späť k Bohu a zmierený s Ním. Kristova smrť na kríži bola prostriedkom, ktorý zmieril svätého Boha s hriešnymi ľuďmi. Zdrojom spasenia je Božia milosť, ktorú človek vierou môže prijať, alebo neverou odmietnuť. Má vôbec človek k tomuto rozhodnutiu slobodnú vôľu? O tomto, o predestinácii a slobodnej vôli človeka, hovorí nasledujúci článok učenia.

2. Predestinácia a slobodná vôľa človeka

Učenie o predestinácii (tzv. predurčenie) patrí k najťažším kapitolám dogmatiky, lebo tu ide o jedno z Božích tajomstiev. Pochádza od Augustína, ktorý prízvukoval, že človek nie je schopný k ničomu dobrému, všetko je od Boha, ktorý je absolútna moc. On vyvolil k spaseniu len určitých ľudí, a tí vyvolení nemôžu stratiť Božiu milosť. Boh ich skrze Svätého Ducha neodolateľne priťahuje k Sebe, až dokonca si ich zachová. Keď aj hrešia, Boh ich potrestá, ale nakoniec ich predsa každopádne spasí.

Nový Zákon zase učí, že milosť Božia môže byť odmietnutá, zneužitá, následkom čoho je večné zatratenie. I keď človek nie je schopný ničoho dobrého, je schopný sa rozhodnúť ponúknuť Božiu milosť prijať alebo odmietnuť.

Predestináciu do dôsledkov hlásali aj Zwingli a Kalvín. Zwingliho náuku možno označiť za determinizmus, a vo svojich dôsledkoch je to ohrozenie vykupiteľského diela Krista. Determinizmus znamená načasovanie udalostí. Totiž Boh - vraj - pred založením sveta načasoval, naprogramoval udalosti dejín: pád satana a anjelov, pád človeka, podrobný časový rozvrh behu života a večný osud každého jedného človeka (hlad, vojny, zlo, biedu). V dejinách všetko sa deje podľa tohto časového programu, podľa osudu. Podľa tejto teórie je človek ako robot bez slobodnej vôle, bez slobodného rozhodovania a zodpovednosti. Slobodná vôľa je len zdanlivá, navonok. V skutočnosti Boh už dopredu naprogramoval, ako sa má človek rozhodovať. Tak aj vykupiteľské dielo Pána Ježiša Krista má platnosť len pre tých, ktorí boli na to dopredu určení. Ostatní sú predurčení na večné zatratenie, z ktorého aj keby chceli, nemôžu byť zachránení. Sú zaslepení, zatvrdnutí, nemôžu uveriť, lebo sú určení na večné zatratenie. Ako vo filme, všetko sa deje podľa vopred určeného scenára. U Kalvína predestinácia je základným článkom učenia. Boh určil od večnosti jedných k spaseniu, iných k zatrateniu. Boh predurčil aj pád prvého človeka. Podľa tohto učenia, akoby Boh bol zodpovedný za pád človeka a zatratenie ľudí. Boh je dobrý, Boh je láska, ktorý napriek svojej suverenite a absolútnej moci, sa nemôže protivíť sám sebe, a takto spôsobí a zapríčiniť zlo a večné zatratenie na to predurčených.

U ľudí pôsobí toto učenie ľahostajnosť: „Nemôžem uveriť, nie som na to predurčený. Môžem robiť čokoľvek, aj tak nebudem spasený. Boh ma nemiluje, čo mám robiť?“ Na druhej strane veriacich učiní pyšnými a namyslenými: „My sme tí vyvolení. Nemôžeme padnúť.“ A často krát sa dopúšťajú aj ťažkých hriechov. Neusilujú evanjelizovať: „Boh aj tak spasí vyvolených!“

V Biblii sú citáty, ktoré potvrdzujú slobodnú vôľu a zodpovednosť človeka, a tiež sú citáty naznačujúce Božie predurčenie. Ako rozriešiť tento zdanlivý rozpor?

Rozhovor: - Veríte v predestináciu?

- Pravdaže verím, veď je to napísané v Biblii a ja verím Biblii.
- A veríte v slobodnú vôľu človeka?
- Samozrejme, že verím aj v slobodnú vôľu človeka.
- Ako môžete naraz veriť aj v predestináciu, aj v slobodnú vôľu človeka?
- Tak, že obidve pravdy tam stoja v Biblii ...

... Aj keď všetkému nerozumíme! Ani nemôžeme rozumieť, lebo čo je človek, aby chápal predivné tajomstvá nekonečného a svätého Boha a Jeho múdrostí. Mnohí majú heslo: „Budem veriť len tomu, čomu budem rozumieť.“ Nie! Ale uver a (síce nie všetkému, ale postupne vždy viac a viac) budeš rozumieť!

Viera v predestináciu nemôže vylúčiť slobodnú vôľu a zodpovednosť človeka, a učenie o slobodnej vôli zas nemôže vylúčiť Božiu predvídavosť a predestináciu, predurčenie. Napr.: Inžinier architekt, projektant mrakodrapu, ohľadom budovy vie všetko dopredu, pozná a vidí každý detail, postup stavby a komplexnú celú hotovú budovu. Vonkajší pozorovateľ - laik tomu nerozumie. Laik nemôže ani vniknúť do sveta tajomstiev počítačov tak, ako môže ich konštruktér a programátor. Aj my pozeráme na predivný Boží plán spasenia len cez škáru, a naproti Jeho múdrosti chápeme súvislosti len veľmi obmedzene, len do tej miery ako nám On zjavuje sám seba, svoje plány a tajomstvá.

Kľúčom porozumenia tajomstva predestinácie je Rim 8:28-30. Pretože Boh vedel, že človek padne do hriechu, už vo večnosti sa rozhodol zachrániť ľudí. Pretože ľudia neboli hodní Jeho milosti, vyvolil si ich pre zásluhy iného - svojho Syna, Ježiša Krista. Vyvolil si ich, aby sa stali Božími deťmi, aby boli svätí a čistí, bez poškvrny, aby boli Jemu podobní a obdržali večné dedičstvo. Toto spasenie Boh v Ježišovi Kristovi zabezpečil všetkým ľuďom, avšak vedel od večnosti (pretože On je vševedúci), kto túto ponuku a jej podmienku prijme. Boh od večnosti vedel, koľkí a ktorí budú spasení. Mená spasených už od večnosti zapísal do knihy Baránkovej. Tých ktorých predzvedel, tých aj predurčil.

Vyvolenie je skutkom Božej milosti, ktorým si Boh vyberá za svoje vlastníctvo tých, o ktorých dopredu vie, že Ho prijímajú a zotrvávajú vo viere v Neho. Biblický pohľad na vyvolenie je rovnováha a harmónia medzi Božou suverenitou, Jeho milosrdenstvom a zodpovednosťou človeka. V pláne spasenia pozorujeme, že Boh a človek sú úzko spojení, integrovaní. V kresťanstve nezastávame fatalistický, osudový pohľad na Božie vyvolenie. Veríme, že Boh je suverénny, ale veríme tiež, že stvoril ľudí so slobodnou vôľou, ktorí sú schopní vzoprieť sa Jeho vôli alebo vierou prijať Jeho veľký dar.

Boh vopred poznal voľbu a večný osud ľudí, ale ich neurčil On, nerozhodoval o nich On. Predzvedel aj vzburu a pád Lucifera a pád človeka, ale ich nezapríčinil On. Prečo tomu nezabránil? Lebo Boh je láska, ktorý nestvoril naprogramované roboty ale objektom svojej lásky, svojím stvoreniam dal a dáva možnosť výberu túto lásku opätovať alebo odmietnuť a postaviť sa na odpor.

Hlavný dôraz predestinácie je predovšetkým na osobe Ježiša Krista, ktorého Boh predurčil, aby sa stal Božím obetným Baránkom a z lásky vykonal dielo spasenia na kríži Golgoty pre všetkých ľudí. Nie je záchrana, spasenie mimo Neho, len v Ňom. On bol a je určený na to, aby bol záchranným korábom, aby tí ktorí sú v Ňom, boli zachránení.

Druhý dôraz je na Božom predzvedení, a nie na predurčení.

Tretí dôraz je na hlavnom účele predurčenia, ktorým nie je predovšetkým spasenie bez podmienok, záväzkov a svätosti ale práve posvätenie. Sme predurčení, aby sme sa navrátili k Bohu a boli premenení späť na stratený Boží obraz, na podobu Jeho Syna, Ježiša Krista (Rim 8:29).

Všetko čo siaha do dávnej minulosti, má okolo seba závoj tajomnosti. Je to zvlášť pravdivé, keď sa jedná o Božom rozhodnutí vo večnosti. Ale otázka Božej vôle ohľadom ľudí, ktorí kladne reagujú na Jeho výzvu, nie je zahalená tajuplnosťou. Skôr nám hovorí o uspokojení, bezpečnosti a večnom dedičstve. Rozhodnutie láskavého Otca je dobrodenie, ktoré poskytuje tým, ktorí prijímajú Jeho ponuku spasenia. Vyvolenie a predurčenie je Boží zámer s tými, ktorí odpovedajú kladne na Jeho skutok lásky. Je to milosrdenstvo, že Boh sa postavil za nás, keď sme boli proti Nemu. Jedine zo svojej milosti sa rozhodol stvoriť nás tak, aby sme boli schopní prijímať (alebo odmietnuť!) lásku, ktorú nám On ponúka. Nakolko Boh takú veľkú cenu platil za hriechy sveta, že dal svojho jednorodeného Syna, zo svojej suverenity by mohol mať právo výberu a predurčiť na spasenie, resp. na zatratenie práve tých, ktorých by chcel, veď „ktože si ty človeče, že odvrávaš Bohu? Či dielo môže povedať majstrovi: Prečo si ma tak spravil?“ (Rim. 9:10-24). Alebo keby Boh urobil výber podľa toho, či je niekto bohatý, vzdelaný, spravodlivý - nábožný, dobrý, sympatický, pekný, atď. Čo by si mohol proti tomu urobiť, podniknúť? Či by On nemal na to právo? Ale On nie je vyberačom osôb, nehľadá na osobu a základom Jeho predurčenia neboli takéto kritéria. Základom Jeho predurčenia bolo predzvedenie. V Ježišovi Kristovi je spasenie zabezpečené pre všetkých ľudí, ale On určil spôsob a podmienky prijatia a On poznal, predzvedel tých, ktorí ich prijímajú.

Súhm.

Boh predurčil:

- predovšetkým Ježiša Krista, svojho Syna, aby sa stal Božím Baránkom, aby trpel a zomrel z lásky za hriechy sveta,
- spasenie v Ježišovi Kristovi, (ale len v Ňom), pre všetkých ľudí,
- resp. predzvedel a predurčil predovšetkým na posvätenie tých, ktorí uveria,
- tých, ktorých predzvedel, a ktorí jeho milosť prijímajú na spasenie, aby obdržali dedičstvo,
- niektorých pre zvláštne služby (Jeremiáš, apoštol Pavol, atď.),
- izraelský národ, aby bol zvláštnym národom,
- Cirkev Ježiša Krista, aby bola svätým ľudom, kráľovským kňazstvom.

Boh nikoho nepredurčil na zatratenie, lebo Boh je dobrý, Boh je láska, aj keď predzvedel tých, ktorí Jeho spasenie odmietnu.

Boh nepredurčil ani pád človeka, ani jeho následky (nespravodlivosť, biedu, nemoci, vojny, hlad, smrť ..., atď.). Aj keď to dopredu vedel, On to nezapríčinil, On to dopredu nenainscenoval. Pretože On to všetko predzvedel, predvídal, mal pripravený aj plán spásy skrze obetovanie svojho jednorodeného Syna Ježiša Krista.

Len úprimné a hľadajúce srdce môže vo viere dať do súladu Božiu suverenitu a Jeho zámer so slobodnou vôľou človeka. Patríš medzi nich aj ty?

3. Príprava spasenia

(Vid: VI. C. SVEDECTVO STARÉHO ZÁKONA O KRISTU)

Boh spasenie pripravoval už od pádu človeka po golgotský kríž skrze

- zaslúbenia,
- proroctvá,
- zákon,
- symboly a predobrazy,
- obete (*nedostatočnosť obetí a obetujúcich*).

4. Dokonanie spasenia

Dokonanie spasenia - obeť zmierenia Pána Ježiša Krista na kríži. Uskutočnenie vykúpenia cez obeť zmierenia Pána Ježiša Krista (*dostatočnosť obetí a obetujúceho*).

„Keď prišla plnosť času, Boh poslal svojho Syna.“ (Gal 4:4).

Význam Kristovej obeti:

- náhrada za smrť hriešneho,
- vykúpenie a vyslobodenie z otroctva hriechu, zo zadĺženia, zo žalára,
- zmierenie skrze obeť,
- koniec Zákona.

5. Povolávanie jednotlivcov

Rim 8:29-30 - „...lebo ktorých predzvedel, tých aj predurčil..., a ktorých predurčil, tých aj povolal...“

Je to práca Božieho Slova („...viera je z počutia...“ Rim 10:17, Božie Slovo je mocné: Jer 23:29, Žid 4:12, Jn 15:3, Jak 1:18, 1Pt 1:23, Iz 55:10-11), a práca - spolupráca, spoluúčinkovanie - Svätého Ducha. Oplodnenie semena Božieho Slova Svätým Duchom (Jn 3:5, Tit 3:5). Svätý Duch pôsobí prebudenie, „budíček“, („... prebud' sa ty, ktorý spíš...“, Ef 5:14). Svätý Duch pôsobí pokánie a vieru (Jn 16:8). Svätý Duch pôsobí znovuzrodenie (Jn 3:6-8).

6. Ospravedlnenie a adoptácia

Boh hriešnika, ktorý činí pokánie, prijíma na milosť, odpúšťa mu, očisťuje, ospravedľuje ho, akoby nikdy nebol hrešil (Rim 4:23 - 5:2). Znovuzrodí a prijíma ho za svojho syna (Rim 8:16).

Adoptácia v grécko-rímskej kultúre bola bežná záležitosť a tvorí pozadie novozákonného pojmu. Bezdetní manželia často krát adoptovali syna, ktorý sa neskôr stal ich dedičom. I keď telesní rodičia ešte žili, po adoptácii si už naňho nemohli činiť nárok.

Adoptácia je dobrovoľným Božím činom, ktorým sa veriaci stáva členom Božej rodiny. Znamená to, že získavame miesto v Božej rodine, do ktorej sme prirodzene nepatrili. Zároveň znamená slobodu od starých vzťahov, predovšetkým slobodu od hriechu a od Zákona. Adoptácia znamená, že máme plné právo na všetky privilégia členov Božej rodiny. Zároveň aj v novej rodine platí určitý Boží poriadok.

7. Posvätenie /Vid ešte: Str. 96 X. F. Posvätenie/

Posvätenie - ako Boží podiel na diele spasenia (Jn 15:2, Ef 5:26 - 27)

8. Oslávenie

Rim 8:30, Žalm 73:24, Rim 8:17-18, Jn 14:2-3, 17:24, 1Kor. 2:9, 2Kor 4:17 - 5:2.

E. *PODIEL ČLOVEKA NA DIELE SPASENIA*

Čo má robiť človek, aby bol - čo mám robiť, aby som bol - spasený?

Je to úzko spojené s Božím podielom (integrované spolupôsobenie).

Svätý Duch prebúda z hriechu, usvedčuje, poukazuje na Písmo a na riešenie v obeti Pána Ježiša Krista, pomáha činiť pokánie a veriť, ale človek je ten, v duši ktorého sa to všetko odohrá. Človek je ten, ktorý činí pokánie, uverí a rozhoduje sa prijať Ježiša Krista za Spasiteľa a Pána. Usvedčeniu Svätého Ducha sa človek môže protivíť (budík stlačiť, zahodiť do kúta a spať ďalej). Ale keď človek činí pokánie a uverí, opäť Svätý Duch je ten, ktorý hriešnika uisťuje o odpustení hriechov a o synovstve.

Aké sú podmienky spasenia pre človeka?

Evanjelium stojí na dvoch nohách: Činite pokánie a ... verte evanjeliu! Túto zvesť hlásali Ján Krstiteľ, Pán Ježiš a aj apoštoli.

1. *Pokánie*

Podmienkou odpustenia hriechov je biblické pokánie. Bez pravého pokánia nie je odpustenie.

Je potrebné rozlíšiť pokánie pri obrátení (t.j. jednorázová, generálna zmena v živote hriešnika) a pokánie kresťana v každodennom živote: pokánie posväcovania, pokánie z mŕtvych skutkov (1Jn 2:1-2, Žid 9:14).

a. Čo nie je pokánie ?

Grécke slovo: metanoia, hebr.: shub, má význam obrátiť sa späť, urobiť obrat vo svojom konaní.

Dnes pokánie chápeme v zmysle cítiť ľútosť nad tým, čo sme urobili alebo oľutovať niečo. Toto slovo má však oveľa hlbší význam. Samotná ľútosť bez zmeny a bez vysporiadania sa s hriechom nie je pokáním. Pokánie nie je ani sebaľútosť, ospravedlňovanie sa a obviňovanie iných. Ľútosť nad škodou, ľútosť nad tým, že ma prichytili pri čine tiež nie je pokáním. („Druhýkrát si dám lepší pozor!?“) Slzy nad „rozliatym mliekom“, „krokodílie slzy“ („Ja plačem, kedy len chcem!“), slzy strachu od trestu, špekulatívny plač, („Už budem dobrý, - ...aby ma mamka nepotrestala...“), čiastočné vyznanie hriechu („Ukradol som len jeden povraz... - ...no, na druhom konci bola jedna krava!“), úmysel v hriechu zotrvať („Ukradol som len jeden snop pšenice, - ... ten druhý chcem zobrať po spovedi, cestou domov.“) - to všetko nie je pokáním. Odprosenie niekoho, bez úmyslu zmeny: („...nehnevaj sa na mňa...“ - ale v srdci: „...predsa ja mám pravdu!“) - tiež nie je pokáním. Iní pokánie považujú za nejaké cirkvou predpísané náboženské úkony. Pokáním nie je ani sebatrýznenie, sebabičovanie, odpykať hriech v kláštore, potrestať to hriešne telo, odriekať 50 „otčenášov“, absolvovať 500 schodov na kolenách, sedieť na lavici pokánia alebo nosiť so sebou kameň do zhromaždenia a ponížene sedieť na ňom pri dverách. Pokánie nie je vonkajší prejav ale stav srdca. Nie hádzanie popola na hlavu, nie roztrhanie si rúcha ale srdca. Samotná ľútosť bez golgotského kríža nie je biblickým pokáním, môže viesť k zúfalstvu a tragédii. Trocha sa polepšiť (prestať piť, fajčiť, atď) - samotné tiež nie je pokáním. Samotné vyznanie hriechov bez opravdivej ľúlosti, bez ochoty zmeny a bez prijatia Pána Ježiša tiež nie je pokáním. Hriechy sa dajú vyznávať aj zo zvyku, formálne, ceremoniálne alebo dokonca aj ako hrdinské činy - bez ľúlosti.

b. Čo je pokánie ?

(Čítaj: Žalm 32:1-5, 38. celý, 51. celý.)

Pokánie je zmena v srdci hriešnika, vypôsobená Božím Slovom a usvedčením Svätého Ducha, v ktorej základným faktorom je viera v Ježiša Krista. Viera je z počutia, a táto zmena viery (uverenie pravde, poznanie pravdy, odvrátenie sa od nevery k viere) vypôsobí zmenu mysle a postoja, ktorá vedie k zmene aj nášho konania. Naše myslenie a konanie riadi naša viera či nevera. Keď neverím, budem konať bezbožne, ale keď verím, budem myslieť a konať v bázni Božej. Túto zmenu, pravé pokánie človek prežíva sťa v prítomnosti svätého Boha, v ktorého svätosti vidí, pozná svoj hriešny, stratený stav.

Pokánie je záležitosťou poznania (Žalm 51:5), citu (2Kor 7:10) a vôle (Iz 55:7, 2Tim 2:19, Lk 15:17-20, 19:8). Nie len poznania, rozumu, ani len citu, ani nie len samostatnej silnej vôle, alebo dvoch z týchto ale všetky tri spolu, záležitosťou poznania, citu a vôle, záležitosťou srdca. Zmena zmýšľania, ktorá mení naše konanie, správanie a celý náš život.

1) POKÁNIE JE ZÁLEŽITOSŤOU POZNANIA

Pokánie je záležitosťou poznania, uvedomenia si pravdy o Bohu, o hriechu, o cene za hriech. Bez pravého pokánia nie je odpustenie hriechu. Ak je pravda, že existuje svätý Boh, ktorý bude spravodlivo súdiť, ak je pravdou, že smrťou všetko neskončí, a existuje večný život v Božej sláve, existuje tiež večné zatratenie ako následok hriechu v pekle a vo večnej odlúčenosti od Boha, tak nie je jedno, kde budeš tráviť večnosť. Uvedom si, že je to pravda. Uvedom si vážnosť hriechu. Uvedom si, že hriech je ohavnosť, že škodí, zarmucuje Boha a človeka oddeľuje od Boha, od prameňa života (Iz 59:1-2). Uvedom si, že hriech sa neoplatí skrývať (Prísľ 28:13). Boh ho vidí (Žalm 11:4, 139:1-3, 7, 23-24), človek uviazne v povrazoch svojho hriechu (Prísľ 5:22). Poznajte, že váš hriech vás nájde (Num 32:23), kto činí hriech je sluhom a otrokom hriechu (Jn 8:34), Boh vyhľadáva to, čo bolo zahnané (Kaz 3:15), Boh každý skutok privedie na súd i každú vec skrytú (Kaz 12:14), Boh bude súdiť skryté veci ľudí (Rim 2:16, Mt 10:26), tvoje hriechy a tvoja zlosť spôsobili, že je to horké, že to reže až do srdca (Jer 4:18), naše neprávosti svedčia proti nám (Jer 14:7), vaše hriechy zdržujú to dobré od vás (Jer 5:25). Uvedom si výsledok a odplatu za hriech (Rim 3:23, 6:23), uvedom si, aké budú následky, keď v hriechu pokračuješ, a aké budú výsledky, keď sa z hriechu obrátiš k Bohu. Aká bude tá sláva a odmena, ktorá nás čaká u Pána. Uvedom si svoj hriech konkrétne a podrobne, prežiť ľarchu svojich hriechov. Dávid poznal svoje hriechy (Žalm 51:5), starostlivo a úprimne vo svetle Svätého Ducha a v zrkadle Božieho Slova stíš sa a mlčí pred Bohom (Žalm 46:11), skúmaj sám seba a poznaj svoje srdce, poznaj svoje hriechy. Nemaj obavu vstúpiť sám do seba a sám seba odsúdiť (Iz 1:18, Žalm 139:23-24, Lk 15:17, 1Kor 11:31)! Uvedom si, čo stálo Pána Ježiša to, aby ti mohol tvoje hriechy odpustiť (Iz 53, 50:6, Mt 26. - 27.kap., Lk 22. - 23.kap., Jn 18. - 19.kap., Fil 2:6-8). To sa nedá vyrozprávať (2Kor 9:15). Uvedom si, aká bola tá láska, ktorá Pána Ježiša priniesla na zem a vyniesla na golgotský kríž. Uvedom si cenu, ktorá musela byť zaplatená za tvoj a môj hriech (Žid 5:7-8, 12:2-4).

Uvedom si, že si hriešnik. Nie je to lichotivé tvrdenie. Pyšná ľudská prirodzenosť proti tomu protestuje. Predsa je tomu tak. No nielen ty ale aj ja. My všetci (Rim 3:10-23). V prvom rade nie preto, lebo sme zhrešili, ale preto hrešíme, lebo sme hriešnici.

Uvedom si, čo je hriech. (Viac o tom v Hamartiológii).

Hriech je v srdci prebývajúce zlo, vzburá, skazená prirodzenosť, snaha, úmysel byť nezávislý od Boha, bezbožnosť. Myslieť, žiadať, rozprávať, rozhodovať a konať bez Boha, bez Božej bázne, bez hľadania Božej vôle, bez úprimného hľadania Božej mienky, Božieho názoru na vec. Každý hriešny skutok, myšlienka, slovo, úmysly, žiadosti a pohnútky vychádzajú z tohto prameňa. Hriechom je neodolať ale podľahnúť pokušeniu. Hriechom nie je len vykonať zlo ale aj nekonať to dobré.

Merítkom pri posudzovaní hriechu nie sú ľudské názory (-„podľa mňa..., ja si myslím..., ja to tak neprežívam..., ja si to môžem dovoliť...,“ atď.), ale Božie Slovo.

Vo svetle Svätého Ducha a v zrkadle Božieho Slova chceš byť úprimne, naozaj čistý?

2) POKÁNIE JE ZÁLEŽITOSŤOU CITU

Úprimná ľútosť, zármutok nad hriechom podľa Boha (Žalm 32:3-5, 38:1-11, 51. celý, zvl. verše 10, 14, 19, 2Kor 7:10). Mať zlomené, skrúsené srdce, prežiť ľarchu a ošklivosť svojich hriechov. Prežiť ľútosť nad minulosťou, za premárnené roky, nad spáchanými hriechmi, nad prevrátenosťou svojho srdca a nad tou skutočnosťou, že Pán Ježiš za to všetko, za mňa hriešnika, kvôli mne, za moje hriechy musel trpieť nesmierne bolesti a musel zomierať potupnou smrťou ukrižovania. Preto aj ja musím prežiť zomieranie pre hriech, pre seba (Gal 2:20, 5:24), pre satana a pre žiadosti a lákania tohto sveta. Nie každý to rovnako citovo prežíva, preto nie slzy sú najdôležitejšie ale ovocie pokánia, podstatná a viditeľná zmena v živote (IL: Preštepýň strom).

3) POKÁNIE JE ZÁLEŽITOSŤOU VÔLE

Snáď najdôležitejším faktorom pokánia je rozhodnutie. Pokánie je najmä záležitosťou vôle (Iz 55:7, 2Tim 2:19, Lk 15:17-20, 19:8, Rim 12:2). Zmena zmýšľania o Bohu, o Biblii, o pravde, o hriechu, atď. a zmena spôsobu života v každej oblasti. Je to rozhodnutie odvrátiť sa od hriechu a obrátiť sa, navrátiť sa k Bohu. Odhodlanie rozísť sa s každým poznaným, zjaveným hriechom a ochota vzdať sa hriechu, ochota rozísť sa s každým tajným hriechom, znenávidieť hriech, vidieť ohavnosť hriechu (-„hnusí sa mi hriech!“), vidieť hrôzu pekla a otočiť sa ako s člnom na rieke Niagara blízko vodopádu kým nie je neskoro a veslovať z celej sily smerom hore, proti prúdu. (Dole prúdom plávajú len zdochliny). Kým sme nepoznali pravdu, boli sme duchovne slepí od narodenia a rútili sme sa do zahynutia. Keď sa nám oči otvárajú a spoznáваме pravdu, poznanie pravdy nám dáva impulz a silu otočiť sa, vyslobodí nás (Jn 8:32, 34, 36). Božia láska nás oslobodí, Syn Boží nás oslobodí. Len neverec alebo blázon môže pohrdať takou láskou a takouto šancou utiecť od záhuby a byť zachránený.

Obrátenie je rozhodnutie vôle. Odvrátiť sa od hriechu, od sveta, od svojho sebeckého života, od satana, rozhodnutie nežiť po starom, sprotiviť si starý spôsob života a obrátiť sa k Pánu Ježišovi: „Odteraz idem za Pánom Ježišom. Pane Ježišu, pomôž mi zostať verným!“ Nový, zmenený život je už celkom iný život, život z Boha skrze Svätého Ducha, život s Bohom, Boží Život, večný život. (Ale sme ešte stále pri pokání.)

4) VYZNÁVANIE HRIECHOV

Ďalším dôležitým bodom pokánia je vyznávanie hriechov.

Ak človek v pokání prežíva bremeno svojich hriechov, výčitky svedomia, hľadá miesto, kde toto bremeno môže položiť, kde môže nájsť odpustenie a pokoj, kde môže svoje srdce vyprázdniť a zo seba tú špinu, tie ohavnosti vyspať. (Aby Pán tú prázdnu nádobu potom mohol naplniť svojim Svätým Duchom!) Človek hľadá toto miesto. Len samotné sebaobviňovanie bez riešenia hriechu môže viesť k zúfalstvu a k tragédii. Ale vďaka Bohu, že je takéto miesto pre hriešnika pod golgotským krížom. Boh volá, ponúka riešenie a sľubuje odpustenie: „Nože podte a pravotme sa, ...a vaše hriechy budú biele ako sneh.“ (Iz 1:8). Týmto riešením je vyznávanie hriechov.

- ♦ **Prečo je to potrebné?**
- ♦ Dusenie to v sebe, zamlčanie spôsobuje trápenie duše a tela (kostí) a otupovanie svedomia (Žalm 32:3-4, 38:1-11, 18-19, Prísl 28:13).
- ♦ Psychologický dôvod. Už len samotné zdieľanie sa s niekým - kto ma vypočuje, pochopí, nevysmeje, komu môžem dôverovať - so svojimi starosťami a problémami, je veľkou úľavou. Hoci aj nemôže veľa pomôcť, aspoň ma vypočuje. Najväčším problémom všetkých ľudí je hriech, ktorý je koreňom všetkých ostatných problémov, a tento problém je potrebné riešiť pred Bohom a podľa Boha. Nestačí naordinovať ukludňujúce prášky alebo ľudí poslať na psychiatriu (linka dôvery). Ľuďom na potápajúcej sa lodi nestačia prášky na ukludnenie: „Umierajte v pokoji!“, ale ľudia z potápajúcej sa lode musia utiecť! (R. Bonnke) Riešenie problémov, hoci aj vyznávanie hriechov bez Golgoty, môže byť síce chvíľkovou úľavou psychiky alebo svedomia, ale nie trvalým riešením. Vo väčšine prípadov vždy, keď nedôjde k úplnému vykoreneniu hriechu, nastávajú väčšie a väčšie problémy, depresie a pokiaľ možno. Hriechy môže odpustiť jedine Boh a človek na svoj život potrebuje Božie odpustenie, Božie riešenie a Jeho uzdravenie, liečenie duše.
- ♦ Hriech je ako vírusy, ktoré vo tme spôsobujú skazu, ale na slnku stratia svoju ničivú moc a sami sú zničené. Tak aj hriechy vyznaním, pokáním stratia svoju ničivú moc (Jn 1:4-5, 9, 3:19-21, 1Jn 1:6-9).
- ♦ Vyznávanie hriechov je príkazom, radou a usmernením Božieho Slova. Je podmienkou a základom istoty odpustenia hriechov.
Biblické miesta v Starom Zákone: Lev 5:1-6, Num 5:6-7, Lev 16:6-11, 21-22, Neh 1:6, 9:2, Ezdr 9:6, Dan 9:4-5, 2Par 7:14, Žalm 32:3-5, 38:19, Prísl 28:13, Jer 3:13, Iz 1:18.
V Novom Zákone: Mt 3:6, Mk 1:5, Lk 15:21, 18:13, 19:8, 23:40-42, Sk 19:18-19, Jk 5:16, 1Jn 1:9. Na toto zaslúbenie sa vo viere môžeš postaviť a budovať svoj duchovný dom. Vždy, keď prídu pochybnosti, môžeš povedať: „Ja som splnil podmienky, Boh je verný aj On splnil svoje zaslúbenia, lebo k úprimným On je úprimný.“

Komu vyznávať hriechy ?

- 1) Predovšetkým Bohu. Každý hriech smeruje v konečnom dôsledku proti Bohu. Aj previnenia proti ľuďom ako proti Božím stvoreniam, aj proti Božím prikázaniám. Hriechy môže odpustiť len Boh.
- 2) Hriechy treba vyznávať aj tým osobám, proti ktorým sme zhrešili, ktorým sme ublížili, ktorých sme okradli, ohovárali, oklamali atď. Je potrebné ich odprosiť, zmieriť sa, vzťahy vyrovnať, a ak je to ešte možné, škodu napraviť alebo nahradiť (Lev 6:1-7, Num 5:6-7, Lk 19:18). Vyrovňovanie spôsobuje slobodu a rozviazanie. Krv Kristova nezmyje hriechy, ktoré ja mám a môžem vysporiadať a napraviť (Mt 5:23-24).
- 3) Hriechy, spôsobujúce verejné pohoršenie, je potrebné vysporiadať s verejným vyznávaním a napravením (napr. klebety, ohováranie, cudzoložstvo pôsobiace verejné pohoršenie, atď.).
- 4) V súkromnom rozhovore medzi štyrmi očami v prítomnosti dušpastiera, duchovného poradcu (zrelého a spoľahlivého kresťana), Božieho služobníka - ale vždy Bohu !

V niektorých prípadoch:

- ♦ Všeobecne je to vždy odporúčané, je to vždy veľká pomoc, a nikdy neodmietnutá ale ponúknutá služba. Spravidla to má byť jednorazová záležitosť, jednorazová generálka života, potom má nastať rast a samostatnosť v duchovnom živote. Nemusíme vždy utiekať znovu a znovu „k spovedi“, potom vždy znovu mať porážku a znovu sa vyspovedať ale prijať od Boha ten nový a víťazný život. Keď sa aj potkneme, máme Veľkňaza a Prímľuvcu, ku ktorému môžeme ísť hneď, a nečakať, kým znovu budeme mať príležitosť k osobnému vyznávaniu. Samozrejme, že duchovní poradcovia sú vždy k dispozícii pomôcť, spolu sa modliť a poradiť (Žid 4:15-16, 1Jn 2:1-2).

- ♦ Človek, ktorý úprimne činí pokánie, môže aj sám prežiť odpustenie svojich hriechov, avšak keď toto prežitie, pokoj a radosť z odpustenia a istota spasenia chýba, je potrebný a odporúčaný osobný dušpastiersky rozhovor, osobné vyznávanie hriechov a rozviazanie. Je to vždy na základe dobrovoľnosti. Vyznávanie hriechov bez zrelej a opravdivej ľútosti, zo zvyku, formálne, ceremoniálne, bez odsúdenia hriechov a seba samého, bez zmeny zmýšľania a bez rozhodnutia prijať a nasledovať Pána Ježiša, nemá žiadny význam.
- ♦ Osobné vyznávanie hriechov je potrebné, resp. odporúčané aj vtedy, keď nad určitými pokušeniami a hriechmi nemáme víťazstvo. (Určité vášne, návyky, zlovyky, hriechy jazyka, nečisté myšlienky a žiadosti, opakujúce sa depresie a pod.) Niekedy, v týchto prípadoch, je potrebný dlhší duchovný zápas a vytrvalý modlitebný boj.
- ♦ Osobné vyznávanie je potrebné ďalej vždy, keď stojíme úprimne pred Pánom a Svätý Duch nám ukazuje toto riešenie, alebo
- ♦ ak Svätý Duch skrze niekoho odkryje a zjavuje naše tajné, utajené a zabudnuté, nevysporiadané hriechy alebo za hriech ani nepovažované hriechy.
- ♦ Niektoré mimoriadne chúlостivé, komplikované hriechy tiež potrebujú osobitné riešenie, radu a dôverné, osobné vyznávanie.
- ♦ Na koniec osobné vyznávanie, osobitné riešenie a rozviazanie potrebujú aj hriechy okultného charakteru.

Nie hriešnosť je potrebné vyznávať, ale hriechy, ktoré Svätý Duch pripomenie konkrétne, jasne, podrobne, úprimne a čestne. K úprimnému pokániu a vyznávaniu hriechov je potrebná pravá pokora a zlomené srdce, zrieknuť sa skrytých vecí, skrývaní hanebností (2Kor 4:2, 1Pt 5:5b). Vyznávanie hriechov nemôže byť ospravedlnením sa, obviňovaním iných alebo dokonca vychvaľovaním, resp. ľutovaním seba. To nie je zlomené srdce (zlomený kvet)!

Osobné vyznávanie hriechov (dôverne, medzi štyrmi očami) je biblické, veľmi potrebné a doporučené, je veľkým požehnaním, ale je veľmi citlivou záležitosťou, a bolo už prameňom mnohých klebiet a sklamaní.

Preto nie je jedno pred kým, komu, odkrývame svoje vnútro a rozprávame o svojich hriechoch, o svojej nie práve čistej minulosti, resp. prítomnosti. Niektorí, hľadajúc riešenie, pomoc, pokoj u viacerých poradcov, sami nevediac, komu čo porozprávali, niekedy poradca nebol mlčanlivý, alebo pri vyznávaní bola prítomná nekompetentná tretia osoba a bolo z toho „hotové peklo“. Problém hriechu je obrovským duchovným bremenom, často krát démonické pôsobenie mocností temnosti, duchovný boj, uvoľňovanie sa a prechádzanie sa týchto mocností, čo nie každý kresťan je schopný uniesť. Je to niekedy ťažké len počúvať, a keď prítomný poradca nie je práve čistý srdcom, môže byť napadnutý týmito mocnosťami temna. Alebo v svojom srdci môže súdiť vyznávajúceho „hriešnika“.

Aké sú kritéria a požiadavky na dušpastiera, ku ktorému sa môžeme obrátiť s dôverou ohľadom vyznávania hriechov?

- ♦ Musí byť znovuzrodeným a zreлым kresťanom, schopným niesť bremeno cudzích hriechov.
- ♦ Musí mať usporiadaný, čistý život, vysporiadané vzťahy. Keď sám je zamotaný do problémov, a je hriechom poviazaný, nielenže nemôže iným pomôcť, ale sám bude terčom útoku moci nepriateľa.
- ♦ Musí mať súcit s hriešnikmi, nie súdiť ich ale im láskou pomôcť.
- ♦ Musí byť skúsený kresťan, aj keď ešte nie je skúsený poradca.
- ♦ Musí byť mlčanlivý, dôveryhodný, čestný a charakterný, ktorý nezneužije dôveru ľudí. Charakter je oveľa dôležitejší než schopnosti!
- ♦ Musí mať pastierske srdce, musí byť milovníkom ľudí, ktorý má dobrú povesť, a ku ktorému majú ľudia dôveru.
- ♦ Podľa možností je najlepšie, keď je zhoda pohlavia, avšak žena vždy je tou „slabšou nádobou“, schopná uniesť menej, preto musí byť pokorná a poddaná, lojálna autoritám (manžel, kazateľ, starší zboru), autorite mužov.

5) VOLANIE O BOŽIE ODPUSTENIE A PRIJATIE ODPUSTENIA

Po vyznávaní hriechov je potrebné prosiť v modlitbe o Božie odpustenie, o milosť a očistenie, oslobodenie. V modlitebnom krúžku po vyznávaní hriechov je potrebné rozviazanie v Ježišovom mene a modlitba za naplnenie Svätým Duchom.

Prijatie Božieho odpustenia vo viere, prijatie platnosti, ceny a dostatočnosti krvi a obeti Pána Ježiša Krista, prijatie Ježiša Krista za svojho osobného Spasiteľa a za Pána svojho života. Prijatie istoty spasenia vo viere na základe Božieho Slova (Jn 1:12, 3:16, 5:24, 1Jn 1:9, 5:10-13, Rim 6:23, 10:9-10, 2Tim 1:12,.8, 2Kor 5:1).

2. Viera

Druhou podmienkou spasenia je viera, spasiteľná viera.

Dnes sa mnoho ľudí hlási k viere, ku kresťanstvu. Mnohí na základe Jn 3:16 prehlasujú, že veď aj oni veria v Ježiša. Predsa, tento verš veľmi povrchne vysvetľujú. Majú na mysli vieru v existenciu Boha, v historickú existenciu Ježiša Krista, snáď veria aj v historickú pravdivosť Jeho smrti a vzkriesenia. Ale to ešte vôbec nie je spasiteľná viera. Je to veľký omyl, že ku spaseniu stačí len rozumom veriť v Božiu existenciu alebo pravdivosť niektorých udalostí ohľadom osoby a života Ježiša Krista.

Iní si zase vieru mýlia s náboženstvom: - „... ja mám katolícku vieru...“ - „... ja mám evanjelickú...“, - „... ja svoju vieru neopustím..., ako ona opustila tú najkrajšiu...vieru a odišla... /napr./ ...ku baptistom“. Alebo: - „... v čom (v ktorej viere) som sa narodil, v tom chcem aj zomrieť.“ /Každý sa narodil v hriechu, ja nechcem zomrieť v hriechu!/

Vefa „veriacich“ má len vieru vo vieru, a nevedia, prečo veria tomu, čomu veria: - „Nikto nemôže dokázať to, v čo veríme, ale my tomu aj tak veríme - akoby to bola pravda. Predsa človek musí veriť v niečo!“ Takáto viera je základom liberalizmu! Iní majú nevedomú a slepú vieru: - „Viera je, keď niekto verí niečomu, čo nie je pravda!“ Alebo: - „Ja verím tomu, čomu verí moja cirkev!“ - „A čomu verí tvoja cirkev?“ - „Moja cirkev verí tomu, čomu ja!“

Viera nemôže byť slepá. Viera nie je dôverčivosť. Dôverčivosť verí všetkému a má z toho chaos. Viera neverí všetkému ale má svoj predmet. Predmetom kresťanskej viery je Božie Slovo vo svetle Ducha Svätého. Veriaci by mali prehľbovať svoje vedomosti o vzácnych pravdách Božieho Slova, aby vedeli komu, čomu a prečo veria, aby boli upevnení vo viere, v pravde, a neboli zmietaní rôznym vetrom učenia do bludu. Viera má byť pevným vnútorným presvedčením. Dnešná generácia pociťuje skutočnú potrebu spasiteľnej viery a zdravého biblického učenia.

Aká je teda tá spasiteľná viera? A čo to znamená vôbec veriť? A čo znamená veriť v Pána Ježiša tak, ako Písmo hovorí? (Jn 7:38) /Vid: grafická príloha o viere/

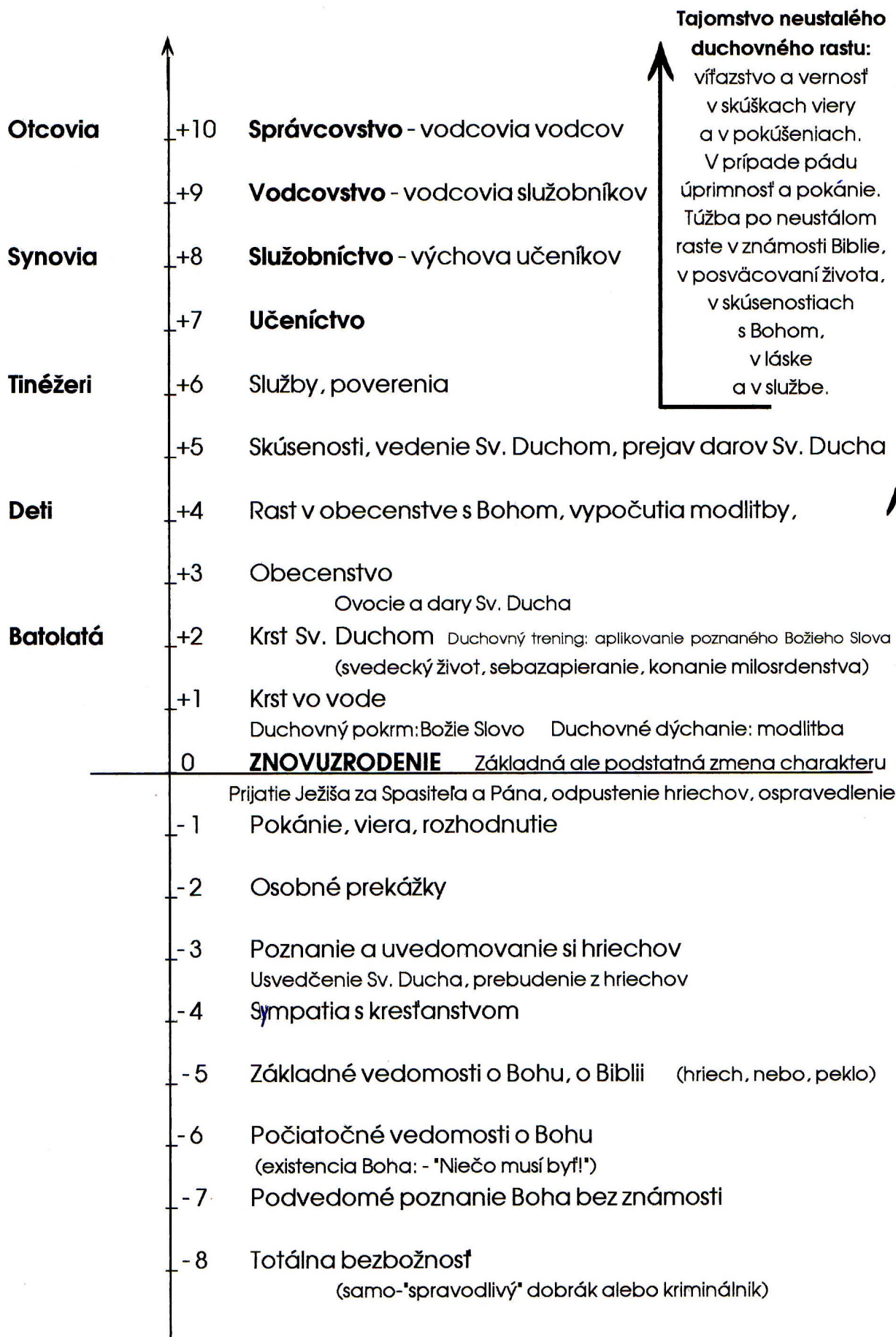
„Viera je podstatou toho, na čo sa človek nádeje a presvedčením o veciach, ktoré sa nevidia.“ (Žid 11:1)

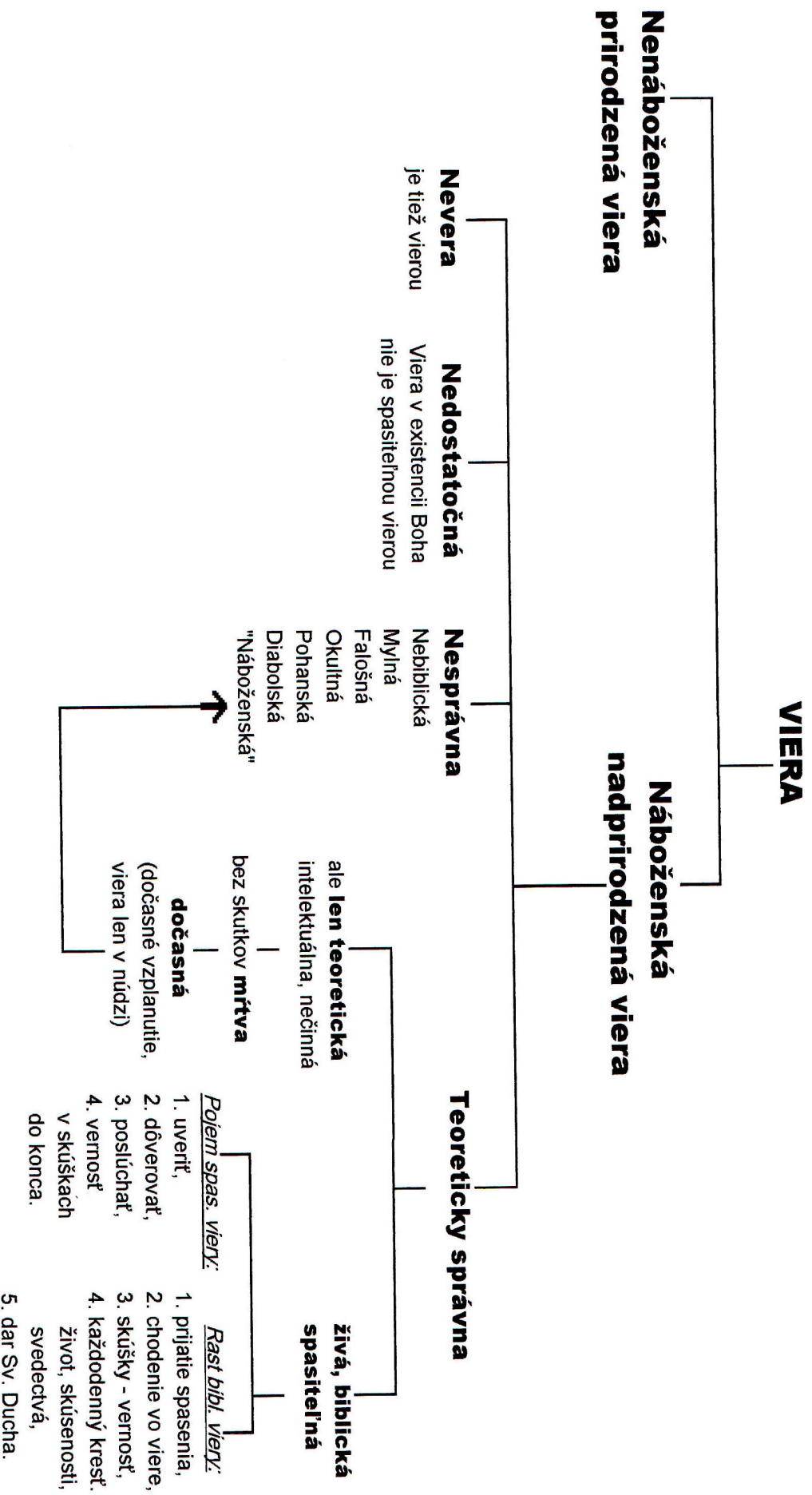
Viera však je viac než nádej. Nádej je túžbou, postojom očakávania a smeruje do budúcnosti. Kým viera znamená prítomnosť. Veriť v niečo, čo nevidíš, ale v srdci vieš, že už je to tvoje. Veriť znamená: nejaké tvrdenie považovať za pravdivé, správne, prijať za pravdu, a zároveň sa spoľahnúť na to, žiť v poslušnosti, v súlade s pravidlami viery a verne vytrvať aj v skúškach viery do konca. Koreň gréckeho slova „pistis“ obsahuje v sebe všetky tieto štyri pojmy: uveriť, spoľahnúť sa, poslušnosť a vernosť.

Spasiteľná viera nie je len teoretická, intelektuálna, historická, a nie je len dočasná viera (chvíľkové vzplanutie, alebo veriť len v prípade potreby, v núdzi, v nemoci atď.).

Veriť v Boha znamená považovať Boha za pravdivého, dať Bohu za pravdu a žiť v súlade s Božími pravidlami, ktoré sú obsiahnuté v Biblii. Veriť v Boha znamená veriť v Boha Biblie. Veriť, že Biblia je Božie slovo, dať Biblii za pravdu, spoľahnúť sa na ňu a prijať ju za pravidlá svojho života. Táto viera ovplyvňuje a formuje naše rozmýšľanie, správanie, konanie a spôsob života. Nie je jedno to, čo považujeme za pravdivé, lebo naša viera ovplyvňuje hlavne náš osud vo večnosti. Môžeme sa mýliť a naša viera môže byť mylná viera. Keď zostaneme v omyle, sme zaslepení, a keď pre nedostatok úprimnosti neprehodnotíme, neoverujeme svoju vieru, sme zatvrdení v omyle a naša viera bude falošná, naše učenie bude falošné. Takto vznikajú falošné učenia a náboženstvá.

Spasiteľná viera neznamena len veľa vedieť o Bohu, o Biblii, o Ježišovi Kristovi, o kresťanstve, ale znamená uveriť v Pána Ježiša Krista, vierou prijať dostatočnosť Jeho obetí, prijať a prežiť odpustenie hriechov, prijať Ho za Spasiteľa a Pána svojho života, ktorému dôverujem, zverím riadenie svojho života, ktorého Slovu a Duchu sa z lásky podriadam. Táto základná spasiteľná viera chodením vo viere dozrieva a rastie. V skúsenostiach s Pánom Ježišom a v skúškach viery získavame svedectvá. Bez skutkov zostáva viera mŕtva. Ďalším druhom viery je viera ako dar Svätého Ducha.

Vieru potrebujeme:

- a) ku spaseniu,
- b) k prijatiu krstu Sv. Duchom,
- c) k víťazstvu nad hriechom, svetom, pokušeniami (1Jn 5:4-5),
- d) k víťazstvu nad osobnými problémami, beznádejnosťou a nad strachom o budúcnosť,
- e) k dosiahnutiu ináč nemožných vecí (Abrahám, hrdinovia viery, G.Müller, D. Wilkerson),
- f) k dostatiu - aby sme od Boha niečo dostali (Mt 7:7 - „proste a bude vám dané“),
- g) k dávaniu (Lk 6:38 - „dávajte a bude vám dané“),
- h) k prijatiu uzdravenia,
- i) k prijatiu utrpenia,
- j) k prežitiu života na zemi.

F. POSVÄTENIE

1. Pojem posvätenia

Spasiteľná viera úzko súvisí s posvätením. Ak veríme a riadime sa pravidlami viery, na jednej strane Boh skrze svoje Slovo a Svätého Ducha koná naše posvätenie, na druhej strane sa aj my posväcujeme a zasväcujeme Bohu. Za naše posvätenie sme zodpovední my.

Niektoré denominácie majú učenie o siedmych sviatostiach, ktoré sú vraj prostriedkami posvätenia. Alebo niektorí dávno zomrelí ľudia sú vyhlásení za svätých. Je to správne? Je to biblické? Vynoria sa otázky: Kto je svätý? Čo posvätenie a svätosť znamená?

Boh je svätý - absolútne svätý a čistý až do nepriblížiteľnosti, vznešený, strašný, prebýva v nevysloviteľnej čistote, sláve a v jase. Opak slova svätý je svetský, obyčajný, obecný, profanný, vulgárny, špinavý. Medzi Bohom a človekom je pre hriech veľká priepasť. Svätý Boh sa nestotožňuje so svetom, ale ohraničuje sa od ducha tohto sveta. Predsa tento svet a do hriechu upadnutý človek je predmetom Božej lásky. Boh má z lásky záujem o tento svet a s láskou sa približuje k človeku a k hriešnemu svetu.

Posvätiť sa znamená stať sa spôsobilým dostať sa do prítomnosti Svätého Boha a zostať, obstať v nej. Akým spôsobom? Človek na to nemá prostriedky. Avšak skrz obeť, skrze krv Pána Ježiša Krista Boh otvoril cestu pre človeka k sebe do svojej svätosti a nedotknuteľnosti, do svätého obecnstva lásky s Ním.

V Starom Zákone Božia svätá prítomnosť v človeku vyvolávala strach: Jakob v Betheli, vrch Sinaj bol prístupný len pre Mojžiša, Izaiáš, Daniel, v NZ ap. Ján. Prenášanie truhly zmluvy vyvolala strach, zmätok u Filištínov, ba aj smrť Uzu. Svätá Božia prítomnosť bola zjavná vo svätyni svätých, kde bola prítomná truhla Hospodinova.

V Starom Zákone boli sväté veci, nádoby, ktoré boli v styku so stánkom, oltárom, službou Božou a pre tento účel boli oddelené, očistené a očisťované. Na žiadny iný účel nebolo dovolené ich používať. Sväté veci nemohli nahradiť svetské, nečisté, nesväté. Boh to prísne potrestal (falošné pomazanie, kadenie, imitácia, cudzí oheň - Lev 10:1-3, 30:33,38).

Boli svätí ľudia. Kňazi, leviti boli tiež vyvolení a oddelení pre Božiu službu. Boli očistení, posvätení, ale pred vstupom do svätyne sa mali vždy očisťovať. Kňaz, vstupujúci do svätyne, nesmel piť víno, musel si umyť ruky, nohy a obliecť si posvätné rúcho. Bola potrebná aj mravná čistota aj kultické očisťovanie sa. V dobe St. Zákona sa v rabínskej literatúre rozoznávalo až 10 stupňov postupného kultického posväcovania sa.

Izrael bol svätým národom, ktorý si Boh vyvolil, aby slúžil Jemu a len Jemu. Uzavrel s nimi zmluvu, dal im zaslúbenie, že bude prebývať medzi nimi a bude ich Bohom. Podmienkou bolo zachovať všetko, čo Boh prikázal, zvlášť nepoškvrňovať sa zvykmi, spôsobmi a modloslužbou okolitých pohanských národov. Porušenie zmluvy zo strany Izraela Boh považoval za duchovné smilstvo.

Tieto princípy sú platné aj pre novozákonný Boží ľud. Boh je svätý, nestotožňuje sa so svetom. Medzi svätým Bohom a človekom je pre hriech veľká priepasť. Boh miluje svet a obetoval svojho Syna za hriechy sveta, aby stratený človek mohol mať cestu späť do blízkosti svätého Boha. Skrze krv Ježiša Krista človek môže byť spôsobilý obstať v Božej prítomnosti, ak prejde cestou spasenia (viď. pokánie a viera) a stane sa Božím dieťaťom.

Avšak Boh je svätý od svojej podstaty, a človek môže byť „len“ posvätený. To znamená: ospravedlnený, očistený, oddelený (od hriechu, od sveta, od starého života) a patriaci Bohu.

2. Čas posvätenia

Z Písma je jednoznačné, že Božou vôľou je, aby sme boli svätí (1Tes 4:3, Kol 1:22, 1Pt 1:15-16). Otázkou je, ako to treba chápať? Kedy? Písmo učí, že posvätenie je okamžité ale aj postupné, je to stav, pozícia i proces. To znamená, že súvisí s pozíciou i praxou, a že je možné ho okúsiť.

Z tohto hľadiska posvätenie je:

a. Pozicionálne posvätenie

Je to stav, pozícia, postavenie Božích detí. Pozicionálne posvätenie vychádzajúce z patričnosti k Bohu znamená, že Boh hľadá na človeka - nie na jeho momentálny stav, ale skrze krv a pre zásluhy svojho Syna ako v pozícii svojho dieťaťa.

b. Praktické posvätenie

1) JEDNORAZOVÉ / ZAČIATOK /

Je to jednorazová udalosť, okamžité počiatočné posvätenie. Vo chvíli, keď je osoba znovuzrodená, je aj v určitom zmysle slova posvätená.

V tomto zmysle slovo posvätenie znamená: oddelenie, očistenie, ospravedlnenie, pripojenie sa k Bohu a zasvätenie sa Jemu. (Ilustrácia - zlatý kalich).

- Oddelenie sa od hriechu, od starého spôsobu života, od pohanských /svetských/ zvykov a spôsobov,
- očistenie sa,
- odovzdanie sa, zasvätenie sa Bohu pre službu a pre Jeho účely.

Pravé posvätenie nemôže byť bez pripojenia sa k Bohu a bez zasvätenia sa Mu do služby. Posvätenie bez zasvätenia sa, očistenie bez odovzdania sa do služby nie je pravým posvätením. Zase, bez pokánia, očistenia sa, oddelenia sa od hriechu a starého spôsobu života nikto nemôže byť zasvätený Bohu do služby.

2) PLYNULÝ RASTÚCI PROCES / CESTA /

Je zjavné v Biblii i v skúsenostiach veriacich, že hoci sú posvätení v Kristu v čase obrátenia, ešte stále potrebujú, aby v ich vnútri bola postupne vykonaná určitá práca. Božie Slovo vyzýva veriacich, aby rástli v Kristu, a aby žili posvätený a oddelený život. Je to plynulo rastúci, progresívny proces /cesta, sme na ceste/. Je to proces neustáleho zdokonaľovania a očisťovania sa (odrezávanie, prepalovanie sa). To je náš momentálny duchovný stav. Božia vôľa je, aby pozicionálne postavenie a momentálny stav sa vždy viac kryli. Boh na tom pracuje, a aj človek sa o to má usilovať (2Kor 7:1). Keď niekto denne nechodí v postupnom posväcovaní sa, môže stratiť aj svoje pozicionálne postavenie svätosti.

3) KONEČNÝ STAV / CIEĽ /

Každý svätý si uvedomuje, že hoci už dosiahol v procese posvätenia akýkoľvek pokrok, ešte stále je nedokonalý. Túžba po dokonalej svätosti nebude uspokojená vo veriacom až v stave bezhriešnej dokonalosti. Pri Kristovom príchode okúsi veriaci úplne posvätenie, keď jeho telo sa stane nesmrteľným a osláveným. K dosiahnutiu konečného cieľa /vo večnosti/ vedie cesta posvätenia, sebazapierania a sebadisciplíny. Cesta k vláde vedie cez sebaovládania.

c. Nesprávne chápanie posvätenia

- a) Eradikácia, vykorenenie. Jednorazovým pozicionálnym posvätením hriešna prirodzenosť človeka zanikne.
- b) „Instantné“ posvätenie - kritériom posvätenia je krst Sv. Duchom.
- c) Asketizmus - posvätenie sa dosahuje asketizmom, fyzickým trýznením tela.
- d) Legalizmus - posvätenie sa dosahuje dodržiavaním litery zákona.

3. Oblasť praktického posvätenia

„A On sám, Boh pokoja nech vás ráci celých posvätiť a váš duch nech je zachovaný celý a neporušený i duša i telo bezúhonne, keď príde náš Pán Ježiš Kristus“ (1Tes 5:23).

- 1) DUCH - prijatie Pána Ježiša, modlitba, Božie Slovo, chvály.
- 2) DUŠA
 - a) *rozum, zmyslenie* - kontrola Sv. Ducha nad myšlienkami,
- rozum kŕmiť Božím Slovom a chrániť od jedovatého,
 - b) *vôľa* - dobrovoľná, ochotná poslušnosť,
- vedomý súhlas s Božou vôľou, ktorá je pre nás najlepšia,
- vedomé sebazapieranie a odmietnutie všetkého, čo je zlé v Božích očiach,
 - c) *pocity* - túžby, žiadosti, pohnútky podľa Božej vôle,
- odmietnutie negatívnych pocitov: vášne, hnev, pýcha, závisť, žiarlivosť atď.,
 - d) *charakter* - dovoliť Sv. Duchu, aby formoval náš charakter
(ovocie Sv. Ducha, česťnosť, spoľahlivosť, dochvilnosť, pravdovravnosť, pokora, sebadisciplína atď.).
- 3) TELO - prvý extrém: telo je hriešne, treba ho trýzniť,
- druhý extrém: kult tela,
- biblický pohľad: telo má byť chrámom Sv. Ducha.

4. Prostriedky posvätenia

Posvätenie koná Boh so súhlasom, túžbou a poslušnosťou človeka.

- Prostriedky:*
- Sv. Duch učiní svedomie citlivým, dáva signály, varovanie, usvedčuje, poukazuje na Písmo,
 - Božie Slovo,
 - krv Pána Ježiša Krista,
 - oltár (Rim 12:1-2) - vydanie sa na oltár, na oltári sa spáli všetko, čo je smetie,
 - obecnosť s Bohom - keď je prerušená, je nebezpečenstvo pádu,
 - okolnosti, udalosti, situácie,
 - kázanie, bratské napomenutie, povzbudzovanie, varovanie,
 - dary Sv. Ducha.

Posvätenie je potrebné, lebo bez svätosti nikto neuvidí Pána (Žid 12:14). Posvätenie je Božou vôľou (1Tes 4:3, 2Kor 7:1). Pán Ježiš sa nielen modlil za posvätenie svojich nasledovníkov, ale sám seba zasvätil a dal na oltár (Jn 17:15-19).

6. OVOCIE ZNOVUZRODENIA

- 1) Istota o spasení, o odpustení hriechov.
- 2) Pokoj
 - v sebe,
 - s Bohom (príčina nepokoja s Bohom - problém hriechu a strachu - je rozriešený),
 - s ľuďmi.
- 3) Radosť zo spasenia, z odpustenia hriechov, zo synovstva.
- 4) Láska
 - k Bohu:
 - a) obecnosť s Bohom v modlitbe,
 - b) vzťah k Biblii,
 - c) poslušnosť (Merítko našej lásky k Bohu: Jn 14:21,23).
 - k bratom a sestrám (- „ - „ - „ k bratom, sestrám: 1Jn 4:20-21),
 - k neveriacim, zachraňujúca láska k strateným hriešnikom,
 - k nepriateľom.
- 5) Túžba
 - po obecnosti,
 - konať dobré skutky,
 - zachraňovať, svedčiť, slúžiť,
 - odpor, alergická voči hriechu.
- 6) Spravodlivosť, víťazstvo nad hriechom, premáhanie sveta.
- 7) Očakávanie príchodu Pána Ježiša.

Znovuzrodený človek dostane nový pohľad na svet, zmyslenie, vkus, záujmy, spôsoby, záľuby atď. „Staré veci pominuli, hľa všetko je nové“ (2Kor 5:17).

Je však mnoho varovaní v Písme pred odvrátením sa od nasledovania Pána, ktoré sa nevzťahujú na neznovuzrodených ľudí. Všetky tieto varovania by boli nezmyselné, ak by pre veriaceho neexistovala žiadna možnosť vypadnutia zo stavu milosti. Je potrebné poznamenať však rozdiel medzi odvrátením a odpadnutím. Ten, kto sa odvrátil, je volaný späť k Pánovi, a má možnosť návratu. Ale odvrátenie sa môže viesť k odpadnutiu, k prekročeniu „smrteľnej línie“, odkiaľ už niet návratu. Odvrátenie sa deje postupne, nie naraz. Nastáva postupný odklon od Boha, ochladnutie lásky k Bohu, k obecnstvu, najprv tajne v srdci a potom je prejavené navonok. Odvrátenie môže byť čiastočné, potom úplne. Márnotratný syn bol „mŕtvy a stratený“, ale potom čo činil pokánie a navrátil sa k Otcovi, našiel sa a ožil.

Odpadnutie je krokom za odvrátením sa. Je to úmyselné a zámerné odmietnutie a zapretie Ježiša Krista. Všetci kresťania sa potkávajú z času na čas, ale opäť stávajú a idú ďalej. Odpadlík sa zámerne a svojvoľne odvracia od Pána, vyhŕňajúc Ho zo svojho života. Odpadnutie je „hriechom k smrti“, za ktorý sa nemá modliť (1Jn 5:16). Písmo učí, že bezpečnosť veriaceho je podmienená poslušnosťou a vierou. Tým, že počúvajú a nasledujú Pastiera, nikdy nezahynú.

„Moje ovce počúvajú môj hlas, a ja ich poznám a nasledujú ma. Ja im dávam večný život, a nezahynú naveky, a nikto mi ich nevytrhne z ruky“ (Jn 10:27-28).

Otázky zo Soteriológie:

- 1.) Čo znamená pojem slova „spasenie“?
- 2.) Prečo je potrebné spasenie?
- 3.) Ktoré sú zložky procesu zmierenia? Naplnenie ktorej z nich čaká na človeka?
- 4.) Kedy a prečo sa Boh postaral o zabezpečenie spasenia pre človeka?
- 5.) Rozumieš tajomstvu predestinácie a slobodnej vôle človeka?
- 6.) Čo je determinizmus? Je totožný s biblickou predestináciou? Prečo?
- 7.) Ktoré sú 3 hlavné dôrazy náuky o predestinácii?
- 8.) Vymenuj úseky Božieho podielu na diele spasenia.
- 9.) Opíš spôsob povolávania jednotlivcov k spaseniu.
- 10.) Čo je podmienkou spasenia zo strany človeka?
- 11.) Čo si má človek uvedomiť, keď činí pokánie?
- 12.) Čo je najdôležitejším faktorom pokánia?
- 13.) Ktorý verš z Písma je pevným základom istoty odpustenia hriechov?
- 14.) Komu treba vyznávať hriechy?
- 15.) Aká je spasiteľná viera?
- 16.) Je možné prijať, prežiť istotu spasenia? Na základe čoho?
- 17.) Vymenuj ovocie spasenia, známky znovuzrodenia.
- 18.) Vymenuj aspekty posvätenia.
- 19.) Vymenuj oblasti posvätenia.
- 20.) Vymenuj prostriedky posvätenia.
- 21.) Čo rozumieš pod pojmom sebavykúpenia?

XI. EKLÉZIOLÓGIA

Mnoho ľudí sa pýta: „Keď je jeden Boh a jedna Biblia, prečo je toľko kresťanských cirkví? Ktorá cirkev je pravá? Aký je rozdiel medzi jednotlivými cirkevnými denomináciami?“

A. PREDMET EKLÉZIOLÓGIE

Predmetom ekleziológie je náuka o cirkvi.

B. POJEM SLOVA CIRKEV

Cirkev, kresťan, krst, pokánie, atď. sú pojmy, pod ktorými každý rozumie to, čo chce, čo mu pasuje do učenia. Preto je potrebné poznať biblický význam týchto pojmov.

Ekklesia - grécke slovo, používalo sa v antickej gréckej spoločnosti.

Význam slova: zoskupenie tých, ktorí boli vyvolení, zvolení spomedzi ostatných a hlásateľom, hlasom trúby vyvolaní, zhromaždení, povolaní k určitému poslaniu, k spolupráci, k zodpovednosti. To znamená: zhromaždenie, zoskupenie - nielen hromada - jednotlivcov ale aj ich spolupráca s konkrétnym poslaním, účelom.

1. Eklézia v gréckej spoločnosti

Do eklézie ľudia boli zvolení a hlasom trúby zhromaždení, volaní.

Mohli byť zvolení - len slobodní - nie otroci. Otroci prv mali byť vykúpení, oslobodení,

- len s občianskym právom - nebolo ľahké získať,
- bezúhonní, ospravedlnení - s čistým „trestným registrom“.

Zvolení všetky svoje sily vložili do komunity. Mali aj autoritu.

Eklézia nie je synagóga. Synagóga je uzavretá spoločnosť, ľudia do nej patrili od narodenia, kým do eklézie boli volaní a mali splniť spomenuté kritériá. /Do cirkvi nikto nemôže patriť od narodenia./

Vzorom novozákonnej cirkvi nie je synagóga ale eklézia.

Do cirkvi Ježiša Krista /podobne ako do gréckej eklézie/ môžu patriť len:

- vykúpení obeťou Pána Ježiša Krista na kríži,
- oslobodení, slobodní od hriechov (Pred obrátením sme boli otrokmi hriechu a satana),
- ospravedlnení (Boh odpúšťa, očisťuje, ospravedľuje, znovuzrodzuje tých, ktorí s úprimným pokáním a vierou v Pána Ježiša prichádzajú k Nemu.)

Aj my máme vydať Pánovi Ježišovi celý svoj život, všetko vložiť pod Jeho vládu, do Jeho kráľovstva. On dáva tiež autoritu, právo a moc byť Božími deťmi, autoritu nad hriechom a nad každou mocnosťou temnosti. Do cirkvi Kristovej nikto nepatrí od narodenia.

2. Eklézia ako starozákonný zbor vyvolených

Povolanie *Abraháma spomedzi pohanov*.

Povolanie *Izraela spomedzi pohanských národov* so zvláštnym poslaním: byť svätým, zvláštnym národom, nieť slávu a moc Hospodinovu medzi pohanmi (Ex 19:5-6 Deut 7:6). Izrael nesplnil svoje sväté poslanie, ale to *verné jadro Izraela tvorilo zároveň aj jadro prvej cirkvi*, do ktorej bolo povolaných *postupne viac pohanov a menej Židov*. Židia odmietli pozvanie, ale ku koncu časov sa naplní počet pohanov, a *Boh znovu pripojí do eklézie zostatok Izraela* (Rim 11. kap.).

3. Eklézia ako novozákonný zbor vyvolených

Zbor vyvolených - z jadra Izraela,
- spomedzi pohanov, jednotlivci zo všetkých národov,
- zo sveta, z hriechu, z Babylona (Ján 18:37,10:27, Rim 10:14-17, Zj 18:4).

C. CIRKEV JEŽIŠA KRISTA

Je to zbor vyvolaných zo sveta a z hriechu, zbor tých ktorí počujú (majú uši počuť) hlas Dobrého Pastiera, hlas Svätého Ducha, hlas evanjelia a reagujú naň tak, že uveria a vyjdú zo sveta, z hriechu, zo spôsobu starého života a nasledujú toho Dobrého Pastiera, ktorý dal svoj život za svoje ovce.

Cirkev Ježiša Krista bola založená zoslaním Svätého Ducha na 120 - člennú skupinu nasledovníkov Ježiša Krista v Jeruzaleme na deň Letníc (Turice - päťdesiaty deň po Veľkej noci). Bol to desiaty deň po Jeho nanebovstúpení. Od toho času bola cirkev Kristova vystavená mnohým útokom a búrkam, ale Ten kto ju založil predpovedal, že „ani brány pekla ju nepremôžu!“ (Mt 16:18)

Cirkev Kristova je tajomstvom (Ef 5:32). On predzvedel, predurčil, povolal, oslávil (Rim 8:29-30), posadil nás v ponebeských oblastiach (Ef 2:6). To je JEHO cirkev - On zomrel za svoju cirkev, On ju vykúpil, On ju pripraví na ten Deň, keď pre ňu príde. To je Jeho stádo, nie kazateľove!

1. Symboly cirkvi Kristovej

- Telo (Rim 12:4-5, 1Kor 12:12-27, Ef 4:4,12-16, 5:30-32),
- Nevesta (2Kor 11:2, Ef 5:27, Zj 19:7-9),
- Pole (1Kor 3.6-9a),
- Stavba (1Kor 3:9b-15),
- Stĺp pravdy (1Tim 3:15),
- Stádo (Jn 10:16, 27-28),
- Svetlo, soľ, mesto na vrchu (Mt 5:13-16),
- Svätý chrám, príbytok Boží, duchovný dom (Ef 2:20-22, 1Pt 2:5).

2. Univerzálna cirkev Kristova

Patria do nej všetci znovuzrodení (ALE LEN ZNOVUZRODENÍ!) kresťania všetkých čias od Letníc až po I. vzkriesenie - tj. vytrženie - z celej tváre zeme, z každého národa, zo všetkých pokolení a jazykov (Zj 7:9).

Cirkev Kristova v svojej podstate a štruktúre je nezmeniteľná, je tou istou cirkvou, ktorá bola včera i vtedy, keď ju Ježiš založil. Cirkev je bez premeny stále. To čo sa mení, alebo sa menilo počas stáročí, to nie je Cirkev ale denominácie. V biblickom zmysle slova Cirkev Kristova je aj dnes v svojej podstate a štruktúre taká istá, aká bola v dobe apoštolov. Cirkev je síce postavená do času, ale nie je dieťaťom času, je dieťaťom večnosti. Nie okolnosti, čas a svet majú vplyv na ňu ale Božie Slovo a Svätý Duch. Božia pravda, Božie princípy premenám nepodliehajú!

3. Prvotná cirkev

Vznik cirkvi sa počíta dňom Letníc.

Ideálnym vzorom pre všetky časy je prvá, ranná cirkev.

Jej príklad a pravidlá jej učenia, viery, života a praxe sú záväzným merítkom cirkvi všetkých čias. Z knihy Skutky sv. apoštolov a z apoštolských listov si môžeme vytvoriť určitý obraz o tom, ako žili prví kresťania.

a. Vlastností prvotnej cirkvi

Prvá cirkev bola :

- 1.) Apoštolská - bola budovaná na učení apoštolov, na Božom Slove.

- 2.) Letničná - boli krstení Sv. Duchom a plní Sv. Ducha.

- 3.) Baptistická - krstili ponorením na základe osobnej viery.

Iný spôsob krstu do 5. storočia ani nepoznali.

- 4.) Katolícka - všeobecná, jednoduchá, obyčajná /nie rímskokatolícka!/.

- 5.) Modliaca sa (Sk 4:31).

- 6.) Veriaca - mali živú vieru.

- 7.) Pracujúca, slúžiaca.

- 8.) Prenasledovaná,

a predsa

- 9.) rastúca a živá.

- 10.) Svätá, čistá.

- 11.) Jednotná.

- 12.) Radujúca.

- 13.) Obetavá, obetujúca, dávajúca - čas i peniaze, ba aj seba. (2Kor 8:5)

Mali aj čas pre Pána.

- 14.) Čakajúca príchod Pána Ježiša.

b. Život v prvotnej cirkvi

V prvej cirkvi za členov prijali len tých, ktorí :

- prežili pokánie, obrátenie, znovuzrodenie (úplnú zmenu života),
- mali osobnú vieru v Pána Ježiša Krista, osobné rozhodnutie prijať Ho za Spasiteľa a Pána a nasledovať Ho, osobné rozhodnutie byť kresťanom aj v pohanskom svete,
- dali sa dobrovoľne pokrstiť vo vode ponorením (iný spôsob, význam, pojem krstu ani nepoznali).

Krst Svätým Duchom nebol raritou ani predmetom diskusií ale každodennou samozrejmosťou.

Členmi mohli byť len tí, ktorí sa oddelili od spôsobu života podľa sveta a zasvätili sa Bohu, žili usporiadaný život v Božej bázni.

Neporiadnych káznil

- medzi štyrmi očami,
- pred svedkami,
- pred zborom,
- vylúčením,
- odovzdaním satanovi.

Aby bola Božia bázeň, aj Boh trestal /aj smrťou!/.

Disciplína je ochranný systém cirkvi, zboru. Ako ochranný systém organizmu, tela sa snaží uzdraviť choré údy, bunky, vysielaním ochrannej látky. Keď nestačí, sú potrebné lieky a iné liečebné metódy, nakoniec - hoci je to bolestný zásah - musí prísť skalpel. Rakovinové bunky sa musia odstrániť, ináč môže ochorieť, ba zomrieť celé telo. Hriech je ako infekcia a rakovina.

V prvej cirkvi bola Božia bázeň, kresťania žili v svätosti a láske. Bohoslužby boli spontánnym prejavom oslavovania Ježiša Krista, vzájomným vzdelávaním sa o učení apoštolov a prejavom moci a darov Svätého Ducha. Božia svätosť a Božia moc bola medzi nimi zjavne prítomná. Boh konal divy a zázraky. Nepoznali naučené modlitby ani pompézne ceremónie. Starali sa aj o chudobných a slúžili si vo vzájomnej láske.

Boh dal do cirkvi slúžiacich ako dar cirkvi (Ef 4:11-12, 2:20-22, 1Kor 12:28). Predstavenými neboli neomylní mocipáni, ani funkcionári, ani hodnostári ale neúnavní služobníci evanjelia a láskaví bratia, pastieri ostatných veriacich. Nie tituly boli dôležité ale služba a práca pod vedením, v moci a múdrosti Svätého Ducha. Žili v skromnosti, ba i v chudobe a nenárokovali si vládnuť, netúžili po bohatstve ani po politickej moci.

4. Vývoj denominácií

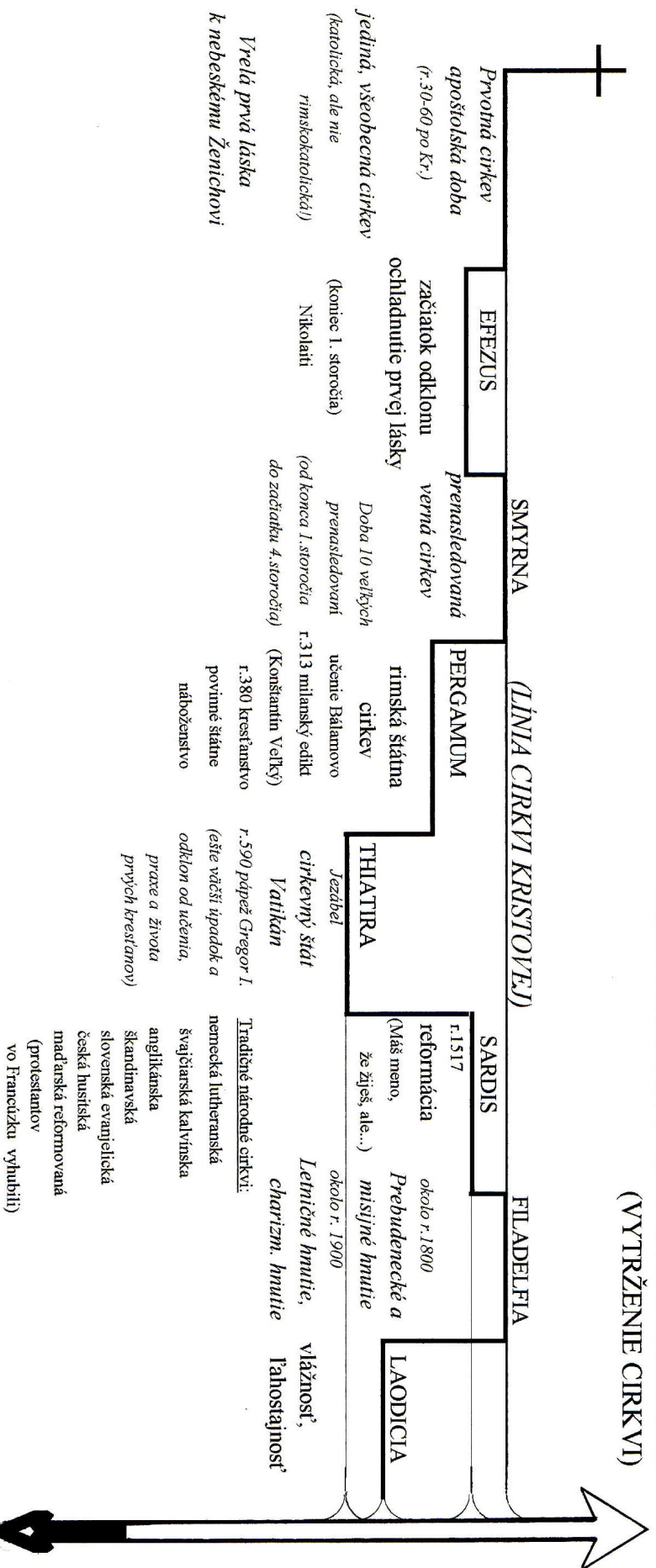
a. Prehľad cirkevných dejín

V prvej cirkvi neboli denominácie, - t.j. „cirkvi“ rozličného vyznania, resp. zbory v tom istom meste. V každom meste bol len jeden kresťanský zbor. Denominácie vznikli historickým vývojom neskôr. Bola len jedna všeobecná kresťanská cirkev. Pôvodný význam slova „katolícka“ (ešte nie rímskokatolícka!) je obyčajná, obecná, jednoduchá, všeobecná.

Prví kresťania boli prenasledovaní, zvlášť rímskymi cisármi, lebo neobetovali a neslúžili modlám, neklaňali sa obrazom cisára, ktorého ľud považoval za božského. Preto, hoci boli skromní, láskaví a pokojní ľudia, boli považovaní za buričov. Ich jedinou vinou bolo to, že božskú úctu vzdávali len Ježišovi Kristovi. Radšej si zvolili prenasledovanie, ukrižovanie a krutú smrť v arénach, v pazúroch divých zvierat, smrť na hranici upálením než zaprieť Toho, ktorý za nich z lásky tiež položil svoj život. Ich osobná láska k Ježišovi, osobná viera a osobné skúsenosti s realitou živého Ježiša Krista skrze moc Ducha Svätého boli tak mocné, že so žiariacou tvárou čelili smrti. Keď diváci v arénach videli túto moc a ich radosť, stávali sa kresťanmi. Preto ich počet napriek prenasledovaniu mocne rástol. Takéto kresťanstvo malo svoju hodnotu!

Po smrti cisára Konštantína Veľkého cisári prestali prenasledovať kresťanov, bola im udelená sloboda a za krátky čas bolo kresťanstvo dokonca ustanovené ako povinné štátne náboženstvo v rímskej ríši. Toto kresťanstvo bolo však len formálnym. Tento náhly obrat spôsobil veľké odpadnutie v živote cirkvi, a zároveň aj stratu jej v ohni preskúšanej pôvodnej hodnoty. Zrazu začali krstiť každého - od 5. storočia aj malé deti bez osobnej viery, osobného rozhodnutia, bez pokánie a zmeny života. *(Pozn.: Tzv. „krstom“ malých detí - bez ich osobnej vôle a viery - rodičia zbavujú svoje deti ich osobného rozhodovania sa v dospelosti. V najdôležitejšej otázke života, v otázke svojho spasenia, bolo ich svedomie pri „krste“ zviazané na rodičmi predurčenú (aj keď nebiblickú) denomináciu. Ich osobná voľba je obmedzená, ich eventuálne rozhodnutie stať sa biblickým kresťanom je často krátko ohrozené, predsudkami príbuzných napadnuté a je predmetom konfliktov.)*

CIRKEV KRISTOVÁ - NEVESTA BARÁNKOVÁ (VYTRŽENIE CIRKVI)

Do učenia cirkvi a do spôsobu obradov sa dostali prvky pohanskej filozofie, mytológie a pohanských modloslužieb. Život „cirkvi“ sa vyznačoval korupciou, cirkevnou hierarchiou a diktatúrou, mocenskými a panovačnými snahami, kultom osobnosti, morálnym úpadkom a rozdelením všeobecného kňazstva všetkých veriacich na klérus a na laikov. Keďže ľudia Bibliu nepoznali, nemohli kontrolovať tento veľký úpadok. Túto deformáciu v stredoveku ešte viac prehĺbili križiacke vojny a inkvizícia. No tento duchovný a mravný úpadok cirkvi vzbudil v životoch mnohých kresťanov túžbu po obnove. Po stáročia boli popri oficiálnej cirkvi vždy skupiny veriacich, ktorí boli verní učeniu Ježiša Krista a apoštolov a praxi prvotnej cirkvi, ale tí ktorí sa ozvali, boli nemilosrdne umlčaní a zlikvidovaní v plameňoch inkvizície (Savanarola, Majster Ján Hus). Martina Luthera nemohli zabiť, lebo nemecký knieža Fridrich ho vzal do svojej ochrany v osobnom väzení v hrade Wartburg. Ale toto je už všeobecne známym predmetom školských učebníc dejepisu. Tiež aj druhá vlna inkvizície: protireformácia. To sú veľmi čierne stránky cirkevných dejín - ak sa výplod tejto deformácie vôbec dá nazvať cirkvou. Reformačný proces začatý Majstrom Jánom Husom a neskôr vedený najmä Martinom Lutherom a Jánom Kalvínom spôsobil, že časť kresťanstva sa vydala na cestu späť k ideálu prvotnej cirkvi. Žiaľ, nasledovníci reformátorov nie vždy pochopili pravý význam reformačného hnutia, a poznanú pravdu šíрили nie láskou a Duchom ale mečom a pomstou. No napriek týmto odchýlkam v tomto reformačnom procese pokračovali v priebehu stáročí rozličné nové biblické hnutia.

Kým Martin Luther objavil veľkú biblickú pravdu o ospravedlnení z viery, pietizmus zdôrazňoval hlbokú vnútornú zbožnosť a posvätenie, tzv. anabaptisti objavili biblickú pravdu o význame a spôsobe krstu dospelých ponorením. V minulom storočí sa začalo hnutie, ktoré zobudilo zodpovednosť cirkvi za misiu. Na začiatku tohto storočia Boh naplnil Svätým Duchom skupiny veriacich v Spojených Štátoch, ako odpoveď na ich vrúcne modlitby takým istým spôsobom, ako prvých učeníkov na Letnice. Od tej doby sa začalo šíriť po celej Zemi tzv. letničné hnutie, ktoré sa dostalo aj do našej vlasti. Veriacich, ktorí prežili tzv. letničnú skúsenosť (naplnenie Svätým Duchom s hovorením v iných jazykoch) najprv vylúčili z ostatných cirkví, a tak letniční veriaci utvorili samostatnú denomináciu, letničnú cirkev. V posledných rokoch sa toto hnutie tak rozšírilo, že pod názvom „charizmatické hnutie“ oživujúco pôsobí takmer vo všetkých cirkevných denomináciách. Žiaľ aj charizmatické hnutie má určité extrémne smery, ale ich charakterizovanie presahuje rámec týchto úvah. Nemôžeme podrobne rozobrať ani učenie tzv. Svedkov Jehovových a iných kultov. Je však potrebné, aby sme dobre poznali to, čo je správne a biblické, a potom budeme môcť odhaliť a odmietnuť všetko, čo nie je správne. Rozličnosť názorov na niektoré aspekty učenia jednotlivých denominácií nemusí byť nevyhnutnou prekážkou bratskej lásky a spolupráce, zvlášť v evanjelizačnej oblasti, no základné piliere učenia kresťanskej cirkvi musia byť rešpektované. Na tomto základe pôsobí Evanjelická Aliancia.

b. Perspektíva vývoja denominácií

Teraz denominácie existujú, ale sa delia a spájajú, zjednocujú sa do dvoch smerov :

1) Jeden smer spolupráce, jednoty znovuzrodených Božích detí rozličných denominácií je ten, ktorý pôsobí Svätý Duch na základe lásky a pravdy Božieho Slova. Týmto spôsobom Pán pripravuje svoju nevestu ku dňu vychvátenia. Touto nevestou nemôže byť ani jedna z denominácií samotná. /Aliančné hnutie - charizmatické hnutie/.

2) Druhý smer: Organizačná snaha zjednotiť všetky náboženstvá aj znovuzrodených „kresťanov“ /New Age, ekumenické hnutie/. Cieľ: vytvoriť jedinu povolenú celosvetovú „supercirkev“. V posledných časoch formálne cirkvi, denominácie sa zjednocujú a stávajú sa „Babylonom“, kým Cirkev Kristova sa oddeľuje, bude prenasledovaná a vychvátená.

c. Formálna cirkev a cirkev Kristova

Formálna cirkev: denominácia /-e/, náboženská organizácia, spoločnosť bez života, bez biblických princípov a bez uplatňovania vôle, moci a vedenia Ducha Svätého.

Cirkev Kristova nie je organizácia, ale organizmus. Tvoria ju znovuzrodení. Živé bunky, živé kamene. Nie je to ľudské dielo, ale nadprirodzené Božie dielo. Dielo nie podľa svetského vzoru, nie svetské spôsoby a metódy, ale Božie princípy sa tu uplatňujú. Hlavou Cirkvi je jedine Kristus, a nie pápež. Cirkev Ježiša Krista nie je organizácia ale organizmus. Organizmus, ktorý však má aj štruktúru, poriadok, organizáciu. Cirkev ako telo tiež má kosť a údy, orgány majú svoje funkcie, ale hybnou, životnou silou a organizovateľom je Svätý Duch. Táto štruktúra poriadku, služieb a úradov nie je podľa svetského vzoru. V cirkvi Kristovej je Božia vláda, teokracia. Nie demokracia, republika, ani nie monarchia, oligarchia alebo diktatúra, ale ani nie anarchia. Cirkev nie je ani klub alebo nejaký samoučelný či dobročinný spolok. Cirkev je časťou Božieho Kráľovstva na zemi s konkrétnym poslaním.

5. Lokálna cirkev

Lokálna cirkev - miestny zbor ako časť Tela v jednotlivých mestách.

Božou vôľou je, aby znovuzrodené Božie deti tvorili obecenstvo, patrili do konkrétneho miestneho zboru, kde nájdu svoje miesto, nájdu starostlivosť, službu, zodpovednosť, ale kde rešpektujú aj zborový poriadok a disciplínu. Je nesprávne: „Ja patrím do neviditeľnej cirkvi!“ Cirkev, zbor je, má byť viditeľný ako mesto na vrchu. Cirkev je viditeľným prejavom jednoty veriaceho s Kristom a jednoty veriacich vzájomne. Alebo – „Hľadám dokonalý zbor!“ – „Ak ho nájdeš a sa staneš členom, ten zbor už nebude dokonalý!“ Lokálna cirkev, zbor je spoločenstvo znovuzrodených Božích detí, ktorí žijú ako rodina v zmluvnom vzťahu. Dnes, v dobe individualizmu ľudia nechcú žiť v zmluvnom vzťahu. (Samorasti, „svätí tuláci“, „motýľoví kresťania“).

V apoštolskej dobe ešte neboli denominácie, v tom istom meste neboli zbory rozličného vyznania len jeden kresťanský zbor. Miestne zbory neboli nezávislé zbory, nezávislé /odrezané/ časti toho istého Tela, ale mali spojenie, vzájomnú pomoc, spoluprácu.

Vlastnosti zdravého miestneho zboru :

- 1.) Biblické učenie.
- 2.) Čistota života zboru.
- 3.) Láskavé vzájomné vzťahy.
- 4.) Živé oslavovanie Pána.
- 5.) Prejav moci a darov Svätého Ducha.
- 6.) Misijný duch.
- 7.) Zdraví jednotlivci /radosť, obetavosť, ochota/.
- 8.) Zdravé vodcovstvo. Každý pracuje - tímová spolupráca.
- 9.) Sociálna starostlivosť o ľudí v cirkvi.
- 10.) Sociálna a morálna zodpovednosť v spoločnosti.

6. Poslanie cirkvi Kristovej

Keď nás Pán zachránil, nezobral nás hneď k sebe, ale nechal nás tu na zemi s poslaním.

Poslanie Cirkvi Kristovej:

a. Voči Bohu

Uctievať, chváliť, oslavovať Ho slovami, piesňami, hudbou, dvíhaním rúk, tleskaním, atď., rôznym biblickým spôsobom v Duchu Svätom, v pravde a úprimne. Oslavovať Ho celým životom, čistým a poslušným, biblickým spôsobom života z vďačnosti a lásky. Tým, že plníme naše poslanie aj vzájomne voči sebe aj voči svetu.

b. Voči sebe

Jednotlivci:

- zachovať, chrániť, strážiť čistotu srdca,
- dbať o vlastný osobný duchovný rast, vzdelávať sa a slúžiť,
- byť pripravení na svadbu Baránkovo.

Obecenstvo:

- chrániť morálnu čistotu obcenstva a vzájomné vzťahy,
- chrániť, strážiť, napomínať jeden druhého v láske,
- chrániť, strážiť čistotu učenia,
- slúžiť, pomáhať jeden druhému vo vzájomnej praktickej láske /duchovne, fyzicky, sociálne, finančne/,
- vychovávať a vypudiť veriacich do služby.

c. Voči svetu

- Svietiť, byť svetlom, byť mestom na vrchu, aby svet videl, že sa dá žiť aj iným spôsobom. Aby svet videl, že existuje živý Boh a On má tu na zemi svoj zvláštny ľud, ktorý
 - sa chráni od hriechu,
 - verí a oslavuje svojho Boha.Sú to ľudia, ktorí sa vzájomne majú radi /neohovárajú/,
 - neboja sa budúcnosti,
 - rozdávať pokoj, radosť, lásku a povzbudenie,
 - medzi ktorými Boh koná zázračné veci.
- Byť svetlom vo svete, aby ľudia videli svetlo a mohli nasledovať svetlo, nájsť smer, cieľ, zmysel života a spasenie. Tento svet je plný zmätku a strachu ako tmavé bludisko, labyrint. Cirkev Kristova je /!/ majákom.
- Byť soľou, dať chuť životu a konzervovať. Už samotná prítomnosť Božích detí často krát zabraňuje rozmáhaniu hriechu. Niekedy je nutné aj ozvať sa! (Ef 5:11-12) Poslaním cirkvi nie je vládnuť a mať moc v politike, ale slúžiť a službou získať rešpekt v spoločnosti ako soľ, aby ľudia uznali, aby bolo poznať, že predsa je tu niekto, kto dáva chuť životu a konzervuje, bráni skaze v spoločnosti, ba aktívne pomáha, slúži a nezištne sa zúčastňuje na riešení jej problémov.

- Prejavovať milosrdenstvo, súcitiť, slúžiť trpiacim, soc. starostlivosť, účasť na riešení problémov spoločnosti.
- Kázať evanjelium, evanjelizovať, zachraňovať stratených hriešnikov, činiť učeníkov, byť rybármi ľudí. Byť reprezentantom, veľvyslancom Božieho kráľovstva, byť poslami s posolstvom: „Zmierte sa s Bohom!“ Byť svedkami Pána Ježiša, kráľovským kňazstvom, svätým národom a zvestovať cnosti Toho, ktorý nás povolal zo tmy do svojho predivného svetla.

d. Voči mocnostiam temna

Ef 3:10 „...aby bola teraz skrze cirkev oznámená kniežatstvá a mocnostiam v ponebeských oblastiach prerozmanitá múdrosť Božia.“

Cirkev Ježiša Krista je slávna a víťazná. Má poslanie aj voči mocnostiam temnosti. Týmto poslaním je proklamovať, oznamovať, prehlasovať moc, víťazstvo a autoritu Ježiša Krista nad každou mocnosťou temnosti a rozmanitú múdrosť Božiu vyznávaním, oslavovaním, vyvyšovaním moci Jeho mena a krvi, tiež prejavovaním moci a darov Svätého Ducha.

Za plnenie týchto našich poslaní sme pred Pánom zodpovední! Nech nám Pán pomôže!

7. Úrady a služby v cirkvi

Boh povolal a dal do cirkvi ako dar určitých služobníkov na zdokonaľovanie svätých k dielu služby, na budovanie tela Kristovho. Tieto služby, úrady sú rozdielne (Ef 4:11-12, 2:20-22, 1Kor 12:28). Medzi nimi je súlad, spolupráca. Napr.: Evanjelista k stavbe na stavenisko nabhromažďuje kamene, apoštol vypracuje plán a riadi stavbu, v zbore pracujú pastieri a učители, ktorí živé /oživené/ kamene formujú a zabudujú do stavby na potrebné miesto. Prorok je okom, stavebným dozorom.

Rozličné služby : - apoštol,

- prorok,
- evanjelista,
- učiteľ,

- pastier, biskup = dozorca (episkopos), starší zboru (presbyter).

Pastier, biskup a starší je tá istá pastierska služba.

Kazateľ je prvý medzi rovnými pastiermi.

- diakon = služobník /minister/ v zbore. Diakony konajú najmä hospodárske, organizačné a sociálne služby, ale niektorí na odbremenenie pastierov /kazateľa/ pod autoritou a dozorom starších môžu byť poverení aj službami duchovného charakteru.

- správy /organizačná koordinačná služba, napr.: Rada cirkvi/,

- ujímanie sa potrebných /napr.: Diakonia AC/.

V Tele Kristovom každý úd je potrebný, každý má svoju úlohu, funkciu, každý má byť aktívny a užitočný ale v harmónii a vzájomnej spolupráci. V cirkvi Kristovej nikto nemá službu „sedenia v kostolných laviciach“. Práca v zbore má byť tímovou spoluprácou, a nie sólovým „trápením sa“ niektorých jednotlivcov či už úprimných duchovných pracovníkov alebo tých, ktorí chcú budovať svoju vlastnú slávu.

Aj keď každý nemôže byť apoštolom, prorokom či kazateľom, predsa každý má byť svedkom Ježiša Krista, evanjelistom vo svojom okolí alebo konať všeobecnú kňazskú službu.

Otázky z Ekleziológie:

- 1.) Vysvetli význam slova eklézia v gréckej spoločnosti a jeho analogický význam, vzťahujúci sa na cirkev Ježiša Krista.
- 2.) Vymenuj vlastnosti cirkvi v apoštolskej dobe.
- 3.) Vysvetli tieto pojmy :
univerzálna cirkev,
lokálna cirkev,
formálna cirkev,
denominácie.
- 4.) Kto môže patriť do cirkvi Kristovej?
- 5.) Je potrebné praktizovať aj dnes zborovú disciplínu. Prečo a ako?
- 6.) Potrebuje biblický zbor organizáciu, štruktúru? Prečo a akú?
- 7.) Ako má vyzeráť zdravý biblický zbor?
- 8.) Aké je poslanie cirkvi Kristovej v tomto svete voči Bohu, voči sebe, voči svetu a voči mocnostiam temna? Ako sa to uplatňuje v tvojom zbore, čím prispievaš ty?
- 9.) Charakterizuj stručne služby: apoštol, prorok, evanjelista, učiteľ, diakon, pastier, biskup, starší zboru, presbyter, kazateľ, všeobecné kňazstvo.
- 10.) Existuje aj dnes apoštolská služba?

XII. ESCHATOLÓGIA

A. PREDMET ESCHATOLÓGIE

Predmetom Eschatológie je náuka o posmrtnom živote človeka a o budúcich udalostiach sveta.

B. POSMRTNÝ ŽIVOT

1. Rozličné názory na život, na smrť a na vzkriesenie

Správne - biblické:

Nesprávne - nebiblické:

ŽIVOT

- a) Život ako biologická existencia:
(od počatia - nie od narodenia - až do konca pozemského života - do fyzickej smrti).
- b) Duchovný život: život z Boha, obecnosť s Bohom.
- c) Večný život.

- d) Život pokračuje:
 - v potomkoch, v dielach,
 - v myslí, spomienkach,
 - v duchu, mysticky, medzi príbuznými (vraj „mŕtvi sú tu, medzi nami“),
 - v prevtelení.

- e) Biblia: je uložené ľuďom raz zomrieť a potom bude súd.

SMRŤ

- a) Zánik existencie - smrťou sa všetko končí.
- b) To nikto nevie, nikto sa ešte odtiaľ nevrátil.
- c) Spánok duše - nevedomý stav.
- d) Je len jedna cesta: všetci sa dostanú na to isté miesto. Po smrti tam za „tunelom“ každého čaká svetlo, jas, raj, Boh. Smrti sa netreba báť, je to úžasná, žiadúca skúsenosť. (Keď máš problémy v živote, ťahá ako magnet - do samovraždy, do pekla!)
- e) Reinkarnácia, prevtelenie do inej formy života.
- f) Po smrti sú 3 možnosti: nebo, peklo, očistec.
- g) Smrťou nekončí všetko, ale sú len 2 možnosti: nebo alebo peklo.
- h) Fyzická smrť: oddelenie sa duše od tela (klinická a biologická smrť).
- i) Duchovná smrť: následok pádu človeka, oddelenie sa od Boha
 - všeobecne (celé ľudstvo),
 - individuálne každý.
- j) Večná smrť (peklo): keď fyzická smrť nájde človeka v stave duchovnej smrti bez duch. znovuzrodenia = večné zatratenie.

VZKRIESENIE

Žiadne vzkriesenie nebude.

- Vzkriesenie zomrelých v SZ, * / *Tito znovu zomrel*
- vzkriesenie zomrelých v NZ, * / - “ -
- vzkriesenie svätých pri ukrižovaní P.J.,
- vzkriesenie Pána Ježiša,
- duchovné vzkriesenie (znovuzrodenie skrze vieru v P.J.Kr. k novému životu),
- prvé vzkriesenie: fyzické vzkriesenie spravodlivých a súčasne vychvátenie cirkvi,
- druhé vzkriesenie k poslednému súdu.

2. Predstava posmrtného života

Od pradávna zamestnáva ľudí otázka: „Čo je po smrti? Kde sú duše mŕtvych?“

Veľmi populárna je zbierka svedectiev o zážitkoch v stave klinickej smrti (Dr. Moody: Život po živote), avšak pacienti majú svedectvá ešte pred „líniov smrti“, ich svedectvá sú vyfarbené, skreslené, príliš pozitívne /nehovoria o dvoch smeroch!/, a nemôžu byť smerodajné. Aké sú tvoje predstavy? Kde môžeme nájsť spoľahlivú odpoveď? U odborníka, u Stvoriteľa a v Jeho knihe - v Biblii.

a. V gréckej mytológii

Predstava posmrtného života v gréckej mytológii: Hádes, ríša smrti, podsvetie.

b. V Starom Zákone

V Starom Zákone predstava posmrtného života nie je celkom vyjasnená. Môžeme v tom pozorovať určitý vývoj, hľadanie nejakého záveru. Bohu sa páčilo, že nezjavil toto tajomstvo len skrze Pána Ježiša Krista. Podľa židovského chápania Seol znamená hrob.

V Gen 49:33 - „...Jakob zomrel a bol pripojený k svojmu ľudu.“ Smrť je chápaná ako spánok, navrátenie sa do prachu: „...mŕtvi zostupujú na miesto mlčania. “(Žalm 115:17, Kaz 3:19-21, 9:5,10, Iz 38:18, Jer 51:39). „...v smrti nie je rozpomienka na Teba, a kto Ťa bude oslavovať v hrobe?“ (Žalm 6:6). Je to Božie Slovo! – Adventisti a svedkovia Jehovovi argumentujú týmto pohľadom, ale Božie Slovo tu nekončí. Hľadatelia pravdy - Šalamún, Jób - skúmajú ďalej a nájdu odpoveď. Už v Starom Zákone je aj nádej, že smrťou všetko nekončí, zároveň je tu aj výzva k Božej bázni a zodpovednosti. Starý Zákon hovorí o smrti aj ako o treste. Ale Boh nemá záľubu v smrti hriešneho, preto vyzýva k pokániu a chce, aby človek nezomrel v hriešnom stave, lebo to nie je jedno! Naopak, v očiach Hospodinových je drahá smrť jeho svätých. (Jób 14:1,2,7,10,14, 16:22-17:1, 17:15-16, 19:25-27, Kaz 12:7,13-14, Hoz 13:14, Ez 18:32, 33:11, Žalm 116:15). Z učenia Pána Ježiša sa zdá, že Jeho smrťou a vzkriesením v štruktúre podsvetia nastali zmeny, alebo sme dostali väčšie svetlo, jasnejšie zjavenie: Boháč v pekle - Lazár v lone Abraháma (Lk 16:19-31), Iotor pri ukrižovaní - PJ: „...dnes budeš so mnou v raji.“ (Lk 23:43). Apoštol Pavol túžil odísť k Pánovi (2Kor 5:1,2,6,8, Fil 1:21-24).

c. V Novom Zákone

Stanovisko Nového Zákona ohľadom posmrtného života je jasné: existuje nebo (večný život) a peklo (večné utrpenie - zatratenie). Je to stav vedomý. Je to aj miesto (zatiaľ neznáme), miesto nie na zemi. Miesto oddelené pre spasených a pre zatratených. Nie je to spánok duše. Nie je to prechodný stav, očistec. Je to stav definitívny, ale pred všetkými uverejnený bude až pri prvom, resp. pri druhom vzkriesení, pri poslednom súde.

Písmo učí, že následky pádu prvého človeka - skazená hriešna prirodzenosť (dedičný hriech), fyzická a duchovná smrť - ako nejaké zlorečenie sa rozšírili bez výnimky na celé ľudstvo (Rim 3:10,23, 5:12, 6:23). Dôsledkom tohto stavu je Boží súd a nesmierne večné osobné utrpenie, večná smrť, zatratenie, peklo. Boh dal skrze obeť Ježiša Krista šancu človeku byť vyslobodený z následkov pádu prvého človeka, stať sa Božím dieťaťom a mať večný život v Božej sláve. Túto obeť lásky a šancu záchrany musí vo viere prijať každý osobne. Niet inej cesty k Bohu a do večného života. Nevera, ignorovanie, pohrdanie a odmietnutie znamená zostať v stave zlorečenia a duchovnej smrti, ktorej definitívnym následkom je večná smrť. Veríme, že duša človeka sa hneď po smrti tela dostane vo vedomom stave na miesto určené pre spasených alebo pre zatratených (Lk 16:19-31). Na tomto mieste zostane až do času prvého vzkriesenia k Večeri Baránkovej (vytrženia Cirkvi) alebo do času druhého vzkriesenia, k večnému odsúdeniu. Biblia nepozná očistec.

1) PEKLO

Peklo je vedomý stav ale aj miesto, zatratenie, absencia Božej prítomnosti, slávy, lásky, milosti, svetla a pokoja. Večné odlúčenie od Boha ako od zdroja života, keď sa už na tom nič nedá zmeniť, nič sa nedá napraviť, stále a večné sebaobviňovanie, výčitky svedomia z katastrofálneho premárnenia šance tráviť večnosť v nebi a vedomie večného oklamania sa („nechal som sa oklamať!“). Prítomnosť ohavnosti, satana, démonov, nepredstaviteľné zúfalstvo ako vo vyhnanstve, vo večnej odlúčenosti od Boha. Peklo neznamena zánik existencie ako hlásajú tzv. Svedkovia Jehovovi, ale je to nekonečné, neustále utrpenie, večné odsúdenie. Nedá sa opísať tento hrozný stav, je to večné zlorečenie, úplný opak neba.

Pán Ježiš často krát porovnáva s ohňom gehenny:

- Zahynutie (Mt 7:13 - široká cesta vedie do zahynutia).
- Plač a škripanie zubami, vonkajšia tma (Mt 8:12, 22:13, 24:51, 25:30).
- Mrákota tmy na večnosť (2Pt 2:17, Jud 13).
- Ohnivé pece, plač, škripanie (Mt 13:42, 50).
- Večný oheň (Mt 25:41).
- Neuhasiteľný oheň, peklo, kde ich červ nezomiera a oheň nehasne (Mk 9:43-48, Lk 16:23-24, Jud 7, už v SZ! - Iz 66:24).
- Večné trápenie (Mt 25:46).
- Vzkriesenie k súdu (Jn 5:29), k hanbe a večnej potupe (Už v SZ! - Dan 12:2).
- Večný súd, odsúdenie (Mk 3:29, 16:16, Jn 3:18).

Iné biblické miesta:

- Zj 14:9-11 - Tí, ktorí sa klaňajú šelme, budú sa mučiť na veky.
- Zj 19:20 - Šelma a falošný prorok budú hodení do ohnivého jazera.
- Zj 20:10 - Diabol, šelma a falošný prorok mučení v ohnivom jazere na veky vekov.
- Zj 20:14-15 - Všetci, ktorí nie sú zapísaní do knihy života, budú uvrhnutí do ohnivého jazera.
- Zj 21:8 - Bojživní, neverní, ohavní, vrahovia, smilníci, čarodejníci, modlári, klamári budú mať diel v ohnivom jazere.
- Zj 20:14 - Aj smrť a peklo budú uvrhnuté do toho ohnivého jazera. To je druhá smrť. Koniec pekla v ohnivom jazere v druhej smrti však neznamená koniec mučenia tých, ktorí budú v ohnivom jazere.

2) NEBO

- Nebo
- zemská atmosféra (obloha),
 - stvorené (hviezdnaté) nebo, vesmír,
 - večné, naveky existujúce sféry neba, miesto prebývania Boha, anjelov a božích svätých. Nedá sa opísať slávu a blahoslavenstvo neba, naveky byť v prítomnosti Pána Ježiša. Nebo bez Pána Ježiša by nebolo nebom. (Jn 14:1-3, 1Kor 2:9, 2Kor 5:1-2, Fil 1:21-23)

3) VZKRIESENIE

Každý bude vzkriesený v tele. Vzkriesenie bude!

- Vzkriesené telo bude mať odlišnú podstatu:
- od pôvodného,
 - telá spasených od tiel zatratených.

- Vzkriesenie:
- v Starom Zákone,
 - v Novom Zákone,
 - svätých pri ukrižovaní PJ,
 - Pána Ježiša Krista,
 - duchovné vzkriesenie, znovuzrodenie,
 - prvé vzkriesenie,
 - druhé vzkriesenie.

3. Názory niektorých náboženstiev, denominácií a kultov

Rímskokatolícke učenie: Ešte aj v smrti je možnosť zmeny, rozhodovania, nápravy - po smrti očistec. Učenie tradície podľa katolíckeho chápania je rovnocenné s učením Biblie. Učenie o očistci pochádza od Platóna, Origenes ho vniesol do učenia cirkvi. Podľa tohto učenia kresťania aj neveriaci prejdú cez očistec. Aj neveriaci sa očistia a budú spasení. Toto učenie zmierňuje pravdu o súde a o večnom utrpení v ohnivom jazere. Do očistca pôjdu nepokrstené deti, duše tých, ktorí nespáchali smrteľný hriech, ale nie sú celkom očistení. Tu majú pykať. Príbuzní modlitbami, darmi, omšami môžu ukrátiť ich utrpenie v očistci. Toto učenie sa pokúšajú podoprieť biblickými citátmi ako každé falošné učenie (Mt 5:26, 12:31-32, 18:34, 1Kor 3:10-15, Kol 1:24, 2Tim 1:18, 2Machab. 12:45), avšak tieto citáty v kontexte majú úplne iný význam a nepodporujú teóriu o existencii očistca. Je to učenie o samovykúpení človeka, ktoré je cudzie duchu evanjelia. Ak by toto bolo pravdou, načo potom zomrel Pán Ježiš Kristus? Dogma neomylnosti je najväčší a najtragickjší omyl, ktorý legalizuje aj tieto najväčšie bludy.

Islam: Neuznáva trojité delenie človeka: telo, duša, duch. Na konci sveta budú mŕtvi vzkriesení. Po súde sa mohamedáni dostanú do raja, neveriaci pohanovia (kresťania) sa dostanú do pekla. Hriešni mohamedáni sa po krátkom pobyte v pekle dostanú do raja. Medzi rajom a peklom je krajina al-Arafa, kde námesačníci, epileptici a deti žijú svoj jednotvárný, bezradostný, bezbolestný život.

Hinduizmus a budhizmus: Učí reinkarnáciu. Biblia hovorí, že je uložené ľuďom raz zomrieť a potom bude súd (Žid 9:27).

Svedkovia Jehovovi: Argumentujú len s niektorými, zvlášť starozákonnými citátmi (vytrhnutými z kontextu!), ľudskou logikou a špekuláciou. Podľa ich učenia človek nie je pri vedomí po smrti. Podľa nich Biblia neučí nesmrteľnosť ľudského ducha - pochádza z Babylonskej mytológie. K čomu by bola dobrá nesmrteľnosť bezbožníkov? Jehova koná všetko s určitým cieľom, múdro a cieľavedome. Vzkriesenie a večný život na zemi spravodlivých (svedkov Jehovových) prináša česť menu Jehova. Ale akú česť prináša nesmrteľnosť bezbožníkov? Do neba sa dostane len 144 000 svedkov. Ostatní prežijú Armageddon, alebo budú vzkriesení k večnému životu na zemi. Bezbožní - bez súdu, zodpovednosti a trestu - prestanú existovať (koniec, zánik ich existencie a zodpovednosti). Boh Jehova je láska, nie je taký krutý, žeby na veky mučil ľudí.

Adventisti: Podľa ich učenia v smrti duša človeka spí. Pri príchode Pána Ježiša, pri prvom vzkriesení budú spravodliví vzkriesení, vychvátení, budú premenení a bezbožníci zomrú. Milénium je nebeské kráľovanie Krista so svojimi svätými. Na zemi žiadne Milénium nebude, ale bude tu bývať len satan so svojimi anjelmi, zem bude pustá, nebudú žiť ľudia. Potom sväté mesto bude pustené dole na zem. Bezbožníci budú vzkriesení, satan so svojimi anjelmi obkľúči sväté mesto. Od Boha zostúpi oheň, spáli ich a zem očistí. Takto bude celý vesmír zbavený zla.

C. BUDÚCE VECI – Doporučujem prečítať knihu: Jozef Tóth - Úvahy nad knihou Zjavenia Jána

1. Čo bude s týmto svetom ?

Snáď každého z nás dnes zamestnávajú tieto otázky. Čo bude s týmto svetom? Aké udalosti prídu? Čo nás čaká? Kedy príde už niekoľkokrát predpovedaný koniec sveta? Bude vôbec, alebo nebude?

My nečakáme koniec sveta ale príchod Toho, ktorého milujeme, príchod (návrat) Pána Ježiša Krista prevziať vládu na zemi a založiť svoje tisícročné kráľovstvo na zemi, kým satan bude pviazaný. Predpovedaný koniec sveta bude až potom, po poslednom súde.

Najdôležitejšie udalosti budúcnosti:

- vytrženie (vychvátenie) cirkvi,
- druhý príchod Pána Ježiša,
- tisícročné kráľovstvo /Milénium/,
- posledný súd.

2. Tri hlavné názory na milénium

Ohľadom príchodu Pána Ježiša Krista pre tisícročné kráľovstvo /Milénium / sú 3 hlavné názory:

- ♦ **Amilénialisti** neveria skutočný návrat Pána Ježiša na zem pre ustanovenie Jeho pozemského Kráľovstva. Knihu Zjavenia, biblické proroctvá o Miléniu netreba chápať doslovne, ale symbolicky a duchovne. Podľa nich Milénium je neurčito dlhým obdobím medzi Kristovým prvým a druhým príchodom. Kristus sa vráti len na konci sveta ku všeobecnému vzkrieseniu a poslednému súdu. Pred koncom sveta nebude žiadne Milénium. Až do konca bude vedľa seba paralelne existovať Božie a satanové kráľovstvo. Podľa amilénialistov Miléniumom je terajší vek, obdobie cirkvi od prvého príchodu Ježiša Krista. Podľa niektorých iných Milénium je prítomný stav, súčasné a večné spoločenstvo svätých spasených v nebesiach. Zhodujú sa v tom, že na zemi v budúcnosti nebude existovať žiadne pozemské Kristovo kráľovstvo.
- ♦ **Postmilénialisti** veria, že Božie Kráľovstvo sa šíri vo svete kázaním evanjelia. Kresťanstvo sa postupne rozšíri do celého sveta, svet bude pokresťanštený, a Kristus príde až potom na konci tohoto dlhého obdobia spravodlivosti, prosperity, blahobytu a mieru, nazývaného Milénium. Milénium pripravené pre víťanie 2. príchodu Krista. (Milénium bez Krista!?) Po druhom príchode bude nasledovať všeobecné vzkriesenie a posledný súd. Teda Pán Ježiš sa vráti na zem až po Miléniu, po tisícročnom kráľovstve, keď cirkev splnila svoje poslanie. Podľa nich obdobie Milénia - 1000 rokov - neznamena tisícročné obdobie, je to len symbolické okružie, plné číslo posledného „zlatého veku“ cirkvi, keď cirkev (najčastejšie sa chápe: kat. cirkev) naplňuje svoje poslanie a svet dôjde k spaseniu. Môže trvať o mnoho viac než 1000 rokov. Milénium začne šírením spravodlivosti na zemi. Postmilénialisti sú presvedčení, že svet speje k lepšiemu.

V súčasnej dobe je to veľmi rozšíreným názorom aj v charizmatickom hnutí (Hnutie viery - učenie „prosperity“ a „kráľovstvo teraz“), a znamená oveľa väčšie nebezpečenstvo než amilénialistický. V amilénializme veria zväčša len tradiční a neznovozrodení kresťania. „Proti učeniu: Kráľovstvo teraz, sa musíme veľmi energicky postaviť..., inak cirkev upadne do smrteľného omylu. Taký omyl povedie k odpadnutiu od Krista a spôsobí, že veriaci bude rozčarovaný, keď zistí, že... (citát od Dr. Georga Wooda v knihe Johna Stetza: Svrablavé uši str. 94.).

Charakteristické črty tohto učenia: (taktiež str. 77.)

- 1) *Písmo*. Sú presvedčení, že Písmo sa nemá chápať doslovne ale obrazne.
 - 2) *Prvé vzkriesenie*. Dochádza k nemu v okamžiku obrátenia hriešnika. Je duchovne vzkriesený k novému životu.
 - 3) *Antikrist*. Nie je osobou ale len jednoducho princípom zla, ktorý platí na celom svete.
 - 4) *Veľké súženie*. Veria, že Kniha Zjavenia má s udalosťami posledných dní len málo spoločného. Skutočný Armageddon sa vôbec neuskutoční. Pre niektorých kresťanov sa veľké súženie už odohralo v prvom storočí, keď došlo k veľkému prenasledovaniu veriacych a ku zničeniu Jeruzalema.
 - 5) *Tisícročné kráľovstvo*. Kráľovstvo Kristovo je tu už teraz, údaj tisíc rokov je len symbolický, satan je už teraz zviazaný cirkvou.
 - 6) *Vytrženie*. K vytrženiu cirkvi nedôjde. Ježiš sa vráti, až keď cirkev preňho uchváti svet, a učiní ho podnožou Jeho nôh.
- ♦ **Premilénialisti** veria Milénium doslovne. Veria, že 1000 ročné obdobie vlády Pána Ježiša Krista na zemi so svojimi svätými bude skutočne 1000 ročné obdobie, na túto dobu satan bude poviazaný. Milénium bude viditeľná Kristova teokratická vláda v sláve na zemi, keď Kristus bude vládnuť spoločne so vzkriesenými a vychvátenými svätými po dobu 1000 rokov. Na zemi bude príroda obnovená a život ako v raji (Iz 65:20, Zach 8:5, Zj 20:12). Druhý príchod Ježiša Krista bude predchádzať prvé vzkriesenie a veľké súženie. Prvé vzkriesenie bude vzkriesením dovtedy zosnulých spravodlivých v Kristu a súčasne vychvátením Cirkvi Ježiša Krista do oblakov v ústrety Pánovi, k „svadbe Baránkovej“ (Mt 24:31,40-41, Lk 17:34-36, 1Kor 15:51-52, 1Tes 4:14-18, Zj 19:6-9). Veľké súženie bude krátke obdobie vlády svetového diktátora „Antikrista“ (Zj 13. kap.) a vyliatie kalichov Božieho hnevu na Zem (Zj 16. kap.). Vláda Antikrista bude ukončená každému človeku viditeľným druhým príchodom, zjavením Ježiša Krista, keď sa so svojimi svätými vráti a začne na Zemi svoje tisícročné kralovanie. Podľa Svätého Písma na toto obdobie bude satan zviazaný (Zj 20:1-10). Po uplynutí 1000 rokov a po krátkej ale neúspešnej vzbure satana, nastane druhé vzkriesenie, posledný súd (Zj 20:11-15), nové nebo, nová zem - večnosť (Zj 21. 22. kap.). Večná blaženosť tých, čo pravdivo verili v Pána Ježiša Krista, a večné vedomé potrestanie tých, ktorých mená nie sú zapísané v Knihe života. My vyznávame tento premilénialistický názor.

Historický prehľad vývoja týchto názorov.

V prvých storočiach cirkiev všeobecne zastávala premilénialistický názor, aj keď chronologické detaily neboli jasné. Ani nemohli byť, veď udalosti boli časovo príliš vzdialené. (Viď nižšie: Prorocká perspektíva). Keď za Konštantína došlo k zjednoteniu cirkvi a štátu, nádeje na Kristov príchod začali ochabovať. Už Origenes (185-154) začal užívať alegorické výkladové metódy, a tak zduchovnel aj budúce Kráľovstvo. Jeho amilénialistická eschatológia bola ďalej popularizovaná Augustínom (354-430). Augustín tým, že Milénium chápal duchovne, vysvetľoval ho ako existenciu cirkvi na zemi. On ešte 1000 rokov chápal doslovne a očakával, že k druhému príchodu dôjde behom tisíc rokov po nanebovstúpení. Keď však pominul rok 1000, a Pán sa nevrátil, začali Milénium chápať duchovne, ako bližšie neohraničené obdobie medzi prvým a druhým príchodom. Moderná doba je medzi evanjelikálnymi označená obživením premilénialistického názoru, avšak aj postmilénializmus sa posilňuje, zvlášť v charizmatickom hnutí (učenie: „kráľovstvo teraz“). Rímskokatolícka cirkev a tradičné protestantské cirkvi - ekumenizmus - vo väčšine vyznávajú amilénialistické názory.

3. Hlavné udalosti podľa premilénialistického názoru

- a) Prvé vzkriesenie - vytrženie (vychvátenie) cirkvi,
- b) veľké súženie - vláda Antikrista,
- c) druhý príchod Pána Ježiša na zem,
- d) tisícročné kráľovstvo - poviazenie satana,
- e) rozviazanie satana - posledná vzbura,
- f) druhé vzkriesenie - posledný súd,
- g) nové nebo, nová zem, večnosť.

Biblické proroctvá nemôžeme skúmať mechanicky alebo na základe nejakých výpočtov, šablón, či metód. K pochopeniu biblických proroctiev je potrebné brať do úvahy dve skutočnosti:

- Boh je Pánom dejín,
- tzv. prorockú perspektívu.

a. Boh je Pánom dejín

Boh je Bohom dejín a má presný plán pre tento svet. On je Pánom aj nad svojím plánom. Bdie nad svojím Slovom, aby ho naplnil (Jer 1:12). On nečiní nič bez toho, žeby „...zjavil svoju tajnú radu svojím služobníkom, prorokom“ (Am 3:7).

b. Prorocká perspektíva

Proroci videli zjavené budúce udalosti z určitej perspektívy, časovej vzdialenosti. Čím bližšie sme k času naplnenia sa prorociet, čím viac sa blížia udalosti, tým jasnejšie vidíme.

- Dan 12:4, 9 - „slovo je zapečatené do času konca, keď sa rozmnoží vedomosť.“
Hab 2:2-3 - „videnie je na určený čas, spiecha ku koncu, čakaj naň, istotne príde.“
Lk 21:29-31 - „...keď už fík pučí, viete, že je blízko leto.“
Mt 24:25, 32-33 - „...hľa predpovedal som vám to.“
Jn 16:4 - „...aby ste, keď príde tá hodina vedeli, že som vám to ja povedal.“

c. Tri názory na otázku veľkého súženia

Medzi vyznávačmi premilénialistického názoru ohľadom detailov 2. príchodu Pána Ježiša, t.j. času vytrženia cirkvi, zjavenia Antikrista a veľkého súženia sú tri hlavné názory:

- 1) Vytrženie cirkvi bude po veľkom súžení. Nie je časový rozdiel medzi prvým vzkriesením, vytržením cirkvi a druhým príchodom Pána Ježiša na zem. To znamená, že cirkev na zemi prežije všetky hrôzy veľkého súženia a vyliatia kalichov Božieho hnevu na zem.
- 2) Vytrženie cirkvi bude pred veľkým súžením a pred zjavením Antikrista.
- 3) Vytrženie cirkvi bude na polovici sedemročnej vlády Antikrista, doby veľkého súženia.

Sú aj ďalšie menšie rozdielnosti:

- 4) Vytrženie môže nastať kedykoľvek ale najneskôr na polovici sedemročnej vlády Antikrista.
- 5) Vytrženie bude niekedy počas - ale nie je iste, že na polovici - sedemročnej vlády Antikrista.
- 6) Podľa niektorých prvé vzkriesenie a vytrženie bude viacstupňové, vo viacerých etapách.
- 7) Niektorí vyznávajú univerzálne vytrženie všetkých kresťanov.
- 8) Iní /správne/ vyznávajú, že na vytržení Cirkvi budú mať účasť len znovuzrodení, pripravení, verní a Svätým Duchom plní kresťania.

Zástancovia všetkých troch základných názorov majú argumenty za a proti. Táto práca nemôže vystihnúť všetky názory a argumenty. Ale je potrebné zaujať rozumné stanovisko. Snáď prvý názor môžeme vylúčiť z toho hľadiska, že „...nás neurčil Boh na hnev.“ (1Tes 5:9), a druhá polovica veľkého súženia - doba vyliatia kalichov Božieho hnevu - bude dobou Božieho hnevu a súdu. Väčšina kresťanov vyznáva ten druhý názor, t.j. že vytrženie cirkvi bude pred veľkým súžením a pred zjavením Antikrista. Nedá sa však tak jednoznačne a kategoricky zastávať ani tento názor. Aj tu platí ten pohľad prorockej perspektívy. Čím sme bližšie k naplneniu Božích prorociet, tým vidíme udalosti jasnejšie. Najmúdrejšie a najvýstižnejšie by asi bolo zlúčiť druhý a tretí názor a tak z nich vytvoriť ten v poradí štvrtý názor: vytrženie môže nastať kedykoľvek. Lebo aj tak, bude tak, ako bude! Biblický spôsob čakania Pána je: bdieť, modliť sa a slúžiť. Budme vždy pripravení na stretnutie s Pánom (či už cez smrť alebo vytrženie), ale budme verní až do smrti a v duchu pripravení, aj keby prišlo utrpenie, súženie, prenasledovanie, hlad či núdza. Aj keby skrze pečať 666 (na čelo alebo na pravú ruku) mohol by si zabezpečiť momentálny blahobyt a vyhnúť sa prenasledovaniu. Nerob to! My nečakáme Antikrista ale nášho ženícha, Pána Ježiša Krista, ktorého milujeme, a ktorý dal za nás svoj život. Jeho príchod čakajme odteraz, až kým nepríde. Určite príde pred vyliatím kalichov Božieho hnevu, aj keď určitú dobu veľkej skúšky snáď budeme musieť prežiť aj my. Múdre panny v podobenstve čakali ženícha, ale boli pripravené aj na tú alternatívu, že ženích môže meškať. Počítali aj s tým, že najprv príde tma, polnoc, preto sa starali o to, aby mali dosť oleja so sebou. Keď príde prv vytrženie - Haleluja! Ale čo keby prišlo prv spečatenie, súženie a prenasledovanie? Iste sa mnohí pohoršia, lebo s tým nerátali (Mt 24:9-10). Nebudú mať dostatok oleja. Mnohí kresťania, ako bláznivé panny, budú zvedení zázrakmi falošného proroka, poddajú sa Antikristovi a príjmu na seba jeho pečať. Nemôžeme sa ubezpečovať možnosťou druhej šance po vytržení. Dnes je príhodný čas milosti, ktorý musíme využiť k práci, službe, príprave, posväteniu, a plnosti Sv. Duchom. /Vid' bod č. 4), 8)/.

d. Prehľad predpokladaných udalostí v budúcnosti

- 1) Politický, hospodársky a náboženský chaos - ale evanjelium sa zvestuje po celom svete.
- 2) Vojny medzi národmi. Pokoj je zobrať.
- 3) Mimoriadne udalosti, prírodné katastrofy, hlad a mor.
- 4) Rozvíjanie sa celosvetového systému New Age v politickej, hospodárskej a náboženskej oblasti.
- 5) Protižidovské antisemitistické hnutie sa zosilňuje.
- 6) Obnovenie Rímskej ríše (zjednotená Európa).
- 7) Falošný prorok pripravuje cestu pre Antikrista - jeho propaganda posilnená zázrakmi.
- 8) Vojna na Blízkom Východe zväzuje celú vojenskú silu sveta.
- 9) Antikrist ponúka svetu riešenie na jeho problémy.
- 10) Antikrist uzavrie zmluvu s Izraelom.
- 11) Riadenie politického a hospodárskeho života sa sústreďí v jednej ruke.
- 12) Každý človek pod totálnou kontrolou, zaopatrený číselným kódom, znakom 666.
Kupovať a predávať môže len ten, kto má na čele alebo na pravej ruke pečať šelmy.
- 13) Antikrist si od ľudí vyžaduje božskú úctu.
- 14) Začiatok veľkého súženia, prenasledovania pocítia Božie deti, ktoré sa neklaňajú šelme.
- 15) Vojna proti Izraelu. Spojené vojenské sily sveta chcú urobiť poriadok v tejto oblasti, ale tento boj je vlastne bojom proti Božieho ľudu.
- 16) Božia výzva, upozornenie na pád Babylona - celosvetovej „supercirkvi“ - (vyjdite von!).
- 17) Polovica posledného „týždňa“ (Dan 9:27), Antikrist poruší zmluvu s Izraelom.
- 18) Pád „Babylona“.
- 19) Kalichy Božieho hnevu sú vyliate na zem. (Atómová vojna?!) - Armageddon.
- 20) Dvaja svedkovia prorokujú pre Izrael.
- 21) Druhý príchod Pána Ježiša so svojimi svätými na vrch Olivový. Jeho víťazstvo nad Antikristom a falošným prorokom. Koniec vojny „Armageddon“. Izrael v plači príjme Ježiša za svojho Mesiáša.
- 22) Antikrist a falošný prorok hodení do ohnivého jazera.
- 23) Poviazanie satana.
- 24) Obnovenie života na zemi, tisícročné kráľovstvo Pána Ježiša Krista.
- 25) Po 1000 rokoch rozviazanie satana, jeho posledná vzburá a útok na svätých, oheň z neba.
- 26) Satan uvrhnutý do ohnivého jazera.
- 27) Druhé vzkriesenie, posledný súd.
- 28) Večné spasenie a sláva spasených, večné utrpenie zatratených.
- 29) Nové nebo, nová zem, nový Jeruzalem.
- 30) Večnosť. Boh bude všetko vo všetkom.

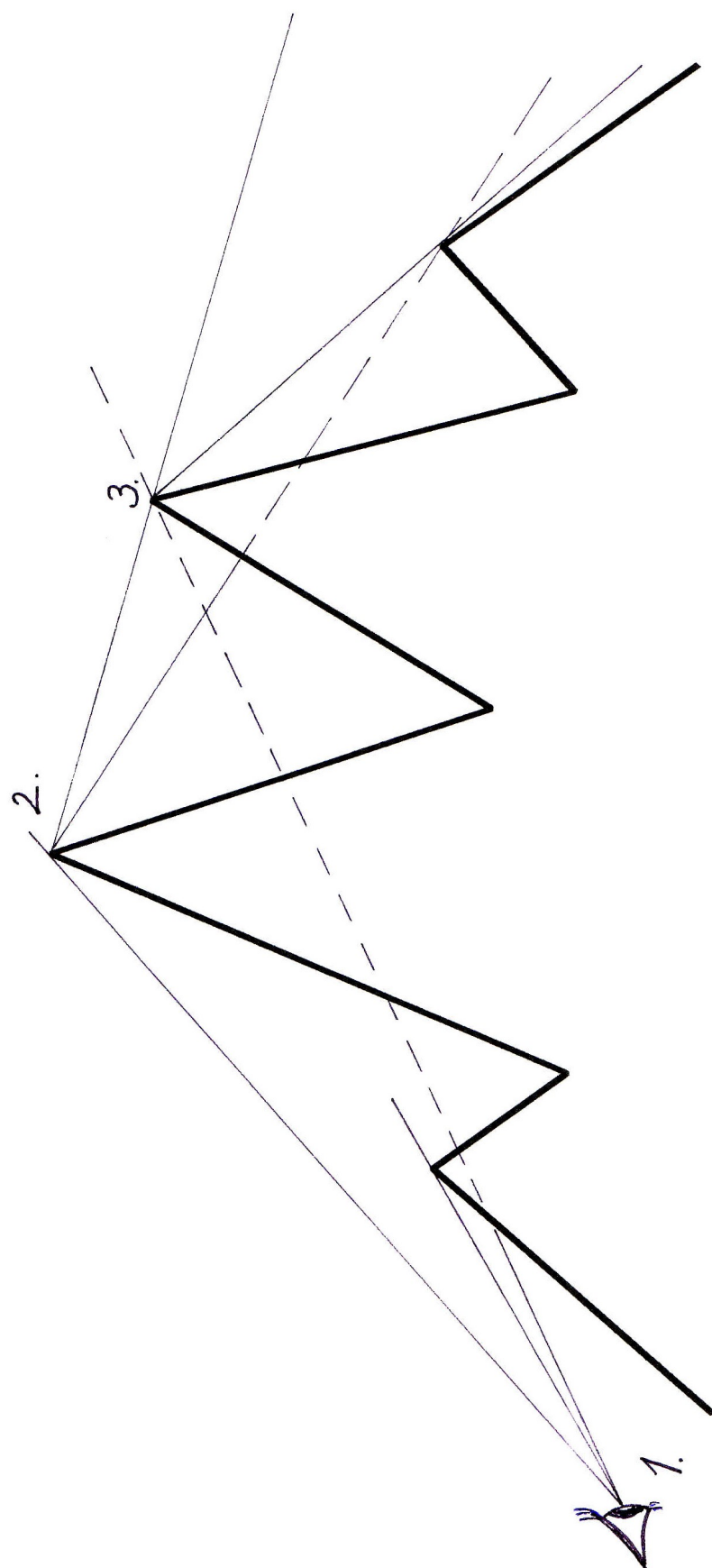
Vytrženie cirkvi môžeme očakávať kedykoľvek pred udalosťou č.19.

Otázky z Eschatológie:

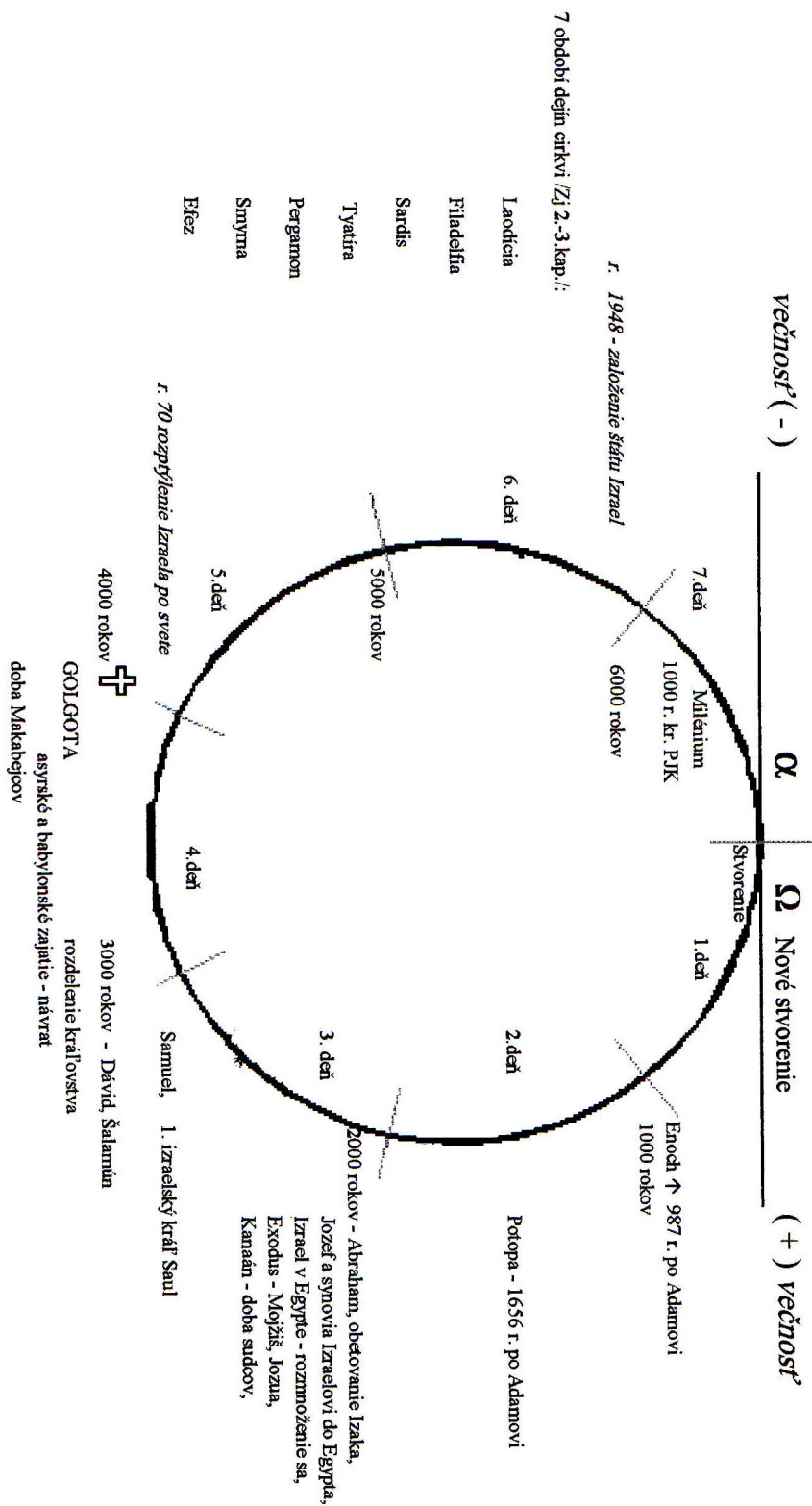
- 1.) Čím sa zaoberá Eschatológia?
- 2.) Čo je tvojou nádejou ohľadom tvojej budúcnosti, smrti a večnosti?
- 3.) Stručne charakterizuj pojmy: fyzická smrť, duchovná smrť a večná smrť.
- 4.) Opíš vývoj zjavenia Starého Zákona o posmrtnom živote.
- 5.) Opíš hroznú skutočnosť pekla na základe Písma.
- 6.) Kde sú duše tých, ktorí zomreli v Pánovi? V hrobe spia, alebo už v nebi užívajú plnú slávu?
- 7.) Charakterizuj pojmy: a.) duchovné vzkriesenie,
b.) prvé vzkriesenie,
c.) druhé vzkriesenie. Kedy to bude?
- 8.) Kedy bude koniec sveta?
- 9.) Prečo je učenie o očistci v rozpore s učením Nového Zákona o vykúpení?
- 10.) Stručne charakterizuj falošné názory islamu, hinduizmu, „svedkov Jehovových“ a adventistov o posmrtnom živote?
- 11.) Hlavné udalosti budúcnosti - ako to ty osobne prežívaš?
- 12.) Modli sa a uvažuj pred Pánom, ako to asi bude? Modli sa za plnosť Sv. Ducha, miluj Pána Ježiša, raduj sa v ňom a dôveruj, že On má moc nás pripraviť a zachovať na deň Jeho príchodu. To však neznamená, že by sme mali brať otázku posvätenia ľahostajne. Stíš sa pred Ním a uvažuj, ako to vyzerá v tvojom živote?

Táto lekcia bola posledná z dogmatiky. Nech ťa Pán Ježiš požehná.

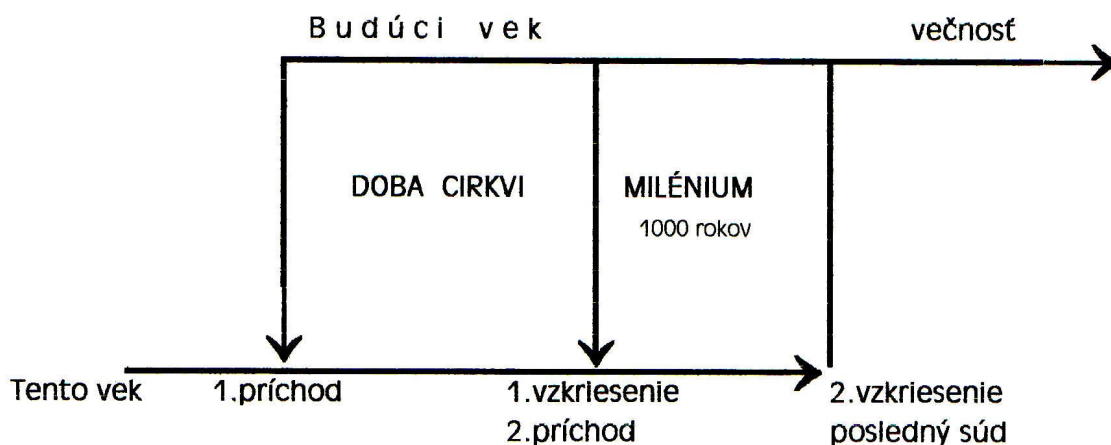
PROROCKÁ PERSPEKTÍVA

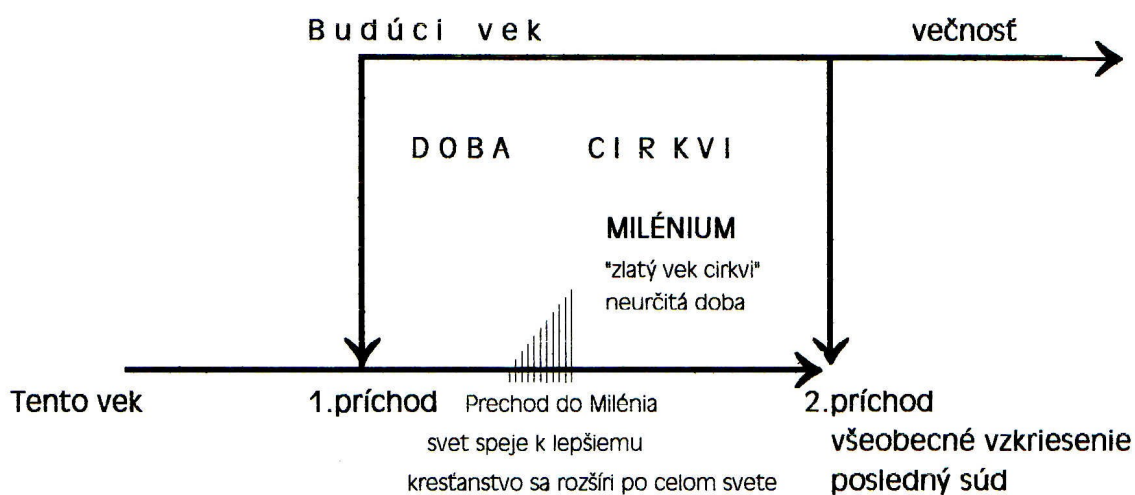
PREHLAD BIBLICKÝCH DEJÍN LUDSTVA

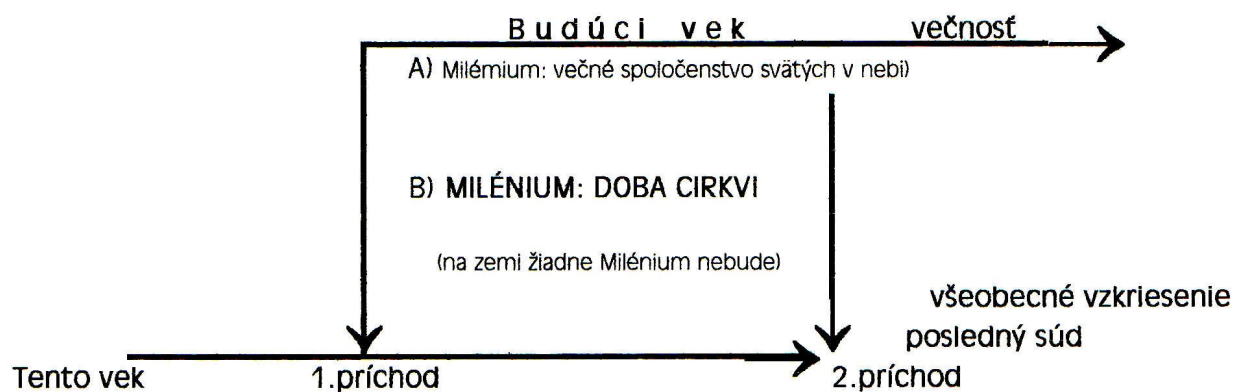
PREMILÉNIALIZMUS

POSTMILÉNIALIZMUS

AMILÉNIALIZMUS

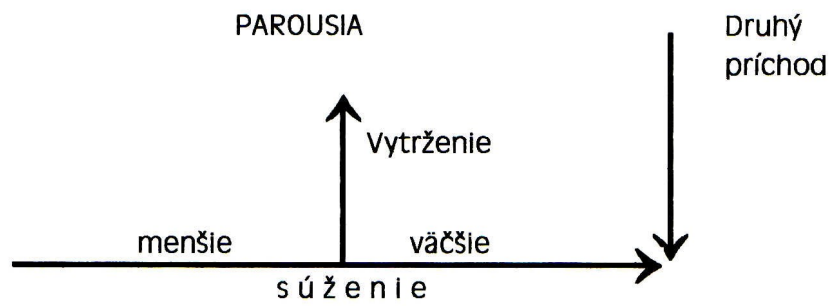
PRETRIBULÁCIA

PAROUSIA

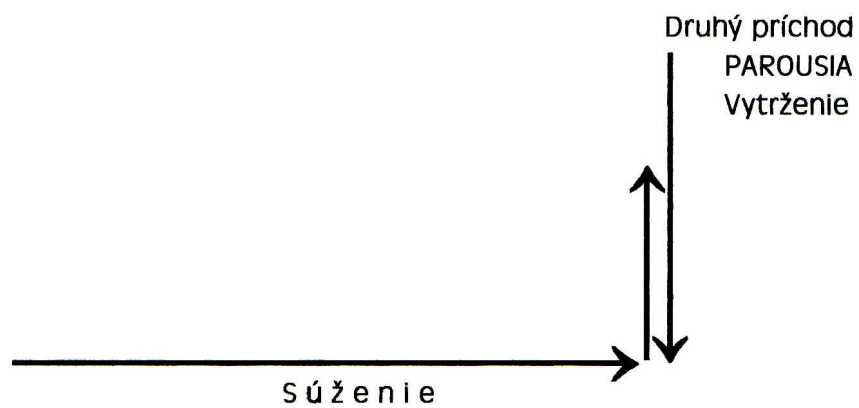

MIDTRIBULÁCIA

PAROUSIA

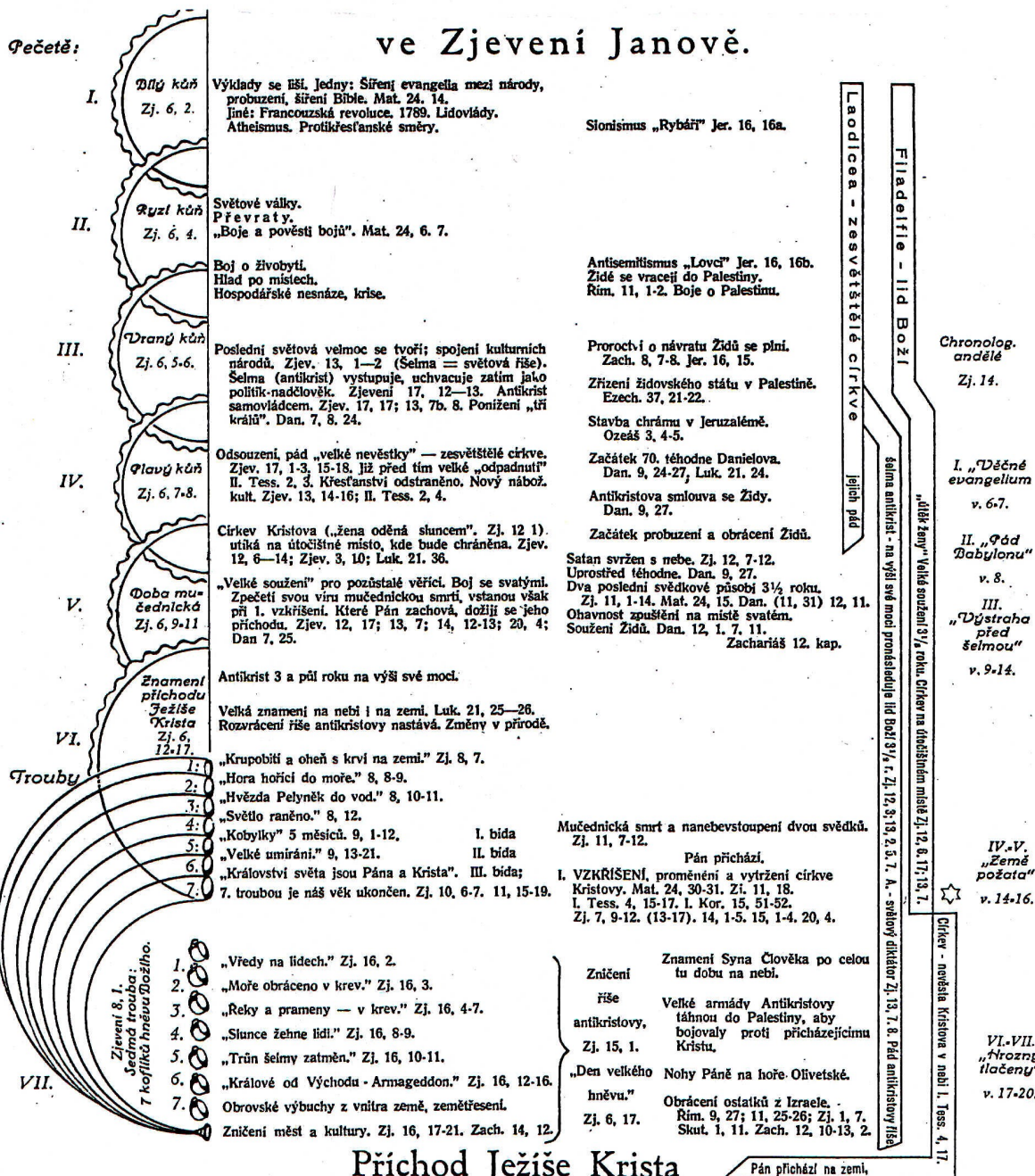

POSTTRIBULÁCIA

Pečetě:

ve Zjevení Janově.

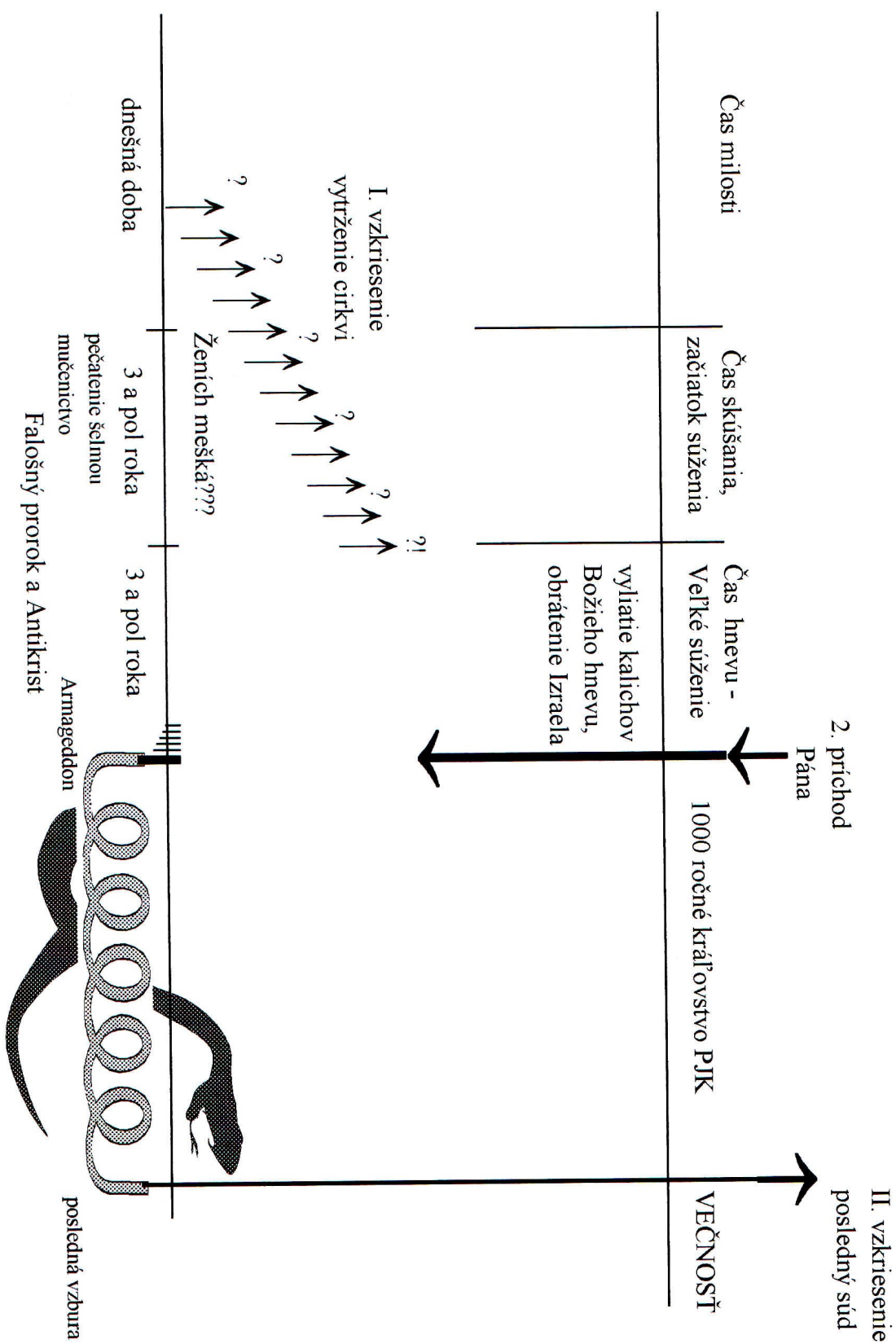
Příchod Ježíše Krista

se všemi svatými a Božími anděly. Zj. 19, Jud. 14-15. Zach. 14, 4-5. Obě šelmy uvrženy do pekla, vojsko antikristovo zabito, satan svázan na 1000 let. Zj. 19, 20-21; 20, 1-3.

„Tisícileté království pokoje“
„Zlatý věk.“

Satan propuštěn na krátký čas. - Svod národů. Zjev. 20, 7-10.

VŠEOBECNÉ VZKŘÍŠENÍ. POSLEDNÍ SOUD. Zj. 20, 11-15.

Úvod do Dogmatiky (Zakrúžkuj správne odpovede!)**1. Cieľom štúdia dogmatiky je**

- a. výklad Písma (exegeza)
- b. rozbor Písma (analýza)
- c. systematické roztriedenie a usporiadanie biblických právd (syntéza)

2. Dogmy sú

- a. naveky „zabetónované“ ustanovenia pápežskej encikliky.
- b. nové, moderné a módne teologicko-filozofické objavy náboženského charakteru
- c. systematicky usporiadané, nedostatočnými ľudskými slovami sformulované a vyjadrené biblické pravdy, normy, merítka, ku ktorým sa porovnáva učenie a životná prax v cirkvi. Preto, v záujme sústavného lepšieho porozumenia Písma tieto normy sú občas revidované.

3. Veriaci by sa mali naučiť myslieť dogmaticky

- a. pretože myslieť dogmaticky je otázkou inteligencie
- b. aby získali diplom absolvovania zborovej biblickej školy
- c. aby vedeli komu, čomu a prečo veria, aby boli upevnení vo viere, v pravde a aby neboli zmietaní rôznym vetrom učenia do bludu
- d. dogmatické myslenie je zastaralý konzervativizmus, obmedzuje slobodu myslenia, preto veriaci by nemali myslieť dogmaticky.

Teológia**4) Najčastejšími argumentmi neveriacich za neexistenciu Boha je (Doplň vety!):**

- a) „Verím len to, čo a“.
- b) Vedia, že uznanie Božej existencie by vyžiadalo od nich
- c) Falošné ubezpečenie seba: Nahovoriť si, a uveriť, že Boh neexistuje. Keď Boh neexistuje („Vymažeme Boha z ľudského vedomia...“), neexistuje ani ani teda môžeme bez

5) Ako by si odpovedal na tieto protiargumenty neveriacich?

- a) Biblia má chyby.
.....
.....
- b) Keď Boh existuje, prečo dovolí utrpenie, nespravodlivosť a moc zla vo svete?
- c) Aj farári sú len ľudia. Vodu kážu a víno pijú.
.....

6) Zakrúžkuj všetky – pri každom argumente 3 – pravdivé tvrdenia!

ONTOLOGICKÝ ARGUMENT

- a. svedčí o nemožnosti dokázania neexistencie Boha
- b. argumentuje vylučovacím spôsobom
- c. argumentuje tvrdením, že tam, kde je organizovanosť, musí byť aj organizovateľ a tam, kde je plánovitosť a cieľavedomosť, musí byť aj múdry plánovač a tvorca
- d. hovorí o prazjavení
- e. skúma dizajn sveta, zámer a účelnosť stvorenia
- f. sa zaoberá skúmaním pôvodu vesmíru na základe zákona príčiny a dôsledku
- g. hovorí o prázdnote v ľudskej duši
- h. hovorí, že tvrdenie na spôsob „stolička urobila stoličku“ nie je ani vedecké ani logické
- i. svedčí o možnosti existencie Boha, snáď v doteraz nepoznanej oblasti
- j. hovorí o stope Boha v kultúre národov
- k. vyznáva, že vesmír je účinkom osobnej duchovnej príčiny, ktorú my nazývame Bohom.
- l. tvrdí, že teória o náhodnom zoskupení úžasne organizovaných atómov a o náhodnom vzniku života z mŕtvej hmoty je nevedecká a nelogická

EPISTOMOLOGICKÝ ARGUMENT

- a. hovorí o prázdnote v ľudskej duši
- b. sa zaoberá skúmaním pôvodu vesmíru na základe zákona príčiny a dôsledku
- c. argumentuje vylučovacím spôsobom
- d. hovorí, že tvrdenie na spôsob „stolička urobila stoličku“ nie je ani vedecké ani logické
- e. argumentuje tvrdením, že tam, kde je organizovanosť, musí byť aj organizovateľ a tam, kde je plánovitosť a cieľavedomosť, musí byť aj múdry plánovač a tvorca
- f. hovorí o prazjavení
- g. hovorí o stope Boha v kultúre národov
- h. svedčí o nemožnosti dokázania neexistencie Boha
- i. tvrdí, že teória o náhodnom zoskupení úžasne organizovaných atómov a o náhodnom vzniku života z mŕtvej hmoty je nevedecká a nelogická
- j. skúma dizajn sveta, zámer a účelnosť stvorenia
- k. svedčí o možnosti existencie Boha, snáď v doteraz nepoznanej oblasti
- l. vyznáva, že vesmír je účinkom osobnej duchovnej príčiny, ktorú my nazývame Bohom.

KOZMOLOGICKÝ ARGUMENT

- a. argumentuje vylučovacím spôsobom
- b. argumentuje tvrdením, že tam, kde je organizovanosť, musí byť aj organizovateľ a tam, kde je plánovitosť a cieľavedomosť, musí byť aj múdry plánovač a tvorca
- c. hovorí o stope Boha v kultúre národov
- d. svedčí o možnosti existencie Boha, snáď v doteraz nepoznanej oblasti
- e. sa zaoberá skúmaním pôvodu vesmíru na základe zákona príčiny a dôsledku
- f. hovorí o prázdnote v ľudskej duši
- g. svedčí o nemožnosti dokázania neexistencie Boha
- h. hovorí o prazjavení
- i. hovorí, že tvrdenie na spôsob „stolička urobila stoličku“ nie je ani vedecké ani logické
- j. tvrdí, že teória o náhodnom zoskupení úžasne organizovaných atómov a o náhodnom vzniku života z mŕtvej hmoty je nevedecká a nelogická
- k. vyznáva, že vesmír je účinkom osobnej duchovnej príčiny, ktorú my nazývame Bohom.
- l. skúma dizajn sveta, zámer a účelnosť stvorenia

TELEOLOGICKÝ ARGUMENT

- a. sa zaoberá skúmaním pôvodu vesmíru na základe zákona príčiny a dôsledku
- b. skúma dizajn sveta, zámer a účelnosť stvorenstva
- c. svedčí o nemožnosti dokázania neexistencie Boha
- d. svedčí o možnosti existencie Boha, snáď v doteraz nepoznanej oblasti
- e. hovorí o prazjavení
- f. argumentuje tvrdením, že tam, kde je organizovanosť, musí byť aj organizovateľ a tam, kde je plánovitosť a cieľavedomosť, musí byť aj múdry plánovač a tvorca
- g. argumentuje vylučovacím spôsobom
- h. hovorí, že tvrdenie na spôsob „stolička urobila stoličku“ nie je ani vedecké ani logické
- i. hovorí o prázdnote v ľudskej duši
- j. vyznáva, že vesmír je účinkom osobnej duchovnej príčiny, ktorú my nazývame Bohom.
- k. hovorí o stope Boha v kultúre národov
- l. tvrdí, že teória o náhodnom zoskupení úžasne organizovaných atómov a o náhodnom vzniku života z mŕtvej hmoty je nevedecká a nelogická

7) Opíš niektoré prírodovedecké objavy, potvrdzujúce pravdivosť biblických citátov:

Gen 1:25

.....
.....

Lv 17:11

Žid 11:3

.....
.....

2Pt 3:12

.....

8) Napíš stručne svoj osobný argument

.....
.....

9) Kto je Boh? Napíš definíciu Boha.....

.....
.....

10) Kto stvoril Boha?.....

11) Kto môže poznať Boha?.....

12) Komu je Boh otcom?.....

13) Koľko Božích vlastností môžeš vymenovať?

a) 3X7	d) 4X12
b) 3X12	e) 3X10
c) 2X10	f) 2X24

14) Do akej skupiny by si zoradil nasledujúce Božie vlastnosti?

(Zakrúžkuj správne písmeno: P = povahové vlastnosti, E = etické vlastnosti, M = metafyzické vlastnosti)

Boh je	- duch	P E M	- suverénny	P E M
	- dobrý	P E M	- spravodlivý	P E M
	- milostivý	P E M	- požehnajúci	P E M
	- osoba	P E M	- dokonalý (na seba postačujúci)	P E M
	- vševidiaci	P E M	- svätý (morálne čistý)	P E M
	- hnevlivý	P E M	- hodný dôvery	P E M
	- absolútny	P E M	- svätý (oddelený)	P E M
	- svetlo	P E M	- všemohúci	P E M
	- láska	P E M	- neviditeľný	P E M

15) Prví kresťania tvrdili, že... (Z týchto tvrdení niektoré sú hereziou. Oprav ich, aby boli pravdivé!)

- a) - Boh je jeden
- b) - V jednom Božstve sú traja bohovia – tri osoby
- c) - Otec je Boh
 - Syn je Boh
 - Svätý Duch je Boh
- d) - Otec, Syn a Svätý Duch sú rôzne prejavy toho istého jednoosobného Boha
- e) - Otec je – nie je totožný so Synom a Svätým Duchom
 - Syn je – nie je totožný s Otcom a Svätým Duchom
 - Svätý Duch je – nie je totožný s Otcom a Synom
- f) - Otec, Syn a Svätý Duch majú – nemajú tú istú božskú podstatu

16) Vymenuj tri najvýraznejšie porovnania o trojjedinosti Boha.**17) Preštuduj všetky citáty o trojjedinosti Boha a skús vysvetliť, prečo veríš v Božiu trojjedinosť, keď sa toto slovo v Biblii nenachádza.****HODNOTENIE**

Priemer správnych odpovedí:

%

Známka:

Dátum:

Hodnotiaci učiteľ:

Bibliológia

18) Čím je pre teba Biblia? (Nesprávne odpovede vyškrtni!)

- a. Základným dekrétom kresťanskej viery
- b. Zbierka Božích zaslúbení
- c. Zbierka Božích zákonov
- d. Zbierka mytologických legiend a historických zaujímavostí
- e. Morálny kódex
- f. Prorocko-veštecká kniha
- g. Názory starodávnych náboženských filozofov
- h. Literárne dedičstvo židovského národa
- i. Autoritatívne a štandardné merítko kresťanskej viery, učenia, cesty spasenia, morálky a kresťanského života
- j. Božie Slovo – To, čo hovorí Biblia, hovorí Boh!
- k. Biblia s apokryfmi – bez apokryfov /?/ – je celým, úplným, neomylným, absolútnym a zvrhovaným Božím zjavením pre človeka, dostačujúcim pre poznanie cesty spasenia a pre riešenie životných problémov.

19) Kto písal Bibliu?.....

**20) Tí, ktorí písali Bibliu /označ 2 odpovede!/
.....**

- a. boli bohabojní ľudia
- b. za písanie dostali od kráľa honorár
- c. boli inšpirovaní Svätým Duchom
- d. spravili mnoho chýb

**21) Inšpirácia znamená, že /označ 2 odpovede!/
.....**

- a. Duch Svätý vložil do mysle a srdca myšlienky a pravdy, ktoré chcel, aby vyjadrili
- b. Duch Svätý doslovne diktoval autorom, čo majú napísať
- c. pisatelia boli len pasívnymi médiami, „písacími strojmi“ v nevedomom tranze
- d. pisatelia nevedeli, že píšú Bibliu

22) Biblia sa delí na dve hlavné časti:

- a. Starý Zákon a Zjavenie
- b. Starý Zákon a Nový Zákon
- c. Zákon a Proroci

23) Koľko kníh obsahuje Biblia?

- a. 39 v Starom Zákone a 27 v Novom Zákone
- b. 29 v Starom Zákone a 37 v Novom Zákone
- c. 37 v Starom Zákone a 29 v Novom Zákone

24) Pôvodným jazykom Starého a Nového Zákona je:

- a. hebrejský a latinský jazyk
- b. španielsky a grécky jazyk
- c. francúzsky a anglický jazyk
- d. arabský a grécky jazyk
- e. hebrejský a grécky jazyk
- f. arabský a latinský jazyk

25) Biblia je knihou :

- a. pre všetkých ľudí
- b. len pre vysoko vzdelaných ľudí
- c. len pre farárov a kazateľov

26) V záujme tvojho duchovného zdravia najlepším pokrmom je /sú/: /označ 2 odpovede!//

- a. Božie Slovo s modlitbou
- b. grilované kurča s ryžou
- c. nábožensko-filozofické diskusie
- d. zdravá kresťanská literatúra

27) Starý Zákon časovo zahrňuje v sebe obdobie /označ 2 odpovede!//

- a. od doby Mojžiša po dobu Malachiáša
- b. od stvorenia po dobu Malachiáša
- c. od stvorenia po dobu Pána Ježiša Krista
- d. od stvorenia po dobu pred Makabejcami
- e. od Mojžiša po dobu Makabejcov

28) Nový Zákon časovo zahrňuje v sebe obdobie /označ 2 odpovede!//

- a. od narodenia Pána Ježiša po Jeho zmŕtvychvstanie
- b. od doby Jána Krstiteľa po dobu rozšírenia evanjelia na svete
- c. od Malachiáša po smrť apoštola Jána
- d. cirkvi od jej zrodu po vytrženie
- e. od narodenia Pána Ježiša po dobu konca 1. storočia

29) Apokryfy /označ 2 nesprávne odpovede!//

- a. sú knihy, ktoré sú zoradené len do katolíckej Biblie
- b. nie sú Duchom Svätým inšpirovaným Božím Slovom
- c. boli zoradené aj do židovskej Biblie, do hebrejského Starého Zákona
- d. katolícka cirkev zoradila do zbierky svojich kanonických kníh až v 16. storočí
- e. vznikli v dobe Makabejcov, keď Boh mlčal
- f. obsahujú židovské legendy a príbehy z doby makabejského povstania
- g. Pán Ježiš často citoval aj z apokryfov

Kozmológia

30) Prečo neveríš v teóriu „Big Beng“? - Alebo veríš ? Prečo ?.....

.....

.....

31) Aký je Boží postoj k hriechu ?

.....

.....

32) Čo je fatalizmus ?

HODNOTENIE

Priemer správnych odpovedí:

%

Známka:

Dátum:

Hodnotiaci učiteľ:

Angelológia a démonológia

33) Prečo si myslíš, že existuje duchovný svet ?.....

.....

.....

34) Čo bolo príčinou pádu satana?

35) Opíš satanovú činnosť. Ktoré sú jeho najnebezpečnejšie spôsoby ?.....

.....

.....

.....

36) Aká je podmienka ochrany a autority Božích detí nad satanom ?.....

.....

37) Aká je cesta k vyslobodeniu z démonických poviezaností ?.....

.....

38) Čo je stredobodom pozornosti celého neviditeľného sveta a prečo ?

.....

39) Čo môže byť vstupnou bránou pre démonov do tela a duše človeka ?

.....

Kristológia

40) Prečo je Kristológia dôležitým predmetom?.....

.....

41) Napíš starozákonné prorocké citáty:

5 citátov predpovedajúcich charakter a úrad Mesiáša:.....

.....

.....

5 citátov o pôvode Mesiáša:.....

10 citátov o detailoch Jeho utrpenia:.....

.....

42) Akým spôsobom Boh pripravoval príchod Mesiáša?.....

.....

.....

- 43) Napíš 1 starozákonný prorocký citát z Biblie o čase utrpenia Mesiáša a 1 známy odsek o trpiacom Mesiášovi.
- 44) Prečo Izrael nespoznal svojho Mesiáša?
- 45) Je Ježiš stvorením, stvorenou bytosťou, alebo Boh svojho Syna splodil? Kedy?
- 46) Vymenuj 7 dôvodov zjavenia Božieho Syna v tele. On prišiel: a)
 b) c)
 d) e)
 f) g)
- 47) V čom sa prejavila zvláštna suverenita Ježiša Krista?
- 48) V čom sa prejavilo božstvo (božská podstata) Ježiša Krista?
- 49) Napíš niektoré dôležité biblické citáty potvrdzujúce božstvo Ježiša Krista.
- 50) V čom sa prejavila ľudská prirodzenosť Pána Ježiša Krista?
- 51) Vymenuj úrady pomazaného Mesiáša, Ježiša Krista:
- 52) Čo je pre teba najväčším potvrdením toho, že Ježiš vstal z mŕtvych?.....

HODNOTENIE

Priemer správnych odpovedí:

%

Známka:

Dátum:

Hodnotiaci učiteľ:

Pneumatológia

53) Je Svätý Duch Bohom? Prečo?.....

.....

54) Čo znamená, že Svätý Duch je osoba?

.....

55) V čom je rozdiel ohľadom vyliatia Svätého Ducha medzi Starým a Novým Zákonom?.....

.....

56) Napíš aspoň 75 ľudí zo Starého Zákona, ktorí boli naplnení Svätým Duchom:.....

.....

57) Vymenuj dary a ovocie Svätého Ducha s udaním biblického citátu.

A. Dary:

.....

B. Ovocie:

.....

58) Ktoré sú hriechy proti Svätému Duchu?.....

.....

59) Na ktorom stupni posvätenia môžeš prežiť krst Svätým Duchom?.....

60) Napíš aspoň 5 podmienok prežitia krstu Svätým Duchom:

.....

61) Ak krst Svätým Duchom nie je podmienkou spasenia, prečo je potrebný? Napíš 5 dôvodov:

.....

.....

62) Vymenuj aspoň 5 prekážok krstu Sv. Duchom.....

.....

63) Ktoré nebiblické názory (aspoň 5) môžu byť prekážkou prežitia krstu Sv. Duchom? Môžeš ich vyvrátiť?

.....

.....

.....

64) Svätý Duch prišiel, aby

- a. bol vždy s každým kresťanom
- b. prebýval v živote niektorých vyvolených
- c. niektorých vodcov zmocnil ku vykonaniu hrdinských činov viery a zázrakov

65) Ovocím Svätého Ducha sú

- a. tí ľudia, ktorí sa prihlásili na evanjelizáciach
- b. tie dobré vlastnosti, ktoré Svätý Duch vypôsobí v našom charaktere

66) Chodiť v Duchu znamená

- a. žiť v stále v extáze
- b. nasledovať vedenie Svätého Ducha pri konaní svojich každodenných povinností, chváliť Pána a mať s Ním obecnosť

67) Ján Krstiteľ povedal o Ježišovi, že On

- a. bude krstiť vodou
- b. bude krstiť Svätým Duchom a ohňom

68) Krst Svätým Duchom môžeme nazývať aj /označ 2 odpovede!/

- a. krstom do Tela Kristovho
- b. krstom, ponorením do vody
- c. letničnou skúsenosťou, charizmatickou skúsenosťou
- d. naplnením so Svätým Duchom

69) Hovorenie inými jazykmi skrze moc Svätého Ducha môžeme nazývať aj

- a. prirodzenou jazykovou schopnosťou niektorých nadaných ľudí
- b. glossoláliou

70) Účelom krstu Svätým Duchom je zmocniť kresťanov hlavne

- a. činiť divy a zázraky
- b. pôsobiť so svojou duchovnosťou na iných
- c. k plodnému, víťaznému svedeckému životu a k efektívnemu modlitebnému životu

71) Dary Svätého Ducha

- a. mohli dostať len apoštolovia prvej cirkvi
- b. dostávajú aj dnes, ale len kazatelia
- c. môže dostať ktorýkoľvek znovuzrodený člen Kristovej cirkvi

HODNOTENIE

Priemer správnych odpovedí:

%

Známka:

Dátum:

Hodnotiaci učiteľ:

Antropológia

72) Opíš štruktúru človeka.....

.....

73) Čo bolo pôvodným určením človeka?.....

.....

74) Aká je tzv. „biblická evolúcia“ človeka – znovuzrodeného kresťana?

.....

Hamartiológia

75) Ako vstúpil hriech do sveta? Opíš rafinovaný postup pokašiteľa.....

.....

.....

76) Aká je povaha hriechu?

.....

77) Aké následky spôsobil pád prvého človeka do hriechu?.....

.....

78) Vysvetli pojmy: „negatívny hriech“:.....

„smrteľný hriech“:

„pôvodný hriech“:.....

„dedičný hriech“:.....

„osobný hriech“:.....

79) Aký je rozdiel medzi dedičným a pripočítaným hriechom?

.....

80) Aký je rozdiel medzi HRIECH-om a previnením?

.....

81) Čo bolo pôvodnou príčinou pádu prvého človeka a čo je príčinou osobného hriechu v živote každého jednotlivého človeka?

82) Aké je riešenie hriechu?

Soteriológia

- 83) Prečo je potrebné spasenie?.....
.....
- 84) Vymenuj tri faktory pokánia! Ktorý z nich je najdôležitejší?.....
.....
- 85) Aká je spasiteľná viera?.....
.....
- 86) Vymenuj ovocie spasenia, známky znovuzrodenia.....
.....
- 87) Vymenuj oblasti posvätenia.....
.....
- 88) Čo je podmienkou spasenia zo strany človeka?
.....
- 89) Komu treba vyznávať hriechy?
.....
- 90) Čo rozumieš pod pojmom sebavykúpenia?
.....

HODNOTENIE

Priemer správnych odpovedí:

%

Známka:

Dátum:

Hodnotiaci učiteľ:

Ekleziológia

91) Vymenuj vlastnosti cirkvi v apoštolskej dobe.....

.....

.....

.....

92) Ako má vyzerat' zdravý biblický zbor?.....

.....

.....

.....

93) Aké je poslanie cirkvi Kristovej v tomto svete voči Bohu, voči sebe, voči svetu a voči mocnostiam temna?.....

.....

.....

.....

Ako sa to uplatňuje v tvojom zbore, čím prispievaš ty?.....

.....

94) Kto môže patriť do cirkvi Kristovej?

.....

95) Ak chceš byť dobrým kresťanom a účinne pracovať pre Pána

- Vyhľadaj si zbor, ktorý sa ti páči, ale nedaj sa zaviazať žiadnymi záväzkami a členstvom v zbore. Predsa aj sám môžeš slúžiť Pánovi.
- Musíš nájsť dokonalý zbor a preto každý mesiac vyhľadaj iný zbor na široko-d'aleko.
- Keď nájdeš správny zbor, staň sa členom, ale zodpovedne a organicky sa nezapoj do zborového života, lebo ťa zneužijú.
- Staň sa staň členom v živom zbore, kde sa zvestuje plné evanjelium a ľudia – aj keď nie sú dokonalí, ale s radosťou slúžia Bohu. Zúčastni sa aktívne na zborovom živote, na požehnaní a na nesení bremien vo zbore.
- Stačí, keď budeš cestovať na dobré kresťanské konferencie, ale svoj duchovný domov nepotrebuješ. Tam by si sa musel podriaďovať a tým by tvoja sloboda bola obmedzená.

96) Ak pastor povie niečo, čo ťa uráža, mal by si:

- prestať chodiť do zboru, alebo si nájsť iný
- povedať ostatným, že to nie je dobrý pastor
- modliť sa za neho, odpustiť mu a ďalej navštevovať služby
- zamyslieť sa nad svojim životom, skúmať seba, či pastor nemá prevdu

Eschatológia

97) Stručne charakterizuj pojmy:

- a) fyzická smrť:.....
- b) duchovná smrť:.....
- c) večná smrť:.....

98) Čo znamená večný život?

99) Kedy sa začína večný život?

100) Charakterizuj pojmy:

- a) duchovné vzkriesenie:.....
- b) prvé vzkriesenie:.....
- c) druhé vzkriesenie:.....

Kedy to bude?.....

101) Kde sú duše tých, ktorí zomreli v Pánovi? V hrobe spia, alebo už v nebi užívajú plnú slávu?

.....

102) Kedy bude koniec sveta?.....

.....

HODNOTENIE

Priemer správnych odpovedí:

%

Známka:

Dátum:

Hodnotiaci učiteľ:

Použitá literatúra:

Evanjelická Dogmatika od neznámeho autora

Fábián József: A magyar Evangéliumi Pünkösdi Közösség Hitelvei
(Vierouka maďarskej Letničnej cirkvi od jej bývalého dlhoročného predsedu)

Hans Legiehn: Ez a győzelem a mi hitünk (Toto víťazstvo je naša viera)

Brunner Emil: A mi hitünk (Naša viera) / k časti Existencie Boha - úvod/

Tulipán Miklós: A halottak reménysége a feltámadás (Vzkriesenie - nádej mŕtvych)
/ku Eschatológie/

E.M.Harrison & W.L.Wilson: Ako niešť evanjelium? /Argumenty k Existencie Boha/

Bruce Milne: Skúmanie pravdy / k časti Autorita, inšpirácia a kanonizácia Biblie/

Štefan Pap: Príručka duchovnej starostlivosti

Kevin J. Conner: Základy kresťanského učenia / krátke citácie/

Floyd Woodworth ml. a David D. Duncan: Úhelné kameny pravdy (ICI University)

Charles C. Ryrie: Základy teologie

Jozef Tóth: PRAKTICKÁ DOGMATIKA (2. vydanie)

Jazyková úprava: Blanka Benková

Vydala Apoštolská cirkev na Slovensku, zbor v Nesvadoch pre vnútornú potrebu, 1998

OSNOVA

strana:

	OBSAH	1
I.	ÚVOD	9
II.	TEOLÓGIA	10
III.	BIBLIOLÓGIA	27
IV.	KOZMOLÓGIA	34
V.	ANGELOLÓGIA A DÉMONOLÓGIA	39
VI.	KRISTOLÓGIA	46
VII.	PNEUMATOLÓGIA	63
VIII.	ANTROPOLÓGIA	71
IX.	HAMARTIOLÓGIA	78
X.	SOTERIOLÓGIA	85
XI.	EKLEZIOLÓGIA	100
XII.	ESCHATOLÓGIA	107
	SKUŠOBNÉ TESTY	121
	Použitá literatúra	135